

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

26th Sep - 3rd Oct 2024 • Issue No. 3049

Europe's Leading Panjabi Weekly Since 1965

Panjab Times, Bridle Gate Lane, Derby, DE24 0QW (UK) • Tel: 01332 372851 or 07966 388388 • www.panjabtimes.uk • Email: panjabtimes@aol.com

IMMIGRATION ADVICE BUREAU
SPECIALISTS ESTD 1989
FOR FREE
INITIAL
ADVICE
Contact:
S.S.RAI
ਇਮੈਗੇਸ਼ਨ ਸਬੰਧੀ
ਸਲਹ ਲਈ ਅਜਾਂ
ਹੀ ਸੱਚਿਤਰ ਸਿੰਘ
ਕਾਂਢੇ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰੋ!
Tel: 020 8571 6680
India: +91-181 5086389

ਭਰਥੀ ਕੌਸਲ ਵਲੋਂ ਘੱਟ੍ਠੁਪਣਾ ਜੂਨ 1984 ਅਤੇ ਨਵੰਬਰ 1984 ਸਿੰਘ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਬਾਰੇ ਨਿਖੇਣੀ ਮਤਾ ਪਾਸ 40 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕੌਸਲ ਵਿੱਹ ਮਤਾ ਹੋਇਆ ਪਾਸ

ਮਤੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੌਸਲਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਕੌਸਲਰ ਗੁਰਕਿਰਨ ਕੌਰ, ਕੌਸਲਰ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ ਅਤੇ ਡਰਬੀ ਸਿਟੀ ਕੌਸਲਰ ਦੇ ਮੇਅਰ ਜੈਡ ਪ੍ਰੋਟਰ ਲੰਡਨ (ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬੱਧਨੀ ਕਲਾ) ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਡਰਬੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦੇ ਕੌਸਲਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲ ਕਦਮੀ ਨਾਲ ਸਬਾਨਕ ਕੌਸਲ ਵਿੱਚ ਘੱਟ੍ਠੁਪਣਾ ਜੂਨ 1984 ਅਤੇ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੇ ਖੂਨੀ ਵਰਤਾਰੇ ਬਾਰੇ ਨਿਖੇਣੀ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਘੱਟ੍ਠੁਪਣਾ ਜੂਨ 1984 ਵਿੱਚ ਯੂ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਲਿਖਰਲ ਡੈਮਕੋਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਸਲਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਨੇ ਇਸ ਮਤਾ ਲਿਆਂਦਾ ਜਿਸ ਦੀ ਕੌਸਲਰ ਲੈਂਡੇਸ ਨੇ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੌਸਲਰ ਗੁਰਕਿਰਨ ਕੌਰ, ਕੌਸਲਰ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ, ਕੌਸਲਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਐਲਨ ਗਾਰੇਵ ਰਿਫੋਰਮ ਡਰਬੀ ਆਂਦ ਸਮੇਤ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮਤੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸੋਧਾਂ ਕਰਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਮਤੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਾਇਆ। (ਵਿਸ਼ਵਾਰ ਸਹਿਤ ਖਬਰ ਅੰਦਰ ਪੜ੍ਹੋ)

ਕੌਸਲਰ ਅਤੇ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਮੇਅਰ
ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਸ: ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਕੈਨੇਡਾ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਡੈਲਟਾ ਸਰੀ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸ: ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾਂਛ ਦੇਂਦੇ ਹੋਏ। ਧੰਨ ਧੰਨ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸਤਿਕਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਪਸਾਰ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਵਜੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾ ਕੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਡੈਲਟਾ ਸਰੀ ਵਿਖੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਤੇ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਭਣ

ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਡਰਬੀ ਵਿਖੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਰਾਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਆਏ ਭਾਈ ਨਿਰਭੈ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਜਬਾ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੂ (ਸਰਪੰਚ) ਦੇ ਢਾਡੀ ਜਬੇ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਦੋਨੋਂ ਜਬਿਆਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਡਾ: ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਸ: ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਖੱਬ, ਸ: ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ, ਭਾਈ ਜੋਗ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਭੁਪੇਨ ਖੱਬੜ ਦੀ 'ਡੈਂਟਿਸਟ' ਵਜੋਂ ਸਵੈ-ਚਿੱਤਰ ਯੂ ਕੇ ਵਿੱਚ ਨਿਲਾਮੀ

ਲੰਡਨ (ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬੱਧਨੀ ਕਲਾਂ) ਮਸ਼ਹੂਰ ਭਾਰਤੀ ਕਲਾਕਾਰ ਭੁਪੇਨ ਖੱਬੜ ਦਾ ਦੰਦਾਂ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਵਜੋਂ ਸਵੈ-ਪੋਰਟਰੋਟ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਨਿਲਾਮੀ ਲਈ ਸੋਥਬੀ ਦੇ ਦੁਰਲੱਭ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਕਲਾਵਾਂ ਦੇ ਨਵੀਨਤਮ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅੰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਖੱਬੜ ਦਾ 'ਡੈਂਟਿਸਟ' ਚਿੱਤਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਿਲਾਮੀ ਘਰ ਦੁਆਰਾ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਸੋਗੀਣਾ" ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ 'ਮਾਡਰਨ ਐਂਡ ਕੰਟੈਂਪਰੇਰੀ ਸਾਊਥ ਏਸ਼ੀਆਨ ਆਰਟ' ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਨਿਲਾਮੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਕੀਮਤ 10 ਤੋਂ 40 ਲੱਖ ਪੈਸ਼ਡ ਤੱਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਭਾਰਤੀ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਸੱਯਦ ਹੈਦਰ ਰਜਾ ਦੁਆਰਾ 'ਤੇਰਾ ਅਮਾਤ' ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਕਲਾਕਿਤ ਜੋ ਆਖਰੀ ਵਾਰ 20 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਵੀ 20 ਤੋਂ 40 ਲੱਖ ਪੈਸ਼ਡ ਤੱਕ ਵਿਕਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਸੋਥਬੀ ਦੇ ਲੰਡਨ ਮਾਡਰਨ ਐਂਡ ਕੰਟੈਂਪਰੇਰੀ ਸਾਊਥ ਏਸ਼ੀਆਨ ਆਰਟ ਦੇ ਮੁਖੀ ਇਸ਼ਤਰਤ ਕਾਂਗਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਸ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਧੁਨਿਕ ਮਾਹਿਰਾ ਦੁਆਰਾ ਨਵੀਆਂ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ।”

ਭੁਪੇਨ
ਖੱਬੜ
ਦਾ
'ਡੈਂਟਿਸਟ'
ਵਜੋਂ
ਸਵੈ-
ਚਿੱਤਰ

Complete
varifocals
from £110

Plus a free
second pair

Vary
your
varifocals

You're better off with

Specsavers

ਜਥੇ ਟੋਹੜਾ ਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮੌਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਬਾਗੀ ਪੜੇ ਵੱਲ ਬਾਦਲ ਦਲ ਦੀ ਨਿਖੇਪੀ

੦ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੁਕੇ ਵੱਡੇ ਸੁਆਲ ੦ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਬੋਲਬਾਲੇ ਤੇ ਫੈਡਰਲ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ' ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੋਵੇ

ਪਟਿਆਲਾ-ਬੀਤੇ ਮੰਗਲਵਾਰ 24 ਸਤੰਬਰ 2024 ਨੂੰ ਸਵਰਗੀ ਪੰਥ ਰਤਨ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਟੋਹੜਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਜਨਮ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮੌਕੇ ਪਿੰਡ ਟੋਹੜਾ ਦੀ ਅਨਾਜ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੋ ਇਕੱਠ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਮੰਚ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਬਾਗੀ ਧੜੇ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੰਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬਾਗੀ ਧੜੇ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ

ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਮਤੇ ਵੀ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ 'ਸਮਾਜਿਕ ਚੇਤਨਤਾ' ਸੁਧਾਰ ਵਿੰਗ' ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਰੇ ਅਕਾਲੀਆਂ, ਸਮਾਜਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਲਈ ਦਰਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਜਾਗਰੂਕ ਤੇ ਸਵੈ-ਸੇਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਲਈ ਨੇਕ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਦਿਗਦਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਉਣ ਦਾ ਸੌਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੂਜਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਬਾਗੀਆਂ ਨੇ ਸਮੂਹ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਹਾਨ

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਸਿੱਖ ਡਰਾਈਵਰ 'ਤੇ ਨਸਲੀ ਹਮਲਾ ! 'ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਪਿਸ ਜਾਓ'

ਮੈਨਹਟਨ-ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਮੈਨਹਟਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਕੈਬ ਡਰਾਈਵਰ ਉੱਤੇ ਨਸਲੀ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 50 ਸਾਲਾ ਸਿੱਖ ਕੈਬ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿੱਛਲੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਮੁੱਕਾ ਮਾਰਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਪਿਸ ਜਾਓ' ਉਸ ਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਹੈ। ਇਸ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਬੀਜੋਂਪੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਸਕੱਤਰ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਗਹਿਰਾ ਦੁੱਖ ਜਤਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਪੋਸਟ ਸ਼ੋਅਰ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐਸ ਜੈਸ਼ਬੰਦ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਖਲ ਦੇਣ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਡੇਰਾਬੱਸੀ ਵਿਚ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਨੇ ਚਲਾਈਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ! ਫਿਰੋਤੀ ਮੰਗਣ ਆਏ ਸਨ

ਡੇਰਾਬੱਸੀ-ਡੇਰਾਬੱਸੀ ਵਿਚ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਡੇਰਾਬੱਸੀ ਵਿਚ ਬਾਣੇ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸ ਇਕ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਇਹ ਹਮਲਾਵਰ ਫਿਰੋਤੀ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਦੇਣ ਲਈ ਆਏ ਸਨ। ਹਮਲਾਵਰ ਨੇ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਕਾਊਂਟਰ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਫਿਰੋਤੀ ਵਾਲੀ ਚਿੱਠੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾ ਕੇ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਸੀ.ਐਸ.ਟੀ.ਵੀ ਵਿਚ ਕੈਂਡ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ ਸੋਹਾਲੀ ਵੱਲੋਂ ਸੋਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਜਾਇਜਾ ਲਿਆ ਹੈ।

ਤਰਨਤਾਰਨ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਮੁਕਾਬਲਾ

ਤਰਨਤਾਰਨ-ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਰਨਤਾਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਇਆ। ਇੱਥੇ ਤਰਨਤਾਰਨ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਪੱਟੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮੁੱਠਿਆਂ ਵਾਲੇ ਨੇੜੇ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਉੱਤੇ ਤਾਬੜੜੇਤ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਖਬਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਦੱਸ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਲਿਸ 'ਤੇ ਸਿੱਪੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਚੰਗੀ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਗੈਂਗਸਟਰ ਜ਼ਖਮੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਾਨੂੰ ਕਰ ਰਿਲਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਪਹਿਚਾਨ ਪਵਨਦੀਪ ਅਤੇ ਕੋਮਲਦੀਪ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਜੋ ਕਿ ਪਿੰਡ ਭਿੱਖੀਵਿੰਡ ਤੇ ਖਾਲੜਾ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਪੰਥਕ ਆਗੂ ਜਥੇਦਾਰ ਟੋਹੜਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਸੇਧ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ 'ਨਿੱਜਪ੍ਰਸਤੀ' ਦੀ ਥਾਂ 'ਪੰਬਪ੍ਰਸਤੀ' ਦਾ ਮਾਰਗ ਅਪਨਾਉਣ। ਸਾਰੇ ਹੀ ਧਿੜਿਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਥੇਦਾਰ ਟੋਹੜਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਸੇਧ ਲੈ ਕੇ ਤਿਆਗ ਤੇ ਪੰਬਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿਖਾਉਣ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਹਉਮੈਂ ਛੱਡਣ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਝੰਡੇ ਰੋਠ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪੰਥ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਜਮਾਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੁਹਿਰਦ ਯਤਨ ਕਰਨ।

ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ, ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੇ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ 'ਖਾਲਸਾ' ਪੰਥ ਦੇ ਬੋਲਬਾਲੇ ਕਰਾਉਣ' ਅਤੇ 'ਹੀਕੀ ਵੈਡਰਲ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ' ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵੱਲ ਸੋਧਤ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਜਥੇਦਾਰ ਟੋਹੜਾ ਨੇ 1978 ਦੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਅਪੀਲ

ਬਾਗੀ ਧੜੇ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਆਜਾਦ ਤੇ ਮੁਖਤਿਆਰ ਰੁਤਬੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਤੇ

ਅਸਰਦਾਰ ਕਦਮ ਚੁਕੇ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਤੇ ਵੱਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ, ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਢੁਕਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ।

ਬਾਗੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ

ਪੰਥਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਨ

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਬਾਗੀਆਂ ਨੇ ਅਜੋਕੇ ਪੰਥਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਜਥੇਬੰਦੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਆਪਣੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਮੁੜਦੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵਿਡਕ ਗਈ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਢਾਹ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਰੁਣ ਆਪਣੀ 'ਆਜਾਦ ਤੇ ਖੁਦਸੁਖਤਿਆਰ' ਹੋਂਦ ਗਵਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ 'ਵਲੰਟੀਅਰ ਵਿੰਗ' ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਖੁਦ ਹੀ ਇਕ ਵਿੰਗ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਤੇ ਢਾਹ ਲੱਗ ਚੁਕੀ ਹੈ।

ਚਰਬੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿਰੂਪਤੀ ਮੰਦਰ ਦੇ ਲੱਡੂ ਵਿਚ ਤੰਬਾਕੂ ਮਿਲਿਆ

੦ ਮਹਿਲਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਦਾਅਵਾ, ਤਿਰੂਪਤੀ ਤਿਰੂਮਾਲਾ ਦੇਵਸਥਾਨਮ ਟਰੱਸਟ ਵਲੋਂ ਖੰਡਨ

ਤਿਰੂਪਤੀ-ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਤਿਰੂਪਤੀ ਮੰਦਰ ਦੇ ਲੱਡੂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਮ ਵਿਚ ਪਥੂਅਂ ਦੀ ਚਰਬੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਵਾਦ ਅਜੇ ਰੁਕਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸੇ ਦਰਮਿਆਨ ਖੰਮ ਜ਼ਿਲੇ ਦੀ ਇਕ ਮਹਿਲਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਨੇ ਤਿਰੂਪਤੀ ਮੰਦਰ ਦੇ ਲੱਡੂ ਵਿਚ ਤੰਬਾਕੂ ਮਿਲਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅੋਰਤ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 19 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਤਿਰੂਪਤੀ ਮੰਦਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਸਾਦ ਲੈ ਕੇ ਘਰ ਆਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਲੱਡੂ ਤੇਜ਼ਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਤੰਬਾਕੂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਤਿਰੂਪਤੀ ਤਿਰੂਮਾਲਾ ਦੇਵਸਥਾਨਮ ਟਰੱਸਟ ਨੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ। ਟਰੱਸਟ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤਿਰੂਪਤੀ ਮੰਦਰ ਦੇ ਵੈਸ਼ਣਵ ਬਾਹਮਣ ਲੱਡੂਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਹਰ ਕਦਮ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੀ. ਸੀ. ਟੀ. ਵੀ. ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਲੱਖਾਂ ਲੱਡੂ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਟਰੱਸਟ ਨੇ ਡੋਂਥੂ ਪਦਮਾਵਤੀ ਨੂੰ ਲੱਡੂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਡਰਬੀ ਕੌਸਲ ਵਲੋਂ ਘੁੱਲ੍ਹਾਰਾ ਜੂਨ 1984 ਅਤੇ ਨਵੰਬਰ 1984 ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਬਾਰੇ ਨਿਖੇਣੀ ਮਤਾ ਪਾਸ 40 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕੌਸਲ ਵਿੱਚ ਮਤਾ ਹੋਇਆ ਪਾਸ

ਸਿੱਖ ਮਿਉਜ਼ੀਅਮ ਡਰਬੀ ਵਿੱਚ ਕੌਸਲ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮਤੇ ਨੂੰ ਯੂਟੂਬ ਰਾਹੀਂ ਲਾਈਵ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਯੂ ਕੇ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਡਰਬੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ

ਲੰਡਨ (ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੱਖ ਬੱਧਨੀ ਕਲਾ) ਇੰਗ੍ਰਾਲੈਂਡ ਦੇ ਸਹਿਰ ਡਰਬੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਲ ਦੇ ਕੌਸਲਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲ ਕਦਮੀ ਨਾਲ ਸਬਾਨਕ ਕੌਸਲ ਵਿੱਚ ਘੁੱਲ੍ਹਾਰਾ ਜੂਨ 1984 ਅਤੇ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੇ ਖੂਨੀ ਵਰਤਾਰੇ ਬਾਰੇ ਨਿਖੇਣੀ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਘੁੱਲ੍ਹਾਰਾ ਜੂਨ 1984 ਵਿੱਚ ਯੂ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਲਿਖਰਲ ਡੈਮੋਕ੍ਰੈਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਸਲਰ ਅਜੀਤ ਸਿੱਖ ਅਟਵਾਲ ਨੇ ਇਸ ਮਤਾ ਲਿਆਂਦਾ ਜਿਸ ਦੀ ਕੌਸਲਰ ਲੋਡੇਸ ਨੇ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੌਸਲਰ ਗੁਰਕਿਰਨ ਕੋਰ, ਕੌਸਲਰ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੱਖ ਢੀਡਸਾ, ਕੌਸਲਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੱਖ ਸੰਧੂ, ਐਲਨ ਰਾਰੇਵ ਰਿਫੋਰਮ ਡਰਬੀ ਆਦਿ ਸੇਭਤ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮਤੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸੋਧਾਂ ਕਰਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਜਿਆਦਾਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਮਤੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਾਇਆ।

ਮਤੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਬਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਬੇਦੋਸੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਨਵੰਬਰ 1984 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ 1 ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ 4 ਨਵੰਬਰ 1984 ਤੱਕ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਵੱਧ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਕੇ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਅਤੇ ਘਰ ਬਾਰ ਲੁਟੇ ਗਏ, ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ ਬੇਪਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੱਲੇ ਦੌਰ ਦੌਰਾਨ ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਦਾ ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਕਤ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਕੇ ਡਰਬੀ ਰਹਿਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਢੁੱਖੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਤੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ 40 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਕ ਦੋ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਤਲ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤੇ ਉਠ ਰਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹੋਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਲਈ, ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਜਨਤਕ ਜਾਂਚ ਦੀ

ਯੂ ਕੇ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਡਰਬੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਮਤਾ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਸਿੱਖ ਸਭਾ ਡਰਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਨ ਰਘਬੀਰ ਸਿੱਖ, ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੱਖ ਪੁਰੇਵਾਲ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਿੱਖ ਹੋਲੋਕਾਸਟ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਡਰਬੀ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਗੁਰਦਾਅਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਨ ਜਸਬੀਰ ਸਿੱਖ ਫਿਲੋਂ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੱਖ ਸੀਰਾ ਜਨਰਲ ਸਕਤਰ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਗੁਰਦਾਅਰਾ, ਖਾਲਸਾ ਦਰਬਾਰ ਵਲੋਂ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੱਖ ਧਮਰੋਟ, ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਗੁਰਦਾਅਰਾ ਦੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਇਸ ਮਤੇ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਰਬੀ ਦੀ ਕੌਸਲ ਵਲੋਂ ਚੰਗੀ ਸੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸ: ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੱਖ ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਮਾਂਤਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਛੁਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ 1984 ਦੇ ਮਹਾਂਦੁਬਾਂਤ ਨੂੰ 'ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ' ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਯੂ ਐਨ ਓ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਮਿਲਾਫ ਇੰਗ੍ਰਾਲੈਂਡ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ 'ਚ ਮਤਾ ਉਸੇ ਤਰਜ ਤੇ ਪਾਸ ਹੋਵੇ। ਸਾਰੇ ਡਰਬੀ ਦੇ ਗੁਰੂਆਂ ਵਲੋਂ ਮੇਰਾ ਜੱਡ ਪੋਰਟਰ ਦਾ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪੰਥਕ ਆਚਾਂ ਭਾਈ ਜੋਗਾ ਸਿੱਖ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੱਖ ਖਾਲਸਾ, ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਸਿੱਖ ਆਰਗੋਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨਜ਼ ਯੂ ਕੇ ਦੇ ਕੋਆਰਡਿਨੇਟਰਜ਼ ਭਾਈ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੱਖ ਚਹੜ੍ਹੂ, ਭਾਈ ਲਵਸਿੰਦਰ ਸਿੱਖ ਡੱਲੇਵਾਲ, ਜਥੇਦਾਰ ਜੋਗਾ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਯੂ ਕੇ ਵਲੋਂ ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੱਖ ਚਿੱਲ, ਭਾਈ ਚਬਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੱਖ ਯੂ ਕੇ ਭਰ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਕੌਸਲਰਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਕੌਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਮਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਨ।

1984 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ ਬੇਦੋਸੇ ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ

1. Government Sources: Official Estimates: According to official Indian government reports, around

from on-the-ground observations. Some foreign and domestic journalists suggested that the violence was larger in scale than official numbers portrayed.

5. Community Organizations: Sikh organizations, such as the Shiromani Gurdwara Parbandhak Committee (SGPC), have often cited figures closer to 8,000 deaths based on the information they gathered from Sikh communities across India.

6. International Reports: Amnesty International and other international watchdogs have criticized both the underreporting of deaths and the lack of accountability. They have highlighted the fact that many of the perpetrators were not brought to justice, which has led to ongoing demands for justice from the Sikh community. In summary, while the exact number of Sikhs killed in the 1984 riots remains a subject of debate, most estimates range from 3,000 to 8,000, with independent sources often citing higher numbers than the official records. The lack of a definitive figure is attributed to the chaotic nature of the events, government inefficiencies in documenting the violence, and political sensitivities surrounding the issue.

ਸ: ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੱਖਮਾਨ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਏ ਮਤੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ

Shiromani Akali Dal Amritsar states that the Sikh world would be very happy to know that the Sikhs have not given up their fight for justice and a humanitarian world order. In UK the Council of Derby has passed an unanimous resolution that the Sikhs faced and bore the heinous crimes of genocide in the Hindu Indian state. Our party congratulates the Council of Derby and their sense of justice which we Sikhs as a persecuted nationality rarely receive. It is time that the present BJP-RSS regime of Premier Narendra Modi ceases hunting down Sikhs, which the National Investigation Agency is doing at present.

Simranjit Singh Mann, President, Shiromani Akali Dal Amritsar,

ਮਾਮਲਾ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ
ਖਿਲਾਫ਼ ਦਰਜ ਕੇਸ
ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ-ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਮੁਖੀ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ਼ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਭੜਕਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਸਾਲ 2007 ਵਿਚ ਦਰਜ ਐਂਡਾਈਆਰ ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਲਾਖਤਪੁਰਾ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਾ ਭੇਸ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਖਿਲਾਫ਼ 20 ਮਈ 2007 ਨੂੰ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਐਂਡਾਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 2014 ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੈਂਸਲੇਸ਼ਨ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਪਰ ਸੀਜੇਐਮ ਬਠਿੰਡਾ ਨੇ ਇਸ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੁਰਮ ਬਣਦਾ ਹੈ ਤੇ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੇ ਸੀਜੇਐਮ ਦੇ ਹੁਕਮ ਖਿਲਾਫ਼ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਰਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਸੱਤ ਅਗਸਤ 2014 ਨੂੰ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੀ ਰਵੀਜ਼ਨ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ

★ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਤੋਂ ਮੰਗਿਆ ਜਵਾਬ

ਪਟੀਸ਼ਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੰਝਪੁਰ ਨੇ 2015 ਵਿਚ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਹੁਣ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵੀ ਰਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਲਖਬੀਰ

ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਉਪ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਹਨ, ਨੇ ਹੁਣ ਰਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਜਬਰ ਜਨਹ ਤੇ ਕਤਲ ਵਰਗੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤਕਰੀਬਨ ਨੌ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫਿਲਹਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਹੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ ਸੱਤ ਨਵੰਬਰ ਲਈ ਟਾਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਦਾਇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਲਾਰੈਂਸ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਇੰਟਰਵਿਊ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦਾ ਵੱਡਾ ਐਕਸ਼ਨ ! 4 ਅਫਸਰਾਂ 'ਤੇ ਡਿੱਗੇਗੀ ਗਾਜ

★ ਆਖਿਰ ਕਿਉਂ ਕਰਵਾਈ ਤੇ ਕਿਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਉਪਰ ਕਰਵਾਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕੋਈ ਜੁਆਬ ਨਹੀਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ-ਗੈਂਗਸਟਰ ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਦੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨੇ ਕਰਵਾ ਰੁੱਖ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਗੈਂਗਸਟਰ ਦੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਾਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤਤਕਾਲੀ ਐਸਐਸਪੀ, ਐਸ ਪੀ, ਡੀਐਸਪੀ ਅਤੇ ਸੀਆਈਐ ਇੰਚਾਰਜ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੋਸ਼ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੁਣ ਕਿੱਥੇ ਤਾਇਨਾਤ ਹਨ, ਕੀ ਇਹ ਕਿਸੇ ਪਥਲਿਕ ਡੀਲਿੰਗ ਨਾਲ ਜੜ੍ਹੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪੋਸਟਿੰਗ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲਾਰੈਂਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਐਂਡ ਆਈ ਆਰ ਅਧੀਨ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਖਰੜ ਲਿਆਉਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ? ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਲਾਰੈਂਸ ਦਾ ਇੰਟਰਵਿਊ 3 ਅਤੇ 4 ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਖਰੜ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਰੈਂਸ ਦੇ

ਇੰਟਰਵਿਊ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਐਸ ਐਸ ਪੀ ਵਿਵੇਕਸਿੱਲ ਸੌਨੀ, ਤਤਕਾਲੀ ਐਸ ਪੀ ਮੁਹਾਲੀ ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਤਤਕਾਲੀ ਡੀਐਸਪੀ ਗੁਰਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ, ਤਤਕਾਲੀ ਸੀਆਈਐ ਇੰਚਾਰਜ ਸਿਵ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮਾਨਸੂਨ ਇਜ਼ਲਾਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਲਗਾਤਾਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛ

ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਾਰੈਂਸ ਦਾ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਈ ਵੀ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ।

ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਬਣਾਈ ਸੀ ਸਿਟ

ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਡੀਜੀਪੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਟ

ਬਣਾਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲਾਰੈਂਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਟਰਵਿਊ ਖਰੜ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਦਕਿ ਦੂਜਾ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਦਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣੀ ਸਿਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਵਿਊ ਹੁਣ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਿਟ ਤੋਂ ਨਾਖੂਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਨਵੀਂ ਸਿਟ ਦੇ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲੋਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਮੰਗੇ ਸੀ।

-ਮਾਮਲਾ ਦੋਸ਼ੀ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਪੰਥਕ ਕੇਸ ਦਾ-

ਗਿਆਨੀ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੀ ਅਪੀਲ

ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ-ਸਿੰਘ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਦੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਅਕਾਲੀ ਮੰਤਰੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭਰੋਸੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਤਖਤ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਜੋ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਿਵ ਸੰਗਤ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਨਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕਿਸ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਬਗੀਕੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵੀ ਲਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਗਤਕੇ ਫੈਲਰਸਨ ਯੂ ਕੇ ਵੱਲੋਂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਫਰਬੀ ਵਿਖੇ ਸਾਲਾਨਾ ਗਤਕਾ ਚੈਪੀਅਨਸ਼ਿਪ 29 ਸਤੰਬਰ
ਨੂੰ ਬੜੇ ਜੋਸ਼ ਪਹੁੰਚ ਨਾਲ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ - ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ

ਡਰਬੀ (ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ) -
ਵਿਸ਼ਵ ਗਾਡਕਾ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ
ਸੰਸਥਾ (ਗਾਡਕਾ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਯੂ ਕੇ) ਵੱਲੋਂ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਡਰਬੀ
ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਯੂ ਕੇ ਦੀ ਦਸਵੀਂ
ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਡਕਾ ਚੈਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਗੁਰ-
ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬ ਦੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ
ਬਹਾਦਰ ਹਾਲ ਵਿੱਚ 29 ਸਤੰਬਰ 2024,
ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 9:00 ਵਜੇ ਤੋਂ
ਸ਼ਾਮ ਦੇ 6:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕਰਵਾਈ ਜਾ
ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਡਰਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਭਾਈ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ
ਜਰਨਲ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਸਿੰਘ ਅਜਾਇਬ ਘਰ
ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਭਾਈ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇ-
ਵਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦਿਨ
ਗਤਕਾਬਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਅਖੀਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ
ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ 9:00 ਵਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।
ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਗਤਕਾਬਾਜ਼ਾਂ ਅਖੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ

ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ

ਰਾਤਕਾ ਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮੇਂ ਸਿਰ
ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਆਪਣੀ ਰੱਜਿਟ੍ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਣ
ਤਾਂ ਜੋ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਮਕਾਬਲੇ ਸਰ ਕਰਵਾ ਕੇ

ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਹੋ ਸਕੇ ।

ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗਤਕਾ ਛੈਡਰੋਸ਼ਨ ਦੇ
ਪਧਾਨ ਸ: ਤਨਮਨਜ਼ੀਤ ਸਿਘ ਢੇਸੀ ਐਮ

ਪੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ
ਉਚਮ ਉਪਰਾਲੇ ਨਾਲ ਹਰ ਸਾਲ ਯੂ ਕੇ
ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ
ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਨੈਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵੈ
ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ
ਗਤਕਾ ਟਰਨਮੈਂਟ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਯੂ ਕੇ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਿੱਖ
ਸੇਸ਼ਨਾਵਾਂ, ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ
ਅਤੇ ਗਤਕਾ ਅਖਾਡਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ
ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵੱਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਗਤਕਾ
ਟਰਨਮੈਂਟਾਂ ਲਈ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣਾ।

ਇਸ ਦੌੰਪੀਆਨਿੱਪ ਵਿਚ ਯੂ ਕੇ ਭਰ ਦੇ ਗਤਕਾ ਅਖਾਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਗਤਕੇ ਦੇ ਜੋਰ ਦਿਖਾਉਣਗੀਆਂ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਾਜਮ ਵਿੱਚ ਹੁਮ-ਹੁਮਾ ਕੇ ਪਹੁੰਚੋ ਅਤੇ ਗਤਕੇ ਦੇ ਜੋਰ ਦੇਖੋ ਤੇ ਗਤਕਾ ਧਿਡਾਰੀਆਂ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਧਾਓ ਆਪ ਵੀ ਆਓ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰੋ। ਚਾਹ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਗਰੂ ਕਾ ਲੰਚਾਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤੇਗਾ।

ਡਰਬੀ ਅਤੇ ਕਾਵੈਂਟਰੀ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਡਲੋਵਾਲ ਦੀ
ਕਿਤਾਬ "ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਦੌਰ" ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ

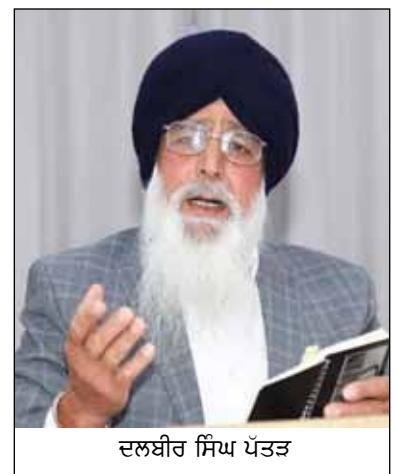
"ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਦੌਰ" ਕਿਤਾਬ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਆਗ

ਲੰਡਨ (ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬੱਧਨੀ ਕਲਾਂ) 1984 ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਾਰੇ ਭਾਈ ਲਵਸਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਡੱਲੋਵਾਲ ਵਲੋਂ ਲਿਖੀ ਗਈ ਅਤੇ ਪੀੰਘਾਂ ਸੋਚ ਦੀਆਂ ਸਾਹਿਤ ਮੰਚ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਰਸਥਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਿੱਲ ਵਲੋਂ ਸੰਪਾਦਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਤਾਬ “ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਦੌਰ” ਬੀਤੇ ਦਿਨੀ ਯੂ ਕੇ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਵੈਂਟਰੀ ਅਤੇ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਡਰਬੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਅਰਪਨ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੈਂਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਜਗਗੁਪ ਸਿੰਘ, ਸਟੇਜ ਸਕੱਤਰ ਭਾਈ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਪਵਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਖੇਰਾ, ਕਵੀਸਰ ਭਾਈ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਅਤੇ ਡਰਬੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਵਿਖੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਭਾਈ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਸਿੱਖ

ਆਰਗੋਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਯੂ ਕੇ, ਭਾਈ ਮਨਪ੍ਰੀਤ
ਸਿੰਘ ਵਲਰਡ ਸਿੱਖ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ, ਭਾਈ
ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ,
ਭਾਈ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖ ਫਾਰ
ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਭਾਈ ਜੀਤਾ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਸਿੱਖ
ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ
ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕ ਭਾਈ ਲਵਸਿੰਦਰ
ਸਿੰਘ ਡੱਲੇਵਾਲ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ
ਵਾਪਰੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਹੱਡ ਬੀਤੀਆਂ
ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਦਿਆਂ ਅਨੇਕ
ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਪਾਈ ਹੈ। ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ
ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਫੈਲਰੇਸ਼ਨ
ਆਫ ਸਿੱਖ ਆਰਗੋਨਾਈਜੇਸ਼ਨਜ਼ ਯੂ ਕੇ ਦੇ
ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਅਤੇ ਯੂਨਾਈਟਡ ਖਾਲਸਾ
ਦਲ ਯੂ ਕੇ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਭਾਈ
ਲਵਸਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਡੱਲੇਵਾਲ ਨੂੰ ਭਾਰਤ
ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਤਿ ਲੋੜੀਂਦਾ ਐਲਾਨਿਆ
ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਖਿਲਾਫ ਪੁਲਿਸ ਨੇ
ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਈ ਮੁਕਦਮੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ
ਹੋਏ ਹਨ।

ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਕਵੀ ਸਰਬਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਦਲਬੀਰ ਪੱਤੜ ਨਹੀਂ ਰਹੇ

ਲੰਡਨ (ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬੱਧਨੀ ਕਲਾਂ) ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੰਮੀ ਹੋਕ ਨਾਲ ਕਵਿਸ਼ਰੀ ਰਾਹੀਂ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਦਿਲ ਮੌਜ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਕਵੀ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੱਤੜ ਦਾ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀ ਅਚਾਨਕ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ 66 ਵਰ੍਷ਿਆਂ ਦੇ ਸਨ। ਪੱਤੜ ਕਲਾਂ ਸਿਲ੍ਹੇ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਦਲਬੀਰ ਪੱਤੜ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਗ੍ਰੇਵਜ਼ੈਂਡ ਵਿਖੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਅੱਖਾਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਾਢੇ, ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਝਾਡੀ ਮਾਰੋ, ਮਿਰਤਕ ਜਾਣੋ, ਝੂਲਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਕੇਸਰੀ ਸਮੇਤ ਕੁੱਲ 7 ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਭੋਲੀ ਪਾਏ ਹਨ। ਜਦ ਕਿ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਿਤਾਬ ਛਾਪਾਈ ਅਧੀਨ ਹੈ।

ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੱਤੜ

ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਘੇਰਨ ਦਾ ਅੱਲਾਨ

ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਤੇ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ 20 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਦ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਕੌਮੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਮੋਰਚਾ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਗੁਲਾਬ ਚੰਦ ਕਟਾਰੀਆ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਘਿਰਾਓ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੌਮੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਮੋਰਚਾ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਫਰਾਂਸ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਫਰਾਂਸ, ਗੁਰ-ਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਰੋਪੁਰ, ਐਡੋਵੇਕਟ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਣੇ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 30-30 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ੇਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨਸਾਰ ਪੈਰੇਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਕੰਗਨਾ ਰਨੌਤ ਨੇ ਹਿਮਾਚਲ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਫਸਾਏ ਸਿੰਘ

ਸਿਮਲਾ : ਮਸ਼ਹੂਰ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਅਦਾਕਾਰਾ ਅਤੇ ਮੰਡੀ ਤੋਂ ਬੀਜੇਪੀ ਸੰਸਦ ਕੰਗਨਾ ਰਣੌਤ ਦੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਹੰਗਮਾ ਮਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਕੰਗਨਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਿਮਾਚਲ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੌਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਭੋਲਾ ਭਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੌਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਜ਼ਜ਼ਨੇ ਨੂੰ 'ਬੇਖਲਾ' ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੀ ਹਿਮਾਚਲ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਹੈ। ਹਿਮਾਚਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨਾਲ ਖ਼ਿਲਵਾੜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹਨ।

ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਚੋਣਾਂ ‘ਆਪ’ ਲਈ ਜਿਤਣੀਆਂ ਸੌਖੀਆਂ ਨਹੋਂ

● ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ‘ਆਪ’ ਦੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ’ਤੇ ਦਿੱਖ ਸਕਦੈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਅਸਰ

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਕਰਕੇ ਹਰਿਆਣਾ
ਵਿਚ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭਖਿਆ
ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ
ਆਪਣੀ ਜਿੱਤ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਿਨ
ਰਾਤ ਡਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਦਕਿ ਦਿੱਲੀ
ਵਿਚ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ
ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਤੋਂ
ਬਾਅਦ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ
ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਆਮ ਆਦਮੀ
ਪਾਰਟੀ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਕਾਫੀ
ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਦਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ
ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ
ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗ
ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ
ਪੰਜਾਬ ਦੀ 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਲਹਿਰ
ਦਾ ਅਸਰ ਪੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ
ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ
ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ
ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਵਾਕਾਵ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹੱਦ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ
ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼
ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾ
ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਵੀ
ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ
ਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਕਾਢੀ ਨਿਰਾਸ
ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੇ
ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ
ਵਿਚ ਕਈ ਤਾਂ ਸਫਲ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ
ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ
ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ
ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਸਾਰੀਆਂ
ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਪੱਜਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਹੁਣ ਤੱਕ ਤਾਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ
ਜੇਕਰ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ
ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਮੁਹਡਲ ਸਕੀਮਾਂ ਦਾ
ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ ਜਦਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ
ਤੇ ਆਮਦਨ ਕਮਾਉਣ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ
ਨਿਵੇਸ਼ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ
ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ ਹੈ।

ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ
 ਚਾਹੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਵੀ 'ਆਪ' ਸੁਪਰੀਮ
 ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਗਿਫ਼ਤਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਤੋਂ
 ਇਲਾਵਾ ਮੁਫ਼ਤ ਸਕੀਮਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ
 'ਤੇ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ
 ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ
 ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਜਾਣੂੰਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸ
 ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫਿਰੋਤੀਆਂ ਦੀ
 ਗਿਣਤੀ ਸੈਂਕਿਡਿਆਂ ਵਿਚ ਪੁੱਜ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ
 ਅਜੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਆਪਣੇ
 ਆਪ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਲਈ
 ਸਾਰੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕਤ ਤੋਂ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਆਮ ਆਦਮੀ
 ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਭਰਾਵਹਿੰਦ ਮਾਨ
 ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਖਾਸੀਆਂ ਭਰਪੂਰ ਵਿੱਤੀ
 ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਸੁਥਾ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਵੱਡੇ
 ਗੰਭੀਰ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਵੱਲ ਵਧਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ

ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਤਾਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ
ਰੋਜ਼ਮਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ
ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਰੁਸ਼ਨ ਨੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪੰਡ ਨੂੰ ਹੋਰ
ਭਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਦੂਜਾ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ, ਮੁਫਤ ਬੱਸ ਸਫਰ
ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਚੋਣਾਵੀ ਐਲਾਨਾਂ
ਕਾਰਨ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਸਬਸ਼ਿਕੀਆਂ 'ਚ ਭਾਰੀ
ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦਰ
ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ
ਸਹਾਇਤਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ, ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ
ਦੇ ਗਠਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹੁੰਦੀਆਂ ਅਤੇ
ਰਹੀਆਂ ਕੁਝ ਹੀਆਂ ਅਤੇ ਖਾਮੀਆਂ ਕਾਰਨ
ਅਕਸਰ ਕਟੋਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਵਲੋਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੁਥੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਵੱਡੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਕੈਗ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਝਕਟੇ ਵਾਂਗ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਚ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਲੋਂ ਵਿੱਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਖਾਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕਈ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਭਗਵੰਤ
ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ ਉਪਲਬਧੀਆਂ,
ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਖਰਚ 'ਚ ਅੰਤਰ ਦਾ
ਅਸੰਤੁਲਨ ਏਨਾ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ
ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਹੋਰ ਸੰਕਟਪੂਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਚਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੋਂ ਹੋਏ ਸੀ। ਇਸ ਵਧਦੇ ਅਸੰਭੁਲਨ ਦਾ ਹੀ ਸਿੱਟਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਬਿਨਾਲੀ ਨਿਰਾਮ ਵਲੋਂ ਸਬਸਿਡੀ ਦਾ ਬਕਾਇਆ 20607 ਕੋਰ੍ਡ ਤਪੜੇ ਤੋਂ ਵੀ

ਗਲਾਤ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ
ਸਬਸਿਡੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਈ
ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੀ ਨੇੜ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਬਣਦੀ
ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ ।

ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਇਹ ਹੀ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ ਮਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ 'ਚ ਬੇਸ਼ੱਕ 10.76 ਡੀਸਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕੁੱਲ ਖਰਚ 'ਚ 13 ਡੀਸਦੀ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਮਾਲੀਏ ਅਤੇ ਖਰਚ 'ਚ ਉਪਜਿਆਂ ਇਹ ਅੰਤਰ ਵੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅਪਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ

ਕਾਂਗਾਰਸ ਤੇ ਬਾਦਲ ਦਲ ਵਲੋਂ ਨਵੀਂ ਕੈਬਨਿਟ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ-ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਾਵਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕੈਬਨਿਟ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਤੰਜ ਕੱਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਰਾਜਾ ਵਿੰਕਿਂਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਸਥਿਰ ਸਰਕਾਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਢਾਈ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਵਾਰ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਫੇਰਬਦਲ ਹੋਇਆ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ 4 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕੁਝ ਕਿਵੇਂ ਕਰੇਗਾ? ‘ਆਪ’ ਵੱਲੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਸਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਡੱਬਿਆਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਦੇ ਇੰਜਣ (ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵਾਂਤ ਮਾਨ) ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ 'ਆਪ' ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਸ਼ੰਨਿਕ ਸੰਕਟ 'ਤੇ ਝੰਪੀ ਸਿੰਚਾ ਪਟਾਟਾਈ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਨੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਫੇਰਬਦਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਤਿੱਖਾ ਹਮਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਮਾੜੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਇਹ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਬਦਲ ਕੇ ਡਰਾਮੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ

ਵਿਚਾਰ :-

ਭਾਵੇਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਾਰਿਆਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਵਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਨ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਮਤਾ ਇਕ ਹੈ। - (ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚੰਦਰ)

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨ੍ਹ ਕੇਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪਿਛਾ ਨਾ ਛਡਿਆ

ਬੀਤੇ ਦਿਨੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨ੍ਹ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਮਨ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੰਨ੍ਹ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਗਈ ਸੀ। 18 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸੰਮਨ ਵਿਚ ਅਜੋਤ ਡੋਵਾਲ, ਭਾਰਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਦੀਪਾ ਏਜੰਸੀ ਰਾਅ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀ ਸਮੰਤ ਗੋਇਲ, ਰਾਅ ਦੇ ਏਜੰਟ ਵਿਕਰਮ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਨਿਖਿਲ ਗੁਪਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ 21 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਸਮਰਥਕ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨ੍ਹ ਵੱਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਮਿਲਾਫ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਵਿਕਰਮ ਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਂਧੀਆਂ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੇਖ਼ਨਿਆਦ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹਨ। ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਨਹਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਯੂਏਪੀਏ 1967 ਤਹਿਤ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਨ੍ਹ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਝੂਠੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਅਮਰੀਕੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਦਾਇਰ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨਿਖਿਲ ਗੁਪਤਾ 'ਤੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਡਾਲਰ (ਤਕਰੀਬਨ 83 ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਨਕਦੀ ਬਦਲੇ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਠੇਕਾ ਦੇਣ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ।

ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਖਿਲ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇਕ ਹਿੱਤਮੈਨ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਸਿੰਖ ਵੱਖਵਾਦੀ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਠੇਕਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਲਜ਼ਾਮ ਵਿਚ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਨਿਖਿਲ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਕੌਸ਼ਾਂਤਰੀ ਤਸਕਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਲਜ਼ਾਮ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਖਿਲ ਗੁਪਤਾ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਦਦ ਦੇ ਬਦਲੇ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਕਤਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਸ ਹਿੱਤਮੈਨ ਨਾਲ ਨਿਖਿਲ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਦੀਪਾ ਵਿਡਾਰਾ ਦਾ ਇੱਕ ਅੰਡਰਕਵਰ ਏਜੰਟ ਸੀ ਇਸ ਏਜੰਟ ਨੇ ਨਿਖਿਲ ਗੁਪਤਾ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਈ 2024 ਵਿਚ ਨਿਖਿਲ ਗੁਪਤਾ ਦੀ ਅਸਰੀਕਾ ਨੂੰ ਹਵਾਲਗੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਚੈਕ ਗਣਰਾਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਆ ਦੀਆਂ ਤਿਥੇਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸਰੀਕਾ ਦੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨ੍ਹ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਠੇਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੰਨ੍ਹ ਨੇ ਵੀ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਪੰਨ੍ਹ ਇੱਕ ਡਿੱਫੈਂਸ ਵਕੀਲ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਲ 2007 ਵਿਚ ਹੀ ਸਿਖਸ਼ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ।

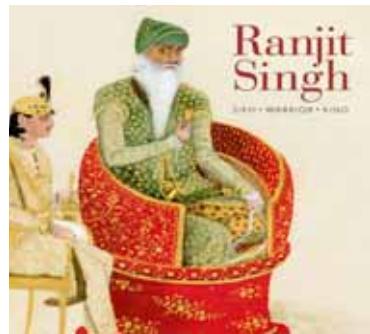
ਅਸਰੀਕਾ ਪੰਨ੍ਹ ਕੇਸ ਕਾਰਣ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪਿਛਾ ਨਹੀਂ ਛਡ ਰਿਹਾ। ਡੋਵਾਲ ਸੇਮੇਂਟ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਦੀ ਹਿਟ ਲਿਸਟ ਵਿਚ ਹਨ। ਪਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮਸਲੇ ਉਪਰ ਅਸਰੀਕਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੌਦੀ ਦਾ ਅਸਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸੁਆਗਤ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਮਸਲੇ ਉਪਰ ਅਸਰੀਕਾ ਦਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਡਾ ਚੈਲਿੰਜ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਨਿਬੰਧਨ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਦਸੇਗਾ।

-ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ

Ranjit Singh Exhibition, London

A timely reminder for those in the UK or those with friends and family in the UK. Please do visit this wonderful exhibition which runs until the 20th Oct 2024 at the Wallace Collection, London.

A landmark exhibition, with loans from private collections as well as the British Museum, Louvre, Palace of Versailles, The Royal Collection, British Library and the V&A, to name a few.

Audio guides in both English and Punjabi.

PM MODI VISIT TO THE USA AFTER RAHUL GANDHI

Gurukh Singh
OBE

The overall impression gained after the recent successive visits to the USA by PM Modi and, earlier, by Rahul Gandhi, is that the Khalistan issue is affecting relations between the Indian government and leading Western countries like the USA, UK, Canada and Australia.

During his visit from 8 to 10 September, Rahul Gandhi repeated concerns, shared by many international observers, about the worrying direction taken by Indian democracy since independence and especially, in the last few decades during BJP rule.

During his three-day visit to the USA from 21 to 23 September, PM Modi attended the Quad – a strategic USA, India, Japan and Australia grouping - leaders summit; addressed Indian American community in Long Island; and, he spoke at the UN Summit of the Future.

As a senior Indian observer noted, PM Modi represents the Indian government and not necessarily India. That distinction is important. So, when policies of the Indian government are criticized abroad, that does not mean that the desire to keep good relations with India is not there. In a different context, that argument applies to most Sikhs regardless of their views about the Sikh right to self-determination and how it should be exercised. In fact, geo-politically, India is in a most strategic position and wields much global influence. The problem is that claims of Indian successes by PM Modi lose credibility, when measured against all sort of economic, employment, environmental, human rights and democratic etc indices.

Recently, a colleague sent some bullet points from an article published in *The Economist* of 10 August 2024. For example: *India cannot fix its problems if the government keeps pretending they do not exist. Despite BJP expectations, in the general election, the party limped in with just 240 seats and formed a government only in coalition. The pandemic, according to official Indian government figures, killed half a million Indians. World Health Organisation estimate the toll at 10 times greater. The Global Hunger Index last year ranked India 111th out of 125 countries. India has been ranked 176th of 180 countries on the environment index. And so on.*

PM Modi said that India was a land of opportunities to those who had left India seeking opportunities abroad. He said that every Indian has confidence in India and its achievements. He claimed that in just a decade 250 million people have been lifted out of poverty. He addressed the UN Summit of the Future and stressed that he represents the voice of 1.4 billion Indians, or one-sixth of humanity.

Notably, he also engaged with members of the Sikh community in New York while Khalistan continues to be a headlines topic. This is partly due to the lawsuit filed on 17 September, by Gurpatwant Singh Pannun of Sikhs for Justice (SFJ). The suit demands damages for an alleged attempt to eliminate him in 2022. According to one report, Modi visit adds a significant geopolitical dimension to the timing of the lawsuit, filed in a US district court. Key Indian officials are accused of plotting to assassinate him in New York. The claim is based on the indictment of an Indian, Nikhil Gupta, in November 2022 by US federal prosecutors.

Finally, any movement in the name of freedom gets wider support only when rule of law breaks down and justice is delayed or denied. Such a movement will attract the victims of oppression and injustice and grow, especially in the diaspora. Root causes are bound affect international relations.

Gurukh Singh OBE, Ret'd Principal Civil Servant (UK) sewauk2005@yahoo.co.uk

ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਵਡਾ ਚੈਲਿੰਜ਼, 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਬਕਾ ਰਿਪਬਲਿਕਨਾਂ ਵਲੋਂ ਕਮਲਾ ਹੈਰਿਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ

ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ

ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਦੇ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਮਲਾ ਹੈਰਿਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਬਕਾ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਕਮਲਾ ਹੈਰਿਸ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸਮਰਥਨ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਟਰੰਪ ਨੂੰ “ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਜੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਯੋਗ” ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ‘ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਪੁਤਿਨ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਜਿਨਪਿੰਗ ਵਰਗੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਇਸਤੁਕਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਬਕਾ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਕਮਲਾ ਹੈਰਿਸ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਦੇ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਬਹਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਉਪਰ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਾਰੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ।

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਏਸ਼ੀਆਈ ਅਮਰੀਕੀ, ਹਵਾਈ ਦੀ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਕ ਟਾਪੂ ਦੀ ਵੋਟਰ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਮਲਾ ਹੈਰਿਸ ਨੂੰ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਧੇਰੇ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਏਸ਼ੀਅਨ ਅਮਰੀਕਨ ਅਤੇ ਪੈਸੀਫਿਕ ਆਈਲੈਂਡਰ ਵੋਟਰ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੈਰਿਸ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਛੇਕੜ ਅਤੇ ਨੀਤੀਗਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਏਏਪੀਆਈ ਡੇਟਾ ਅਤੇ ਏਏਪੀਆਈਵੈਟ ਦੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਪੋਲ 'ਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲਗਭਗ 10 ਵਿੱਚੋਂ 6 ਏਏਪੀਆਈ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਹੈਰਿਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਨੁਕੂਲ ਰਹੇ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਦੀ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਦੀ ਉਲਟ ਰਾਏ ਹੈ।

ਹਰ 10 ਏਸ਼ੀਅਨ ਅਮਰੀਕਨ ਅਤੇ ਪੈਸੀਫਿਕ ਆਈਲੈਂਡਰ ਵੋਟਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਦੀ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਤੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਰਾਏ ਹੈ ਤੇ ਲਗਭਗ ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਦੀ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰਾਏ ਹੈ। ਇਹ ਅਕਤੂਬਰ 2023 ਤੋਂ ਹੈਰਿਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਸਰਵੇਖਣ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਨ੍ਹੂ ਏਸ਼ੀਅਨ ਅਮਰੀਕਨ ਅਤੇ ਪੈਸੀਫਿਕ ਆਈਲੈਂਡਰ ਵੋਟਰਾਂ ਤੱਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। 10 ਵਿੱਚੋਂ 4 ਏਸ਼ੀਅਨ ਅਮਰੀਕਨ ਅਤੇ ਪੈਸੀਫਿਕ ਆਈਲੈਂਡਰ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ 10 ਵਿੱਚੋਂ ਲਗਭਗ 3 ਨੇ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਪਾਰਟੀ ਬਾਰੇ ਇਹੀ ਕਿਹਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹੈਰਿਸ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਸਖਤ ਮੁਕਾਬਲਾ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਦਾ ਜਿਤਣਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕੌਮੀ ਘਰ ਦੀ ਪਰਾਪਤੀ ਲਈ ਆਪਾ ਵਾਰ ਗਏ ਬੱਬਰ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦ ਦਿਹਾੜਾ ਪੰਥਕ ਜਜ਼ਬੇ ਨਾਲ ਡਰਬੀ ਵਿੱਖੇ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ

ਡਰਬੀ-ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਐਲਾਨੇ ਕੌਮੀ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ, ਭਾਈ ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਅਤੇ ਪਾਣੀਆ ਦੇ ਰਾਖੇ ਭਾਈ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਜਟਾਣਾ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ ਖਾਲਸਾਈ ਜਾਰੇ ਜਹਾਲ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਡਰਬੀ ਵਿੱਖੇ ਲੰਘੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਯੂ ਕੇ ਭਰ ਤੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈਆਂ।

ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਅਰੰਭ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਭਾਈ ਨਿਰਭੈ ਸਿੰਘ ਹਜੂਰੀ ਰਾਗੀ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇ ਨੇ ਰਸ ਭਿੰਨ ਕੀਤਾ ਰਿਤਨ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੂਝ ਦੇ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਨੇ ਕੌਮੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ।

ਬੁਲਾਰਿਆ ਵਲੋਂ ਜਿੱਥੇ ਕੌਮੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਪੁਣ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਪਾਏ ਪੂਰਨਿਆਂ ਤੇ ਚਲਦਿਆ ਅਜਾਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੱਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾ ਦਾ ਖੂਨ ਅਜਾਂਈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਭਾਈ ਲਵਸ਼ਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਡੱਲੋਵਾਲ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਜੁਝਾਰੂਆ ਸ਼ਬਦੀ ਲਿਖਤ ਪੁਸਤਕ 'ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਦੌਰ' ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਭਾਈ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਜਰਨਲ ਸਕੱਤਰ, ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਲੋਂ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਵਲੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਜਥੇਦਾਰ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਪਦਿਆ ਗਿਆ।

ਕੈਪਟਨ ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦਾ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕਵੈਂਟਰੀ ਵਿੱਖੇ ਸਨਮਾਨ

ਕੈਪਟਨ ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦਾਖਾ ਵਾਸੀ

ਲੰਡਨ (ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬੱਧਨੀ ਕਲਾਂ) ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸੰਘਣੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕਵੈਂਟਰੀ ਵਿੱਖੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹਲਕਾ ਦਾਖਾ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਕੈਪਟਨ ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕੈਪਟਨ ਸੰਦੀਪ ਸੰਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵੱਸਦੇ ਮੌਜੂਦੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵੱਡਾ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡਾ ਇਹ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਕੰਮਾਂ ਤੇ ਇੱਕ ਮੌਹਰ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਬਣ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅੱਗੋਂ ਵੀ ਕਰਦਾ ਰਹਾਂਗਾ। ਉਹਨਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਗਤ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ। ਕਵੈਂਟਰੀ ਵੱਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਵਰਗੇ ਨੇਤਾ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੈਪਟਨ ਸੰਧੂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਬਾਬੂ ਗਰੇਵਾਲ, ਤਲਵਿੰਦਰ ਗਰੇਵਾਲ, ਰਵੀ ਵਿਲੋਂ, ਦੀਪਾ ਭੁੱਲਰ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਵਾਲੀਆ, ਰਾਜ, ਪੋਲ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਮਰਜੀਤ, ਸੋਹੁੰ ਕਾਲਾ, ਪਿੰਦਾ, ਬਾਵਾ, ਨਵਜੋਤ ਪਨਾਗ, ਪ੍ਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਸੀ, ਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਰੰਗਵਾਲਾ, ਕਮਲਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਪ੍ਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਜਗਦੀਪ ਰੀਹਲ, ਪੇਲ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਸੋਬੀ ਵਾਲੀਆ, ਜੋਗ ਸਿੰਘ, ਬਾਵਾ ਸੰਘੇਤਾ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਸਮੇਤ ਹਲਕਾ ਦਾਖਾ ਵਾਸੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

-ਰਿਜਿਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ
ਦੀ ਵੱਡੀ ਗੁਪਤ

‘ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਤੋਂ ਖਤਰਾ’

★ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਜਵਾਬ ਕੀਤਾ ਦਾਖਲ

ਜਲੰਘਰ-ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਰੀਬ ਡੇਢ ਸਾਲ ਤੋਂ ਡਿਬੂਰਗੜ੍ਹ ਜੇਲ 'ਚ ਬੰਦ ਖੜੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ (ਐਨ.ਐਸ.ਏ.) ਲਗਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸੂਬੇ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰਾ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਖਤਰਾ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਵੀਡੀਓ ਕਲਿੱਪਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਵੀ ਉਹੀ ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਸਾਬਕਾ ਸੀਅਮ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਨ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਈ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 3 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਐਨਐਸਏ ਲਗਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਸਾਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੀਆਂ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਦਿਹਤੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁੜ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਨਐਸਏ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਦਾਕਾਰ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਸੀ ਅਤੇ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਤੁੱਕਲਵਾਲਾ ਬਾਰੇ ਜਵਾਬ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਹਲਫਨਾਮਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਦਿਹਤੀ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਲਫਨਾਮੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਵੀਡੀਓ ਫਰਵਰੀ 2023 ਵਿਚ ਅਜਨਾਲਾ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟੇਧ ਕੀਤੀ

ਗਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਹਿ

ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੀ.ਐਮ ਮਾਨ ਨੂੰ ਸੀ.ਐਮ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਨਾ ਚੱਲਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਬੰਬ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ। ਸੀਅਮ ਮਾਨ ਨੇ ਯਕੀਨ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਇਸ ਭੀਜ ਵਿਚ ਕਈ ਦਿਲਾਵਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੇ।

ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ
ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੱਟਕੱਪੰਥੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰੇਗਾ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਗੜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭੜਕਾਉ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਐਨ.ਐਸ. ਐਸ. ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਕੌਮੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਮੋਰਚਾ ਦੇ ਆਗੂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਘੇਰਨਗੇ

○ ਵਿਦੇਸ਼ੀਂ ਵਿਚ ਸਿਖ ਮੋਦੀ ਦਾ ਘੁਰਾਓ ਕਰਨਗੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ-ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਤੇ ਬੇਅੰਦਬੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ 20 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਦ 'ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਕੌਮੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਮੋਰਚਾ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਗੁਲਾਬ ਚੰਦ ਕਟਾਰੀਆ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਘੁਰਾਓ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੌਮੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਮੋਰਚਾ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਫਰਾਂਸ , ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਰੋਂਪੁਰ, ਐਡੋਵੇਕਟ ਗੁਰਸਰਨ ਸਿੰਘ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਣੇ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 30-30 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ

ਰਿਹਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਰੋਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕੌਮੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਮੋਰਚਾ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਿਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੌਮੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਮੋਰਚਾ ਦੀਆਂ ਜਾਇਸ਼ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦ ਰਿਹਾਅ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਦੂਜੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਨਸਾਫ਼ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਘੁਰਾਓ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਜਥਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰਵਾਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਜਥੇ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਘੁਰਾਓ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਡਾਕਟਰ ਬੀਰਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਰੰਗ ਦਾ ਕੰਗ ਚਾਰਲਸ ਕੋਰਨੇਸ਼ਨ ਮੈਡਲ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ

ਐਬਟਸਫੋਰਡ-ਬਿਟਾਸ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕਾ ਕੈਟਰੀਨਾ ਚੇਨ ਨੇ ਬਰਨਬੀ ਨਿਵਾਸੀ ਫੈਮਿਲੀ ਫਿਜੀਸ਼ੀਅਨ ਉੱਘੇ ਡਾਕਟਰ ਬੀਰਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਰੰਗ ਦਾ ਵਕਾਰੀ ਸਨਮਾਨ ਕਿੰਗ ਚਾਰਲਸ ਕੋਰਨੇਸ਼ਨ ਮੈਡਲ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਿੰਗ ਚਾਰਲਸ ਕੋਰਨੇਸ਼ਨ ਮੈਡਲ 6 ਮਈ, 2023 ਨੂੰ ਕਿੰਗ ਚਾਰਲਸ ਤੀਜਾ ਦੀ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਮੌਕੇ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿੰਗ ਚਾਰਲਸ ਦੀ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਯਾਦਗਾਰੀ ਮੈਡਲ ਹੈ।

ਡਾ. ਬੀਰਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਰੰਗ ਨੂੰ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਬਦਲੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਰਨਬੀ ਦੀ 3 ਵਾਰ ਸਭੁਲ ਟਰੱਸਟੀ ਰਹੀ ਬਲਸਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨਾਰੰਗ ਦਾ ਹੋਣਹਾਰ ਫਰਜ਼ੰਦ ਡਾ. ਬੀਰਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਿੱਥੇ ਫੈਮਿਲੀ ਫਿਜੀਸ਼ੀਅਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੋਂ ਉਹ ਵੈਨਕੂਵਰ ਸਥਿਤ

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਬਿਟਾਸ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਫੈਮਿਲੀ ਪ੍ਰੈਕਾਟਿਸ ਵਿਡਾਗ 'ਚ ਕਲੀਨਿਕਲ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹੈ। ਡਾ. ਬੀਰਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ ਗਲੋਬਲ ਬੀ.ਸੀ. ਤੇ ਰੇਡੀਓ ਸੀ.ਕੇ.ਐਨ.ਡਬਲੀਊ. 980 'ਤੇ ਨਿਰਿੰਦਰ ਸਿਹਤ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਹ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਬਰਨਬੀ ਡਵੀਜ਼ਨ ਆਫ ਫੈਮਿਲੀ ਪ੍ਰੈਕਾਟਿਸ ਬੋਰਡ ਦੇ ਵੀ ਸੇਅਰਮੈਨ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਖੇ ਕੋਲੰਬੀਆ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਰਾਜ ਚੌਂਗ ਵੀ ਮੌਜੂਦ।

ਦਰਪਣ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ

ਜਾਰੀ ਹਨ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦਲਿਤਾਂ ਉਪਰ ਜੁਲਮ

○ ਯੂਪੀ, ਐਮਪੀ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਦਲਿਤ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ○ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਦਰ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਆਈ

ਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ 2022 ਦੌਰਾਨ ਅਨੁਮੁਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ (ਐਸਸੀ) ਵਿਚੁੱਧ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ। ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਉਪਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਦਰ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ। 12022 ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਦਰ ਡਿਗਰੇ 32.4 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰਹਿ ਗਈ, ਜੋ ਕਿ 2020 ਵਿੱਚ 39.2 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਤੇ ਹੁਣ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚੁੱਧ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧਾ ਰੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਈਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਦਾਲਿਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ 'ਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ
ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅੱਡਿਆਚਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ
ਵਿੱਚ 97.7 ਫੌਜਦੀ 13 ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ
ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ
ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 12,287 ਕੇਸ ਜਾਂ
ਕੁੱਲ ਦਾ 23.78 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਰਾਜਸਥਾਨ
ਵਿੱਚ 8,651 ਕੇਸ (16.75 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ) ਅਤੇ
ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 7,732 ਕੇਸ (14.97)

ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ) , ਬਿਹਾਰ ਵਿੱਚ 6,796 (13.16 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ), ਉਡੀਸ਼ਾ ਵਿੱਚ 3,576 ਕੇਸ (6.93 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ), ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ 2,706 ਕੇਸ (5.24 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। 2022 ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ (ਐਤਿਆਚਾਰ ਦੀ ਰੋਕਬਾਮ) ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁੱਲ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲਗਭਗ 81 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਇਕੱਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਛੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਨ।

ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ 2022 ਵਿੱਚ
ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਵਿਚੁੱਧ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਦੇ
ਕੁੱਲ 51,656 ਕੋਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।
ਰਿਪੋਟ ਅਨੁਸਾਰ ਐਸਟੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਵੀ
ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਮਾਮਲੇ 13 ਰਾਜਾਂ
ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। 9,735 ਮਾਮਲਿਆਂ
ਵਿੱਚੋਂ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 2,979 ਮਾਮਲੇ
(30.61%) ਰਾਜਸ਼ਾਹੀ ਵਿੱਚ

2,498 ਮਾਮਲੇ (25.66 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ), ਅਤੇ
ਓਡੀਸ਼ਾ ਵਿੱਚ 773 ਮਾਮਲੇ (7.94
ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ) ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ (ਐਸਟੀ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ 691 ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ (7.10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ) ਅਤੇ 499 ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਧੰਗਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (5.13 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੰਕੜੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, 60.38 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ 14.78 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਝੂਠੇ ਦਾਇਰਵਾਂ ਜਾਂ ਸ਼ੁਡਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਮਾਮਲੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। 2022 ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ 17,166 ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਵੀ

ਪੈਂਡਿੰਗ ਸੀ

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਸਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ 63.32 ਫੀਸਦੀ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 14.71 ਫੀਸਦੀ ਸ਼ੁਰੂਤਾਂ ਦੀ ਘਟ ਕਾਰਣ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। 2022 ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ, 2,702 ਕੇਸ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਸਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਦਰ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਦਰ 2020 ਵਿੱਚ 39.2 ਸੀ ਪਰ 2022 ਵਿੱਚ ਘਟ ਕੇ 32.4 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰਹਿ ਗਈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸਥਾਪਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਨਾਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਗਈ ਹੈ।

14 ਰਾਜਾਂ ਦੇ 498 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ
ਸਿਰਫ 194 ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਸਾਂ
ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼
ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ
ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ
ਅੱਡਿਆਚਾਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ, ਪਰ ਸਿਰਫ
10 ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ
ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉੱਤਰ
ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਮੇਤ ਬਾਕੀ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਜਿਥੋਂ
ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ
ਮਾਮਲੇ ਸ਼ਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ, ਕੋਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ
ਐਲਾਨਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ
ਜਾਤੀ ਅਧਾਰਿਤ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ
ਕਮਜ਼ੋਰ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਤ
ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹੇ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣਕੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ
ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਆਗੂਆਂ ਵਾਂਗ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੀ ਇਹੀ ਸੋਚਿਆਂ ਸਨ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਕੋਹੜ ਮਿਟ ਜਾਏਗਾ। ਖੇਡਪਖੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਉਦੋਂ ਹੀ ਮਿਟ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਇਨਕਲਾਬ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਯਾਦ ਕਰਨੇ ਬਣਦੇ ਹਨ, “ਹਰ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੇਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਧੀ-ਵਿਧਾਨ ਵਰਨ ਆਸ਼ਰਮ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ, ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤਕ ਨਹੀਂ ਪੁਰੰਚ ਸਕਦਾ।” ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਵਰਨ ਆਸ਼ਰਮ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਪਕੜ ਬਹੁਤ ਛੁੰਘੀ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਲੜਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸੂਝ-ਸਮਝ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੀ ਲੋਕ-ਚੇਤਨਾ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਲੰਬੀ ਲੜਾਈ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਮੁੰਹ ਨਹੀਂ ਫੇਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ‘ਅਕਾਲੀ ਦਲ’ ਗਾਇਬ

○ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਲੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੁਚਾਰ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ

ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉੱਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੌਹਰੀ ਹੋ ਕੇ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਉਤਾਰਨ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਢੂਹ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਚੰਟਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾ ਕੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀਆਂ 8 ਤੋਂ 10 ਸੀਟਾਂ ਤੱਕ ਮੁਕਾਬਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਟਕਸਾਲੀ ਆਗੂ ਹਰ ਵਾਰ ਨੀਲੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਸਜਾ ਕੇ ਮਾਲਵਾ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਰ-ਰੋਜ਼ ਸਵੇਰ ਸਾਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਦੇਰ ਸ਼ਾਮ ਮੁੜਦੇ ਸਨ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਡਤਿਆਬਾਦ, ਰਤੀਆ, ਟੌਂਹਾਣਾ, ਰੋੜੀ, ਕਾਲਿਆਂਵਾਲੀ, ਡੱਬਵਾਲੀ, ਸਿਰਸਾ, ਏਲਨਾਬਾਦ, ਅੰਬਾਲਾ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਹਰਿਆਣਾ

ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ
ਕਿੱਪਰੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵੱਡੇ
ਜਥੇਦਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਦਿਖਾਈ
ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ। ਮਰਹੂਮ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਪੁਰਾਣੇ
ਸਿਆਸੀ ਸਾਬੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਬਕਾ
ਊਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਚੌਧਰੀ ਦੇਵੀ
ਲਾਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਤਰ ਓਮ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੌਟਾਲਾ ਨਾਲ ਗੁੜੀ ਸਾਂਝ
ਹਣ ਕਾਰਨ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠਿਆਂ ਚੌਣਾਂ ਲੜਾਂ
ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਅ
ਚਲਾਣਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆ
ਹਿੰਦਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੌਣਾਂ ਵਿੱਚ ਅ
ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਪਰ ਹਣ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ
ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਲੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਫਾਸਿਆ ਹੋਣ ਵ
ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ।

ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਥਤ
ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਤਨਖਾਹੀਆ ਕਰਾਰ
ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦੜ, ਜੋ ਖੁਦ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ

ਇੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ
ਚੋਣ ਜਲਸੇ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਨ
ਕਰਦੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਦਿਖਾਈ
ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਬਲਵਿੰਦਰ
ਸਿੰਘ ਭੁੰਦੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਵਾਰ
ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ
ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ
ਨੂੰ ਹਰਥਿਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹੋਂ ਦੀ
ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ
ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੌਡਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਰਜਨ
ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਹਿਲੀ ਕਤਾਰ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ
ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾ ਦੇਣਾ ਸ਼੍ਰਮਣੀ
ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਵੱਡੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੈ
ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਭੁੰਦੜ ਤੇ
ਸੁਖਵੀਰ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ।

ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ
ਸੁਖਬੀਰ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ
ਜੋ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਹਾਲ ਹੈ, ਉਹੀ ਪੰਜਾਬ
ਵਿਚ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਲੋਕ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਛਡਣ ਨੂੰ
ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ।

ਪੰਜਾਬ ਬਣਿਆ ਗੈਰਗਲੈਡ, ਡਰੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ, ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਖਾਲੀ !

○ ਲਾਰੈਂਸ-ਗੋਲਡੀ ਗੈਰਗ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਕਾਰਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਹਿਸਤ ○ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ ਵਿਚ ਬੰਦ ਲਾਰੈਂਸ ਦਾ ਆਪਣੇ ਗੈਰਗ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਕੰਟਰੋਲ

ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਵੱਲੋਂ ਦੁਬਈ ਵਿਚ 'ਬੈਟਿੰਗ ਐੱਪ' ਸ਼ੁਰੂ ! ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾਂ ਦਾ ਪੇਸ਼ਾ ਲੱਗਿਆ ! ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਗੈਰਗਸਟਰਾਂ ਦਾ ਡਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ ਕਈ ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਧਮਕੀਆਂ ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ-ਗੋਲਡੀ ਬਰਾੜ ਗੈਰਗ ਨੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਨਾਅਤਕਾਰਾਂ ਤੋਂ 5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੀ ਫਿਰੌਤੀ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ-ਗੋਲਡੀ ਬਰਾੜ ਗੈਰਗ ਨੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ ਕਈ ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਗੋਟਰ ਕੈਲਾਸ਼ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਗੀਤ ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਮਨ ਬੱਤਰਾ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਧਮਕੀ ਭਰਿਆ ਕਾਲ ਅਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ 5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਫਿਰੌਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਗੈਰਗ ਦਾ ਸਰਗਨਾ ਦੱਸਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਅਮਨ ਬੱਤਰਾ ਤੋਂ 5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਧਮਕੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਨ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਦਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਸ ਗੈਰਗ ਉਪਰ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੈਰਗਸਟਰਾਂ ਦੀ ਦਹਿਸਤ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਣ ਕਈ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਕੰਮ ਬੰਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਇਸ ਸਮੇਂ ਗੈਰਗਲੈਡ ਬਣ ਚੁਕਾ ਹੈ।

ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਗੈਰਗਸਟਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਰਤੂਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਦੁਬਈ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਲਾਰੈਂਸ ਦੀ ਗੇਮਿੰਗ ਬੈਟਿੰਗ ਐੱਪ ਨੂੰ ਆਪਰੇਟ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਲਾਰੈਂਸ ਆਖਿਰ ਫਿਰੌਤੀ ਦਾ ਪੇਸ਼ ਕਿੱਥੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਹੋਈ ਤਾਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬੈਟਿੰਗ ਐੱਪ ਵਿਚ ਪੈਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕਈ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਹੁਣ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਰਡਾਰ 'ਤੇ ਆ ਗਏ ਹਨ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੀ ਇਸ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਲਾਰੈਂਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੈਰਗਸਟਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸਿੱਧੂ ਮੂਸੇਵਾਲਾ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਫਿਰ ਹੁਣ ਏਥੀ ਵਿੱਲੋਂ ਅਤੇ ਗਿੱਪੀ ਗਰੇਵਾਲ ਦੇ ਕੈਨੋਡਾ ਵਾਲੇ ਘਰ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ, ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਲੀਮ ਖਾਨ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ

ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਲਾਰੈਂਸ ਹੁਣ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਿੰਨਾਂ ਵੱਡਾ ਤਾਕਤਵਰ ਗੈਰਗਸਟਰ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣਾ ਕੋਈ ਮਾਫ਼ਿਲੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਗੈਰਗਸਟਰਾਂ ਬਾਰੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਸਖਤ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ। ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨਰਮ ਵਰਤਾਰਾ ਅਪਨਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਕਤਲ ਦੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗੈਰਗਸਟਰ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ 9 ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 2 ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੈਰਗਸਟਰ ਕਲਚਰ ਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ ਦਹਿਸਤ ਦੇ ਦਮ 'ਤੇ ਵੱਖੀ ਇਕਾਨਮੀ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨਾਲ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਖਤ ਐਕਸ਼ਨ ਵੀ ਲੈ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਲਾਰੈਂਸ ਦਾ ਜੇਲ੍ਹ ਇੰਟਰਵਿਊ ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਫੌਨ ਕਾਲ ਅਤੇ ਨਸੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੂਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪ ਲਾਰੈਂਸ ਦੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਨਵੀਂ ਸਿਟ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖੁਲਸੇ ਹੋਏ, ਕਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਹੇਠ ਇੰਟਰਵਿਊ ਹੋਏ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਨਕਾਮੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ ਕਸ਼ਾ ਅਟਾਰੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਬਾਰਡਰ ਵਿਕਾਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਅਟਾਰੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਈਕੋਰਟ 'ਤੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਗੈਰਗਸਟਰਾਂ ਦੀ ਦਹਿਸਤ ਤੇ ਲੁੱਟ ਕਾਰਣ ਧਰਨਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਕਾਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਲੋਕ

ਦੇ ਬਾਈ ਸਾਲ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਕਾਮ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਤੇ ਗੋਲੀਡੀ ਬਰਾੜ ਦੇ ਨਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ 'ਤੇ ਦੇ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵਸੂਲੀ ਤੇ ਕਤਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ। ਉਸ ਦੇ ਗੋਰੋਂ ਵਿਚ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹੈ ਪਰ ਜੇਲ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣੇ ਗੈਰਗ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਕੰਟਰੋਲ ਹੈ ਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣਾ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਗੋਲੀਡੀ ਬਰਾੜ ਤੇ ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਦਾ ਇਕਠਾ ਗੈਰਗ ਹੈ ਤੇ ਬਰਾੜ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਪਰ 2021 ਤੋਂ ਕੈਨੋਡਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਉਥੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇੱਕ ਮਾਡਿਊਲ ਤਹਿਤ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਾਚੇ ਦੇ ਭਰਾ ਗੁਰਲਾਲ ਬਰਾੜ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਅਤੇ ਗੋਲੀਡੀ ਬਰਾੜ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਸਿੱਧੂ ਮੂਸੇਵਾਲਾ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਸਟਰਮਾਈਡ ਵੀ

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪਿਤਾ ਆਪਣੀ ਸਹੇਲੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਫਰਾਰ

○ ਪਤਨੀ ਨੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਦਬੋਚਿਆ

ਜਲੰਧਰ-ਜਲੰਧਰ 'ਚ ਇਕ ਅਨੋਖਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਬਸਤੀ ਨੂੰ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਵਿਆਹੁਤਾ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਨਾਲ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਰ ਰਾਤ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਬਸਤੀ ਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੇਤੀਓਂ ਰੰਗੇ ਹੱਥੀਂ ਕਾਚੂ ਕਰ ਲਿਆ। ਹੰਗਾਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਣਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 5 ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਗਈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਾ ਸ਼ੁਅਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ।

ਭਰਾ ਦੇ ਦੋਸਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ। ਪੀੜਤ ਅੰਰਤ ਬਸਤੀ ਗੁਜ਼ਾਰੀ ਪ੍ਰਹੁੰਚੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੰਗਾਮਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੀੜਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਨਾਲ ਘਰੋਂ ਭੜਕ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਬਾਣਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ-5 ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲੱਭ ਪਾਉਂਦੀ, ਅੰਰਤ ਨੇ ਖੁਦ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ।

ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਨੂੰ ਬਤੋਰ ਸੰਗੀਤਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਮਿਲੀ ਮਾਨਤਾ

ਲੰਡਨ (ਮਨਯੂਤ ਸਿੰਘ ਬੱਧਨੀ ਕਲਾਂ) ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਗ੍ਰੇਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਤੋਂ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਸਿੱਖ ਪਵਿੱਤਰ ਸੰਗੀਤ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਪੜ੍ਹ ਸਕਣਗੇ। ਬ੍ਰਿਥਿਊਂਵਿੱਚ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਾਲੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਰਤਨ ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਥਾਨ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਰਵਾਇਤੀ ਸੰਗੀਤਕ ਰੂਪ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ

ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ' ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ 'ਸ਼ਬਦਾਂ' ਨੂੰ ਗਾਉਂਦ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਰਤਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਰਧਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਫੰਗ ਹੈ। ਲੰਡਨ ਸਥਿਤ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਟੀਚਰਜ਼ ਬੋਰਡ (ਐਮ. ਟੀ. ਬੀ.) ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਨੁਗਰੋਡ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ 'ਸਿੱਖ ਸੈਕਰਡ ਮਿਊਜ਼ਿਕ' ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਏਗਾ। ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਸਿੱਤ ਸੰਗੀਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਡਾਕਟਰ ਲਾਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਸਾਡਾ ਟੀਚਾ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਵਿਹਾਸਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖੀਏ।"

ਡਾ: ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਾਲੀ

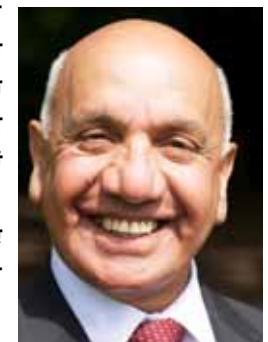
ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲਣ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ 10 ਸਾਲ ਦਾ

ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਿਹਨਤ ਨੂੰ ਹੁਣ ਜਾ ਕੇ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੀਰਤਨ ਵਾਇਲਨ, ਪਿਆਨੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੱਛਮੀ ਸਮਕਾਲੀ ਸੰਗੀਤ ਸੈਲੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਪਵਿੱਤਰ ਸੰਗੀਤ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਭਾਰਤੀ ਸਾਜ਼ - ਦਿਲਰੂਬਾ, ਤਾਉਸ, ਇਸਰਾਜ, ਸਾਰੰਗੀ ਅਤੇ ਸਾਰੰਦਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੋ ਸਾਡੇ ਪੁਰਾਤਣ ਸੰਗੀਤਕ ਵਿਧੀ ਦੇ ਸਾਜ਼ ਰਹੇ ਹਨ।

ਡਾ: ਲਾਲੀ ਬੀਤੇ 40 ਵਰ੍਷ਾਂ ਤੋਂ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਯੂਕੇ ਭਰ ਵਿੱਚ 130 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਸਾਬਕਾ ਐਮ ਪੀ ਵਰਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਭਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕੀਰ ਸਟਾਰਮਰ ਨੇ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘ ਕੀਤੀ

ਲੰਡਨ - (ਮਨਯੂਤ ਸਿੰਘ ਬੱਧਨੀ ਕਲਾਂ) ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕੀਰ ਸਟਾਰਮਰ ਨੇ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘ ਕਰਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਵੀਨਤਾਵਾਂ ਦੀ "ਚਾਲਕ ਸ਼ਕਤੀ" ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਸਾਲਾਨਾ ਏਸ਼ੀਅਨ ਅਚੀਵਰਸ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸਮਾਰੋਹ ਲਈ ਜਾਗੀ ਇੱਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਨੁਭਵੀ ਬਰਤਾਨਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਵਰਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਭਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਟਾਰਮਰ ਨੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਲਈ ਮਨਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਿਸ਼ੀ ਸੁਨਕ ਨੇ ਵੀ ਜੇਤੂਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਭਾਰਤੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਹੋਰ ਜੇਤੂਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਜਨਸ ਪਰਸਨ ਆਫ ਦਿ ਈਅਰ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ, ਲੰਡਨ ਸਥਿਤ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ, ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਅਤੇ ਸੰਧੱਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੰਪਨੀ ਡੈਮਿਨਵਸ ਗਰੁੱਪ ਅਤੇ ਵਿਤਰਕ ਫਰਮ ਯੂਰੇ ਕਾਰ ਪਾਰਟਸ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉੱਥੋਂ ਬਾਕਸਰ ਅਮਿਰ ਖਾਨ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕਿਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸ਼ਿਆਮ ਸੇਦਾਨੀ ਨੇ ਕੁਆਲਿਟੀ ਫੂਡਜ਼ ਔਨਲਾਈਨ ਲਿਮਿਟਡ ਲਈ ਯੰਗ ਬਿਜਨਸ ਪਰਸਨ ਆਫ ਦਿ ਈਅਰ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਿੱਤਿਆ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਹੱਲ ਫਰਮ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਨਵਿਤਾ ਯਾਦਵ ਨੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸ਼੍ਰੋਣੀ ਵਿੱਚ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਿੱਤਿਆ ਹੈ।

GSD

GSD ESTATE AGENTS
RESIDENTIAL & COMMERCIAL PROPERTY EXPERTS
SALES • LETTINGS • MANAGEMENT
EXPERIENCED & INDEPENDENT
FAMILY OWNED & OPERATED

How much is your home worth ?
More properties wanted for qualified applicants
We can sell or let your properties fast
2-3 year rent guarantee schemes available

ਜੀ. ਐਸ. ਡੀ. ਇਸਟੇਟ ਏਜਟਸ

ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਕੀਮਤ ਹੈ ?

ਤੁਹਾਡੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਰਲਾਂ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਢੇਣ ਲਈ ਤੁਹਾਡੀ ਮਲਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਯੋਗ ਅਰਜੀ ਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

ਗਰੰਟੀ 'ਤੇ ਕਿਰਾਏ ਲਈ 2-3 ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵੀ ਉਪਲੱਬਧ ਹਨ।

ਜਾਇਦਾਦ ਸ਼ਬਦੀ ਤਜ਼ਹਕੇਕਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਸਲਹ ਜ਼ਰੂਰ ਲਵੇ।

EXCELLENCE AS STANDARD Supporting a greener future

Director: Mr Gurjeet Singh Dhariwal

Visit our website: www.gsdestates.com

Tel: 020 8570 1284 Email: info@gsdestates.com

10 New Heston Road, Heston, TW5 0LJ

GSD Estate Agents Ltd. Company No: 06529322. All rights reserved

ਸੁਮਨ ਮੈਰਿਜ਼ ਬਿਊਰੋ (ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ)

UK'S FIRST ASIAN MARRIAGE BUREAU

Guaranteed introduction service - Since 1972

HINDU & SIKH SINGLES MEET-UP LUNCH
SATURDAY 23RD NOVEMBER 2024 IN HOUNSLAW

An opportunity to meet a number of other like-minded singletons under one roof & maybe meet a potential partner

Tickets: Non-members: £42.50

Members/Non-Members (Early Bird booking by 31/10/24) -
£37.50

Inclusive of 3-course vegetarian lunch & soft drinks

Please call for further details or to book your place

OVER 50 YEARS OF MATCHMAKING

Please feel free to contact us to discuss your requirements in confidence and without any obligation! English/Punjabi spoken.

SUMAN MARRIAGE BUREAU

Bespoke Matchmaking Service

0121 582 9995 or 020 8571 5145

WhatsApp/Signal: 07485 708717

Web: www.s-m-b.com Email: info@s-m-b.com

Providing a personal matchmaking service for all Asian communities

Follow us on Facebook: www.facebook.com/SumanMarriageBureau

Instagram: @SumanMarriageBureau

WE HAVE CLIENTS ALL OVER UK

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਭਗਵੇਂ ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਕੀਤੀ ਕੁੱਟਮਾਰ, ਉਤਾਰੀ ਪੱਗ

ਦਿੱਲੀ-ਬੀਤੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਸੀਪਲ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਏਬੀਪੀ ਦੇ ਭਗਵੇਂ ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਥੀ ਵੋਟਾਂ ਪੁਆਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਉਸਦੀ ਪੱਗ ਤੱਕ ਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਜਾਣੋ ਕੀ ਸੀ ਪੂਰਾ ਮਾਮਲਾ

ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਹ ਹਿੰਸਾ 27 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਯੂਨੀਅਨ (ਡੀਯੂਐਸਯੂ) ਦੀਆਂ ਆਗਾਮੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਨਾ ਲੈਣ ਦੇ ਕਾਲਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਾਲਜ ਦੀ ਗਵਰਨਿੰਗ ਬਾਡੀ, ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ (ਡੀਐਸਜੀਐਮਸੀ) ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਘਟਨਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਵਾਇਰਲ ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤਣਾਅ ਵਧਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਿਸੀਪਲ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਲਾਲ ਪੱਗ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 'ਤੇ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹਫੜਾ-ਦਫ਼ੜੀ

ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਬਾਰੇ ਪੋਸਟਾਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਐਨਾਈਏ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਉਪਰ, ਮੌਗਾ ਵਿਚ ਰੇਡ

ਮੌਗਾ-ਨੈਸ਼ਨਲ ਇਨਵੈਸਟੀਗੋਸ਼ਨ ਏਜੰਸੀ (ਐਨਾਈਏ) ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਲਰਟ 'ਤੇ ਹੈ। ਐਨਾਈਏ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਉਪਰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰੀ ਏਜੰਸੀ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉਪਰ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਅੱਖ ਰੱਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਪੋਸਟਾਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਖੋਰ ਨਹੀਂ।

ਦਰਸਾਲ ਐਨਾਈਏ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੋਂ ਮੌਗਾ ਵਿਚ ਰੇਡ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਟੀਮ ਪਿੰਡ ਬਿਲਾਸਪੁਰ ਸਥਿਤ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ (42) ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੀ। ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨਾਈਏ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਰੇਡ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਪਾਉਂਦਾ ਸੀ।

ਸੁਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਐਨਾਈਏ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਕੁਲਵੰਤ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਗੱਢ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਘਰ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਐਨਾਈਏ ਦੀ ਟੀਮ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹਰ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਥਾਨਕ ਬਾਣੇ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਰਹੀ।

○ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਕੇਸ ਦਰਜ, ਸਰਨਾ ਨੇ ਚੁਕਿਆ ਮੁੱਦਾ

ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਪੱਗ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਗਈ। ਦੂਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ; ਇੱਕ ਨੇ ਪੱਗ ਚੁੱਕੀ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

ਐਫਾਈਆਰ ਕੀਤੀ ਦਰਜ

ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਸ ਝੜਪ ਦੌਰਾਨ ਜਿਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਪੱਗ ਲੱਥ ਗਈ ਸੀ, ਨੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਐਫਾਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਕਤ ਮੁਲੜਮਾਂ ਖਿਲਾਫ ਐਫਾਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰ ਲਈ।

ਪ੍ਰਿਸੀਪਲ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮੰਗ

ਫਿਲਹਾਲ ਹੁਣ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਗੰਭੀਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਅਫਸੋਸ ਦੇ ਨਾਲ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਇਸ ਕਾਲਜ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਬੱਚੇ ਦੀ ਦਸਤਾਰ

ਉਤਾਰੀ ਗਈ ਅਤੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਹੋਈ। ਪ੍ਰਿਸੀਪਲ ਨੇ ਬਾਹਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਅੰਦਰ ਕਿਵੇਂ ਆਉਣ ਵਿੱਚੋਂ। ਪ੍ਰਿਸੀਪਲ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਸੀਪਲ ਉਪਰ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਿਸੀਪਲ ਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਉਹ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਮੰਗੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਕੰਮ ਚੱਲਦੇ ਇੱਥੋਂ ਆਏ ਹਨ। ਉਹ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਸਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਕੰਗਨਾ ਦਾ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਤੋਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਬਿਆਨ !

3 ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁੜ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲਿਆਵੇ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ

○ ਕਿਸਾਨ ਭੜਕੇ 'ਕੰਗਨਾ' ਹੁਣ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਹੋ ਗਈ

ਦਿੱਲੀ-ਅਦਾਕਾਰਾ ਅਤੇ ਮੰਡੀ ਤੋਂ ਬੀਜੇਪੀ ਦੀ ਐਮਾਰੀ ਕੰਗਨਾ ਰਣੰਤ ਦਾ ਮੁੜ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੰਗਨਾ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ 3 ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁੜ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਿਰਫ 2 ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਹੀ ਇਤਰਾਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ 'ਤੇ ਬ੍ਰੇਕ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਤਿੰਨੋਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਆਪ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਲਈ ਸਨ, ਲੱਖੋਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੈਂ ਬੀਜੇਪੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕੰਗਨਾ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮਾਹੌਲ ਪ੍ਰਾਵਾਨਾ ਕਰੋਂ ਕਰੋਂ ਕੰਗਨਾ ਦੀ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸੇ ਲਈ ਕੰਗਨਾ ਕੋਲੋਂ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦਿਵਾ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਬੀਜੇਪੀ ਨੇ ਕੰਗਨਾ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੱਕ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਬੀਜੇਪੀ ਦੇ ਆਗੂ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਵੀ ਕੰਗਨਾ ਨੂੰ ਨਸ਼ੀਹਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੱਦ 'ਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਾਪਸ ਲਈ ਹਨ, ਕੰਗਨਾ ਵੱਡੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ? ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕੰਗਨਾ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਨਾ ਦੇਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਾਹੌਲ ਪ੍ਰਾਵਾਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੋਏ। ਬੀਜੇਪੀ ਆਗੂ ਨੇ

'ਮਿਸਗਾਇਡਡ ਮਿਸਾਇਲ' ਦੱਸਿਆ। ਸਿਰਫ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਹਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੰਗਨਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਸਾਂਤੀ ਫੈਲਾਉਣ ਦੀ ਸੁਧਾਰੀ ਲਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਕੰਗਨਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਪੜ੍ਹ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਗੂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੀਜੇਪੀ ਕਿਸਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਜਿਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੀ ਕੰਗਨਾ ਕੋਲੋਂ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦਿਵਾ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਬੀਜੇਪੀ ਨੇ ਕੰਗਨਾ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੱਕ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਅਰਜ਼ਦੀਪ ਕਲੇਰ ਨੇ ਪ੍ਰੋਫਿਲਾ ਕੰਗਨਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਬੀਜੇਪੀ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਯਾਨੀ ਪਾਰਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੈ। ਜੇ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ। ਕੰਗਨਾ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਨਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

ਲੈਸਟਰ ਵਿੱਚ ਤੀਰ ਗਰੁੱਪ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭਰਵੀਂ ਇਕੱਤਰਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ

ਸ: ਰਾਜਮਨਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਅਤੇ ਸ: ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਲੈਸਟਰ - ਲੈਸਟਰ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਰ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੋਣ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ 'ਤੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਅੱਜ ਤੀਰ ਗਰੁੱਪ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਭਰਵੀਂ ਇਕੱਤਰਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਿਛਲੇ 6 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਸੇ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਾਨ ਸ. ਰਾਜ ਮਨਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਚੱਲੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾ ਸਿੰਘ ਹੁਣਾ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦਰਮਿਆਨ ਕੀਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਇਮਾਰਤ 'ਤੇ 2 ਮਿਲੀਅਨ ਪੈਂਡ ਤੋਂ ਉਤੇ ਦਾ ਖਰਚਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਲਿਫਟ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਕੂਲ, ਸੰਬਿਆ ਵਾਸਤੇ ਵੱਡਾ ਹਾਲ, ਸੱਚਖੇਡ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਗਾ ਫਲੋਅ ਪਲਾਟ ਰੂਮ, ਵੈਡਿੰਗ ਹਾਲ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਵਾਸਤੇ ਛੇਅ ਸੈਟਰ, ਜਿਮ, ਵੱਡੀ ਕਿਚਨ, ਡਿਸ ਵਾਸਤ, ਰੋਟੀਆਂ ਪਕਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਮਸ਼ੀਨ, ਬੀਬੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਬਿਟਿਸ ਸਟੈਂਡ ਦੀਆਂ ਟੁਇਲਟਾਂ, ਸਾਊਂਡ ਸਿਸਟਮ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹੇ ਗਏ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਵਾਸਤੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਦਾ ਹਰ ਸਾਲ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਜਥੇ ਬੁਲਾਉਣੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੀਰਤਨੀਏ, ਕਥਾ ਵਾਚਕ ਅਤੇ ਢਾਡੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਹਰ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ ਜਾਂ ਪੰਥਕ ਬੁਲਾਰੇ ਨੂੰ ਸੇਟੇਜ ਤੋਂ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣਾ। ਆਪਣੀ ਕੋਮ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੇਟੇਜ ਤੋਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣੀ, ਸਭ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਤੀਰ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ. ਬਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲੈਸਟਰ ਦੀ ਬੋਲਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਸੰਗਤ ਵੱਡਾ ਹੈ।

ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਸਮੱਝਤਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਹੋਰ ਚੰਗੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਸਾਡਾ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੈਰ ਵਿਹੋਰ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਤੀਰ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਸਾਬ ਦਿਉ ਤਾਂ ਜੋ ਰਹਿੰਦੇ ਕਾਰਜ ਸੰਪੂਰਣ ਹੋਣ, ਸੇਰ ਸੰਗਤ ਗਰੁੱਪ ਵੱਲੋਂ ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਰੂਪੇਵਾਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਮੱਝਤੇ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਮਿਲੇਗੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠ ਕੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਆਨ ਸਾਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਸਹੀ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਸੀਂ ਤੀਰ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਅੱਤ ਵਿੱਚ ਸ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚਹੇੜ੍ਹੇ ਨੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਲਾਲਚ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤੀਰ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਅਹੁਦਾ ਨਹੀਂ ਲਵਾਂਗਾ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਅਤੇ ਪੰਥ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀਕਲਾ ਵਾਸਤੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਸੀ ਲੜਾਈ ਬੰਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਮਾਤ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਧਾਰਨੀ ਬਣੋ ਤਾਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਚ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਬਾਹਰ ਜਾਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜਾ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਜਾਂ ਪਿਛਲੀ ਟਰਮ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣਾ ਤਾਂ ਪੁੱਛ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਅਸੀਂ ਹਰ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਏ 'ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਬਦਬੋਹੀ

ਕਰਨੀ ਜਾਂ ਇਲਜਾਮ ਬਾਜੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੀਨੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ। ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਸਾਡ ਸੁਧਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲੜਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਦੁਢਾੜ ਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਸੁਕਰਾਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਰਾਲਤੀਆਂ ਵੀ ਹੋਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬਖਸ਼ਣਯੋਗ ਹਨ, ਅੱਗੋਂ ਸਮੁੱਤ ਬਖਸ਼ਣ।

ਇਸ ਵਾਰ ਤੀਰ ਗਰੁੱਪ ਵੱਲੋਂ ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲੁਭਾਣਾ ਨੂੰ ਵਾਈਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ।

ਸਤਿਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਉਲ ਜਰਨਲ ਸੈਕਟਰੀ, ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਢਡਵਾੜ ਅਸਿਟੈਂਟ ਜਰਨਲ ਸੈਕਟਰੀ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਏ ਮੇਰਾਂਵਾਲੀ ਬਜਾਨਚੀ ਅਤੇ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕੈਲਾ ਅਸਿਟੈਂਟ ਬਜਾਨਚੀ, ਸ. ਮੁਖਿਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਟੇਜ ਸਕੱਤਰ, ਸ. ਹਰਮਿਦਰ ਸਿੰਘ ਅਸਿਟੈਂਟ ਸਟੇਜ ਸਕੱਤਰ, ਅਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲਾਈਬ੍ਰੇਰੀਅਨ, ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ ਸਪੋਰਟਸ ਸੈਕਟਰੀ, ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮਾਹਲ ਮੇਨਟੇਨੇਜ ਸੈਕਟਰੀ, ਜਤਿੰਦਰ ਕੋਰ ਸੰਘ ਐਜ਼ੂਕੇਸ਼ਨ ਸੈਕਟਰੀ, ਹਰਬੰਸ ਕੋਰ ਗਿੱਲ ਕਿਚਨ ਸੈਕਟਰੀ, ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬੜਿੰਗ, ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੈਬਰ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ।

VACANCIES JSR CONTRACTS LTD.

ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜ ਹੈ

CONSTRUCTION BUILDERS REQUIRED ON VARIOUS SITES IN UK

Job Description: In this role as an experienced builder, a diverse set of responsibilities during the job consists of 37.5 hours of dedicated work per week. These encompass a wide spectrum of construction tasks, including but not limited to concrete pouring, excavation, framing, roofing, demolition, scaffolding, and the creation of various structures using materials like stone, brick, and reinforced concrete. Additionally, the role may extend to actively participating in roadwork projects and steelwork, and there might be occasions to perform various trade-related duties. Proficiency in tasks such as blueprint interpretation and equipment operation is required. A firm commitment to adhering to safety protocols, effective collaboration with both colleagues and subcontractors, strict adherence to project timelines and quality standards, and clear and concise communication skills. Annual pay is - £31,000

Person must have CSCS, CCDO, IPAF, Driving Licence, IPAF, SSSTS, Asbestos Awareness and Manual Handling. Overseas candidates must do UK construction industry standard qualifications on arrival and before joining the job.

Contact Mr. Randhawa via email below:
Email: jsrcontractslimited@gmail.com

ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿੱਚ

ਯੂ.ਕੇ ਵਿੱਚ 1965 ਤੋਂ ਛਪ ਰਿਹਾ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਪੇਪਰ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਪਰ ਨਿਉਜ਼ ਏਜੰਟਾਂ ਅਤੇ ਗਾਰੋਸਰੀ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੋਂ ਦੋ ਪੈਂਡ ਦਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਸਬੰਧੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਾਲਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਡੇ ਵਾਲੇ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਬੰਚਿਆਂ ਲਈ ਯੋਗ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਅੱਜ ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ: 01332 372 851 M: 07966 388 388

ਕੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ ?

★ ਸਪੀਕਰ ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਵਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਚਲੀ
★ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ, ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨਾ ਪਹੁੰਚੇ

ਬੀਤੇ ਦਿਨੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਏਅਰਪੋਰਟ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਸਿਹਤ ਅਚਾਨਕ ਕਿਵੇਂ ਵਿਗੜ ਗਈ ? ਕੀ ਉਹ ਸ਼਼ਰਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਨ ਤਿਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਕਿਸੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਭਾਰੀ ਮਾਨਸਿਕ ਦਬਾਅ ਸੀ ? ਉਸ ਦਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਨਾ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਅਪੋਲੋ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ 'ਆਪ' ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਚੁੱਪੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਵਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਬਿੱਚਿੰਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਰਾਘਵ ਚੱਚਾ ਤੇ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸੰਧਵਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੇਤਾ ਸੰਦੀਪ ਪਾਠਕ ਨਿਰਪੱਖ ਰਹੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿ ਦਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਧਵਾਂ ਦੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੇੜਤਾ ਹੈ।

ਉਜੇ ਪਾਸੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੁਝ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਕੋਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਵਿਚ ਹੋਏ ਵਾਧੇ ਬਾਰੇ ਸੁਆਲ ਉਠਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਆਪਣਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਚੇਤਨ ਸਿੰਘ ਜੌੜਾਜਰਾ, ਬ੍ਰਹਮ ਸ਼ੰਕਰ ਜਿੰਪਾ ਅਤੇ ਅਨੇਂਲ ਗਰਾਨ ਮਾਨ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਕਰਕੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਰੱਦੋਬਦਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੀਆ: ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੀਆ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਸਾਹਨੇਵਾਲ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲੀਆ, ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਆਫ਼ਟ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਜਲ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ, ਹਾਊਸਿੰਗ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਇੱਥੋਂ ਕੋਈ ਮੰਤਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਜਲੰਧਰ ਪੱਛਮੀ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਹਨ, ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਯੂਲਾਈਏ ਅਤੇ ਬਾਗਬਾਨੀ ਵਿਭਾਗ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਬਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੋਇਲ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਲਹਿਰਾ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਹਨ, ਨੂੰ ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੀਆਨ, ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਰੋਤ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਵਿਭਾਗ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਤਰੁਨਪ੍ਰੀਤ ਸੌਂਦ ਖੰਨਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਹੈ, ਨੂੰ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਅਤੇ

ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਮਾਮਲੇ, ਨਿਵੇਸ਼ ਪ੍ਰਤਸ਼ਾਹਨ, ਲੇਬਰ, ਪਰਾਹੁਣਚਾਰੀ, ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਵਣਜ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਿਭਾਗ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਡਾ: ਰਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਸ਼ਾਮ ਚੁਰਾਸੀ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਹਨ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਪੇਸ਼ੇ ਤੋਂ ਡਾਕਟਰ ਹਨ, ਨੂੰ ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੀਆਨ, ਜਲ ਸਰੋਤ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਅਤੇ ਜਲ ਸੰਭਾਲ ਵਿਭਾਗ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਨਾ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਪਹੁੰਚੇ ਨਾ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਦਾ ਲੀਡਰ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਤੋਂ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਨਰਾਜ਼ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਹਲਫਟਾਰੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚੋਂ 'ਆਪ' ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਣ ਪ੍ਰੰਸੀਪਲ ਬੁੱਧ ਰਾਮ, ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਚੀਫ਼ ਵਿਧੀ ਬਲਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੇ ਸਰਵਜੀਤ ਕੌਰ ਮਾਣੂਕੇ ਵੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹਨ। ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮੀਤ ਹੋਅਰ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਏ।

ਵਿਭਾਗੀ ਫੇਰਬਦਲ ਨੇ ਵੀ ਕਈ ਪੁਰਾਣੇ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਉਤਾਰਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਮੌਕੇ ਸੰਕਟ ਮੌਚਨ ਵੀ ਬਣਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਕੰਮਾਂ ਕਰਕੇ ਨਵੇਂ ਵਿਭਾਗ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਮਿਲੀ।

ਇਹ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਹਰਿਆਣਾ ਚੋਣ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 'ਆਪ' ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਵੀ ਸਿੱਧੀ ਡਾ: ਸੰਦੀਪ ਪਾਠਕ ਵਾਲੋਂ ਲਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਯੱਥੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਤਿੱਖੀ ਹੈ ਪਰ ਅਰਦਵੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਅਜੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਤੇ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਰਿਆਣਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰਨਗੇ।

ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਵਾਲੋਂ ਅੰਦਰੋਂ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਾਰਿਆਣਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਦੇ ਸੁਪਰੀਮ

ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਾਨ ਅਤੇ 'ਆਪ' ਦਾ ਉਭਾਰ

2022 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਅਰਦਵੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਮਾਨ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਉਮੀਦਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਕਦਮ ਸੀ। 117 ਵਿਚੋਂ 92 ਸੀਟਾਂ ਅਤੇ 42.1% ਦੇ ਵੋਟ ਸ਼ੇਅਰ ਨਾਲ, ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਿੱਤ ਇੱਕ ਮੱਹੁਤਵਪੂਰਨ ਸਿਆਸੀ ਸਫਲਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਉਮੀਦਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੂਰਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਮਾਨ, ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਕਿਸ਼ਮੇਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਲਈ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਅਨੁਕੂਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਕਮੇਡੀਅਨ ਤੋਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਬਣੇ ਮਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਆਪਣੀ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਲਈ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸੰਕਟਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੇਲ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗੁਰਿਲਦਾਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸਿਆਸੀ ਸਥਿਤੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਰਵੱਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਸੰਕਟ ਵਰਗੇ ਮੁੱਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ ਅੰਖਾ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤਾਵੇਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 2022 ਵਿਚ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ 40,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਹਤਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 1,000 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈਰੋਇਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੀਤੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ਨਸ਼ਾ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਵਡਾ ਅਪਰਾਧੀ ਹਾਲੇ ਤਕ ਗ੍ਰਾਹਤਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਢੂਘੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਾਂ ਫੈਲੇ ਭ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਨੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝਵਾਟ ਪਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਿਆ ਲਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵੋਟਰਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਪਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਉੱਚ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਚਿੱਤਾ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਇੰਟੈਲੋਜਿਸ਼ਨ ਵਿੰਗ ਦੇ ਹੈਂਡਕੁਆਰਟਰ 'ਤੇ ਆਰਪੀਜ਼ੀ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਗਾਇਕ ਸਿੱਧੂ ਮੂਸੇਵਾਲਾ ਦੇ ਕਤਲ ਨੇ ਮਾਨ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਮਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੂਸੇਵਾਲਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਹਰਿਆਣਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਾਰਨ

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਉਪਰ ਗਲਤ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਆਲੋਚਨਾ ਇਹ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਰਦਵੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਕਈ ਸਿਆਸੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਸਲ ਕੰਟਰੋਲ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ 'ਆਪ' ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਕੋਲ ਹੈ। ਰਾਘਵ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੱਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਮਾਨ ਦਾ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਉਪਰ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਮਾਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕਤਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਾਲੇ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਵੈਮਾਣਾਂ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਲਈ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਸਹਿਮਤੀ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਆਪ' ਅੰਦਰ ਵੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉੱਠੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਖੁਸਲ, ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਨਾਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹੋ ਕੇ ਮਾਨ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ।

ਮਈ 2022 ਵਿਚ, ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਵਿਚੋਂ ਸਿੰਗਲਾ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਸਰਾਰੀ ਅਤੇ ਇੰਦਰਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਿੱਜਰ ਨੇ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਰਸਿਆਨਾ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਅਤੇ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਢ

ਹਾਈਕੋਰਟ ਜੱਗੀ ਬਾਰੇ ਸਖਤ, 7 ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਜਮਾਨਤਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਖਾਰਜ

✿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜੱਗੀ ਕੇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ✿ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਜੱਗੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਅਸੰਭਵ

ਪੰਥਕ ਹੱਲਚਲ

ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀ ਸ਼ਿਵਿਸ਼ ਸਿੱਖ ਨਾਗਰਿਕ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਨੂੰ ਅੱਤੇਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਯੂ. ਏ. ਪੀ. ਏ. ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਜਸਟਿਸ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਐਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਬੈਚ ਨੇ 2016-2017 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਟਾਰਗੇਟ ਕਿਲੰਗ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ (ਐਨਾਈਏ) ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੱਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਜਾਂਚ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਐਨ. ਆਈ. ਏ. ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿਤੀ ਰਾਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਸੂਬੇ 'ਕਾਨੂੰਨ-ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰਨ' ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਇਕ ਕੰਮਾਂਤਰੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ। ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਨ ਆਈ ਏ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸੱਚ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਜਗੀ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਮਿਲਣਾ ਅੱਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਐਨ. ਆਈ. ਏ. ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੌਹਲ,

ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਵੰਬਰ 2017 'ਚ ਗ੍ਰਾਹਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਫੋਰਸ (ਕੇ. ਐਲ. ਐਫ.) ਦਾ 'ਬਹੁਤ ਕੱਟੜਪੰਥੀ' ਅਤੇ 'ਸਰਗਰਮ ਮੈਂਬਰ' ਸੀ।

ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁੱਖ ਸਾਜ਼ਸ਼ਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਫੰਡ ਮੁਹੱਦੀਆ ਕਰਵਾਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਨੇਬਾਜ਼ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਹਥਿਆਰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਕੀਤੀ। ਬੈਚ ਵਿੱਚ ਜਸਟਿਸ ਅਮਿਤ ਸ਼ਰਮਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਬੈਚ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਪੰਜ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਕੀ ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਚੜ੍ਹਿੰਦੇ ਨੇ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ।

ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਜਨਵਰੀ 2017 ਵਿੱਚ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਹਿੰਦੂ ਤਖਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਿਤ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਕਥਿਤ ਕਤਲ ਅਤੇ ਅਗਸਤ 2016 ਵਿੱਚ ਜਲੰਧਰ ਵਿੱਚ ਆਰਐਸਐਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਗਦੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗਗਨੇਜਾ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਕਥਿਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸ਼੍ਰੀਨੈਂਡ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਿਸ਼ੀ ਸੁਨਕ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੌਦੀ ਕੋਲ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਰੁਚੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ। ਨਾ ਹੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲਈ ਹੈ।

ਕੌਣ ਹਨ ਜੱਗੀ?

ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਆਪਣੇ ਭਾਰਤੀ ਹਮਰੂਤਬਾ ਨਰਿੰਦਰ ਮੌਦੀ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁੱਕਣ। ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਤਸਵੀਰਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 70 ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸੁਨਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਸ਼੍ਰੀਨੈਂਡ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

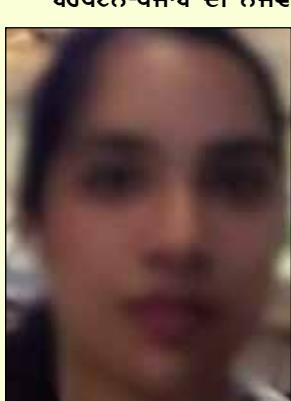
ਗਲਾਂਕਿ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੌਦੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਨਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੋਰ 'ਕੌਂਸੂਲਰ' ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਜੌਹਲ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਸੁਨਕ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ। ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਦੇ ਭਰਾ ਗਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਹਨ ਅਤੇ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕਾਊਂਸਲਰ ਹਨ, ਨੇ ਸੁਨਕ ਉੱਤੇ ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਏ ਕਿ ਉਹ ਜੌਹਲ ਨੂੰ 'ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸੜਨ' ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਇੱਕ ਸਰਗਰਮ ਬਲੰਗਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ (ਕੈਨੇਨੇਰ) ਸਨ। ਇਸ ਨੇ ਜੌਹਲ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ।

ਦਰਅਸਲ, ਰਿਸ਼ੀ ਸੁਨਕ ਉੱਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਡੰਬਰਟਨ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਹਿਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਟਿਆਰ ਦੀ ਬ੍ਰੇਨ ਹੈਮਰੇਜ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਮੌਤ

✿ ਲੱਖਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਕੈਨੇਡਾ

ਬੰਧੁਪਟਨ-ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜੀ ਆਪਣੇ ਉਜਵਲ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਵੱਲ ਰੁਕ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਰਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਨਾਭਾ ਬਲਾਕ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪਾਲੀਆ ਖੁਦਦ ਤੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਜਿਥੋਂ 23 ਸਾਲਾ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ ਦੀਪੂ ਦੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਕਰੀਬ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਬਣੇਗੀ। ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਬਰੈਪਟਨ ਦੇ ਮੀਸਾਸਾਗਾ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰੇਨਹੈਮਰਜ ਦੇ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

5 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ ਦਾ ਜਨਮਦਿਨ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਨੂੰ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਮੰਦਬਾਗੀ ਖਬਰ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਭਾਰਤ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ ਕਰ ਸਕਣ। ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਉਮੀਦਾਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਮੀਨ ਵੇਚ ਕੇ ਸਾਰੀ ਪੂੰਜੀ ਆਪਣੀ ਲੜਕੀ 'ਤੇ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਇਸ ਮੰਦਬਾਗੀ ਘਟਨਾ ਨੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਫੇਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਲੜਕੀ ਦੀ ਫੈਡ ਬਾਡੀ ਭਾਰਤ ਲਿਆਉਣੀ ਜਾਵੇ।

✿ ਪਤੀ, ਸੱਸ ਤੇ ਸਹੁਰੇ ਖਿਲਾਫ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ

ਬਠਿੰਡਾ-ਬੀਤੇ ਦਿਨੋਂ ਭੁੱਚੇ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਥਿਤ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਆਪਣੀ 33 ਸਾਲਾ ਪਤਨੀ ਦਾ ਗਲਾ ਪੁੱਟ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਵਰਗਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਕਤਲ ਪਿੱਛੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ

ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਕਰੀਬ 10 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਲ 2014 ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਇੰਟਰਕਾਸਟ ਲਵ ਮੈਰਿਜ ਕਰਵਾਈ ਸੀ ਪਰ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਦਾਜ ਦਾ ਸਮਾਨ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਵਾਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਾਜ ਲਈ ਤੰਗ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ

ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਈ ਵਾਰ ਪੰਚਾਇਤੀ ਸਮਝੌਤਾ ਵੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਪਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਆਪਣੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਫਿਲਹਾਲ ਬਾਣਾ ਨਥਾਣਾ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਆਹਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਤੀ, ਸੱਸ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਤਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਪਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਾਹਤਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਮਸਲਾ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕੌਮਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਨਸਲਵਾਦੀ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ

ਭਾਜਪਾ ਰਾਹੁਲ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਤੁਝਫੀ? ਕਿਉਂ ਕਰਾ ਰਹੀ ਹੈ ਆਪਣੇ ਸਮਰਥਕ ਸਿੱਖਾਂ ਰਾਹੀਂ ਝੁਠੇ ਕੇਸ?

○ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਉਪਰ ਭਾਜਪਾ ਪੱਖੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕਿਉਂ? ○ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ○ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕੰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵਿਤਕਰੇ ਤੇ ਜੁਲਮ ਬਾਰੇ ਉਠਾਏ ਮਸਲੇ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਪੋਰਟ

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਡੀਲਾਸ, ਟੈਕਸਿਸ ਆਦਿ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਰਜਟਾਊਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ.ਸੀ. ਵਿਚ ਪ੍ਰੈਸ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਕੌਮਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰੇ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸਥਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਸੁਆਲ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਭਾਸ਼ਾਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਦਸਤਾਰ ਪਹਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕਵਾਂ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੂਸਰੀਆਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਉਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਹਨ।

ਪਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੁਣ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੋਰ ਸਮਰਥਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਵਲੋਂ ਰਾਹੁਲ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਝੂਠ ਫੈਲਾਕੇ ਰਾਹੁਲ ਖਿਲਾਫ਼ ਵਾ-ਵੇਲਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਮਰਥਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹੁਲ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਹਵਾਇਆਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਰਾਜਨਾਥ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸ਼ੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਵਨੀਤ ਸਿੱਖ ਬਿੱਟ੍ਟ ਤਾਂ ਰਾਹੁਲ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਹਿਣ ਤੱਕ ਚਲੋ ਗਏ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ (ਸ਼ਿੰਦੇ) ਗੁੱਟ ਦੇ ਇਕ ਵਿਧਾਇਕ ਨੇ ਤਾਂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਜੀਭ ਕੱਟਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਹੁਲ ਵਿਰੁੱਧ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਕੇਸ ਵੀ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵੀ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਚ ਬਿੱਟ੍ਟ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਬਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸਮੇਤ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ, ਹਵਾਈ ਅੰਡਿਆਂ 'ਤੇ, ਮੈਟਰੇ ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਵਿਚ ਤੇ ਹੋਰ ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਸ਼ਾਚਾਰੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੇ ਪੰਜ ਕਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੰਦਭਾਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕੁੱਕ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਨਾ ਆਉਣ। ਵਫ਼ਦ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਸੀਤ ਸਿੱਖ ਕਾਲਕਾ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਜਗਦੀਪ ਸਿੱਖ ਕਾਹਲੋਂ, ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੱਖ ਸਿਰਸਾ, ਹਰਿਆਣਾ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੱਖ, ਮੇਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੱਖ ਫਿੱਲੋ (ਪਟਨਾ ਕਮੇਟੀ), ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਵਿਜੈ ਸਤਿਬੀਰ ਸਿੱਖ ਤੇ ਹੋਰ ਭਾਜਪਾ ਪਾਸੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਇਹ ਭਾਜਪਾ ਪਖੀ ਸਿੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਇਹ ਭਾਜਪਾ ਪਖੀ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰਾਹੁਲ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਦਸਕੇ ਦੋਹਰਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਰਾਹੁਲ ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਉਪਰ ਕਾਇਮ

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਾਲੀਆ ਅਮਰੀਕਾ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਉਪਰ ਹਮਲਾਵਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਝੂਠ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਸੈਨ੍ਟੂ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਬੇਤਾਬ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਬਦਲਾਵਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ... ਪਰ ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਦਰ-ਕੀਮਤਾਂ ਲਈ ਬੇਲਾਂਗਾ ਜੋ ਸਾਡੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਵਿਡਿਨਤਾ

ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਐਕਤਾ, ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਪਿਆਰ।

ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਐਕਸ ਪੋਸਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ "ਮੈਂ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਰ ਸਿੱਖ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ - ਕੀ ਜੋ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਗਲਤ ਹੈ? ਕੀ ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਹਰ ਭਾਰਤੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਸਕੇ?"

ਮਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਵਿਤਕਰਾ

ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਸਹੀ ਹੈ? ਕੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ?

ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 2014 ਵਿਚ ਜੱਜੋਂ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਆਪਣੇ ਬਲਬੂਡੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ, ਉਸ ਵਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਜਮਹੂਰੀਅਤ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਇਹ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਉਸੀਦਵਾਰ ਚੁਣਨ ਲਈ 17 ਕੋਰੋਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਵੱਡੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਕੱਲੇ ਇਸ ਸਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ 2024 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸਾਈਆਂ 'ਤੇ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਮਲੇ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਇਸਾਈ ਭਾਸ਼ਾਚਾਰੇ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਇੰਟਰਡੀਨੈਸ਼ਨਲ ਆਰਗੋਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਨੇਕ ਬਾਵਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਚਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਹੀ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਇਕ ਜੱਜ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਬੜੀਆਂ ਘਟੀਆਂ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ।

ਈਸਾਈਆਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਾਈ ਭਾਸ਼ਾਚਾਰੇ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੱਟੜ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਵਲੋਂ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਕੱਲੇ ਇਸ ਸਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ 2024 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸਾਈਆਂ 'ਤੇ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਮਲੇ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਇਸਾਈ ਭਾਸ਼ਾਚਾਰੇ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਇੰਟਰਡੀਨੈਸ਼ਨਲ ਆਰਗੋਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਨੇਕ ਬਾਵਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਚਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਜਾਰੀ

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਭਾਸ਼ਾਚਾਰੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਭਾਸ਼ਾਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜਕਲੁ ਇਹ ਜਿਕਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾੜੇ ਹਾਲਤ ਸਮੇਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਸਿੱਖ ਬੰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਸਿੱਖ ਭਾਸ਼ਾਚਾਰੇ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਜਿਕਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾੜੇ ਹਾਲਤ ਸਮੇਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਸਿੱਖ ਬੰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਸਿੱਖ ਭਾਸ਼ਾਚਾਰੇ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਜਿਕਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਬਦਲ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਸਤ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਵੱਖਰੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿੱਖ ਭਾਸ਼ਾਚਾਰੇ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਵਿਚ ਦੱਖਲ ਵਜੋਂ ਦੇਖਦਾ ਹੈ।

ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਾ ਸਫ਼ਾ 19 ਤੇ ਪੜ੍ਹੋ

18 ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ

ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਸਿੰਤਤ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਇਸਾਈਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣ ਲਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਰਾਜਸਥਾਨ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਕੱਝ ਪਹਿਨ ਕੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਮਰਿਗਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਠੋਸ ਆਧਾਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗ ਦੇ ਕੇਸ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਸ ਕਰਕੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਇਕ ਸਿੱਖ ਆਗੂ 'ਤੇਜਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਟਿੰਮਾ ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ਪ੍ਰੇਗ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਉੜੀਸਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੌਜੀ ਸਿੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗੋਤਰ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੁੱਟਮਾਰ ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਰਿੰਸਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸਦੇ ਅੰਡਰਗਾਰਮੈਟਸ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਜ਼ਲੂਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਜਿਣਸੀ ਰਿੰਸਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਏਮਜ਼ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਪੀੜ੍ਹਤ ਅੰਰਤ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਕੁੱਟਮਾਰ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹਨ, ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਦੰਦ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ

ਉਸ ਦਾ ਜਬਾੜਾ ਵੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਇੱਕ ਹੱਥ ਦੀ ਹੱਡੀ ਵੀ ਟੁੱਟ ਗਈ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ 'ਚ ਤਾਈਨਾਤ ਇਕ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੰਗੋਤਰ ਨੇ 15 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਭਰਤਪੁਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੋਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰੋਡ ਰੇਜ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 20 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਭੁਵਨੇਸ਼ਵਰ ਦੇ ਇੱਕ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੰਗੋਤਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਪੰਜ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਹੰਗਾਮਾ ਕਰਨ, ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਦੀ ਲੜਕੀ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਦੀ ਮੰਗੋਤਰ 'ਤੇ ਓਡੀਸਾ 'ਚ ਭੁਵਨੇਸ਼ਵਰ ਦੇ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਕੁਰਕਰਮ ਦੀ ਸਖਤ ਸਥਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਮੁਲਾਕਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬਾਡਰਾਂ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ

ਵਾਪਰਨੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗ੍ਰਾਹੀ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੰਦਭਾਗੀ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਠੋਸ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਕਸਰ ਹੀ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਨਾਇਨਸਾਫ਼ੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਥੇ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੋਹਨ ਮਾਸੀ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਾਧਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮੋਹਨ ਚਰਨ ਮਾਸੀ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਉਸ ਖਿਲਾਫ਼ ਬਣਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਦੀ ਲੜਕੀ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਦੀ ਮੰਗੋਤਰ 'ਤੇ ਓਡੀਸਾ 'ਚ ਭੁਵਨੇਸ਼ਵਰ ਦੇ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਕੁਰਕਰਮ ਦੀ ਸਖਤ ਸਥਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਮੁਲਾਕਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬਾਡਰਾਂ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ

ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸੇਲਰ ਤੇ ਗਵਰਨਰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਵਸਰ ਮਿਲਦੇ ਸਨ, ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਭਾਖਪਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਘਟ ਗਏ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਰ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗਹਿਰੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਖਪਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੋਇਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀਆਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਵੀ ਵੱਡੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 2020 ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ਪ੍ਰੋਗੀ ਕਹਿ ਕੇ ਭੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਕੌੜੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਵੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਹਨ।

*****

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦਾ ਪੜ੍ਹਾਈ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬੇਲਬਾਲਾ

○ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 20 ਲੱਖ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ

2022 ਤੱਕ ਕੁੱਲ ਕਾਲਜ-ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਆਮਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਗਲੋਬਲ ਪੁਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 2022 ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਬਾਲਗਾਂ (14.1 ਮਿਲੀਅਨ ਲੋਕਾਂ) ਵਿੱਚੋਂ 35 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕੋਲ ਬੈਚਲਰ ਡਿਗਰੀ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਜਨਮੇ ਸਾਰੇ ਬਾਲਗਾਂ (67.8 ਮਿਲੀਅਨ) ਦੇ 36% ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਾਲਜ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਹੋਏ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਗਲੋਬਲ ਪੁਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 20 ਲੱਖ ਡਿਗਰੀਆਂ (2022 ਅਛਿਆਂ) ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।

ਕੁੱਲ ਕਾਲਜ-ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਉੱਚੇ ਹੁਨਰਮੰਦ ਕਾਮਿਆਂ ਅਤੇ ਬੱਖੀਆਂ ਲਈ

ਅਸਥਾਈ ਵੀਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ, ਜਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ, ਜਾਂ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਵਜੋਂ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਦੂਸਰੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ 2022 ਤੱਕ ਕਾਲਜ-ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ 2018-2022 ਵਿੱਚਕਾਰ

ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਕਾਲਜ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟਾਂ ਲਈ ਸੋਟੀ ਦੇ ਪੰਜ ਕਿਤਾਬੁਖੀ ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਬੰਧਨ (16%), ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਗਲੀਂਡ ਦੇ ਕਿਤੇ (13%), ਸਿਹਤ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਟੈਕਨੀਸ਼ੀਅਨ (11%) ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਲਈ 30% ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਲਈ 28% ਹੋਣ ਦੀ ਲਗਭਗ ਬਰਾਬਰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਕਾਲਜ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟਾਂ ਲਈ ਸੋਟੀ ਦੇ ਪੰਜ ਕਿਤਾਬੁਖੀ ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਬੰਧਨ (16%), ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਗਲੀਂਡ ਦੇ ਕਿਤੇ (13%), ਸਿਹਤ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਟੈਕਨੀਸ਼ੀਅਨ (11%), ਵਾਰ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਚਾਲਨ (10%), ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਿਤੇ (9%) ਸਨ।

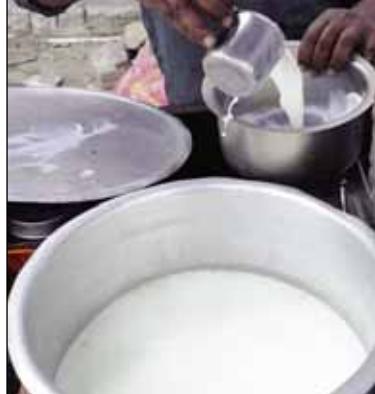
ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਏ ਮਿਲਾਵਟੀ ਤੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਨਕਲੀ ਦੁੱਧ

੦ ਨਕਲੀ ਦੁੱਧ ਦੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਜ਼ੋਰਾਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ ੦ ਹਾਈਕੋਰਟ ਸਖਤ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਨੋਟਿਸ

• ਖਾਸ ਖਬਰ •

ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਸਰੋਵਰਣਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦੇਸੀ ਘਿਓ ਦੇ 21 ਤੇ ਥੇਣੇ ਦੇ 26 ਫੌਸਦੀ ਨਸੂਨੇ ਘੱਟ-ਘੱਟ ਪੈਸ਼ਨੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰੀ ਬੈਠੇ ਹਨ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਇਕ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਖਤ ਰੁਕ੍ਹ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਿਲਾਵਟੀ ਦੁੱਧ ਤੇ ਦੁੱਧ ਆਧਾਰਿਤ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੇਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜਵਾਬ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਗੂ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਅਨਿਲ ਖੇਤਰਪਾਲ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਵਕੀਲ ਸੁਨੈਨਾ ਵੱਲ ਦਾਖਲ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ।

ਸੁਨੈਨਾ ਨੇ ਕੁਝ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਿਕਣ ਵਾਲੇ 64 ਕਰੋੜ ਲੀਟਰ ਦੁੱਧ ਵਿਚੋਂ 50 ਕਰੋੜ ਲੀਟਰ ਦੁੱਧ ਨਕਲੀ ਜਾਂ ਮਿਲਾਵਟੀ

ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ 70 ਫੌਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਹਾਕੀ ਪੈਮਾਨਿਆਂ 'ਤੇ ਖਰੇ ਨਹੀਂ ਉਤਰੇ। ਜੇਕਰ ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ 2025 ਤੱਕ 97 ਫੌਸਦੀ ਭਾਰਤੀ ਮਾਰੂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਕੈਂਸਰ ਕਾਲਾ ਪੀਲੀਆ, ਕਿਡਨੀ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਹਾਰਟ ਅਤੇ ਕੈਂਕ ਆਦਿ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ, 89.2 ਫੌਸਦੀ ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਲਾਵਟ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ, ਪਰ ਇਥੋਂ ਮਿਲਾਵਟੀ ਦੁੱਧ ਤੇ ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਵਾਪਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅੰਰਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪਹਿਨੀਆਂ ਢਾਈ ਤੋਲੇ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਚੂੜੀਆਂ ਲਾਹ ਕੇ ਕੱਪੜੇ ਵਿਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਬਾਬੇ ਨੇ ਕੱਪੜਾ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਕੱਪੜਾ ਖੇਲਣਾ ਹੈ। ਉਹ ਕੱਪੜਾ ਲੈ ਕੇ ਘਰ ਚਲੀ ਗਈ। ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਜਦ ਕੱਪੜਾ ਖੇਲ੍ਹ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਕੱਪੜੇ ਵਿਚ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਚੂੜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬਾਬੇ ਵੱਲੋਂ ਰੱਖਿਆ ਸੌ ਰੁਹਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਕੱਪੜੇ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਪੰਜ ਟੁੱਕੜੇ ਪੱਥਰ ਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਬੇ ਨੇ ਪੱਥਰ ਦਾ ਇਕ ਟੁਕੜਾ ਕੱਪੜੇ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

੦ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਲਦੀ ਗ੍ਰਾਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ

ਮੁਕਤਸਰ ਸਹਿਬ-ਬਾਬੇ ਦੇ ਭੇਸ ਵਿਚ ਆਇਆ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਸਾਬਿ ਬੈਂਕ ਰੋਡ 'ਤੇ ਮੰਦਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਅੰਰਤ ਕਿਸ਼ਨਾ ਕੁਮਾਰੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਢਾਈ ਤੋਲੇ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਚੂੜੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਫੜਾਰ ਹੋ ਗਏ।

ਬਾਣਾ ਸਿਟੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਮੰਦਰ ਦੇ ਆਲੋ-ਦੁਆਲੇ ਲੱਗੇ ਸੀਸੀਟੀਵੀ ਕੈਮਰਿਆਂ 'ਚ ਕੈਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸੀਸੀਟੀਵੀ ਵਿਚ ਬਾਬੇ ਦੇ ਭੇਸ 'ਚ ਵਿਅਕਤੀ ਮੇਟਰਸਾਈਕਲ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਭੱਜ ਕੇ ਬੈਠਦਾ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੀੜ੍ਹਤੀ ਬੀਬੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਬੇ ਦੇ ਭੇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਉਸ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਤਾ ਜੀ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ। ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਬੇ ਨੇ ਇੱਕ ਕੱਪੜਾ ਕੱਢ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਸੌ ਰੁਹਿੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਪੱਥਰ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਬਾ ਬੋਲਿਆ ਤੂੰ ਜੋ ਸੋਨੇ ਦੇ ਰਹਿਣੇ ਪਹਿਨੇ ਹਨ, ਉਹ ਉਤਾਰ ਕੇ ਇਸ ਕੱਪੜੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦੇ।

ਇਹ ਸੋਨਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੱਪੜੇ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ

ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜ਼ਹਿਰ ਵਰਗਾ ਨਕਲੀ ਦੁੱਧ

ਨਕਲੀ ਦੁੱਧ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਲਟੋਡੈਕਸ ਪਾਊਡਰ ਨੂੰ ਇਕ ਬਰਤਨ ਵਿਚ ਪਾ ਉਸ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਘੱਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਘੱਲ ਨੂੰ ਇਕ ਛੋਟੀ ਮਸ਼ੀਨ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਕਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਘੱਲ ਦੀ ਗਰੈਵਟੀ ਨੂੰ ਵਾਪਾਉਣ ਲਈ ਬੀ.ਆਰ (ਗੁੰਦ ਵਰਗੇ ਪਦਾਰਥ) ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਨਕਲੀ ਦੁੱਧ ਅਸਲੀ ਵਾਂਗ ਤੱਕ 50 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਜ਼ਹਿਰ ਬਣ ਕੇ ਪੁੱਜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਯੂਰੀਆ, ਤੇਲ, ਕਾਸਟਿਕ ਸੋਚਾ ਅਤੇ ਸੈਟ ਦੀ ਵੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਉਤਪਾਦਨ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅੰਕੜੇ ਦੇਖਿਏ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ 14 ਕਰੋੜ ਲੀਟਰ ਦੁੱਧ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਖਪਤ 65 ਕਰੋੜ ਲੀਟਰ ਹੈ। ਉਤਪਾਦਨ ਤੋਂ ਖਪਤ ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਮੰਗ ਮਿਲਾਵਟੀ ਦੁੱਧ ਤੇ ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦਨ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਦੁੱਧ ਤੇ ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਰੈਗੂਲਰ ਜਾਂਚ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲਾਵਟੀ ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੈਅ ਕਰਨ ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਨਕਲੀ ਦੁੱਧ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਖਤਰਨਾਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸਤੇਮਾਲ

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਨਕਲੀ ਦੁੱਧ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਖਤਰਨਾਕ ਡਿਟਰਜੈਂਟ, ਕਾਸਟਿਕ ਸੋਚਾ, ਸਫੇਦ ਪੇਂਟ, ਹਾਈਡ੍ਰੋਪੈਰਾਕਸਾਈਡ, ਵਨਸਪਤੀ ਤੇਲ, ਫਰਟੀਲਾਈਜ਼ਰ ਵਰਗੇ ਖਤਰਨਾਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਪਦਾਰਥ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੀਹਤ ਲਈ ਮਾਰੂ ਹਨ ਤੇ ਕੈਂਸਰ ਵਰਗੇ ਕਈ ਮਾਰੂ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਕਾਰਕ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮੰਕੀਪੈਂਕਸ ਦੇ 30 ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ

੦ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਐਮਪੈਂਕਸ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਕੀਤਾ ਘੋਸ਼ਿਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ-ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮੰਕੀਪੈਂਕਸ ਸਟ੍ਰੋਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਇਸਨੂੰ ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਕੇਰਲ ਦੇ ਇੱਕ ਮਰੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਲੱਛਣ ਪਾਏ ਗਏ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਲੱਪੁਰਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਇੱਕ 38 ਸਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਕਲੇਡ 1ਬੀ ਸਟ੍ਰੋਨ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਅਰਥ ਅਮੀਰਤ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਸੀ। ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸਥਿਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਮੌਜੂਦਾ ਸਟ੍ਰੋਨ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਐਮਪੈਂਕਸ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।'

ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਹਿਸਾਰ ਦਾ ਇੱਕ 26 ਸਾਲਾ ਨਿਵਾਸੀ ਸੀ, ਜੋ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਪੱਛਮੀ ਅਫ਼ਗਨੀਕੀ ਕਲੇਡ 2 ਸਟ੍ਰੋਨ ਲਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਦੁਆਰਾ 2022 ਵਿੱਚ ਐਮਪੈਂਕਸ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 30 ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ।

ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਸੀ। ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਭੱਜ ਕੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦੇਵਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਬੇ ਦੇ ਭੇਸ 'ਚ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਅੰਰਤ ਹੈ ਦੀ ਸੀਸੀਟੀਵੀ ਟੁਟੇਜ਼ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਕੇ ਗ੍ਰਾਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦੂਆਲੇ ਲੱਗੇ ਸੀਸੀਟੀਵੀ ਕੈਮਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਬੇ ਦੇ ਭੇਸ 'ਚ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਅੰਰਤ ਹੈ ਦੀ ਸੀਸੀਟੀਵੀ ਟੁਟੇਜ਼ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਕੇ ਗ੍ਰਾਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕੈਨੇਡਾ ਭੇਜਣ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ 25.73 ਲੱਖ ਠੁੱਗੇ, ਦੋ ਇਮੀਗ੍ਰੋਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰਾਂ ਦੇ ਅੱਠ ਜਾਣਿਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ

ਬਠਿੰਡਾ-ਚੰਗੇ ਸਥਾਨਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦੋ ਇਮੀਗ੍ਰੋਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਸੰਚਾਲਕਾਂ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਭੇਜਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਤੇ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਕਰੀਬ 25 ਲੱਖ 73 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਠੱਗੀ ਮਾਰੀ ਹੈ ਠੱਗੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਐਸ਼ਐਸਪੀ ਬਠਿੰਡਾ ਕੋਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਕਪਤਾਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਈਓ ਵਿੰਗ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਕੇ ਦੋਵਾਂ ਇਮੀਗ੍ਰੋਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਸਮੇਤ ਕੁਲ 8 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਧੋਖਾਧੀ ਦਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪਹਿਲੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਥਾਣਾ ਸਿਵਲ ਲਈਨ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਜੈ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਲੈਣ ਲਈ ਮਹੋਸ਼ਵਰੀ ਚੌਕ 'ਚ ਸਥਿਤ ਵੀਜ਼ਾ ਐਕਸਪਰਟ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨਵਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਸਿਵੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ।

ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਲੈਣ ਲਈ 24 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਖਰਚ ਆਵੇਗਾ। ਪੀੜਤ ਨੌਜਵਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਝਾਸੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਉਹ 24 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇਣਾ ਮੰਨ ਗਿਆ ਤੇ

ਆਪਣੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਸਮੇਤ 4 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਪੇਸ਼ਗੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ।

ਪੀੜਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਐਲਐਮਆਈਏ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੋਰ ਲੈ ਲਏ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦੇ ਪਾਸਹੋਰਟ 'ਤੇ ਜਾਅਲੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਉਹ ਬਾਬੀ 12 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਵਾ ਦੇਵੇ। ਵੀਜ਼ਾ ਆਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪੀੜਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਵੀਜ਼ਾ ਚੈਕ

ਕਰਵਾਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਜਾਆਲੀ ਨਿਕਾਲਿਆ।

ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਸੈਂਟਰ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਵਾਪਸ ਮੰਗੇ ਤਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ 8 ਲੱਖ 56 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਪਰ 15 ਲੱਖ 28 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਵਾਪਸ ਨਾ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਠੱਗੀ ਮਾਰ ਲਈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨਵਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ਼ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਨਿਰਭਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਲੋਗਵਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ

ਸੰਗਰੂਰ ਨੇ ਥਾਣਾ ਸਿਵਲ ਲਾਈਨ ਵਿਖੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲੜਕੀ ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੌਰ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਭੇਜਣ ਲਈ ਇਮੀਗ੍ਰੋਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਮੂਵ ਟੂ ਅਬਰੌਡ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਉਕਤ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਐਸ਼ਐਸਪੀ ਸਮੇਤ ਛੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀਜ਼ਾ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਝਾਂਸਾ ਦੇ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ 10 ਲੱਖ 45 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਲਏ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਲੜਕੀ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਰਿਹਿੰਜ਼ਲ ਆ ਗਿਆ।

ਪੀੜਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਮੀਗ੍ਰੋਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਵੀਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਕਰਨਗੇ, ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬਠਿੰਡਾ ਤੇ ਮੁਹਾਲੀ ਦਫ਼ਤਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਦਾ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਐਸ਼ਐਸਪੀ ਸਮੇਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਫੌਨ ਬੰਦ ਆ ਰਹੇ ਸਨ।

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਮੀਗ੍ਰੋਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਮੂਵ ਟੂ ਅਬਰੌਡ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਰੀਤ ਕੌੜਾ, ਕੁਲਵੀਰ ਕੌੜਾ, ਸਿਮਰਜਨੀਤ ਕੌਰ, ਕਿਰਨ ਬਾਜਵਾ, ਰੀਤਿਕਾ ਤੇ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਧੋਖਾਧੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਮਾਮਲਾ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਟਿੰਮਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ

ਜਥੇਦਾਰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨੇ ਦੇਸ਼ਪ੍ਰੇਹ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੇ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੀਤੀ ਨਿਖੇਧੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ-ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਸੀ ਨੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਭਾਈ ਤੇਜਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਟਿੰਮਾ ਖਿਲਾਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਦੇਸ਼ਪ੍ਰੇਹ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਤ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਈ ਟਿੰਮਾ ਨੇ ਦੇਸ਼ਪ੍ਰੇਹ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟਦਿਆਂ ਭਾਈ ਟਿੰਮਾ ਖਿਲਾਫ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਝੂਠਾ ਦੇਸ਼ਪ੍ਰੇਹ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ

ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਟਿੰਮਾ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਅਗਲੂਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਨਾਲ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੰਮ ਇਕਜੂਟ ਹੋ ਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਈ ਟਿੰਮਾ ਦੇ ਨਾਲ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਬਣਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚਾਰਜ਼ਿਏ ਕਰੇ।

ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਤਸਤੁੱਦ ਕਾਰਣ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਕੀਤੀ ਆਤਮ ਹਤਿਆ

ਜਲੰਧਰ-ਸ਼ਾਹਕੋਟ ਵਿਚ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵਾਸੀ ਬੁਰਾਨਵਾਲ, ਸ਼ਾਹਕੋਟੀ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਕੁੱਟਮਾਰ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਪਰੋਸ਼ਨ ਹੋ ਕੇ ਅਪਣੀ ਜੀਵਨ ਲੀਲਾ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ।

ਨੌਜਵਾਨ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਖੋਦਨਾਕ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਵੀਡੀਓ ਵੀ ਬਣਾਈ ਸੀ।

ਸਾਰੇ ਹੀ ਫਿਲਗਾਲ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਥਾਣਾ ਸ਼ਾਹਕੋਟ ਦੇ ਐਸ਼ਐਚਈ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਵੇਗੀ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਤੇ ਰਮਨ ਕਾਫ਼ੀ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਦੇਸਤ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਦਾ

ਇਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਕਾਫ਼ੀ ਆਉਣ ਜਾਣ ਸੀ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਰਮਨ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਹੀ ਰੀਤ ਕੌੜਾ, ਕੁਲਵੀਰ ਕੌੜਾ, ਸਿਮਰਜਨੀਤ ਕੌਰ, ਕਿਰਨ ਬਾਜਵਾ, ਰੀਤਿਕਾ ਤੇ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਧੋਖਾਧੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਗਰਾਓਂ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਬਚਾਇਆ

੦ ਫੁੱਟ-ਫੁੱਟ ਕੇ ਰੋਇਆ ਪੀੜਤਾ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਿਹੰਗ ੦ ਪੁਲਿਸ ਨਿਹੰਗ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣ ਲੱਗੀ

ਜਗਰਾਓਂ-ਜਗਰਾਓਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਗਰਦੂਆਰਾ ਚਰਨ ਘਾਟ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਜ਼ਬਰਨਾਹ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪੂਰੇ ਕਾਂਡ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਹੰਗ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਨੌਜਵਾਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੇਹਿਰੋਂ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਕੇ ਫੁੱਟ-ਫੁੱਟ ਕੇ ਰੋਏ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਧਮਕੀਆਂ ਮਿਲਣ ਦੇ ਗੱਭੀਰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਹਨ।

ਨਿਹੰਗ ਮੇਹਿਰੋਂ ਦਾ ਅਵਾਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮਿਲੀ ਭੁਗਤ ਦੇ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਕੁੜੀ 15 ਦਿਨ ਤੋਂ ਗਾਇਬ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕੋਲੋਂ ਬਿਆਨ ਵਾਪਸ ਲਏ ਗਏ। ਸਿਰਫ ਏਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਵੀ

ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਕੁੜੀ 15 ਦਿਨ ਤੋਂ ਗਾਇਬ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਿਤੇ ਵਿਚੋਂ 1 ਕਿਲੋ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਕੇ ਫੁੱਟ-ਫੁੱਟ ਕੇ ਰੋਏ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਧਮਕੀਆਂ ਮਿਲਣ ਦੇ ਗੱਭੀਰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਹਨ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ ਕਿ ਡੀਐਸਪੀ ਜਸਜੋਤ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਨੇ ਮੇਰੇ

ਲੋਕੋਵਾਲ - ਕਸਬੇ ਅੰਦਰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦੇਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਕਸਬਾ ਲੋਕੋਵਾਲ ਦੀ ਮੰਡੇਰ ਕਲਾਂ ਰੋਡ 'ਤੇ

ਪ੍ਰੇਮ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਕਾਰਣ ਗਭਰੂ ਦਾ ਕਤਲ

★ ਰਾਤ ਦੌਰਾਨ ਵਿਆਹੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ ਸੀ

ਗਹਿ ਰਹੇ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬੀਤੀ ਰਾਤ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਵਾਸੀ ਅਕਲੀਆ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਰੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਪਤਨੀ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਣਸੇ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਲੋਂ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਾਣਾ ਮੁਖੀ

ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਦੇ ਰੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਪਤਨੀ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਲੋਕੋਵਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸੰਬੰਧ ਸਨ।

ਜਦੋਂ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ

ਸਿਟ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ 10 ਡਰਗ ਸਮਗਲਰ ਫੜੇ

੦ ਹੈਰੋਇਨ ਤੇ ਇਕ ਸੋਨੇ ਦੇ ਬਿਸਕੁਟ ਸਮੇਤ 48.72 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਡਰੱਗ ਮਨੀ ਬਰਾਮਦ

ਜਲੰਧਰ-ਐੱਸਟੀਐੱਫ ਜਲੰਧਰ ਰੇਂਜ ਨੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਵਿਚ ਤਾਈਨਾਤ ਕਲਰਕ ਰਿੰਕੂ ਬਾਪਰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨੈਟਵਰਕ ਨਾਲ ਜੁੜੇ 10 ਤਸਕਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚੋਂ 1 ਕਿਲੋ ਹੈਰੋਇਨ, 381 ਗ੍ਰਾਮ ਚਰਸ, ਇਕ ਸੋਨੇ ਦੇ ਬਿਸਕੁਟ, ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣੇ, ਤਿੰਨ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਪਿਸਤੌਲ ਤੇ 62 ਕਾਰਡੂਸ, 3 ਲੈਪਟਾਪ, 15 ਮੋਬਾਇਲ, ਇਕ ਐਪਲ ਦੀ ਘੜੀ, ਇਲੈਕਟੋਨਿਕ ਕੰਢੇ, ਦੋ ਨੋਟ ਗਿਲਨ ਵਾਲੀਆਂ ਮਸੀਨਾਂ ਤੇ 48.72 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਐਸਟੀਐੱਫ ਦੇ ਏਕਾਈਜ਼ੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਰੋਆ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡੀਐਸਪੀ ਯੋਗੀ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੋਣ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਨਗਰ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਵਿਖੇ ਨਾਕਾਬਦੀ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਤਸਕਰ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਕੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਹੈਰੋਇਨ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਵਿਚ ਤਾਈਨਾਤ ਰਿੰਕੂ ਬਾਪਰ ਦੇ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਸਥਿਤ ਘਰ 'ਤੇ ਛਾਪਾ ਮਾਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚੋਂ 1 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਹੈਰੋਇਨ, 381 ਗ੍ਰਾਮ ਚਰਸ, ਇਕ ਸੋਨੇ ਦਾ ਬਿਸਕੁਟ, ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣੇ, ਤਿੰਨ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਪਿਸਤੌਲ, 62 ਕਾਰਡੂਸ, 3 ਲੈਪਟਾਪ, ਦੋ ਨੋਟ ਗਿਲਨ ਵਾਲੀਆਂ ਮਸੀਨਾਂ ਤੇ 48.72 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਏਕਾਈਜ਼ੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਰੋਆ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫੜੇ ਗਏ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਕੋਲੋਂ ਝੁੱਧਾਈ ਨਾਲ ਪੁੱਛਗਿਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੈਟਵਰਕ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਤਸਕਰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹੋਰ ਚੜ੍ਹਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

ਜਿਸ ਕੋਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁੱਛਗਿਛ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈਰੋਇਨ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜਲੰਧਰ ਨਿਗਮ ਵਿਚ ਤਾਈਨਾਤ ਕਲਰਕ ਰਿੰਕੂ ਬਾਪਰ ਦਾ ਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਸਟੀਐੱਫ ਜਲੰਧਰ ਰੇਂਜ ਪੁਲਿਸ ਜਲੰਧਰ ਨਿਗਮ ਨਿਹੰਗ ਤੇ

ਖਿਲਾਫ਼ ਕਿਡਨੈਪਿੰਗ ਅਤੇ ਜ਼ਬਰਨ ਬਿਆਨ ਦਿਵਾਏ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੇਹਿਰੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਡੀਐਸਪੀ ਦੋਸੇ ਕਿ ਪੀੜਤ ਕੁੜੀ ਆਖਿਰ ਕਿੱਥੇ ਗਾਇਬ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੀੜਤ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਧਰਨਾ ਲਗਾਇਆ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਸੁਭਤ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੈਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੈਨੂੰ ਯੂਰੋਪ ਤੋਂ ਫੌਨ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਤੂੰ ਬਾਬੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੁਝ ਵੀ ਬੇਲਿਆ ਦਾ ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਪੁਲਿਸ ਪੀੜਤ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ ਅਸੀਂ ਬਾਬੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਪੂਰੇ ਸੁਭਤ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਹਨ।

ਤੋਂ ਭੁਧਿਦਰ ਕੌਰ ਕੌਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਲੋਂ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਦੀ ਲੰਘ ਰਹੇ ਰਾਹਗੀਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੰਗਭੂਰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਖੇ ਲਿਜ਼ਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਹੀ ਮੱਤ ਹੋ ਗਈ। ਬਾਣਾ ਮੁਖੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਇਸ ਵਿਚ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਰੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਪਤਨੀ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਣਸੇ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕਤਲ ਦਾ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ, ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਵਾਲੋਂ ਛੇੜਛਾੜ

੦ ਘਰਦਿਆਂ ਵਾਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਕਾਰਣ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨੇ ਚਲਾਈਆਂ ਗੋਲੀਆਂ

ਜਲੰਧਰ-ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਲੜਕੀ ਸੋਨਾ ਰਾਣੀ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਵਾਰਦਾਤ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦੇਸੀ ਪਿਸਤੌਲ ਅਤੇ ਕਰੀਬ 3 ਰੰਦ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਨਾ ਰਾਣੀ ਘਰੋਂ ਕੁਝ ਸਾਮਾਨ ਲੈਣ ਆਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਲੜਕੀ ਦੇ ਪੱਖ ਨੇ ਮਾਮਲਾ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਘਰ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਘਰ 'ਚ ਭੰਨਤੋਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਬਾਣਾ ਡਿੱਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 8 ਦੀ ਪੁਲੀਸ ਮੱਕੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰੈਸ ਗਈ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਐਂਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੇਰ ਗਤ ਪੰਜ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਦੇਸੀ ਪਿਸਤੌਲ ਅਤੇ 3 ਪਿਸਤੌਲ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਕਰਾਈਮ ਨਿਊਜ਼

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਦੋ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ 10
ਕਿਲੋ ਹੋਰੋਇਨ ਸਮੇਤਡਰੋਨ ਫੜਿਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ-ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਦੋ ਵੱਖ-
ਵੱਖ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ 10 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਹੋਰੋਇਨ
ਬਹਾਮਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਲੋਪਕੇ
ਸਥਾਨਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਹਿਣੀ ਕਰਨ ਵਿਚ
ਲਿਆ ਹੈ।

ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋਪਕੇ ਪੁਲੀਸ ਨੇ
ਪਿੰਡ ਡੱਲਾ ਦੇ ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 5 ਕਿਲੋ
ਹੋਰੋਇਨ ਸਮੇਤ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਦੋ
ਸੇਬਾਈਲ ਫੌਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਮੇਟਰਸਾਈਕਲ
ਵੀ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਸੁਚਨਾ
ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਿੰਡ ਵਣੀਏਕੇ ਤੋਂ ਗ੍ਰਾਹਿਣੀ
ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ
ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਮੰਝ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਝੋਨੇ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ
ਇੱਕ ਵੰਡਾ ਡਰੋਨ ਡਿੱਗਣ ਦੀ ਸੁਚਨਾ ਪਿਲੀ
ਹੈ। ਪੁਲੀਸ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ
ਲਈ ਤਾਂ 5 ਕਿਲੋ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਨਾਲ
ਹੈਕਸ਼ਾਕਾਪਟਰ ਬਰਮਦ ਹੋਇਆ।

ਲੜਕੀ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਡਾਕਿਆ

○ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਕੈਨੇਡਾ ○ ਪਤਨੀ ਸਮੇਤ
ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਅਤੇ ਸਹੁਰੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਧੋਖਾਦੇਹੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ

ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ-ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੇ ਜਲਾਲਾਬਦ
ਥਾਣੇ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਪਤਨੀ
ਸਮੇਤ ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਅਤੇ ਸਹੁਰੇ ਖਿਲਾਫ਼
ਧੋਖਾਦੇਹੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ
ਵਿੱਚ ਲੜਕੀ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨਾਲ 10 ਲੱਖ
ਰੁਪਏ ਅਤੇ 10 ਤੋਲੇ ਸੋਨਾ ਲੈਣ ਦਾ ਦੋਸ਼
ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ
ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਸਿਟੀ
ਜਲਾਲਾਬਦ ਦੇ ਐਸ਼ਾਈਚੁ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕੁਮਾਰ
ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਸ਼ਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁਲੀਸ
ਕੌਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਹੈ ਕਿ
ਲੜਕੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੇ ਆਈਲੈਟਸ ਕੀਤਾ
ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀਜ਼ਾ
ਹੈ। ਪਰ ਉਸ ਕੌਲ ਇੰਨੇ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿ
ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਭੇਜ ਸਕੇ, ਇਸ ਦੌਰਾਨ
ਦੋਵਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ
ਦਾ ਵਿਆਹ 10 ਅਕਤੂਬਰ 2020 ਨੂੰ ਹੋ
ਗਿਆ ਕੁੜੀ ਨੇ ਪੈਸੇ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ
ਕੈਨੇਡਾ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ
ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਬੁਲਾ ਸਕੇ।

ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਭੇਜੇ

ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ
ਕੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਭੇਜਿਆ, ਜਿਸ
ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ 2.5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਨਕਦ, ਇਕ
ਲੈਪਟਾਪ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਖਰੀਦਿਆ ਇਸ

ਡੇਰਾ ਚਰਨ ਘਾਟ ਠਾਠ ਦੇ ਬਲਾਤਕਾਰੀ ਬਾਬੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਇਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਦਰਜ

○ ਬਾਬਾ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਪੀੜਤਾ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਵਾਇਰਲ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ

ਮੋਗਾ-ਜਗਰਾਉਂ ਦੇ ਅਖਾਜ਼ਾ ਨਹਿਰ
ਕਿਨਾਰੇ ਡੇਰਾ ਚਰਨ ਘਾਟ ਠਾਠ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ
ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ਼ ਮੁਟਿਆਰ ਦੀ
ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਜਗਰਾਉਂ ਪੁਲੀਸ ਮਹਾਰੋਂ ਮੋਗਾ
ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਵੀ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਕੇਸ
ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।
ਜਗਰਾਉਂ ਪੁਲੀਸ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਹਿਣੀ ਕਰ
ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ
ਹੈ।

ਡੀਐਸਪੀ ਧਰਮਕੋਟ ਅਮਰਜ਼ੀਤ ਸਿੰਘ
ਤੇ ਥਾਣਾ ਮਹਿਣਾ ਮੁਖੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ
ਅਰਸ਼ਪੀਤ ਕੌਰ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਕੇਸ ਦਰਜ
ਕਰਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੀੜਤ ਮੁਟਿਆਰ
ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਇਸ ਡੇਰੇ ਦਾ ਸ਼ਰਾਪਾਲੂ ਹੈ।

ਮੁਟਿਆਰ ਦਾ ਭਰਾ ਡੇਰੇ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ
ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕਲੋਸ਼ ਕਰਨ
ਲੱਗ ਪਿਆ। ਡੇਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ
ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ
ਮੁਲਜ਼ਮ ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਧਿਆਨ
ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ 6
ਮਈ ਨੂੰ ਡੋਰੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ
ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ
ਵਾਰਚੁਨਰ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਬਾਬਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਸਥਾਨਕ ਬੁੱਧੀਪੁਰਾ ਚੰਕ ਸਥਿਤ ਹੋਟਲ ਵਿਚ
ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਚਰਨਜ਼ੀਤ ਨਾਮ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ

ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮਲਜ਼ਮ ਨੇ
ਪੀੜਤ ਮੁਟਿਆਰ ਨਾਲ ਕਥਿਤ ਜਬਰ ਜਨਾਰ
ਕੀਤਾ। ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਤਫ਼ਤੀਸ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਜ਼ਮ
ਦਾ ਹੋਟਲ 'ਚ ਪੀੜਤ ਮੁਟਿਆਰ ਨਾਲ
ਠਹਿਰਾਨ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਇਸ
ਮਹਾਰੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਜੇ
ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਮੂੰਹ ਥੋਲ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਅਸ਼ਲੀਲ
ਸਮੱਗਰੀ ਵਾਇਰਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪੀੜਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਹਾਰੋਂ
ਮੁਲਜ਼ਮ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨਾਲ ਡੇਰੇ ਦੇ ਭੋਰਾ ਸਾਹਿਬ
ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਥਿਤ ਜਬਰ ਜਨਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ
ਰਿਹਾ। ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਮੁਢਲੀ ਤਫ਼ਤੀਸ ਮਹਾਰੋਂ
ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਵਿਆਹ ਤੋਂ 24 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਪਤਨੀ ਦਾ ਕੀਤਾ ਕਤਲ

○ ਪਤੀ ਹਰਮਨਪੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰਨਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ

ਟੋਲੇਵਾਲ-ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਨੈਣਟਗੜ੍ਹ ਸੋਹੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਤੋਂ 24
ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪਤੀ ਨੇ ਪਤਨੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਿਤਰਕਾ ਦੇ ਪਿਤਾ
ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਰਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਲੱਖਾ (ਲਹਿਅਣਾ) ਨੇ
ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਕੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ (19) ਦਾ ਵਿਆਹ ਹਰਮਨਪੀਤ
ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ 25 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਉਪਰਤ
ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਤੰਗ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ
ਕਿ ਲੜਕੀ ਦਾ ਆਈਲੈਟਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਨਵਰੀ
ਮਹੀਨੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਲਾਸ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ
ਲਈ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਲੜਕੀ ਦੇ ਪਤੀ ਹਰਮਨਪੀਤ
ਸਿੰਘ ਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰਨਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਸੰਨ੍ਹ

○ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਾਰ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਗੈਂਗਸਟਰ ਗ੍ਰਾਹਿਣੀ

ਮੁੰਬਈ-ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਸਟਾਰ
ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ
ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਛੇਕਾਵਾਂ ਹੋਈ ਹੈ।
ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੀ ਬਾਈਕ 'ਤੇ
ਕੁਝ ਦੂਰੀ ਤੱਕ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਦੀ ਕਾਰ
ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਤੋਂ
ਬਾਅਦ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮਾਂਅ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ
ਗਲੈਕਸੀ ਦੇ ਬਾਹਰੋਂ ਫੱਕ ਕੇ ਪੁਲਿਸ
ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਘਟਨਾ 18
ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ 12 ਵਜੇ ਦੀ
ਦੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬੀਤੀ ਰਾਤ ਜਦੋਂ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ
ਮਹਿਸੂਸ ਸਟੂਡੀਓ ਕੌਲੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ
ਤਾਂ ਮੇਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ ਰਹਿਣ
ਨਾਲ ਆ ਰਿਹਾ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੀ ਕਾਰ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚ
ਗਿਆ। ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ
ਲਈ ਤਾਈਨਾਤ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ
ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਹਾਰਨ ਵਜਾਏ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ
ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਦੀ ਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਮੇਟਰਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ
ਨੌਜਵਾਨ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬਾਂਦਰਾ, ਮੁੰਬਈ ਦਾ ਰਹਿਣ
ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਸੋਹੀਉਦੀਨ ਹੈ। ਉਹ ਕਾਲਜ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ
ਕੀ ਉਹ ਗੈਂਗਸਟਰ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮਾਮਲਾ ਕੀਤਾ ਦਰਜ-ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ
ਦੀ ਧਾਰਾ 125 (ਦੱਸਦੀ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਡਰਾਈਵਿੰਗ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 281 ਦੇ ਤਹਿਤ
ਬਾਂਦਰਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਚ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਹਾਲੇ ਕੋਈ ਗ੍ਰਾਹਿਣੀ ਨਹੀਂ
ਹੋਈ ਹੈ।

‘ਇਕ ਦੇਸ਼-ਇਕ ਚੋਣ’ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਪਿੱਛੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਕੀ ਹੈ ?

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਪੋਟ

੦ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਹੁਣ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਇਸ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਪੈਰ ਪਿਛੇ ਖਿਚ ਰਿਹਾ ? ੦ ਸੌਂਖਾ ਨਹੀਂ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਭਗਵਾਂ ਏਜੰਡਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ

ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤੀਸਰੀ ਪਾਰੀ
ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ
ਦਿਨੋਂ ਹੋਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੈਬਿਨਟ ਮੀਟਿੰਗ
ਵਿਚ ‘ਇਕ ਦੇਸ਼-ਇਕ ਚੋਣ’ ਸੰਬੰਧੀ ਕੋਵਿੰਦ
ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।
ਪ੍ਰਾਣ ਮੰਤਰੀ ਨਿਰਿੰਦਰ ਮੌਦੀ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ
ਤੋਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ
ਇਕੋ ਹੀ ਸਮੇਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ
ਅਤੇ ਦੁਸਰੇ ਪੜ੍ਹਾ ਵਿਚ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ
ਭਾਵ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਮਿਉਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੇ
ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ ਦੀਆਂ ਚੌਣਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ
ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ
ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਮਤ ਇਹ
ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ
ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਚੌਣ ਖਰਚਾ ਘੱਟੇਗਾ।

ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿਚ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਇਕ ਚੋਣ ਬਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਮ ਨਾਥ ਕੌਰਵਿੰਦ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ 2 ਸੱਤੰਬਰ 2023 ਨੂੰ 'ਕੌਰਵਿੰਦ ਕਮੇਟੀ' ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਸਾਲ ਮਾਰਚ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਕੌਰਵਿੰਦ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਨਵੀਂ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਲਗਭਗ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਰਾਇ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ 32 ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਹਾਸੀ ਭਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸਮੇਤ ਲਗਭਗ 15 ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਉਕਤ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ 14 ਮਾਰਚ ਨੂੰ
ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਰੋਪਦੀ ਮੁਹਰੂ ਨੂੰ ਜੋ ਰਿਪੋਰਟ
ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ 18,000 ਸਫੇਦ
ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ
ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ
ਇਕਸਾਰਤਾ ਕਿਵੇਂ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕ ਸਭਾ
ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 1951 ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ
ਸਨ। 1967 ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਦੀ
ਨਿਰਂਤਰਤਾ ਬਣੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਤ ਬਦਲਦੇ
ਗਏ, ਕੌਮੀ ਪਾਰਟੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਸਿਆਸੀ
ਦਬਦਬਾ ਘਟਦਾ ਗਿਆ। ਸਥਾਨਕ ਅਤੇ
ਪ੍ਰਾਂਤਕ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਉਭਾਰ
ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ
ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ
ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਤੀਆਂ ਵੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ,
ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨਾ
ਰਹੀ।

ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਏਜੰਡਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅੱਖਾ

ਐਜ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਾਤ ਪਹਿਲਾਂ
ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਬਦਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ
ਵੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਟੁੱਟਦੀਆਂ ਤੇ
ਬਣਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ
ਸਿਆਸੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ
ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ਾਸਨ
ਸੁਵਿਧਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ
ਕਰ ਸਕੇ। ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜਾਂ
ਦੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਤੇ
ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਵਾਲਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ

ਫੇਰਬਦਲ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੁਣਾ
ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣਾ
ਕਰਵਾਉਣਾ ਬੇਹੱਦ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਅਤੇ ਜਾਟਿਲ
ਕੰਮ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਾਨ ਮੰਤਰੀ
ਨਰਿੰਦਰ ਮੌਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ
ਵੀ ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਵਾਰੀਆਂ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ
ਭਾਜਪਾ ਆਪਣੇ ਬਲਬੂਤੇ 'ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ
ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਮਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ
ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ 13
ਛੋਟੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ
ਲੈਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ
ਧਿਰਾਂ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਪੱਖਾਂ ਵਧੇਰੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ
ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਹੁਣ ਕੇਂਦਰੀ ਕੈਬਨਿਟ ਰਾਹੀਂ ਲਏ ਗਏ
ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾ ਸਕਣਾ ਇਸ ਲਈ
ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਇਸ
ਨੂੰ ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕਰਵਾਉਣਾ
ਪਵੇਗਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਹੀ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ
ਵਿਧਾਨ ਸਭਵਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਸ
ਕਰਵਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਜੋ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ।

ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ
ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ
ਸੰਘਰਾਦ (ਡੈਂਡਰਲਿਜ਼ਮ) ਦੇ ਭਾਤਮੇ ਵੱਲ ਇਕ
ਵੱਡਾ ਕਦਮ ਜ਼ਰੂਰ ਸਾਬਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਦੇਸ਼
ਇਕ ਤਾਨਾਸ਼ਹੀ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵੱਲ ਨੂੰ ਇਕ
ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਵਧ ਜਾਵੇਗਾ।

ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਇਸ ਮੰਨਸ਼ਾ ਪਿਛੇ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ

ਜੇਕਰ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਸਲ
ਮਨਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ
ਝਾਤ ਮਾਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸੋਚ ਅਸਲ
ਵਿਚ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਦੀ ਸੋਚ ਹੀ ਹੈ
ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਏ
ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ
ਗੁਰੂ ਗੋਲਵਾਲਕਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਚੰਗੀ
ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਈ ਭਾਸ਼ਨਾਂ
ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਬੰਚ ਆਫ ਥਾਟਸ' ਦੇ
ਕੁਝ ਅੰਸ਼ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਹਨ।

1949 ਵਿਚ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦੇ ਮੁਖੀ
ਗੁਰੂ ਗੋਲਵਾਲਕਰ ਇਕ ਭਾਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਹਿੰਦੇ
ਹਨ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ
ਸਭਤਵ ਨੂੰ, ਆਪਣੇ ਹਿੰਦੂਪਨ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ
ਗਿਆ। (ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ
26 ਨਵੰਬਰ, 1949 ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ
ਸੀ) ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਏਕਤਾ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨ
ਵਾਲੀ ਭਾਵਨਾ ਕਿਹੜੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ
ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ
‘ਇਕ ਤੱਤ’ ਦਾ ਪੇਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਿਆ।
ਇਕ ਦੇਸ਼, ਇਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਤਥਾ ਇਕ ਹੀ ਰਾਜ

ਵਿਚ ਇਕਾਤਮਕ ਸਾਸ਼ਨ ਰਚਨਾ ਸਵੀਕਾਰ
ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਕ ਸੰਸਦ ਹੋਵੇ ਇਕ ਹੀ
ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ਾਸਨ
ਸੁਵਿਧਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ
ਕਰ ਸਕੇ। ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜਾਂ
ਦੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਤੇ
ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਵਾਲਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ

ਭਾਵ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚਿਆਂ
ਨਹੀਂ ਇਕਾਤਮਿਕ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ
ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੁਰੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ
ਕਦੇ ਵੀ ਇਕ ਹੀ ਰਾਜੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ
ਰਿਹਾ। ਹਰ ਵੱਸ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਕਾਲ ਵਿਚ ਛੋਟੇ
ਵੱਡੇ ਰਾਜ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੇਂ
ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰੇਤਰਾਂ
ਵਿਚ ਬਣਦੇ ਟੁਟਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਦੇਸ਼ ਸਦਾ
ਹੀ ਬਹੁ-ਜਾਤੀ, ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਬਹੁ-
ਸੰਸਕਿਤੀਆਂ ਵਾਲਾ ਸਮਾਜ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝਣ
ਲਈ ਗੁਰੂ ਗੋਲਵਾਲਕਰ (ਐਮ.ਐਸ
ਗੋਲਵਾਲਕਰ) ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਬੰਚ ਆਖ
ਬਾਟਸ' ਦੇ ਹਿੰਦੀ ਅਨੁਵਾਦ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ
ਕਿ ਅਸੋਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਧਾਨ (ਸੰਵਿਧਾਨ)
ਵਿੱਚੋਂ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ (ਫੈਰਲਿਜ਼ਮ) ਦੀ ਪੂਰੀ
ਚਰਚਾ ਨੂੰ 'ਸਦਾ ਲਈ' ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਦੇਈ ਹੈ।

ਅਨੇਕ ਸਵਾਇਤ (ਸਵੈਸ਼ਾਸਿਤ) ਅਥਵਾ ਅਰਧ
ਸਵਾਇਤ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ (ਹਸਤੀ) ਟ੍ਰੈ
ਮਿਟਾ ਦੇਈਏ ਤਥਾ ਇਕ ਦੇਸ਼, ਇਕ ਰਾਜ
ਇਕ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ, ਇਕ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕ
ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰੀਏ। ਉਸ ਵਿਚ ਖੰਡਾਅਤਮਿਕ
ਖੇਤਰਾਂ, ਸੰਘਰਦਾਇਕ, ਭਾਸ਼ਾਈ ਅਥਵਾ ਹੋਰ
ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਗੱਲਬ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ
ਚਾਹੀਏ। ਇਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ ਇਕ ਹੋਰ ਜਗ੍ਹਾ
ਉਹ ਤਿਰੰਗੇ ਝੰਡੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਸਾਫ਼ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ
ਕਿ, ਸਾਡੀ ਮਹਾਨ ਸੰਸਕਿਤੀ ਦਾ ਪੁਰੀਪਰਤ

ਪਰੀਚੈ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸਰੂਪ ਸਾਡਾ ਭਗਵਾਨ ਹੈ। ਜੋ ਸਾਡੇ ਲਈ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਸਰੂਪ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਪਰਮ ਪੁਜਣਯੋਗ ਝੰਡੇ ਟੂੰਬੀਆਂ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਸਥਾਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਦਿੜ੍ਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤ ਵਿਚ ਇਸੇ ਝੰਡੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰ (ਭਾਵ ਭਾਰਤ) ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੋ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਦਮ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਦੀ ਅਸਲ ਸੋਚ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਇਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਕੌਮੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਸਥਾਨਕ ਮੁੱਦੇ ਹੀਨ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਸੰਘਵਾਦ ਦੀਆਂ ਸਮਰਥਕ ਖੇਤਰਾਂ ਪਾਰਿਠੀਆਂ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਹਾਂ, ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੇਤੇ ਭਲੇ ਵਾਂਗ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸੋਚ ਵੱਲ ਵਧਣ ਵਾਲਾ ਇਕ

ਕਦਮ ਹੈ ਪਰ ਅੱਜ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਸਦਨਾਂ ਦਾ ਦੋ ਤਿਥੀਬੀ ਬਹੁਮਤ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਉੱਜ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸੈਂਬਲੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਇਹ ਪਾਸ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਫੌਰੀ ਮੰਤਵ ਕੀ ਹੈ? ਅੱਜ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਫੌਰੀ ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਮੰਤਵ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨਦਹਾਨੀ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ 'ਤੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਅੱਜਕਲੁੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੈ। ਉੱਜ ਵੀ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਮੁਖੀ ਮੌਹਨ ਭਾਗਵਤ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਸਖ਼ਤ ਬਿਆਨ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਜੋ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਫੌਰੀ ਕਾਰਨ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ 4 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਕੋਰ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਖਿਸਕਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਉਸ ਦੇ ਕੋਰ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲ ਫਿਰ ਤੋਂ ਖਿੱਚੇਗਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਚਾਹਤ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਤੇ ਬੋਲੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਕੀ ਹਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ

ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ
ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਵੀ ਕਰਨੇ
ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ
ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਰਗਰਮੀ ਭਰਪੂਰ
ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇਹ ਇਕ
ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਦਮ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ
ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਗਤੀ
ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਇੱਛਾ-ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲਾ
ਫੈਸਲਾ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਲਿਕਅਰਜੁਨ
ਖੜਗੇ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਸੰਘਵਾਦ
ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ
ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ
ਧਿਆਨ ਭਟਕਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ।
ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਯਾਦਵ
ਨੇ ਵੀ ਇਸ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਹਨ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੀ ਬਾਰੀ ਮਡ ਵਿਚ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ
 'ਵਨ ਨੇਸ਼ਨ ਵਨ ਇਲੈਕਸ਼ਨ' ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਾ
 ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਡਰੀ ਮੰਡਲ
 ਵੱਲੋਂ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਮ ਨਾਥ ਕੌਰਵਿੰਦ
 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
 ਅਕਾਲੀ ਲੋਡਰਸ਼ਿਪ ਦੁਚਿੱਤੀ ਵਿਚ ਘਿਰਦੀ
 ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਾ ਸਫ਼ਾ 25 ਤੇ ਪੜ੍ਹੋ

24 ਸਫੇਦ ਚੀਜ਼ ਬਾਕੀ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦੜ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ “ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ” ਇਸ ਮੁੱਦੇ ‘ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਵਿਚਾਰ ਵਾਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਸਟੈਂਡ ਤੈਅ ਕਰਾਂਗੇ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ-ਆਗੂ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵਡਾਲਾ ਨੇ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪੜ੍ਹਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ।

2020 ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਭਾਜਪਾ

ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਦੀ ਅਸਲੀਲ ਵੀਡੀਓ ਕਾਰਣ ਹੋਇਆ ਕਤਲ

੦ ਨੌਜਵਾਨ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਨੂੰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਬਲੈਕਮੇਲ

ਮੋਗਾ-ਮੋਗਾ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਉਰਦ ਸੁਨੀਲ ਨਾਮਕ 22 ਸਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਹੋਏ ਅੰਨ੍ਹੇ ਕਤਲ ਦੀ ਗੁੱਥੀ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਂਦਿਆਂ ਪੁਲਸ ਨੇ ਸਨਸਨੀਖੇੜ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਤਲ ਕਾਂਡ ਵਿੱਚ ਪੁਲਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਮੁਲਜਮਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਡਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੁਲਸ ਮੁਤਾਬਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਗੁਰਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਦੀਆਂ ਅਸਲੀਲ ਵੀਡੀਓ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਵੀਡੀਓ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਲੈਕਮੇਲ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਗੁਰਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋ ਸਾਥੀਆਂ ਗੁਰਲਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਤਰਨਤਾਰਨ, ਉਕਾਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਤਰਨਤਾਰਨ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਘਰੋਂ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਸ਼ਾਬਦ ਪੀਤੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਚੁੰਨੀ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਪੁਲਸ ਨੇ ਛੁੱਧਾਈ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਡਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਫਰਜ਼ੀ ਕਰੰਸੀ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਫੜੇ ਜਾਣ ਦਾ ਡਰਾਵਾ ਦੇ ਕੇ ਠੱਗਾਂ ਨੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਕੋਲੋਂ ਠੱਗੇ 1 ਕਰੋੜ

ਲੁਧਿਆਣਾ-ਖੁਦ ਨੂੰ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਇੰਟਰਨੈੱਸ਼ਨਲ ਏਅਰਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਇੱਕ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਕਦਰ ਆਪਣੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸਾਇਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੁਲਜਮਾਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ 1 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਖੁਦ ਨੂੰ ਠੱਗਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਨੇ ਸਾਈਬਰ ਕ੍ਰਾਈਮ ਪੋਰਟਲ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਸਾਈਬਰ

ਕ੍ਰਾਈਮ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਸਰਾਭਾ ਨਗਰ ਦੇ ਵਾਸੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਜਨਨੀਸ਼ ਅਹੁਜਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੇ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਜਨਨੀਸ਼ ਅਹੁਜਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਫੌਨ ਕਾਲ ਆਈ। ਕਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਇੰਟਰਨੈੱਸ਼ਨਲ ਏਅਰਪੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੱਸਿਆ। ਉਸਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਪਾਰਸਲ ਫਿਸ਼ਾਂਗ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਰੰਸੀ ਹੈ ਲ ਏਅਰਪੋਰਟ ਦੇ ਫਰਜ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਜਨਨੀਸ਼ ਆਹੂਜਾ ਨੂੰ ਧਮਕਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸਾਜਿਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਲਜਮਾਂ ਨੇ ਆਹੂਜਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਟਸਾਈਪ ਉੱਪਰ ਫਰਜ਼ੀ ਵਰੰਟ

ਸਾਈਬਰ ਠੱਗਾਂ ਨੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੂੰ ਠੱਗਿਆ

੦ ਨੌਜਵਾਨ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਨੂੰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਬਲੈਕਮੇਲ

ਲੁਧਿਆਣਾ-ਸਾਈਬਰ ਠੱਗਾਂ ਨੇ 72 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਕਮਾਈ ਠੱਗ ਲਈ। ਸਾਈਬਰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਈਬਰ ਸੈੱਲ ਦੀ ਪੁਲਸ ਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਪੜਤਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਘਟਨਾ 17 ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਹੈ। ਮਾਲ ਰੋਡ 'ਤੇ ਪੈਂਦੇ ਡਾਕਟਰ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਰੋਡ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਰਾਕੇਸ਼ ਖੰਨਾ ਨੇ ਐਲਪੀਜੀ ਸਿਲੰਡਰ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੀ ਸੰਬੰਧੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣੀ ਚਾਹੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਹੈਲਪਲਾਈਨ ਨੰਬਰ 1906 ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਾਲ ਤੋਂ ਆਨਲਾਈਨ ਸਰਬ ਕਰ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇਣ ਲਈ ਨੰਬਰ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਰਾਕੇਸ਼ ਖੰਨਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਕਾਲਰ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਇੰਡੀਅਨ ਆਈਲ ਦਾ ਮੁਲਾਜਮ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰੀ।

ਠੱਗ ਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਰਾਕੇਸ਼ ਖੰਨਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਾਈਸੀ ਫੀਸ ਲਈ 10 ਰੁਪਏ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਿਆ। ਉਸਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਭੁਗਤਾਨ ਸਬਸਿਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੇ ਸਿਲੰਡਰ

੦ ਬੈਂਕ ਠੱਗੀ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਨਾਕਾਮ

ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲਈ ਇਕ ਨਵੀਨਤਮ ਸਰਕਾਰੀ ਗਾਈਡਲਾਈਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਸਾਈਬਰ ਠੱਗ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੂਟਸਾਈਪ 'ਤੇ ਇਕ ਖਾਸ ਲਿੰਕ ਭੇਜਿਆ ਅਤੇ 10 ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਦੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਨਿਕਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ।

ਸਾਈਬਰ ਠੱਗਾਂ ਨੇ 22 ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਕੀਤੀ ਟਰਾਂਸਫਰ

ਸ਼ਾਤਰ ਸਾਈਬਰ ਠੱਗਾਂ ਨੇ ਰਾਕੇਸ਼ ਖੰਨਾ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 22 ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਰਾਕੇਸ਼ ਖੰਨਾ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ 11 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਬੰਧਨ ਬੈਂਕ, ਐਕਸਿਸ ਬੈਂਕ, ਐਨਐਸਡੀਐਲ ਪੇਮੈਂਟ ਬੈਂਕ, ਇੰਡੀਅਨ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਬੈਂਕ, ਕੋਟਕ ਮਹਿੰਦਰਾ ਬੈਂਕ, ਸੈਂਟਰਲ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਯੂਨੀਅਨ ਬੈਂਕ, ਇੰਡੀਅਨ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਐਚੰਡੀਐਫਸੀ ਬੈਂਕ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਸਮੇਤ 22 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ।

ਮੁਲਜਮਾਂ ਨੇ ਹੋਰੇਕ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ 50-50 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ। ਰਕਮ ਅਸਾਮ, ਮੁੰਬਈ, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਕਦਵਾਈ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਈਬਰ

ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਰਾਕੇਸ਼ ਖੰਨਾ ਲੱਤ ਦੇ ਫਰੈਕਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਰੋਸ਼ ਸਨ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਏਧੂ ਬੈਂਕ ਮੁੰਬਈ ਸਾਈਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਲੇ ਬੈਂਕ ਹਨ।

ਰਾਕੇਸ਼ ਖੰਨਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੁਝ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਈਬਰ

ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਬੈਂਕ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾਕਾਮ ਹੈ। ਬੈਂਕ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਠੱਗੀ ਰੂਪ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਦੇ ਸਾਈਬਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਲ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਜੇਕਰ ਬੈਂਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਚੰਕਸ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਠੱਗੀ ਤੇ ਰੋਕ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਫਰਜ਼ੀ ਵੈਬਸਾਈਟਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਬੰਦ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੂਚਨਾ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਐਲਪੀਜੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਫਰਜ਼ੀ ਸਾਈਟਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਗਲ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਫਰਜ਼ੀ ਵੈਬਸਾਈਟਾਂ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ।

ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਖੰਨਾ ਨੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਬੈਂਕਿੰਗ ਲਾਈਸੈਂਸ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਜੋ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਾਈਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਲੇ ਬੈਂਕ ਹਨ।

ਸਾਈਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਲੈਸ ਬੈਂਕ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਤੁਰੰਤ ਗੁਗਲਦਾਰ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਲੈਣ ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰ ਕੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ।

ਮੇਖ - (ਜਨਮ 14 ਮਾਰਚ ڈੇਂ 13 ਅਪ੍ਰੈਲ) ਘਰੋਲੁ ਉਲੜਣਾਂ ਵੱਧਣਗੀਆਂ। ਜਿਆਦਾ ਗੁਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਬਣਿਆ ਕੰਮ ਵਿਗੜ ਸਕਦੇ। ਕੁਝ ਸੇਚੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਕਾਵਟਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗਜ਼ਰੇ ਯੋਗ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਬਣਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਕਿਸੇ ਤਾਂਤਰਿਕ ਜਾਂ ਅਖੇਡੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਨਾ ਫੌਂ, ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬਿਖ - (ਜਨਮ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ ڈੇਂ 14 ਮਈ) ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਗੁਜ਼ਾਰੇਯੋਗ ਧਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸਾਧਨ ਰਹਿਣਗੇ। ਢਜੂਲ ਦੀ ਭੱਜ-ਦੋੜ ਰਹੇਗੀ। ਕਈ ਆਪਣੇ ਵੀ ਪਰਾਏ ਵਰਗਾ ਬਰਤਾਵ ਕਰਨਗੇ। ਕਈ ਤੁਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਿਕਰ ਤੇ ਢਜੂਲ ਖਰਚੀ ਵਧੇਰੀ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨੀ। ਮਿਥੁਨ - (ਜਨਮ 15 ਮਈ ڈੇਂ 14 ਜੂਨ) ਆਰਥਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤੁਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਧਨ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਬਣਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਕਾਵਟਾਂ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਗੁੱਸਾ ਅਤੇ ਤਣਾਅ ਵਧੇਰਾ। ਧਾਰਮਿਕ ਕੰਮਾਂ ਵਲ ਰੁਝਾਨ ਰਹੇਗਾ। ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਜਰੂਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੋ। ਕਰਕ - (ਜਨਮ 15 ਜੂਨ ڈੇਂ 15 ਜੁਲਾਈ) ਆਰਥਿਕ ਉਲੜਣਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਖਰਚ ਜਿਆਦਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਗੁੱਸਾ ਵੀ ਜਿਆਦਾ ਆਵੇਗਾ। ਵਪਾਰਕ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨੀ ਕਰਕੇ ਉਪਰ ਲੈਣ ਦੀ ਨੋਬਤ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੋਂ। ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਡਰ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਬੁਲਾਓ, ਕਾਰਜ ਸਿੱਧ ਹੋਣਗੇ।

ਕਿਸਮਤ ਦੇ ਮਿਤੀਾਂ

ਵੀਰਵਾਰ 26 ਸਤੰਬਰ ਬੁੱਧਵਾਰ 02 ਅਕਤੂਬਰ 2024 ਤੱਕ

ਰਸ਼ੀਫਲ ਜਾਂ ਕਿਸਮਤ ਦੇ ਸਿਤਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹੇ ਸੁਣਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਚੰਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ, ਪਰ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਦਿਲਸ਼ਸ਼ਹੀ ਦੇਖ ਕੇ ਇਹ ਕਾਲਮ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਚੁੰਗਲ ਵਿੱਚ ਛਸਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਛਾਪਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੋਧ ਵੀ ਮਿਲ ਸਕੇ ਅਤੇ ਗਲੁੰ ਪਾਸੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚ ਵੀ ਸਕਣ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਸਿੰਘ - (ਜਨਮ 16 ਜੁਲਾਈ ڈੇਂ 15 ਅਗਸਤ)

ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਉਲੜਣਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਸਮਤ ਨਾਲ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਪਾਰਕ ਰੁਝੇਵੇਂ ਜਿਆਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਲਾਭ ਘੱਟ ਰਹੇਗਾ। ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸੁੱਭ ਮੰਗਲ ਕੰਮ 'ਤੇ ਧਨ ਦਾ ਖਰਚ ਜਿਆਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਨ ਅਸ਼ਾਂਤ ਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਰਹੇਗਾ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਨਿੱਤ ਨੇਸ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਸੁੱਭ ਰਹੇਗਾ। ਕੰਨਿਆ - (ਜਨਮ 16 ਅਗਸਤ ڈੇਂ 14 ਸਤੰਬਰ)

ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਵੱਧਣਗੇ। ਸੰਤਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਧਾਰਮਿਕ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਿਲਸ਼ਸ਼ਹੀ ਵਧੇਰੀ। ਭਾਈ-ਬੇਟੂਆਂ ਨਾਲ ਮੱਤਭੇਦ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨੀ ਰਹੇਗੀ। ਹੋਸ਼ਾ ਆਪਣੀ ਚਾਦਰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੀ ਪੈਰ ਪਸ਼ੇ, ਆਰਥਿਕ ਉਲੜਣਾਂ ਤੋਂ ਬਚੇ ਰਹੇਗੇ ਅਤੇ ਮਨ ਵੀ ਸਾਂਤ ਰਹੇਗਾ। ਤੁਲਾ - (ਜਨਮ 15 ਸਤੰਬਰ ڈੇਂ 14 ਅਕਤੂਬਰ)

ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਨੋਕਰੀ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਤੁਰ੍ਹਕੀ ਅਤੇ ਧਨ ਲਾਭ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੁਕੇ ਹੋਏ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਮਨੋਰੋਜਨ/ਆਮੋਦ-ਪ੍ਰਮੋਦ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਬੀਤੇਰਾ ਅਤੇ ਖਰਚ ਵੀ ਵਧੇਰਾ। ਸੰਤਾਨ ਸਬੰਧੀ ਚਿੰਤਾ ਵਧੇਰੀ। ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਜਰੂਰ ਲਿਜਾਓ।

ਬ੍ਰੂਸਰਕ - (ਜਨਮ 15 ਅਕਤੂਬਰ ڈੇਂ 13 ਨਵੰਬਰ)

ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਉਲੜਣਾਂ ਕਰਕੇ ਮਨ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨ ਰਹੇਗਾ। ਸੇਚੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਬਣਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਪਣੇ ਬੰਚਿਆਂ ਜਰੂਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਰਾਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਕਰੋ ਧਨ - (ਜਨਮ 14 ਨਵੰਬਰ ڈੇਂ 13 ਦਸੰਬਰ)

ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਕਸ਼ਟ, ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜਿਆਦਾ, ਦਿਮਾਰੀ ਤਣਾਅ ਤੇ ਬਣਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਵਾਹਨ ਆਦਿ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਜਲਦਬਾਜੀ ਜਾਂ ਲਪ੍ਤ੍ਵਾਹੀ ਨੁਕਸਾਨਦਾਰਿਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ। ਕਲਾਇਅਨਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਕਰ - (ਜਨਮ 14 ਦਸੰਬਰ ڈੇਂ 12 ਜਨਵਰੀ)

ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਉਬਲ-ਪ੍ਰਥਮ ਕਾਰਨ ਧਨ ਦਾ ਖਰਚ ਵੀ ਜਿਆਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਗੁਜ਼ਾਰੇਯੋਗ ਅਮਦਨ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਬਣਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਕੁਝ ਵਿਗੜੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਖਿਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨਵੀਂ ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਿਮਰਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲੈ ਕੇ ਦਿਉ।

ਕੁਭ - (ਜਨਮ 13 ਜਨਵਰੀ ڈੇਂ 11 ਫਰਵਰੀ) ਰਾਜ ਨੇਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਮਾਂ ਉਬਲ-ਪ੍ਰਥਮ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਤੁਰੱਕੀ ਲਈ ਉਚ-ਪੱਧਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੁੱਭ ਸਮਾਚਾਰਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਰਹੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮ ਦੇ ਬਣ ਜਾਣ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲੇਗੀ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਬਰਤਨ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੋ, ਕਮਾਈ ਵਿੱਚ ਬਰਕਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਮੀਨ - (ਜਨਮ 12 ਫਰਵਰੀ ڈੇਂ 13 ਮਾਰਚ) ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਵਾਹਨ ਆਦਿ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਜਲਦਬਾਜੀ ਜਾਂ ਲਪ੍ਤ੍ਵਾਹੀ ਨੁਕਸਾਨਦਾਰਿਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਆਦਾ ਖਰਚ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨੀ ਰਹੇਗੀ। ਮਨ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪਾਠ ਕਰੋ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਜਰੂਰ ਭਰੋ।

ਹਾਸੇ ਦੀ ਪਟਾਰੀ

ਗਾਹਕ, ਤੁਹਾਡੀ ਮੱਝ ਦੀ ਇਕ ਅੱਖ ਖਰਾਬ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹੋ।

ਮਾਲਕ, ਤੈਨੂੰ ਮੱਝ ਢੋਂਧ ਲਈ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅੱਖ ਮਟਕਾ ਕਰਨ ਲਈ।

ਅਧਿਆਪਕ (ਵਿੰਦਿਆਰੀ ਨੂੰ), ਇਹ ਦੱਸੋ ਕਿ ਸੈਨਪਤੀ ਸਿਸਟਮ ਨਾਲ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਹੈ ?

ਵਿੰਦਿਆਰੀ, ਫਾਇਦੇ ਦਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮੈਡਮ ਜੀ, ਪਰ ਬੇਇੱਜਤੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਵਾਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅਕਬਰ, ਸੈਨਪਤੀ! ਇਹ ਦੱਸੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਨਾਰਕਲੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਪਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ?

ਸੈਨਪਤੀ, ਮਹਾਰਾਜ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਮੁਗਲ ਹਾਂ, ਗੁਰਾਲ ਨਹੀਂ....।

ਵਿਆਹ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਲਈ ਹੰਸਲੇ ਵਿਖੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਟਿਕਾਣ

ਕਿੰਗਸ਼ਾਵੇਲ ਬੈਕਿਊਟਿੰਗ ਸੂਟੀਟ

ਸਾਡੇ ਤਾਜ਼ਾ ਤੇ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਖਾਣਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਤੁਹਾਡੀ ਤੇ ਸੇਵਾ ਸਾਡੀ

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਹਾਸੂ ਮੁਫ਼ਤ !

ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਵਾਰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੋ। ਸਾਡੀ ਵਹੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਰਿਵਸ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮੰਹਿਮਾਨ ਅਸ-ਅਸ ਕਰ ਉਠਣਗੇ।

ਵਿਆਹ ਮੈਂਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਵੇਰੇ ਦੀ ਚਾਹ ਨਾਲ ਤਾਜ਼ਾ ਸਮੇਤ, ਪਕੋਂਡੇ, ਸਪਾਰਿੰਗ ਰੋਲ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਮਨਪਸੰਦ ਮਿਠਿਆਈ ਬਹੁਤ ਰਿਆਇਤੀ ਭਾਵ ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਕਰਦੇ ਹਨ !

ਅੱਜ ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ ਤੇ ਖਾਣਿਆਂ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਵ: ਉਮਰਾਓ ਅਟਵਾਲ ਦੇ 40 ਸਾਲਾ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਓ

ਯੂ.ਕੇ. 'ਚ ਲੱਭੁਆਂ ਦੇ ਸਤ ਤੋਂ ਮਾਹਿਰ

KINGSWAY BANQUETING SUITE
270-272 BATH ROAD, HOUNSLOW, MIDDLESEX, TW4 7DF.
(OPP. HOUNSLOW WEST TUBE STATION)
TEL: 020 8570 8351

Email: Kingswaylondon@icloud.com, www.kingswaybanqueting.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿੱਚ

ਇਸਤਮਾਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ

ਛੋਨ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ :

NAME.....

ADDRESS.....

POST CODE.....

TEL.....

Barclays Bank details: ACCOUNT: Punjab Times Trust

ACCOUNT NO: 20853011 SORT CODE: 20-25-85

Post with payments to: SUBSCRIPTION

PANJAB TIMES BRIDLE GATE LANE, ALVASTON, DERBY, DE24 0QW, U.K.

TEL: 01332 372851 FAX: 01332 374819

or please ring on Mo: 07966 388 388

www.panjabtimes.uk Email: Panjabtimes@aol.com

ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਦੇਖੋ

ਚੁਪ ਸਾਧਿਆਂ, ਕਰ-ਪਾਤੀ ਬਣਿਆਂ (ਭਾਂਡਿਆਂ ਦੇ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਰਤ ਕੇ), ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਨੰਗੇ ਤੁਰਿਆਂ ਫਿਰਿਆਂ, ਤੀਰਥਾਂ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਦਾ ਰਟਨ ਕੀਤਿਆਂ ਦੁਬਿਧਾ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ । “ਮੌਨ ਭਇਓ ਕਰਪਾਤੀ ਰਹਿਓ ਨਗਨ ਫਿਰਿਓ ਬਨ ਮਾਹੀ ॥ ਤਟ ਤੀਰਥ ਸਭ ਧਰਤੀ ਭੁਮਿਓ ਦੁਬਿਧਾ ਛੁਟਕੈ ਨਾਹੀ ॥ 2 ॥ ਅੰਗ 641”। ਤੀਰਥਾਂ ਉਤੇ ਭਰਮਨ ਨਾਲ ਹਉਮੈ/ਦੁਬਿਧਾ ਰੋਗ ਨਹੀਂ ਮੁਕਦਾ, ਪਤਿਆ ਮਨੁਖ ਭੀ ਹਉਮੈ ਕਾਰਨ ਬਾਦ ਬਿਵਾਦ ‘ਚ ਫਸਦਾ ਹੈ । ਦੁਬਿਧਾ ਇਕ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਰੋਗ ਹੈ, ਦੁਬਿਧਾ ਅਧੀਨ ਮਨੁਖ ਮਾਇਆ ਦਾ ਮੁਖਾਜ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ । “ਤੀਰਥਿ ਭਰਮੈ ਰੋਗੁ ਨ ਛੁਟਸਿ ਪੜਿਆ ਬਾਦ ਬਿਬਾਦੁ ਭਇਆ ॥ ਦੁਬਿਧਾ ਰੋਗ ਸੁ ਅਧਿਕ ਵਡੇਰਾ ਮਾਇਆ ਕਾ ਮੁਹਤਾਜੁ ਭਇਆ ॥ 8 ॥ ਅੰਗ 1153”।

ਦੁਬਿਧਾ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਕਿੱਦਿੰਦਾ ਹੋਵੇ? ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਦੁਬਿਧਾ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ । ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਿਲੈ ਤ ਦੁਬਿਧਾ ਭਾਗੇ ॥ ਅੰਗ 153”। ਕਿਉਂਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ ਦੇ ਕੇ ਤੇ ਨਾਮ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਵਾ ਕੇ ਜੀਵ ਅੰਦਰੋਂ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਹਉਮੈ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਨਾ ਮਾਇਆ ਮੋਹ ਰਹੇਗਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੁਬਿਧਾ । “ਗੁਰਿ ਸਤਿਗੁਰਿ ਨਾਮੁ ਦਿੜਾਇਆ ਤਿਨਿ ਹੁੰਦੇ ਦੁਬਿਧਾ ਭੰਨੀ ॥ ਅੰਗ 590”। ਪਰਮਾਤਮਾ ਆਪ ਹੀ ਮਤਿ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ (ਹੀ) ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰੀਦਾ ਹੈ । ਵੱਡੇ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਦਾਲ ਜਦਾਬ

ਵਾ. ਤਰਲੋਕ ਮਿੱਚ ਸਹੇਤਾ, ਬੰਡਰ ਬੇ, ਕੈਨੇਡਾ

ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁੰਹ ਵਿਚ ਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਾਮ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹਉਮੈ ਤੇ ਦੁਬਿਧਾ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਸੁਤੇ ਸਿਧ ਹੀ ਸੁਖ (ਆਤਮਿਕ ਆਨੰਦ) ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਹਰ ਥਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਆਪ ਹੀ ਵਰਤਦਾ ਹੈ; ਭਾਵ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਆਪ ਹੀ (ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ) ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਜੋੜਦਾ ਹੈ । “ਆਪੇ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇਹਿ ਮਤਿ ਹਰਿਨਾਮੁ ਧਿਆਈਐ ॥ ਵਡਾਗੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਿਲੈ ਮੁਖਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਈਐ ॥ ਹਉਮੈ ਦੁਬਿਧਾ ਬਿਨਸਿ ਜਾਇ ਸਹਜੇ ਸੁਖਿ ਸਮਾਈਐ ॥ ਸਭੁ ਆਪੇ ਆਪਿ ਵਰਤਦਾ ਆਪੇ ਨਾਇ ਲਾਈਐ ॥ 2 ॥ ਅੰਗ 163”। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਮਾਇਆਵੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਲੱਗ ਕੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਦੁਬਿਧਾ ‘ਚ ਲੱਗ ਕੇ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੀ ਅੱਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਗੁਰੂ ਨੇ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਬਚ ਗਏ, ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਧੰਧਿਆਂ ਨੇ ਠਗ ਲਿਆ । “ਜਿਨੀ ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਰਿਆ ਦੂਜੀ ਕਾਰੈ ਲਗਿ ॥ ਦੁਬਿਧਾ ਲਾਗੇ ਪਚਿ ਮੁਏ ਅੰਤਰਿ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਗਿ ॥ ਗੁਰਿ ਰਾਖੇ ਸੇ ਉਬਰੇ ਹੋਰਿ ਮੁਠੀ ਧੰਧੈ ਠਗਿ ॥ 2 ॥ ਅੰਗ 19”। ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਨਾ ਹੀ ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਪਰਮ ਪਦ (ਮਾਇਆ ਦੇ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ

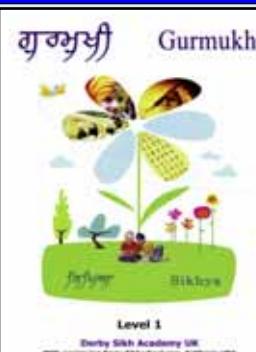
ਹੀ ਦੁਬਿਧਾ ਦੂਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । “ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਮੁਕਤਿ ਨ ਪਾਈਐ ਨਾ ਦੁਬਿਧਾ ਮਾਇਆ ਜਾਇ ॥ 5 ॥ ਅੰਗ 67”। ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਪਰਮਾਤਮਾ (ਦੇ ਨਾਮ) ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਟਿਕਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੁਬਿਧਾ ਰੂਪੀ ਮੈਲ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸੱਚੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸਦਾ ਚਿਰ ਪ੍ਰਭੂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਦਾ-ਚਿਰ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । “ਦੁਬਿਧਾ ਮੈਲੁ ਚੁਕਾਈਅਨੁ ਹਰਿ ਰਾਖਿਆ ਉਰਧਾਰਿ ॥ ਸਚੀ ਬਾਣੀ ਸਚੁ ਮਨਿ ਸਚੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰੁ ॥ 1 ॥ ਅੰਗ 35”। ਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਇਕ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲ ਲਿਵ ਲੱਗ ਗਈ ਤਦੋਂ ਦੁਬਿਧਾ ਬਿਨਸ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । “ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਏਕ ਲਿਵ ਲਾਗੀ ਦੁਬਿਧਾ ਤਦੇ ਬਿਨਾਸੀ ॥ ਅੰਗ 993”। ਜਿਹੜੇ ਮਨੁਖ ਸਦਾ-ਚਿਰ ਪ੍ਰਭੂ (ਦੇ ਪਿਆਰ) ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਦੁਬਿਧਾ ਤੇ ਵਿਕਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਤਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬਚਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਸਦਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਜੇਹੜੇ (ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਰ ਤੇ ਸੁਰਖਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । “ਸਚਿ ਰਤੇ ਸੇ ਉਬਰੇ ਦੁਬਿਧਾ ਛੋਡਿ ਵਿਕਾਰ ॥ ਹਉ ਤਿਨ ਕੈ ਬਲਿਹਾਰਣੈ ਦਰਿ ਸਚੈ ਸਚਿਆਰ ॥ 2 ॥ ਅੰਗ 55”। ਦੁਬਿਧਾ ਖਤਮ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾ ਨਾ ਹੀ ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ

ਉਪਰ ਦੀ ਅਵਸਥਾ) ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ! ਜਿਸ ਦੇ ਮਿਲਿਆਂ ਮਨ ਵਿਚ ਆਨੰਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਏ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਹੀਏ । ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਮਨ ਦੀ ਦੁਬਿਧਾ ਮੁੱਕ ਜਾਏ ਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਆਤਮਿਕ ਅਵਸਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਏ । “ਜਿਸੁ ਮਿਲਿਐ ਮਨਿ ਹੋਇ ਅੰਨੰਦ ਸੋ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਹੀਐ ॥ ਮਨ ਕੀ ਦੁਬਿਧਾ ਬਿਨਸਿ ਜਾਇ ਹਰਿ ਪਰਮ ਪਦ ਲਹੀਐ ॥ 1 ॥ ਅੰਗ 168”। ਇਸ ਕਰਕੇ ਦੁਬਿਧਾ ਮਾਰਨ ਲਈ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਜੋ ਤੂੰ ਕਰੋਂ ਸੈਂ ਉਹੀ ਭਲ ਕਰਕੇ ਮੰਨ; ਮੇਰੇ ਅੰਦਰੋਂ ਦੁਬਿਧਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੂਰ ਕਰੋ । “ਜੋ ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਸੋਈ ਭਲ ਮਾਨੈ ਭਾਵਨੁ ਦੁਬਿਧਾ ਦੂਰਿ ਟਰਹੁ ॥ ਅੰਗ 828”। ਕਬੀਰ ਜੀ ਨੇਕ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਿਤ ਕੀਤਿਆਂ ਦੂਸਰੀ ਦੁਬਿਧਾ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । “ਕਬੀਰ ਪ੍ਰਿਤਿ ਇਕ ਸਿਉ ਕੀਏ ਆਨ ਦੁਬਿਧਾ ਜਾਇ ॥ ਅੰਗ 1365”।

ਪਰਮਾਤਮਾ ਆਪ ਹੀ ਮਤਿ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ (ਹੀ) ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰੀਦਾ ਹੈ । ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁੰਹ ਵਿਚ ਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਾਮ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹਉਮੈ ਤੇ ਦੁਬਿਧਾ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸੱਚੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸਦਾ ਚਿਰ ਪ੍ਰਭੂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਦਾ-ਚਿਰ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਜਿਹੜੇ ਅੰਦਰੋਂ ਦੁਬਿਧਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੂਰ ਕਰੋ । “ਜੋ ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਸੋਈ ਭਲ ਮਾਨੈ ਭਾਵਨੁ ਦੁਬਿਧਾ ਦੂਰਿ ਟਰਹੁ ॥ ਅੰਗ 828”। ਕਬੀਰ ਜੀ ਨੇਕ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਿਤ ਕੀਤਿਆਂ ਦੂਸਰੀ ਦੁਬਿਧਾ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । “ਕਬੀਰ ਪ੍ਰਿਤਿ ਇਕ ਸਿਉ ਕੀਏ ਆਨ ਦੁਬਿਧਾ ਜਾਇ ॥ ਅੰਗ 1365”।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਕਿਤਾਬਾਂ

ਜੀ ਸੀ ਐਸ ਈ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤੇਹਨੇ GIFT ਵਜੋਂ ਇਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਿਓ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਜੋੜੋ

ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਲਿਖਣੀ ਸਿੱਖਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵੱਲੋਂ 1 ਤੋਂ 4 ਲੈਵਲ ਤੱਕ ਚਾਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸਿੱਖ ਸਕੁਣ ਫੋਟ ਕੋਮ, ਕੈਲੋਫੋਨੀਆ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਛੱਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ । ਇਹਨਾਂ (Work Books) ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਖਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਹਨਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨਾਲ ਅੰਤਰੇਤੀ ਰੱਗੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕੇਵਲ ਲਾਗਤ ਮਾਤਰ ਹੀ ਰੱਗੀ ਗਈ ਹੈ । ਇਹ ਪੁਸਤਕਾਂ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਦੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ।

ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਗੋਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਬਹੁਤ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ । ਜਿਸ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੰਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੰਦੇ ਆਸਾਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਸਕਦੇ ਹੋ ।

4 ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਸੈਟ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕੇਵਲ £15.00 ਪੈਂਡ (ਡਾਕ ਖਰਚ ਸਮੇਤ) ਹੈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ 10 ਸੈਟਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਆਰਡਰ ਤੇ ਡਿਸਕਾਊਂਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ।

ਕਿਤਾਬਾਂ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨੰਬਰਾਂ ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ।

Whats App (M) 07966 388388

PANJAB TIMES

BRIDLE GATE LANE, ALVASTON, DERBY, DE24 0QW, U.K.

Email: panjabtimes@gmail.com,
www.panjabtimes.co.uk TEL: 01332 372 851

www.fb.com/punjabtimesuk

ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾਂ, ਗਿੱਧੇ ਭੰਗੜੇ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੇ ਗੁਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜ

PUNJABI FOLK SINGERS, DANCERS AND MUSICIANS URGENTLY REQUIRED

Eurowood is one of the leading European and Asian events company. Our main objective is to develop and enhance the European and Asian arts & cultural industry and promote new talent in movies (Bollywood and International), documentaries, TV live shows, concerts and live studio recordings distributed worldwide.

We require Punjabi folk singers to provide live rendition of Punjabi Sufi, folk, qawwali, ghazals, Bolian and Tappe, and popular and classical Bollywood songs, as well as own compositions.

Also required are Punjabi folk dancers familiar with Bhangra and Giddha, and musicians to play a variety of Indian / Punjabi folk musical instruments (e.g., Dhol and Sarangi) and Western musical instruments (e.g., Banjo and Keyboard).

Artists must be fluent in Punjabi and Hindi and be well versed with Punjabi folklore and culture. Artists with international experience and performing in front of large live audiences, or prior experience of working in film and television would be given preference.

Artists will be required to perform throughout the UK on selected weekdays and most weekends. Typical performances last 3-4 hours duration, with breaks provided in between. The rates of pay are as follows:

Singers: £15.95 - £18.00 per hour

Dancers: £11.44 - £17.00 per hour

Musicians: £16.00 - £18.00 per hour

Overtime (for performances over 4 hours) shall be paid at pro-rata basis.

Overnight accommodation provided during performances. Applicants to apply with Resume and evidence of previous performances (e.g. showreel or demo-tape) awards, citations, media coverage, etc, to the following address:

FAO: R Sharma, Eurowood Entertainment Ltd, 23 Saxon Street, Leicester LE3 0BL Email: info@eurowood.tv

Closing date for applications: 11 October 2024

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਲਾਹੀ
-9815802070

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਆਪਣੀਆਂ ਹੱਕੀ ਮੰਗਾਂ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਰਾਹ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਚੌਣ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਹੋਵੇ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਚੌਣ, ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਉਸ ਵੱਲ ਮੌਕੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਹਾਕਮਾਂ ਅੱਗੇ ਵੀ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅੱਗੇ ਵੀ ਰਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋ ਸਕੇ। ਪਰ ਬਹੁਤੀ ਵੇਰ ਪਰਨਾਲਾ ਉਥੇ ਦਾ ਉਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੇਤਨ ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਵੇਤਨ ਤੁਰ੍ਹਾਂਡੀਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ 'ਚ ਪੱਕੇ ਕਰਨ, ਬੇਚੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇਣ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੋਂ ਲਈ ਜਾ ਰਹੇ ਵਾਧੂ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਵੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੋਸ਼ਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਹੀ ਮੰਗਾਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਉਤੇ ਕਈ ਵੇਰ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣਾ ਹੁੰਦਾ, ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀਆਂ। ਸੂਬੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਹੈ। ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨ ਡਿਗਰੀਆਂ ਹੱਥ ਲਈ ਫਿਰਦੇ ਹਨ, ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰਾਂ, ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਅਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਹਨ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ। ਜੇਕਰ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਸੈਂਕੜੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ। ਇਸ ਨਾਲ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਚ ਬੇਚੈਨੀ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਭੱਜਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਸਿਰਫ਼ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਐਲਾਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ?

ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਕਮਾਂ ਵੱਲ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੌਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਐਮ.ਪੀ. ਚੌਣਾਂ ਵੱਲ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅੱਧਾ ਸਮਾਂ ਟੱਪਣ ਉਪਰੰਤ ਵੀ ਇਹ ਵਾਅਦੇ ਲਾਹਿਰਿਆਂ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਦੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਵਾਇਦੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੀ ਮੰਗੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਲੰਮੀਆਂ ਦਫ਼ਤਰੀ ਪੇਚੀਦਗੀਆਂ ਦੀ ਭੇਂਟ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ 'ਚ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਗੁਸੈ ਨਾਲ ਭਰੋ-ਪੀਤੇ ਹਨ। ਬਿਨੈਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਤ ਪਥੋਂ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਖਾਮਿਆਜ਼ਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਿਨੋਂ-ਦਿਨ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤੇ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ। ਇਹ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਆਰਥਿਕ ਤੰਤੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੁਪਨੇ ਚਕਨਾਚੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਅਦਾ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਗੀੜ ਦੋ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ 'ਚ ਬੇਚੈਨੀ ਕਿਉਂ ?

ਢਾਈ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਫਰ ਦੌਰਾਨ, ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਦੂਰੀਆਂ ਦਾ ਵਧਣਾ, ਅੰਝੜੇ ਰਾਹੀਂ ਪਏ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਸ਼ੁਭ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਤੰਤੀ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਲੜਖਵਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਤੰਤੀ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਇੱਕ ਖ਼ਿਲਾਅ ਭੋਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇੱਟ-ਖ਼ਤਿਕਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਆਨੇ-ਬਹਾਨੇ ਰੋਕੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਉਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੱਡੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਉਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਇਕਸ਼ੁਰ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ, ਚੰਗੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਹਿਤੈਸੀ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਵਜਾਹ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਪਾਰ ਜਾਕੇ ਕਰਜ਼ੇ ਲੈ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚਿਆਂ ਸ਼ਾਮੇਤ ਵੱਡੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਛਪਵਾਕੇ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਖਰਚ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਮਹਤਵਪੂਰਨ ਮਸ਼ੀਨਰੀ (ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ) ਨੂੰ ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ?

ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਧਰਨੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹੜਤਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਿਜਲੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਆਤੁਰ ਹੋ ਕੇ ਘਰੀਬੀ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮਕਾਰ ਠੱਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਣਾ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਜੁੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਟਾਲਾ ਕਿਵੇਂ ਵੱਟ ਸਕਦੀ ਹੈ ?

ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਜ਼ਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨੀਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਣ ਦਾ ਬਚਨ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਗੱਲ ਅੱਗੋਂ ਨਹੀਂ ਤੁਰਦੀ। ਕੀ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ? ਸੈਕੜੇ ਕੇਸ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਚ ਲੰਬਿਤ ਪਏ ਹਨ। ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਚ ਸੁਣਵਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਹ ਫੈਸਲੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਦੇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਖਿਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਟਾਲਾ ਵੱਟੇ ਕੀ ਵਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ?

ਇਹ ਗੱਲ ਚਿੱਟੇ ਦਿਨ ਵਾਂਗਰ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ 'ਚ ਬੈਠੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ, ਕਿਸਾਨਾਂ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਵੱਡੇ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਣ ਦਾ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਸਮਰੱਥਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, "ਸਰਕਾਰ ਬਨਣ" 'ਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ "ਸਰਕਾਰ", "ਵੱਡੀ ਸਰਕਾਰ" ਬਣਨ 'ਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਵਿਹੁੱਧ ਨਹੀਂ ?

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਤਕਰੀਬਨ 2.85 ਲੱਖ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ, 70 ਹਜ਼ਾਰ ਠੇਕਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਤੇ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਆਉਟਸੋਰਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹਨ ਅਤੇ 3.07 ਲੱਖ ਪੈਨਸ਼ਨਰ ਹਨ।

"ਆਪ" ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮੰਗਾਂ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੁਪਨੇ ਚਕਨਾਚੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਅਦਾ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਗੀੜ ਦੋ

ਤੋਂ ਨਾਖੁਸ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਏ ਜਾ ਧਰਨੇ, ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ, ਰੋਸ ਮਾਰਚ, ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲਾਂ ਅਤੇ ਮਰਨ ਵਰਤ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖੋਖਲੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵਰਗ ਕੋਲੋਂ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸਾਤਮਈ ਤੰਤੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਰਖਣ ਦਾ ਹੱਕ ਵੀ ਖੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ !ਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਿਸ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਹਲਕੇ ਦੇ 50-60 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖ - ਵੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ, ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਕੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਘਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ।

ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਸਿਆਸੀ ਵਿਗਾਰ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਰਹਿਤ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ, ਉਹ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਢੰਗ-ਤੰਤੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਨੀ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਆਜ਼ਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਾਤਾਰ ਕਾਇਮ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵਰਗ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰ ਅਤੇ ਬਾਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਕੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਘਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਰਤਾਰ ਆਜ਼ਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਾਤਾਰ ਕਾਇਮ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵਰਗ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਲਈ ਅਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹੇ।

ਢਾਈ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਫਰ ਦੌਰਾਨ, ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਦੂਰੀਆਂ ਦਾ ਵਧਣਾ, ਅੰਝੜੇ ਰਾਹੀਂ ਪਏ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਸ਼ੁਭ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਤੰਤੀ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਲੜਖਵਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਤੰਤੀ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਇੱਕ ਖ਼ਿਲਾਅ ਭੋਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇੱਟ-ਖ਼ਤਿਕਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਆਨੇ-ਬਹਾਨੇ ਰੋਕੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਉਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੱਡੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਉਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਇਕਸ਼ੁਰ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ, ਚੰਗੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਹਿਤੈਸੀ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਦਿਸਦੇ ਹਨ। ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਵਜਾਹ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਗੀੜ ਦੀ ਹੱਡੀ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਕਸ਼ੁਰ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ, ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵੱਲ ਤੁਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵਰਗ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚ ਟਕਰਾਅ ਲੋਕ ਚਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

- ਲੇਖਕ -
ਜਿਗ: ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ
ਚਾਲਸਨ
ਸੰਪਰਕ ਲਈ:
+44 7956 302743

ਕਿਸਤ ਚੌਥੀ

ਸੰਗ ਨੂੰ ਜੁਆਬ

ਇਸ ਹੈਰਾਨੀ ਭਰਪੂਰ ਕੌਤਕ ਉਪਰੰਤ ਜਦੋਂ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਸਾਂ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਵੇਖੇ। ਰਬਾਬੀ ਆਸਾ ਰਾਗ ਵਿਚ ਆਸਾ ਕੀ ਵਾਰ ਬਾਣੀ ਦਾ ਇਲਾਹੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਸੰਗਤਾਂ ਜੂਝੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਆਭਾਮੰਡਲ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਵੀ ਮੰਤ੍ਰ-ਮੁਗਧ ਹੋ ਗਏ। ਜਦੋਂ ੨੧ਵੀਂ ਪਉੜੀ 'ਜਿਤੁ ਸੇਵਿਐ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ ਸੋ ਸਾਹਿਬੁ ਸਦਾ ਸਮਾਲੀਐ'॥ ਰਬਾਬੀਆਂ ਗਾਇਣ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਰੰਗ ਵਿਚ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਗਾਇਣ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਭੋਗ ਪੈਣ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦਾ ਅੰਦਰਲਾ ਹੁਣ ਬਦਲ ਢੱਕਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹੋਂ ਨੂੰ ਸਾਥੀ ਵੀ ਲੱਭਦੇ ਹੋਏ ਆਣ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਿਥੇ ਰਹੇ ਅਰ ਦੇਰ ਤੱਕ ਅਜੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਏ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕਿਹਾ,

'ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਾਂਗਾ'।
'ਕਿਉਂ'?

'ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਜਿਸ ਭਾਲ ਲਈ ਓਥੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲ ਇਥੇ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਤਾਂ ਰਾਈ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਹੁਣ ਕਿਤੇ ਨਾ ਜਾਓ, ਇਥੇ ਹੀ ਰੁਕ ਜਾਓ'।

'ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਆਗੂ ਬਣ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਨਾਲ ਲਿਆਏ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਭਟਕਣ ਲਈ ਛੱਡਣ ਲੱਗਿਆਂ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਐਨੀ ਦੂਰ ਦੇਵੀ ਦੁਆਰੇ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚਾਗੇ? ਇਹ ਪਾਪ ਹੈ, ਦੇਵੀ ਮਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਨਾਰਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ'। ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਸਿਰ ਨਿਵਾਈ ਇਹ ਸੁਣਦੇ ਰਹੇ। ਫਿਰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਆਖਿਆ,

'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਓਥੇ ਨਾ ਜਾਓ, ਇਥੇ ਠਹਿਰ ਜਾਓ। ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਸਭ ਕੁਝ ਇਥੇ ਮਿਲ ਜਾਏਗਾ ਪਰ, ਜੇ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਇਥੇ ਜ਼ਰੂਰ ਆ ਜਾਣਾ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਉਡੀਕ ਕਰਾਂਗਾ, ਮੇਰੀਆਂ ਸੁਭ ਇਛਾਵਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹਨ'। ਮਿਹਰਵਾਨ ਜਨਮਸਾਥੀ ਅਨੁਸਾਰ:

ਉ. ਜਿ ਭਾਈ ਲੋਕਾਂ ਮੇਰੀ ਸਭਨਾਂ ਨੋ ਰਾਮ ਰਾਮ ਹੈ। ਤਥ ਸੰਗ ਜਿਤਨਾ ਸੀ, ਸੋ ਨਿੰਮੇਛਣਾ ਹੋਇ ਗੈਗਾ, ਜਿ ਜੀ, ਸੰਗ ਦੇ ਵਾਲੀ ਤੁ। ਤੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਸੰਗ ਚਲਿਆ ਹੈ ਜੀ। ਏਵ ਬਣਦੀ ਹੈ? ਸ੍ਰੀ ਤੂ ਵਿਣੁ ਪਰਸੇ ਮਾਈ ਦੇ ਭਵਣਿ ਰਹਦਾ ਹੈ। ਤਥ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਆਖਿਆ, 'ਜਿਸ ਕਾਰਣਿ ਹਉ ਭਵਣਿ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਸੁ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਇਥਾਉਂ ਨਿਸਾ ਕੀਤੀ' ਤਾਂ ਲੋਕੀ ਆਖਿਆ ਜਿ, ਭਲਾ ਹੋਇ। ਤੇਸੀਂ ਤਾਂ ਨਿਸਾ ਹੋਈ, ਪਰ ਸਾਡਾ ਕਿ ਹਾਲ? ਤਥ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਆਖਿਆ ਜਿ, 'ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਜਾਹੁ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਤੁਸਾ ਨੋ ਸੁਖੀ ਸਾਂਦੀ ਲੈ ਆਵੈਗਾ। ਤੁਸਾਡੀ ਭੀ ਆਸਾ ਪੁਰਨ ਹੋਵੇਗੀ'। ਤਥ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਫਿਰ ਆਇਆ। (ਅੰਗਦ ਜੀ

ਗੁਰ ਅੰਗਦੁ ਗੁਰੁ ਅੰਗੁ ਤੇ

(ਦਾ ਮੇਲ)

ਅ. ਸਾਥੀ ਕਹਨਿ ਚਲ ਦੇਵੀ ਦੁਆਰੇ।

ਇਨ ਕਹਿਆ ਕਾਰਜ ਹੁਏ ਹਮਾਰੇ। ੨੪॥

ਇਹ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਸੰਗੀ ਚਲੇ ਗਏ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਅਰਾਮ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆ ਗਏ। ਗਲ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਮਉਲੀ ਦਾ ਅੱਟਾ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ ਅਰ ਪੈਰੀਂ ਬਧੇ ਘੁੰਗਰੂ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ:

ਉ. ਦਰਸਨੁ ਦੇਖਣੇ ਨਾਲੇ ਹਥਹੁਂ ਪੈਰਹੁਂ ਘੁੰਗਰੂ ਤੇਤ੍ਰਿ ਸੁਟਿਓਸੁ, ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਲਗ ਜਾਪਾਂਦਿ। ਟਹਲ ਕਰਣਿ ਆਵੈ, ਭਾਡੇ ਮਜ਼ੈ, ਪਖਾ ਫੇਰੈ। (ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਪ੍ਰੀਖਯਾ)

ਅ. ਬੇਖ ਭਗਤ ਦੇਵੀ ਕੇ ਸਭ ਹੀ। (ਦੇਵੀ ਭਗਤ ਵਾਲਾ ਸਾਰਾ ਲਿਬਾਸ)

ਕਰਿ ਬਿਚਾਰ ਕੇ ਤਕਾਗਯੇ ਤਥ ਹੀ। ੪੫॥ (ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਸਾਰਾ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ)

ਪਗ ਸੋਂ ਘੁੰਗਰੂ ਬਾਧੇ ਜੋਉ। (ਜੋ ਪੈਰੀਂ ਘੁੰਗਰੂ ਬਧੇ ਸਨ)

ਤੋਰਿ ਦਿੇ ਪੂਰਨ ਤਥ ਸੋਉ। (ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ)

ਉਰ ਤੇ ਆਸਾ ਅਪਰ ਬਿਡਾਰੀ। (ਦਿਲ ਤੋਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਆਸ ਲਾਹ ਦਿੱਤੀ)

ਹੋਇ ਰਹਯੇ ਗੁਰ ਚਰਨ ਅਧਾਰੀ। ੪੬॥ ੪੭॥

(ਬੱਸ, ਗੁਰੂ ਆਸਰੇ ਹੀ ਹੋ ਗਏ) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਉਤਰਾਰਧ, ਅਧਿਆਇ ੪੭

ਸੰਗ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਰ, ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਕੁਝ ਦਿਨ ਇਥੇ ਰਹੇ। ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਮਾਣਿਆ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੇ ਮਨ ਨੂੰ ਮੋਹ ਲਿਆ। ਅੰਦਰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲਗ ਕਿ ਬੱਸ, ਅੱਜ ਤੋਂ ਬਾਦ ਹੁਣ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ, ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਾਕੀ ਸਮਾਂ ਹੁਣ ਗੁਰੂ-ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰਗੇ। ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਣ ਬਚਨ ਸ਼ਾਇਦ ਅਜੇਹੀ ਅਵਸਥਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ:

ਮੇਰੈ ਹੀਆਰੈ ਪ੍ਰੀਤਿ ਰਾਮਰਾਇ ਕੀ
ਗੁਰਿ ਮਾਰਗੁ ਪੰਥੁ ਬਤਾਇਆ॥
ਮੇਰਾ ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਸਭੁ ਸਤਿਗੁਰ ਆਗੈ
ਜਿਨਿ ਵਿਛੁਤਿਆ ਹਰਿ ਗਲੀ ਲਾਇਆ॥ ੨॥
ਮੇਰੈ ਅੰਤਰਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗੀ ਦੇਖਨ ਕਉ
ਗੁਰਿ ਹਿਰਦੇ ਨਾਲਿ ਦਿਖਾਇਆ॥
ਸਹਜੁ ਆਨੰਦ ਭਇਆ ਮਨਿ ਮੌਰੈ
ਗੁਰ ਆਗੈ ਆਪੁ ਵੇਚਾਇਆ॥ ੩॥

ਗੁ.ਗ.ਸਾ. ਪੰਨਾ ੧੭੨

ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਦੀ ਸਿਸਟੀ ਵਿਚ:

ਮੀ ਫਰੋਸਦ ਦਿਲ-ਇ ਦੀਵਾਨਾ-ਇ ਖੁਦ ਰਾ ਗੋਯਾ, ਬ-ਉਮੀਦ-ਇ ਕਰਮ-ਇ ਅਂ ਕਿ ਖਰੀਦਾਰ ਸਵੀ। ੫॥ ੬॥ (ਗੋਯਾ ਆਪਣਾ ਦੀਵਾਨਾ ਦਿਲ ਉਸ ਮਿਰਰ ਦੀ ਆਸ 'ਤੇ ਵੇਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਤੂੰ ਖਰੀਦਾਰ ਬਣ ਜਾਵੇ) ਡਾ. ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ

ਸੰਘਰ ਪਰਤਣਾ

ਅਜਿਹੀ ਸਮਰਪਨ ਬਿਰਤੀ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ-ਬਾਬਾ ਜੀ ਕੋਲ ਆਏ ਅਰ ਗੁਰੂ ਕੀ ਸੰਖੀ ਧਾਰਨ ਕਰ ਕੇ ਸਦਾ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪਰਗਟ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਰਕ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦੱਸਣ 'ਤੇ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਾਪਸ ਜਾ ਕੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸੰਕੋਚਣ ਦੀ ਬਜਾਏ 'ਦਾਸ' (ਪੁੱਤਰ) ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਨੌਕਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੁ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਿਰੰਤਰ ਚਲਦਾ ਰਹੇ ਅਰ ਨਾਲ ਹੀ ਜੇ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ 'ਅਮਰੋ' (ਪੁੱਤਰੀ) ਦਾ ਸਾਕ ਵੀ ਕਿਤੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਰ ਵਿਚ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਬੇਫਿਕਰੀ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ। ਕਾਹਲ ਨਾਲ ਮੁੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਸਮਾਂ ਠੀਕ ਸਮਝੇ, ਆ ਜਾਣਾ। ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹੀ, ਕਰਤਾਰ ਨਾਲ ਆਪ ਜੁੜਨਾ ਅਰ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਆਦਿ ਬਚਨ ਕੀਤੇ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਿਖ ਲਏ। ਇਉਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਇਥੇ ਠਹਿਰ ਸੰਖੀ ਧਾਰਨ ਕਰ ਗੁਰੂ ਕੀ ਅਸੀਸ ਲੈ ਕੇ ਪਾਵਣ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਘਰ ਪਰਤੇ।

ਇਸ ਥੋੜੇ ਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਰੂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਪਰਤਾਪ ਸਦਕਾ ਜੀਵਨ-ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਜੋ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪਾਵਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਿਖ ਲਏ। ਇਉਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਇਥੇ ਠਹਿਰ ਸੰਖੀ ਧਾਰਨ ਕਰ ਗੁਰੂ ਕੀ ਅਸੀਸ ਲੈ ਕੇ ਪਾਵਣ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਘਰ ਪਰਤੇ।

ਸੋਈ ਪੁਰਖੁ ਧੰਨੁ ਕਰਤਾ

ਕਰਤਾਰੁ ਕਰਨ ਸਮਰਥੋ॥

ਸਤਿਗੁਰੁ ਧੰਨੁ ਨਾਨਕੁ ਮਸਤਕਿ

ਤੁਮ ਧਰਿਓ ਜਿਨਿ ਹਥੋ॥

ਤ ਧਰਿਓ ਮਸਤਕਿ ਹਥੁ ਸਹਜਿ

ਅਮਿਓ ਵੁਠੋ ਛਾਨੁ ਸੁਰਿ

ਨਰ ਗਣੁ ਮੁਨਿ ਬੋਹੜ ਅਗਾਜਿ॥

ਮਾਰਿਓ ਕੰਟਕੁ ਕਾਲੁ ਗਰਜਿ

ਧਾਵਤ ਲੀਓ ਬਰਜਿ ਪੰਚ

ਭੂਤ ਏਕ ਘਰਿ ਰਾਖਿ ਲੇ ਸਮਜਿ॥

ਗੁ.ਗ.ਸਾ. ਪੰਨਾ ੧੩੯

ਕੰਮ ਕਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਲ

ਘਰ ਪਰਤ ਕੇ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਕੰਮ ਕਾਰ ਨੂੰ ਇਉਂ ਵਿਉਤ ਦਿੱਤੀ ਜਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ (ਮਾਤ) ਖੀਵੀ ਜੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਗੁਜ਼ਰੇ ਲਈ ਠੀਕ ਚਲਦਾ ਰਹੇ। ਇਸ ਲਈ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਕੰਮ ਕੁਝ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਅਰ ਸਿਆਣੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਨੌਕਰ ਰੱਖ ਲਏ। ਦਾਸੁ ਜੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਭਾਵੇਂ ੨ ਸਾਲ ਦੇ ਸਨ ਪਰ ਢੁਕਾਨ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਜਿਕਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦਾ ਇਕ ਭਣੇਵਾਂ ਸੀ ਪਰ, ਸਾਡਾ ਮਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ੍ਰੀ (ਮਾਤ) ਖੀਵੀ ਜੀ ਦਾ ਭਣੇਵਾਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾਂ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਪੱਖ ਸਾਡਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੌਕਰ ਅਤੇ ਭਣੇਵਾਂ ਭਾਵੇਂ ਸਹਾਇਕ ਸਨ ਪਰ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਦੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸ੍ਰੀ (ਮਾਤ) ਖੀਵੀ ਜੀ ਸਿਰ 'ਤੇ ਆ ਪਈ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੁਛੜ ਦੇ ਦਾਤੂ ਜੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ੨ ਸਾਲ ਦੀ ਅਨੋਖੀ ਅਤੇ ਪ ਸਾਲ ਦੀ ਅਮਰੋ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਵੀ ਸੀ।

ਬੀਬੀ ਅਮਰੋ ਦੀ ਕੁੜਮਾਈ

ਅੱਜ ਕੱਲ ਅਜਿਹਾ ਘੱਟ ਹੀ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਪਰ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤਹਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸ੍ਰੀ ਕਿ ਹੁਣ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਹੋਰਦਾਰ ਜੀ ਨੇ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਮਾਣਕ ਚੰਦ ਜੀ ਦੇ ਹੋਣਹਾਰ ਸਪੁਤਰ ਜੱਸੂ ਜੀ ਨਾਲ ਬੀਬੀ ਅਮਰੋ ਦਾ ਸਾਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਤੇਜ ਭਾਨ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰ ਪੁੱਤਰ ਸਨ: ਸ੍ਰੀ (ਗੁਰੂ) ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ, ਸ੍ਰੀ ਈਸ਼ਰ ਦਾਸ ਜੀ/ਦਾਤਾਰ ਚੰਦ ਜੀ (ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ), ਸ੍ਰੀ ਬੇਮ ਰਾਇ ਜੀ (ਭਾਈ ਸਾਵਣ ਮੱਲ ਦੇ ਪਿਤਾ) ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮਾਣਕ ਚੰਦ ਜੀ।

ਮਾਤ ਜੀ ਨੂੰ ਸੱਦਾ

ਇਹ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਮਤ ੧੪੮੫ ਬਿ. /੧੫੩੮ ਈ. ਚੜ੍ਹ ਪਿਆ ਸੀ, ਕਰਤਾਰ ਦਾ ਭਾਣਾ ਵਾਪਰਿਆ ਜੋ ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਮਾਤਾ ਸਭਗਾਈ / ਰਾਮੇ ਜੀ ਨੂੰ ਦਰਗਾਹੀ ਸੱਦੇ ਆ ਗਏ। ਰੱਬੀ ਰਜਾ ਮੰਨਿਆਂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਅੰਤਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾ ਕੇ ਕਰਤ

ਪ੍ਰੋ: ਸਿੰਘਾਰਾ ਸਿੰਘ ਫਿਲੋ
(M.A, M.PHIL,
BJMC, B.ED)

ਮੋਬਾਈਲ:
07806945964

ਲੜੀ ਚੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅਕ ਦੇਖੋ ਕਿਸਤ - 37

ਨਸ਼ਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਸਿਹਤ ਲਈ ਮਾੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਇਲਾਜ ਵਾਸਤੇ ਟੀਕੇ ਲੁਆਉਂਦੇ ਹੋ, ਗੋਲੀਆਂ ਜਾਂ ਕੈਪਸੂਲ ਖਾਂਦੇ ਹੋ, ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਹੌਲੀ ਉਹ ਕਦੋਂ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ਟਕ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਦੋ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਕੰਟਰੋਲ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਉਤੇ ਸਾਇਡ ਇਫੈਕਟਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜੋ ਮਾਰੂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਠੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵਧੇਰੇ ਘਾਤਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇੰਜ ਕਹਿ ਲਓ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਨਸ਼ਾਖੋਰੀ ਦੀ ਲਤ ਤਾਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਾਤਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਸਿਗਰਟਾਂ ਦੇ ਪੂਏਂ ਵਿਚ 4000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿਹਤ ਘਾਤਕ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਤੱਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 200 ਦੇ ਕੁਰੀਬਨ ਤਾਂ ਨਿਰੇ ਜ਼ਹਿਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਸ਼ੀਲੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਸੇਵਨ ਨਾਲ ਇੰਨੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਕਿ ਤੰਬਾਕੂਨੋਸੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ, ਮੋਟਰ-ਗੱਡੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਦਸ ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਤੰਬਾਕੂ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਮਰਦੇ ਹਨ।

ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਇਕ ਅੰਦਰੋਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਹਰ ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 30 ਲੱਖ ਲੋਕ ਤੰਬਾਕੂ ਨਾਲ ਮਰਦੇ ਹਨ।

ਕੈਂਸਰ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਤਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਤੰਬਾਕੂ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾਂਸੀ-ਜ਼ੁਕਾਮ, ਪੇਟ ਦਾ ਅਲਸਰ, ਕ੍ਰੋਨਿਕ ਬੈਨਕਾਈਟਸ ਅਤੇ ਹਾਈ ਬਲਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਵਰਗੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਵੀ ਆਮ ਹੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਤੰਬਾਕੂਨੋਸੀ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੁੰਘਣ ਅਤੇ ਚੱਖਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਘਟਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਦਤ ਮੁੰਹ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਦਾ ਡਾਇਆਮੀਟਰ ਛੋਟਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੰਦਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗੋਂ ਬਦਚੰਗ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਉਤੇ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਗਰਟ ਪੀਣੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੋ, ਸਿਗਰਟਨੋਸੀ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸਿਹਤ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਉਪਾਂ

ਮੇਂ ਤੰਦਰੁਸਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ ?

ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ, ਤੁਹਾਡੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸਤ-ਮਿਤੱਰ ਜਾਂ ਸਾਕ-ਸੰਬੰਧੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ, ਤੰਬਾਕੂ ਜਾਂ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ (ਗੋਲੀਆਂ/ ਕੈਪਸੂਲ /ਟੀਕੇ) ਦੀ ਲਤ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਸਿਹਤ ਮਾਹਿਰ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਇੰਡਾ ਸ਼ਕਤੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਉੱਦਮ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰੋ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਸਤ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵੀ ਪੀਤ੍ਰਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕਾਢੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਵਾਹ ਲਗਦੀ ਨੂੰ ਏਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਨਸ਼ਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਦੀ ਲਤ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਨਸ਼ਾ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੌਂਕ ਵਜੋਂ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਉਹ ਹੱਡੀਂ ਰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਲਤ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਹਿੜਾ ਛੁਡਾਉਣਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਅੱਖਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਖੁਦ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਸ਼ੀਲੀ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣੇ ਹਨ ਕਿ, “ਉਹ ਤਾਂ ਨਸ਼ਾ ਛੁੱਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਨਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੁੱਡਦਾ।” ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੋਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇ ਹੀ ਨਾ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰੇ।

ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਕੁਰੀਬਤੋਂ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਯੂ.ਐਸ. ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਆਫ਼ ਹੈਲਥ ਐਂਡ ਹਿਊਮਨ ਸਰਵਿਸਿਸ ਮੁਤਾਬਕ, “ਹਰ ਸਾਲ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਲਤ ਨਾਲ 14,000 ਅਮਰੀਕੀ ਲੋਕ ਮਰਦੇ ਹਨ।” ਇਹਨਾਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬੇਤਹਾਸਾ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਸਬੰਧਿਤ ਖਿੱਤੇ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਿਵਸਥਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਕ ਅੰਦਰੋਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ 1,60,000 ਤੋਂ 2,10,000 ਲੋਕ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਟੀਕੇ ਲੈਣ ਕਰਕੇ ਮਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਲੋਕ ਕਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਹਾਦਸੇ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਕਰਕੇ ਕਈ ਹੀ ਹਿੱਸਾਤਮਕ ਅਪਰਾਧ ਵੀ ਕੀਤੇ

ਕਿ ਕਾਟ (ਇਕ ਨਸ਼ੀਲੀ ਹਰੀ-ਪੱਤੀ), ਸੁਪਾਰੀ ਅਤੇ ਕੋਕੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬੇਸ਼ਟਕ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕੈਕ ਕੋਕੀਨ ਅਤੇ ਹੀਰੋਇਨ ਵਗੈਰਾ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਲਤ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦ ਮੈਡੀਕਲ ਪੈਸਟ ਨਾਮਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਦਸਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ” ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਲਤ ਲੱਗ ਰੋਈ ਹੈ ਅਤੇ “ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਸਿਹਤ-ਸੰਭਾਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਕੁਝ 10 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦਾ ਖਰਚਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।” ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ 50 ਵੀ ਸਦੀ ਮੋਟਰ-ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਅੱਗਜ਼ਨੀ ਦੇ ਜਾਨਲੋਵਾ ਹਾਦਸੇ, 45 ਵੀ ਸਦੀ ਡੱਬੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ 36 ਵੀ ਸਦੀ ਪੈਦਲ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਹਾਦਸੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਕਰਕੇ ਕਈ ਹੀ ਹਿੱਸਾਤਮਕ ਅਪਰਾਧ ਵੀ ਕੀਤੇ

ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕਤਲ, ਹਿੰਸਕ ਹਮਲੇ, ਬਲਾਤਕਾਰ, ਬਾਲ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਜਾਂ ਆਤਮ-ਹੱਤਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤਕ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਵੀ ਵੱਡਾ ਹੱਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਵੀਆ ਖੋਜਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸ਼ਰਾਬ ਜਿਥੇ ਬਲੱਡ ਸੂਗਰ (Diabetes) ਅਤੇ ਇੰਸੂਲਿਨ ਰਿਜੈਸਟ੍ਰੈਂਸ (Inulin resistance) ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਉਥੇ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਮਾਲੀ ਹਾਲਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰੁਤਬੇ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਡਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ, ਤੁਹਾਡੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸਤ-ਮਿਤੱਰ ਜਾਂ ਸਾਕ-ਸੰਬੰਧੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ, ਤੰਬਾਕੂ ਜਾਂ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ (ਗੋਲੀਆਂ/ ਕੈਪਸੂਲ /ਟੀਕੇ) ਦੀ ਲਤ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਸਿਹਤ ਮਾਹਿਰ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਇੰਡਾ ਸ਼ਕਤੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਉੱਦਮ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰੋ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਸਤ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵੀ ਪੀਤ੍ਰਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕਾਢੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਵਾਹ ਲਗਦੀ ਨੂੰ ਏਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਨਸ਼ਾ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੌਂਕ ਵਜੋਂ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਉਹ ਹੱਡੀਂ ਰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਲਤ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਹਿੜਾ ਛੁਡਾਉਣਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਅੱਖਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਖੁਦ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਸ਼ੀਲੀ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣੇ ਹਨ ਕਿ, “ਉਹ ਤਾਂ ਨਸ਼ਾ ਛੁੱਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਨਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੁੱਡਦਾ।” ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੋਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇ ਹੀ ਨਾ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰੇ।

— ਚਲਦਾ

ਬੀ. ਸੀ. ਦੀਆਂ ਸੁਬਾਈ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਬੁਖਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਵੱਧਣਾ ਸ਼ੁਰੂ !

*ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦੇ 27 ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣਾਂ ਪਿੰਡ 'ਚ ਨਿੱਤਰੇ * ਬਹੁਰਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ਸੱਥਾਂ ਰੂਪੀ ਟੋਲੀਆਂ 'ਚ ਵੀ ਚੋਣ ਮੁੱਦਾ ਭਰੂ !

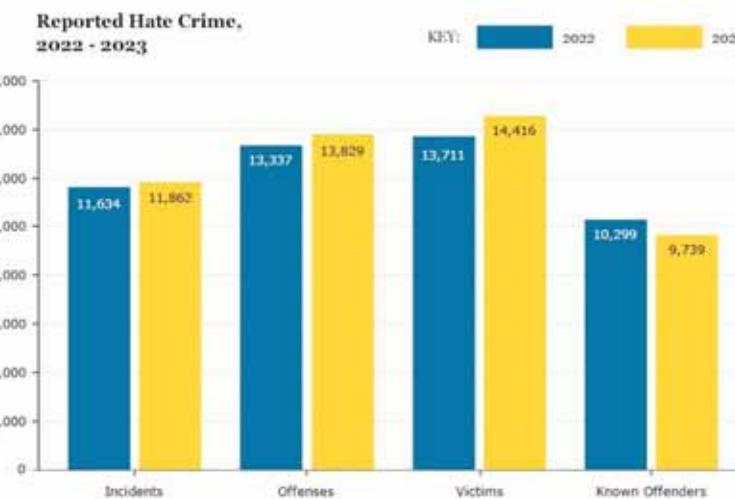
ਵੈਨਕੁਵਰ-(ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ)-ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਬਿਊਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆਂ ਦੀਆਂ 19 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੁਬਾਈ ਚੋਣਾਂ ਸਬੰਧੀ ਚੋਣ ਪਿੰਡ 'ਚ ਨਿੱਤਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਭਾਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਕਾਰਨ ਚੋਣ ਪਿੰਡ ਲਗਾਤਾਰ ਭੱਖਦਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਬਾਈ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਨ. ਫੀ. ਪੀ. ਅਤੇ ਕੰਸ਼ਰੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਫਸਵੇਂ ਚੋਣ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਕਿਆਸਾਰਾਈਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਆਪੋ—ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿਆਸੀ ਅਖ਼ਾੜੇ 'ਚ ਨਿੱਤਰੇ ਵੱਖ—ਵੱਖ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪੋ—ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਰਸਮੀ ਅਗਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਚੋਣ ਦਫਤਰਾਂ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਚੋਣ ਬਿਗਲ ਵਜਾਉਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਲਗਾਤਾਰ ਵੱਧਦਾ ਨਜ਼ਰੀ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਬਾਈ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਵੱਖ—ਵੱਖ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਪਿੰਡ 'ਚ ਨਿੱਤਰੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ‘ਸਿਆਸੀ ਚਸਕਾ’ ਰੱਖਣ ਦੇ ‘ਚਾਹਵਾਨ’ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ‘ਵਾਚ’ ਰੱਖੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਦਿਲਚਸਪ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਐਤਕੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕੁਲ 27 ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੀ ਆਪੋ—ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਬੱਲ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਕੇ ਕਿਸਮਤ ਅਜ਼ਮਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਥਾਨਕ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ 'ਚ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਕਿਹੜੀ ਪਾਰਟੀ ਜਿੱਤਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਕਿਹੜੀ ਪਾਰਟੀ ਜਿੱਤਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

</

FBI's 2023 DATA REVEALS INCREASED HATE CRIMES

In its 2023 hate crimes statistics published in September 2024, the FBI recorded 11,862 hate crime incidents involving 13,829 offenses motivated by bias toward race, ethnicity, ancestry, religion, sexual orientation, disability, gender, and gender identity. Unfortunately, hate crimes have seen a statistical increase in recent years and bias-motivated crimes have risen in numbers finding irony in an era when human rights are well-spoken for. Recent events regrettably append to the already long list of cases involving hate directed at minorities the world over. Just last week, the Senate Judiciary Committee held a hearing on hate crimes where regrettably, tensions flared when a senator made an insensitive remark against a witness suggesting to "hide your head in a bag", one that underscores the challenges in fostering a unified response to hate crimes. Just last week, a 50-year-old Sikh man was tar-

get of a hate crime when he sustained facial injuries after being punched and being told to "go back to your country". Last month, a 23-yr-old taxi driver was victim when waiting to pick up passengers at the JFK airport. Similarly, in July of this year, a Texas man was charged for making threats against employees of a Sikh organization according to the U.S. Justice Department Official Press Release.

UNITED SIKHS is advocating for the rights of Sikhs and the disadvantaged minorities, employing UNITED SIKHS provides unyielding support to hate crimes victims. In August 2022 we assisted Balwinder Singh who underwent multiple surgeries after sustaining jaw and facial injuries from his attacker. During the same year 70-year-old Sardar Nirmal Singh was punched in the face by a stranger which left him pro-

fusely bleeding. Our legal team provided pro bono services and initiated communications with the United States Department of Justice and also filed a complaint with the New York State Hate Crimes Task Force. Our initiatives aim to (1) Provide legal support and representation to victims of hate crimes and discrimination, (2) Conduct awareness campaigns to educate the public on Sikh beliefs and the importance of diversity and tolerance, and (3) Collaborate with international bodies and other human rights organizations to push for policy changes that ensure the protection of religious freedoms and minority rights.

To report hate and bias crimes, please reach out to contact@UNITEDSIKHS.org or access our Crime Incident Form for assistance.

UNITED SIKHS affirms that "hate has no place in our society".

* * * * *

Tail Piece

OUR PARLIAMENT SHALL REMAIN BUSY IN THIS TENURE OF FIVE YEARS

This is the first time that strength of members in opposition side too is large and the leader of opposition too has announced that he shall come up with a Bill for bettering the position of Farmers in India. The ruling side too has started talking on position of J and K as Province from the name of State of J and K.

Let both the wings in the Parliament may come up in a Compromise and out of five Bills, three must be coming from the ruling side and two should come from the Opposition side. Compromise is most necessary because this time the ruling front is not in absolute majority and if oppositions are not in compromise with the ruling front, routing Bills through Parliament shall be difficult. Only compromise system must come and since both are having

welfare of people of India in their minds, compromise system shall save time, energy and shall ensure peace in functioning.

While Bills are in discussion, both the wings must be serious and Bills under discussion must

be considered peacefully and in best interest of the people of India. To win and lose should not be target with both the wings. All in the Parliament are Public Servants and duly elected by the people. They must keep in mind that serving the

people they have been allowed entry in Parliament and all the Five Bills must be passed on merits and observations made by the other group too must be considered and amended properly. No talk just to win and just to show authority.

The functioning of our Parliament, if properly set in this tenure, we shall become a proper democracy and in due course all in our Parliament shall

become Representatives of the people and they shall be allowed to speak and they shall also be heard. Even voting too shall be free and not under whips.

**dalip singh wasan,
Advocate**

ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਕੰਧਾਲੀ

ਚੇਡੀਓ 'ਤੇ ਖੁਬਰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮੋਟਰਵੇਅ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦੁਰਘਟਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਆਵਾਜਾਈ ਹੌਲੀ ਚਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਸੋ ਮੈਂ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਲ ਪਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਜੇ ਮੋਟਰਵੇਅ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵਾਧੂ ਸਮਾਂ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਫੇਰ ਵੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵਾਂਗਾ।

ਸਾਇਦ ਮਾਸੂਲੀ ਘਟਨਾ ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਸੋ ਮੋਟਰਵੇਅ 'ਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਆਮ ਵਾਂਗ ਹੀ ਚਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਹੁਣ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਵਾਧੂ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਰਾਹ 'ਚ ਪੈਂਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਕਿਉਂ ਨਾ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਗਰਉੰਡ ਫਲੋਰ ਦੇ ਮੇਨ ਹਾਲ 'ਚ ਮੁਰੰਮਤ ਦਾ ਕੰਮ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਧਰਲੇ ਹਾਲ 'ਚ ਸੀ ਤੇ ਉੱਥੇ ਬੀਬੀਆਂ ਆਪਣਾ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਲੱਗਾ। ਮੈਂ ਬੜੀ ਬੇਚੈਨੀ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਬੀਬੀਆਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਮਨਘੜਤ ਤੁਕਾਂ ਵੀ ਜੋੜ ਕੇ ਪੜ੍ਹ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਉੱਥੇ ਪੰਜ ਚਾਰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬੈਠੇ ਬੈਠੇ

ਮਾਇਆਪੁਰੀ ਅਤਿ ਅਨਾ ਬੇਲਾ

ਉੱਥੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕੁਕੜ ਵਾਂਗ ਅੱਧੀਆਂ ਕੁ ਅੱਖਾ ਖੋਲੀਆਂ ਤੇ ਆਪਣੀ ਅਣਜਾਣਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਵਿਚਾਰੇ ਇਸ ਬਾਰੀਕੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਵਾਜਾ ਢੋਲਕੀ ਵੱਜਦੀ ਹੀ ਸੁਣਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਨਾਲ ਹੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਠੀਕ ਰਹੇਗਾ। ਹੇਠਾਂ ਲੰਗਰ ਹਾਲ 'ਚ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਸੱਜਣ ਬੈਠੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਕਚੀਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ

ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਇਕ ਸੱਜਣ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਰੀਂ ਪੰਜ ਸੱਤ ਮਿੰਟ 'ਚ ਹੀ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਵੀ ਇਕ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਰੀਂ ਨੂੰ ਉਡੀਕਣ ਲੱਗਾ।

ਦਸ ਕੁ ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਰੀਂ ਆ ਗਏ। ਮੈਂ ਬੜੀ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਡਾਕਿਹ ਬੁਲਾਈ ਤੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਬੀਬੀਆਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਮਨਘੜਤ ਤੁਕਾਂ ਜੋੜ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਨਿਰਦਰ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਰੀਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਰੰਗ ਬਦਲਿਆ ਤੇ ਉਹ ਬੋਲੇ, "ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤੇ ਕਿ

ਇਹ ਬੀਬੀਆਂ ਸਾਲ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਮਾਇਆ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆਂ ਨੇ, ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਵਾਧੂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜਦੀਆਂ ਨੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ, ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਨਾਲ ਜੋੜੇ, ਤੋੜੇ ਨਾ।"

ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਿਰ ਦੀ ਸੂਈ ਮਾਇਆ 'ਤੇ ਹੀ ਅਟਕੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ- ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਮੱਡ ਅੱਗੇ ਬੀਨ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਜਾਣ ਲਿਆ ਕਿ ਜੇ ਗੱਲ ਅਗ਼ਾਂਹ ਵਧਾਈ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਰੀਂ ਮੇਰੀ ਵੀ ਲਾਹ ਪਾਹ ਕਰ ਦੇਣ, ਸੋ ਮੈਂ ਡੱਟ ਪੱਟ ਗੱਲ ਦਾ ਰੁਕ੍ਤ ਬਦਲਿਆ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਰੀਂ ਜੇਤੂ ਅੰਦਾਜ਼ 'ਚ ਮੇਰੇ ਵਲ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਡਾਕਿਹ ਬੁਲਾਈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਰਾਹ ਪਿਆ।

* * * * *

ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੂਚਨਾ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਸਿਹਤ ਸਬੰਧੀ ਛਪਣ ਵਾਲੇ ਲੇਖਾਂ, ਸੁਝਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ਼ਾਡਿਹਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਵਿਦਿਆਂ ਬਾਰੇ, ਸਬੰਧਿਤ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਇਸ਼ਾਡਿਹਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਵੀ ਨਾਲੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਪਾਦਕ ਅਤੇ ਅਦਾਗ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਵੱਲੋਂ - ਸੰਪਾਦਕ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਡਰਬੀ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਬਾਹੜੋਵਾਲ ਦੇ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਕੁਸ਼ਤੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚੋਂ 20 ਸੋਨੇ ਦੇ, 8 ਚਾਂਦੀ ਅਤੇ 4 ਕਾਂਸੀ ਦੇ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤੇ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਬਾਹੜੋਵਾਲ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਮੌਕੇ ਬਾਬਾ ਜਸਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਯੁਵਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਮਲਕੀਅਤ ਸਿੰਘ ਬਾਹੜੋਵਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਤਵੰਤੇ

ਬੰਗਾ-ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੁਸ਼ਤੀ ਅਖਾਡੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਬਾਹੜੋਵਾਲ ਵਿੱਖੇ ਫਰੀ ਕੁਸ਼ਤੀ ਟਰੋਨਿੰਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪਹਿਲਵਾਨ ਲੜਕੇ-ਲੜਕੀਆਂ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨਾਂ ਹੋਏ ? ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਕੁਸ਼ਤੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚੋਂ 20 ਸੋਨੇ ਦੇ, 8 ਚਾਂਦੀ ਅਤੇ 4 ਕਾਂਸੀ ਦੇ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਹੈ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਕਲੱਬ ਦੇ ਸੇਅਰਮੈਨ ਮਲਕੀਅਤ ਸਿੰਘ ਬਾਹੜੋਵਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਬਾਹੜੋਵਾਲ ਅਖਾਡੇ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪਹਿਲਵਾਨ ਲੜਕੇ-ਲੜਕੀਆਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਸ਼ਤੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ

ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕੁਸ਼ਤੀ ਖੇਡ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਭਾਰ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 20 ਸੋਨੇ ਦੇ, 8 ਚਾਂਦੀ ਅਤੇ 4 ਕਾਂਸੀ ਦੇ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤ ਕੇ ਆਪਣਾ, ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਅਤੇ ਕਲੱਬ ਦਾ ਨਾਮ ਰੱਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿੱਖੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੁੱਜੇ ਬਾਬਾ ਜਸਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਯੁਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਇੰਡਾ ਜੀ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਬਦਾਮ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਫਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਸਮੂਹ ਜੇਤੂ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਆਪਣੇ ਕਰ ਕਮਲਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੁਨਿਹਰੀ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮਲਕੀਅਤ ਸਿੰਘ ਬਾਹੜੋਵਾਲ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਕਾਂਸੀ ਦੇ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਸਨ। ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਇਹ

ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕੇ - ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਫਰੀ ਕੁਸ਼ਤੀ ਟਰੋਨਿੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਸੇਵਾ ਕਾਰਜ ਦੀ ਭਾਰੀ ਸ਼ਲਾਹਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਤੀ ਅਖਾਡੇ ਲੜੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਦੇਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ।

ਇਸ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਰਸਮ ਮੌਕੇ ਸਾਥੀ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਬਾਹੜੋਵਾਲ, ਕੁਸ਼ਤੀ ਕੌਰ ਸੋਧਾਰੀ ਬੀਬੀ ਰਾਮ, ਮਾਸਟਰ ਬਲਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੈਡਮ ਮਨਜ਼ੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੋਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਹਨ। ਕਲੱਬ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ੍ਰੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸਿੰਘ ਬਾਹੜੋਵਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 2008 ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਬਾਹੜੋਵਾਲ ਵਿੱਖੇ ਅਤਿ ਆਧੁਨਿਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕੁਸ਼ਤੀ ਟਰੋਨਿੰਗ ਹਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਕੁਸ਼ਤੀ ਦੀ ਮੁਫ਼ਤ ਟਰੋਨਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਕੁਸ਼ਤੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ੁਰੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫਸਰ, ਸ੍ਰੀ ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸਪੋਰਟਸ ਕੁਆਰਡੀਨੇਟਰ, ਮਾਸਟਰ ਬਲਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੈਡਮ ਮਨਜ਼ੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੋਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਹਨ। ਕਲੱਬ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ੍ਰੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸਿੰਘ ਬਾਹੜੋਵਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਬਾਹੜੋਵਾਲ ਵਿੱਖੇ ਅਤਿ ਆਧੁਨਿਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕੁਸ਼ਤੀ ਟਰੋਨਿੰਗ ਹਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਕੁਸ਼ਤੀ ਦੀ ਮੁਫ਼ਤ ਟਰੋਨਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਪੱਤਰ

To: H. S. Mandel
Editor, Phoenix Times,
24 Cotton Street Road,
Derby DE22 8VJ, UK.

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਸ ਦਾ ਇਹ ਮੰਚ ਲੇਖਕਾਂ, ਸਹਿਤਕਾਰਾਂ, ਚਿੱਠੀ ਲੇਖਕਾਂ ਅਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਨੂੰ ਬਹਾਬਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਸੰਹਿਮਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਲਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ, ਦਲ, ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਾਂ ਵਧਾਰ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ/ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਵਿਹੁੱਧ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਚੰਜਸ਼ ਕੱਢਣ ਲਈ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਕਿਸੇ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਬਿਆਨੀ ਜਾਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੱਚਾਈ ਨਾ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਕੋਲ ਹੱਕ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਲੇਖਕ ਦੇ ਵਿਹੁੱਧ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੂਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਕੋਈ ਰਚਨਾ/ਲਿਖਤ ਪਰਦੇ ਦੀ ਨੀਂਦੀ ਤੋਂ ਉਲਟ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੱਟ ਵੱਡ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੇ ਹੱਕ ਹਨ। -ਡਾਕਿਰੈਕਟਰ, ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਸ

ਬੀਬੀ ਕਿਰਨਜੇਤ ਕੌਰ ਨੇ ਵੀ ਉਕਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇਹ ਨਹੀਂ ਜੋਤਿ ਹਨ

ਸਤਿਕਾਰ ਫੋਗ ਸੰਪਾਦਕ ਜੀਓ

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ
ਵਾਹਿਗੁਰ ਜੀ ਕੀ ਛਤਗਿ

ਦਾਸ ਦੇ ਇਸ ਪੱਤਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ : ਗੁਰੂ
ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਜੋਤਿ ਹੈ ਦੇਹ ਨਹੀਂ। ਪਿਛਲੇ
ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਅੰਕ 3047 ਦੇ
ਸਛੇ 28 ਉਤੇ ਸਨਮਾਨ ਯੋਗ ਬੀਬੀ
ਕਿਰਨਜੋਤ ਕੌਰ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ
ਇਕ ਲੇਖ ਡਾਫਿਆ ਹੈ : ਵੱਡੇ ਬਾਦਲ ਨੂੰ
ਮਿਲੇ ਫਖਰ-ਏ-ਕੋਮ ਦਾ ਐਵਾਰਡ
ਵਾਪਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਵੀ ਪੁਨਰ-ਵਿਚਾਰ
ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੈਰੇ ਦਾ ਸੰਬੰਧ
ਦਾਸ ਦੇ ਇਸ ਪੱਤਰ ਨਾਲ ਹੈ। ਬੀਬੀ
ਕਿਰਨਜੋਤ ਕੌਰ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ,
ਉਕਤ ਲੇਖ ਦੀ ਅਰੰਭਤਾ ਵਿੱਚ ਹੀ
ਲਿਖਦੇ ਰਹਨ ਕਿ ਸਰਬਸ ਦਾਨੀ ਗੁਰੂ
ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ
ਤਾਬਿਆ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਵੀ ਗੁਰਿਆਈ
ਬਖਸ਼ੀ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਉਹ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਹੈ ਜਿਸ
ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਸਾਂ-
ਜਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਭੇਦ ਹੋ ਰਾਏ।
ਭਾਈ ਪ੍ਰੀਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਰਹਿਤਨਾਮੇ
ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਜ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ
: ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਮਾਨੀਅਹਿ ਪਰਗਾਟ ਗੁਰਾਂ
ਕੀ ਦੇਹ, ਜੋ ਸਿੱਖ ਮੋ ਮਿਲਿਐ ਚਰਹਿ ਖੋਜ
ਇਨਹੁ ਮਹਿ ਲੇਹੁ। ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਦੀ ਰੂਹ
(ਆਤਮਾ) ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤੇ
ਦੇਹ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ
ਇਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਕ ਸੂਤ
ਵਿੱਚ ਪਰੋਏ ਰੱਖਣ ਲਈ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਦੇ
ਨਿਯਮਾਂ ਅਨਸਾਰ ਰਹਿਣ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਬੀਬੀ ਕਿਰਨਜੋਤ ਕੌਰ ਨੇ ਵੀ ਉਕਤ
ਇਤਿਹਾਸਕ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ
ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਰ੍ਗ੍ਰਿਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇਹ
ਨਹੀਂ ਜੋਤਿ ਰਨ। ਆਉ ਹਣ ਇਸ ਵਿਸੇ
ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੋਣ
ਵਾਲੀ ਅਰਦਾਸ ਵਿੱਚ ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ
ਦੀ ਜੋਤਿ ਗੁਰੂ ਰ੍ਗ੍ਰਿਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਠ-
ਦੀਦਾਰ ਦਾ ਹਿਆਨ ਧਰ ਕੇ ਬਲਸਾ ਜੀ,
ਬੋਲੇ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਵਿੱਚ ਆਏ ਜੋਤਿ
ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਵੇਲੇ ਦੀ ਅਰਦਾਸ
ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਦੜਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇਹ
ਦੋਹਰਾ ਗੁਰੂ ਰ੍ਗ੍ਰਿਥ ਜੀ ਮਾਨਿਓ ਪਰਗਟ
ਗੁਰਾਂ ਕੀ ਦੇਹ, ਜੋਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ
ਬੰਧਨ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਈ
ਕਾਨੂੰ ਸਿਘ ਨਾਭਾ ਦੇ ਮਹਾਨਕੋਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ
ਜੋਤਿ ਦੇ ਅਰਥ ਰੋਸ਼ਨੀ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪ੍ਰਭੂ
ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਗਟੀ ਜੋਤਿ

ਮਿਟਿਆ ਅਧਿਆਰਾ (ਗੁ: ਗ੍ਰੂ: ਸਾ: ਪੰਨਾ
 1349) ਅਤੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਰਲੀ ਸੰਪੂਰਨ
 ਬੀਆ ਰਾਮ (ਗੁ: ਗ੍ਰੂ: ਸਾ: ਪੰਨਾ 846) ਜਦੋਂ
 ਕਿ ਦੇਹ ਦੇ ਅਰਬ ਸਰੀਰ, ਤਨ, ਜਿਸਮਾ
 ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਿਤੁ ਦਿੰਨ ਦੇਹ
 ਬਿਨਸਸੀ (ਗੁ: ਗ੍ਰੂ: ਸਾ: ਪੰਨਾ 134) ਅਤੇ
 ਸਾਚੀ ਲਿਵੈ ਬਿਨੁ ਦੇਹ ਨਿਮਾਣੀ (ਗੁ: ਗ੍ਰੂ:
 ਸਾ: ਪੰਨਾ 917) ਦੇ ਉਕਤ ਗੁਰਬਾਣੀ
 ਪ੍ਰਮਾਣ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਨ।
 ਰੋਜਾਨਾ ਅਰਦਾਸ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ
 ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਧਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ
 ਨਾਨਕ-ਨਾਮਲੇਵਾ ਜਾਗਿਆਸੂ ਇਸ
 ਦੁਬਿਧਾ ਵਿੱਚ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰੂ
 ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੇਹ ਮੰਨੇ ਜਾਂ ਜੋਤਿ
 ਪਵਾਨ ਕਰੋ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀਨ
 ਅਤੇ ਦਰਬਾਰੀ ਕਵੀ ਭਾਈ ਪ੍ਰਿਹਲਾਦ
 ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਰਿਤਨਾਮੇ (ਚਰਿਤਨਾਮਾ ਜੋ
 ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ
 ਅਤੇ ਹਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ)
 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਦੇ ਦੋਹਰਿਆਂ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਖਾਲਸਾ
 ਹੀ ਦੇਹ (ਸਰੀਰ) ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਮਾਣ
 ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:
 ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਬਰਨ ਸਿਉ,

ਪ੍ਰਗਟ ਚਲਾਯ ਪਥ ॥
 ਸਭ ਸਿਖਨ ਕੋ ਹੁਕਮ ਹੈ,
 ਰਾਤੂ ਮਾਨਿਓ ਗ੍ਰੰਥ ॥
 ਰਾਤੂ ਭਾਲਸਾ ਮਾਨੀ ਅਹਿ
 ਪ੍ਰਗਟ ਰਾਤੂ ਕੀ ਦੇਹ ॥
 ਜੋ ਸਿਖ ਮੋ ਮਿਲਵੈ ਚਾਹੀ
 ਖੋਜ ਇਨ੍ਹੀ ਮਹਿ ਲੇਹੈ ॥

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੇਹ (ਸਰੀਰ) ਹੋਣ
ਦਾ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਹੈ ਚੁੱਕਾ ਦੋਹਰਾ ਜੋ ਬਿਨਾਂ
ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਹੀ ਦੇਖਾ ਦੇਖੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ
ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ: ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ
ਮਾਨਿਓ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀ ਦੇਹ ॥ ਇਹ ਦੋਹਰਾ
ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਸ਼ਾ
ਵਿਭਾਗ ਵਾਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ
ਕਰਤਾ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਨਿਰਮ—
ਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਈ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਦੇ ਲਿਖਤੀ ਦੋਹਰੇ ਨੂੰ ਤਰੋੜ ਮਰੋੜ ਕੇ
ਅਤੇ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਮਾਨਿਓ
ਪ੍ਰਗਟ ਚਾਰਾਂ ਕੀ ਦੇਹ ॥ ਲਿਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ
ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੇਹ (ਸਰੀਰ) ਹੋਣ ਦਾ ਭਲੇਖਾ
ਪਾ ਕੇ ਜੰਤਿ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼) 'ਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾਉਣ
ਦੀ ਧਿਨਾਉਣੀ ਸਾਜਿਸ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ
ਇਸ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ,
ਦੇਖਾ ਦੇਖੀ ਸਭ ਕਰੋ, ਮਨਮੁਖਿ ਬੁਝ ਨ

ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਹੁਣ 10-12 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੋਈ ਬਾਬੂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲਾਅ ਆਇਆ ਹੈ। ਬਦਲਾਅ ਦਾ ਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਸ ਤੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਉਲੱਟ ਹੋਵੇ। ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਚੀਜ਼, ਵੱਖਰਾ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਸੋਚਣੀ ਆਇਕ। ਭਾਰਤ ਲੈ ਲਵੇ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਕਿਸ਼ਵਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲੀ ਆਈ ਹੈ, ਨਸ਼ਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸੀ ਹੋਣੀ ਹੋਣੀ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਜੋਰ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੁਲਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਵੇਂ ਤਸਕਰ ਵਰੀਂ ਫੜਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਹੀ ਹਨ ਜਾਂ ਨਜ਼ਾਇਜ਼। ਹਰ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਹਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਇਹ ਭੀ ਬਦਲਾਅ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ M.P. ਜਾਂ ਹੋਰ ਲੀਡਰ Airport 'ਤੇ N.R.I. ਵੀਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਕਾਊਂਟਰ ਖੋਲਦੇ ਸਨ। ਕਾਊਂਟਰ 'ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਅਫਸਰ ਕੋਈ ਨਾ ਮਿਲਣ ਵੇਲੇ ਮਿਲੇ ਪਰ ਕਾਊਂਟਰ ਦਾ ਨਾਮ ਜਰੂਰ ਸੀ। ਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਹੋਇਆ ਹੁਣ ਬਦਲਾਅ ਕੀ ਹੋਵੇ N.R.I. ਵੀਰ ਆਪ ਦੱਸਣ ਸਮਾਂ ਦੱਸੇਗਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵਜੀਰ ਜਾਂ ਅਫਸਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕੋਈ ਘੁਟਾਲਾ ਹੋਵੇ। ਜਮੀਨ ਦੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਹੁਣ ਦੇਖੋ ਵਜੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਘਰ ਵਾਲੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਆਪ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਘਰਵਾਲੀਆਂ ਹਰ ਥਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। C.M. ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਭੈਣ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਫਿਰ ਘਰਵਾਲੀ ਹਰ ਵੇਲੇ ਪਬਲਿਕ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। C.M. ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਕੰਧੇ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਧਾ ਜੋੜੀਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਦੇਖੋ ਵਜੀਰਾਂ ਦੇ ਘਰਵਾਲੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਭੀ ਪੈਸੇ ਦੇ ਘੁਟਾਲੇ ਵਿੱਚ ਹਨ ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੁਣ ਹੁਣ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਘੁਟਾਲੇ ਵਿੱਚ ਵਜੀਰ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਦਾ ਨਾਮ ਭੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਤਨਾ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਵਜੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਘਰਵਾਲੀਆਂ ਭੀ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਦੀਆਂ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਹਨ, ਕਿਤਨਾ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਬਦਲਾਅ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਜਰੂਰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਪਾਸੇ ਆਪ ਦੀ ਸਰਕਾਰ (ਝਾੜੂ ਵਾਲੇ) ਨੇ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਕਦੀ ਇਤਨੀ ਵਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ C.M. ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਤਨੀ ਵਾਰੀ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਕੋਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਕਲੀ ਕਲੀਰ ਦੀ ਭੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਤੁਹਾਡਾ ਦਿਲ ਹਰ ਵੇਲੇ ਖੁਸ਼ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਰਜਾ ਦੇਖੋ ਮੁਆਫ ਕੀ ਕਰਨਾ ਸੀ ਸਗੋਂ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਿਰ ਕਰਜਾ ਚੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਵਾਪਸ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਹੈ। ਹਰ ਵੇਲੇ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਜਾ ਮੰਗਾਣਾ ਆਪਣੀ ਐਡਵਰਟਾਈਜ਼ਮੈਂਟ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਲੈਣ ਲਈ ਇਹ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡਾ ਕੰਮ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਬਾਬੂ 5-6 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਹੁਣ 10-12 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੋਈ ਬਾਬੂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਇਹ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ। ਆਗੇ ਆਗੇ ਦੇਖੋ ਕਿਆ ਕਿਆ ਬਦਲਾਅ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਗਲਤੀ ਮਾਫ਼।

ਆਪ ਦਾ ਦਾਸ-ਕੇ ਐਸ ਜੋਬ।

ਪਾਇ ॥ (ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਮ: ਤੀਜਾ ਗੁ: ਰ੍ਹ੍ਰ੍ਹ: ਸਾ: ਪੰਨਾ 28) ਦੇ ਗੁਰ ਫਰਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ
 ਇਕਸੁਰਤਾ ਵਿੱਚ ਬੋਲ ਕੇ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸੱਚ ਮੌਨੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੀ ਅਗਿਆਨਾਤਾ
 ਦੇ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣ ਯੋਗ ਹੈ
 ਕਿ ਭਾਈ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ ਜੀ (1708 ਈ:) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਅਤੇ
 ਦਰਬਾਰੀ ਕਵੀ ਸਨ। ਢੂਜਾ ਪੱਖ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਹੀ ਸੰਨ 1822
 ਈ: ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਜੋ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਤਾ-ਗੁਰਦੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ
 115 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸੁਤੇ ਸਿਧ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ,
 ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋਹਰੇ ਨੂੰ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਤਰੋੜ ਮਰੋੜ
 ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਅੰਤਿਮ ਤੇ ਸਹੀ ਛੈਸਲਾ ਪੰਥ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ
 ਜੀ ਨੂੰ ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਨੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ
 ਮਹਿਮਾ ਇੰਝ ਕੀਤੀ ਹੈ: ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਰੂਪ ਹੈ ਖਾਸ ॥ ਖਾਲਸੇ ਮਹਿ ਕਰੋ ਨਿਵਾਸ ॥
 ਉਪਰੋਕਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਮਾਣਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਦੇਹ
 (ਸਰੀਰ) ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸੋ ਸਮੁੱਚਾ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਹੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ
 ਦੇਹ (ਸਰੀਰ) ਹੈ ਜਦਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਜੁਗੋ ਜੁਗ ਅਟਲ, ਜਾਗਤ-ਜੋਤਿ
 ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਜੋਤਿ ਹੀ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ
 ਗੁਰ-ਗੁਰੀ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਇਹ ਬਚਨ ਇਸ
 ਗੱਲ 'ਤੇ ਮੇਹਰ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਤਮਾ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰ ਪੰਥ
 ਵਿੱਚ, ਭਾਵ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਗੁਰੂ ਦੀ ਦੇਹ (ਸਰੀਰ) ਹੈ। ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੂੰ
 ਸੁਚੇਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਰਦਾਸ ਤੋਂ
 ਬਾਅਦ ਭਾਈ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਦੋਹਰਾ, ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਮਾਨੀ-
 ਅਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਗੁਰੂ ਕੀ ਦੇਹ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭੁਲਾਂ ਚੁੱਕਾ ਦੀ ਖਿਮਾ

ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦਾ ਦਾਸ-ਜਬੇਦਾਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਯੂ.ਕੇ.

ਖੁਹ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਖੁਹ ਵਿੱਚ - ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਗਹਿਣੇ-ਕਿਸਾਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਵੱਲ

ਡਾ. ਅਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ

96537-90000

ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮੇਲੇ (13 ਸਤੰਬਰ 2024) ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਸੱਬੋਲ ਬਣਿਆ। ਮੱਖ ਮੇਲਾ

ਗਰਾਊਂਡ ਵਿੱਚ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਟਾਲ ਸਨ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਸਟਾਲ ਜੋ ਮੇਲਾ ਗਰਾਊਂਡ ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ 5ਫੁੰਡੀ ਸਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਬਾਬੀ 95ਫੁੰਡੀ ਜਗ੍ਹਾ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੇ ਘੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਰੈਕਟਰ, ਕੰਬਾਈਨਾਂ, ਪਰਾਲੀ ਸਾਂਭਣ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਅਤੇ ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਦੇ। ਕੀ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਇਹ ਮਸ਼ੀਨਰੀ 50 ਤੋਂ 90 ਹਾਸਰ ਪਾਵਰ ਤੱਕ ਦੀ ਹੈ ਮੰਨੋ ਇਹ ਟਰੈਕਟਰ ਕਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਅਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਫਾਰਮਾਂ ਤੇ ਚੱਲਣੇ ਹਨ। ਉਹ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਆਈ ਅਤੇ ਤਕਰੀਬਨ 2010 ਤੱਕ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ ਉਹ ਟਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਸੰਦੇ ਮੇਲੇ ਦੇ ਸਟਾਲਾਂ ਤੋਂ ਗਾਇਬ ਸਨ। ਮੇਰਾ ਕਿਹਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹੁਣ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸਨ ਉਦੋਂ 25 ਤੋਂ 45 ਹਾਸਰ ਪਾਵਰ ਦੇ ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਚੱਲੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਉਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ (42 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਦੀ ਜ਼ਮਾਏ 40.43) ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਹਾਸਰ ਪਾਵਰ ਦੋ ਗੁਣਾਂ ਹੋ ਗਈ। ਕਣਕ - ਝੋਨਾ ਉਦੋਂ ਵੀ ਸੀ ਕਣਕ-ਝੋਨਾ ਹੁਣ ਵੀ ਹੈ। 10.92 ਲੱਖ ਆਪਰੇਸ਼ਨਲ ਹੋਲਡਿੰਗ 5.25 ਲੱਖ ਟਰੈਕਟਰ (ਇਹ ਅੰਕੜਾ ਘੱਟ ਲੱਗਦਾ ਹੈ)। ਹਰ ਸਾਲ 50000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਵੇਂ ਟਰੈਕਟਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵਿਕਦੇ ਹਨ ਓਬਜੀਲੀ ਕਿੱਥੇ:- ਸਾਲ 2009 ਦਾ ਵਾਟਰ ਕੰਸਰਵੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਅਤੇ ਐਨ ਜੀ ਟੀ ਦੇਹੁਕਮ, ਕਾਰਪੋਰੇਟਰਾਂ ਦਾ ਮੁਨਡਾ, ਨੁਕਸਾਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਸਭ ਨੂੰ।

ਪਾਣੀ ਦੇ ਡਿੱਗਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ
ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਾਹਟਰ ਕੰਸਰਵੇਸ਼ਨ
ਐਕਟ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਝੋਨਾ 20
ਜੂਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ।
ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਜੇ ਝੋਨਾ ਪਿਛੇਤਾ ਲੱਗ੍ਹ-
ਪਛੇਤਾ ਪੱਕ੍ਹ ਉਦੋਂ ਮੌਸਮ ਠੰਡਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਉਹ ਪਰਾਲੀ ਸਿਲੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੜਦੀ
ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਧੂਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਦੀ
ਹੈ ਅਤੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਵਾਹੁਣ ਲੱਗਿਆਂ ਵੀ ਛੇਤੀ
ਗਲਦੀ ਨਹੀਂ। ਦੂਜਾ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ
ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਾਲੀ
ਦਾ ਫੁਸ ਜਿਹੜਾਂ ਕੰਬਈਨ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ
ਉਹ ਤਵੀਆਂ ਲੱਗਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। 2009-
10 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕੀ ਕੰਬਈਨ ਦੇ ਕੱਟੇ ਝੇਨੇ
ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਦੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਸਾੜ ਦਿੰਦੇ ਸੀ।
ਜਿਸ ਨਾਲ ਤਕਰੀਬਨ ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ ਪਰਾਲੀ
ਸੜ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦੇ
ਤਵੀਆਂ ਕੁਤਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ
ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਪਰਦੂਸ਼ਨ ਠੀਕ
ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਭਾਡਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ

ਸਿਰ ਭੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਵਾ ਦੇ ਤੁਖ਼ੇ
ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ
ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪੁਆਂ-ਦਿੱਲੀ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।
ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਪਰਚਿਆਂ, ਜਮਾਂਖੰਬੀਆਂ ਵਿੱਚ
ਲਾਲ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਰਬਾਂ-
ਖਰਬਾਂ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ
ਦਿੱਤਾ। ਜਿਹੜੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਹਫ਼ਤਾ-ਦੱਸ ਦਿਨ
ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ
ਕਾਰਪੋਰੇਟਰਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੀ
ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਤੇ ਸਬਸਿਡੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ।
ਸਬਸਿਡੀ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ ਖਰੀਦਣ
ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋ ਗਏ। ਪਰ ਮਸ਼ੀਨਰੀ
ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਰੇਟ ਚੱਕ ਦਿੱਤੇ ਅਖੀਰ ਸਬਸਿਡੀ
ਦਾ ਲਾਭ ਫੇਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟਰਾਂ ਨੂੰ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ
ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਕੀਮ ਕੱਢੀ ਹੈ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ
ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ 30 ਲੱਖ ਦਾ ਟਰੈਕਟਰ ਅਤੇ
ਹੋਰ ਸੰਦ, ਖਰੀਦਣ ਲਈ 80ਫੀਸਦੀ
ਸਬਸਿਡੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਕਿਸਾਨਾਂ
ਦੀਆਂ ਤਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹੈ ਨਹੀਂ ਸਬਸਿਡੀ ਕਿੱਥੋਂ
ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਦੋਂ ਸ਼ਾਕੀ ਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ
ਇੱਕ ਨੇ ਵੱਡਾ ਟਰੈਕਟਰ ਲੈ ਆਂਦਾ ਫਿਰ ਤਾਏ-
ਚਾਏ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਕਿਵੇਂ ਪਿਛੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ।
ਇਹੋ ਲੜੀ ਚੱਲੀ ਜਾਂਦੀ ਕਰਜਾ ਵਧੀ ਜਾਂਦਾ
ਹੈ। ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਲੋੜ
ਹਰ ਇੱਕ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਪਰ ਖਮਿਆਜਾ
ਇਕੱਲਾ ਕਿਸਾਨ ਭੁਗਤਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਖੇਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਕੋਈ ਨੀਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਈ ਵੇਰਾਂ
ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ
ਪੈਸੇ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਕਦੇ ਕੋਈ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ
ਅਪਣਾਈ ਨਹੀਂ ਗਈ। ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਸਿਲਸਲੇ
ਵਿੱਚ ਸਾਇੰਸਦਾਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਮੌਕੇ ਮੁਤਾਬਿਕ
ਟੋਟਕੇ ਛੱਡੇ ਹਨ। ਸਿਸਟਮ ਅਧਾਰਿਤ
ਹੰਦਣਸਾਰ ਤਕਨੀਕਾਂ ਘੱਟ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।
ਪਹਿਲਾਂ ਝੋਨੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੜ
(Plough Pan) ਤੱਜਨ ਲਈ ਢੂੰਘੀ ਵਹਾਈ
ਲਈ ਚਿਸਲਰ ਅਤੇ ਸੁੰਝੂ ਹਲ ਕੱਢੇ ਗਏ। ਫਿਰ
ਕਣਕ ਦੀ ਬਿਧਾਈ ਛੇਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜੀਰੋ
ਟਿੱਲ ਡਰਿੱਲ (ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਜਾਂ ਢੂੰਘੀ ਵਾਹੋ
ਜਾਂ ਨਾਂਹ ਵਾਹੋ), ਫਿਰ ਹੈਪੀ ਸੀਡਰ, ਸੁਪਰ
ਸੀਡਰ ਅਤੇ ਹੁਣ ਫਿਰ ਸਰਫੇਸ ਸੀਡਰ-ਜਿਸ ਦਾ
ਮਤਲਬ ਖੜੀ ਪਰਾਲੀ ਵਿੱਚ ਕਣਕ ਦਾ ਛਿੱਟਾ
ਦੇ ਕੇ ਪਾਣੀ ਲਾ ਦਿਓ। ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਥੋੜੀ ਹੈ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸਪਰੇਅ ਵਾਲੇ
ਊੰਚੇ ਟਰੈਕਟਰ ਕੱਢੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਪਰੇਅ
ਲਈ ਡਰੋਨ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਇਹ
ਫਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਦੇਣਗੇ। ਕਿਲੋ-2 ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਬੈਠਾ ਹੈ ਫਿਰ
ਡਰੋਨਾਂ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਥਾਨਿਕ
ਦੇ ਕੇ ਇਹ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗਲ ਮੜਦੇਣੇ ਹਨ।

ਸਮਾਜਿਕ ਅਸਰ : ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਗਲੀ
ਮੁੱਹਲੇ ਪਿੰਡ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਚੀਜ਼
ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕ ਵੇਖਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਫਿਰ
ਉਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਹਿਣ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੁੰਦੀ
ਹੈ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਈਰਖਾ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ
ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਉਂ ਲੈ ਆਇਆ, ਮੈਂ ਕਿਉਂ
ਨਹੀਂ। ਕਈਆਂ ਦੀ ਪੁੰਚ ਵਿੱਚ ਉਹ ਚੀਜ਼

ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਈਆਂ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਸ਼ਰੀਕੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ
ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਉਸ ਚੀਜ਼
ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਵੀ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਇਹੋ ਹੀ ਗੱਲ
ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨਾਲ ਹੋਈ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਛੋਟੇ
ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਨਾਲ ਸਰਦਾ ਸੀ ਉਹ ਵੱਡੇ
ਟਰੈਕਟਰ ਲੈ ਆਏ। ਟੋਚਨ ਮੁਕਾਬਾਲਿਆਂ ਨੇ
ਵੀ ਵੱਡੇ ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਅਤੇ
ਪੁਰਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ
ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ
ਕੇ ਟਰੈਕਟਰ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 500 ਘੰਟੇ ਵੀ ਨਹੀਂ
ਚੱਲਦਾ ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ
ਵੱਤਰ ਤੇ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ
ਕਿਉਂਕਿ ਥੋੜ੍ਹੇ ਕੰਮ ਲਈ ਖੇਤ ਆਉਣ ਜਾਣ
ਦਾ ਟਾਈਮ ਅਤੇ ਤੇਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ,
ਦੂਜਾ ਪੈਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਡੀਜ਼ਲ
ਟਰੈਕਟਰ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨਕਦ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲੱਗਦਾ
ਜਾਣਾ ਦੂਜਾ ਜੇ ਕੰਮ ਕਰਵਾ ਕਿ ਅੱਗੋਂ ਇਹ
ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਬਾਈ ਮੈਂ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਵਾਂਗਾ।
ਉਹ ਕਦੋਂ ਪਹੁੰਚਾਵੇਗਾ ਜੇ ਪੁੱਛ ਲਿਆ ਤਾਂ
ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਲੜਾਈ।

ਪੜਾਈ : ਹਰ ਮਾਂ ਬਾਪ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ
ਦੀ ਪੜਾਈ ਲਈ ਵਿੱਤੋਂ ਬਾਹਰਾ ਹੋ ਕੇ ਖਰਚਾ
ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ
ਹੋਵੇ ਵੀ ਫਿਰ ਵੀ ਹਰ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੁੰਦੀ
ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਧਿਆਪਕ ਪਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲ
ਵਿੱਚ ਪੜਾਵੇ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਾਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ
ਦਾ ਵੱਜਕਾ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਮਾੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ
ਚੰਗੇ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਵੀ ਰੁੱਲ ਗਏ।
ਚੰਗੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਖਬਰ
ਘੱਟ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਮਾੜੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਖਬਰ
ਸ਼ੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਵਾਇਰਲ ਹੋ ਕੇ ਜੰਗਲ ਦੀ
ਅੱਗ ਵਾਂਗ ਫੈਲਦੀ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵੀ
ਬੇਰੁੱਖੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਧਿਆਪਕ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ
ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਉਹ ਅਧਿਆਪਕ ਘੱਟ ਸਰਵੇਅਰ
ਜਿਆਦਾ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ
ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਤੇ ਗੌਰ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ
ਉਪਰ ਜਗ੍ਹਾ-ਜਗ੍ਹਾ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਕਰਨ ਨਾਲ
ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਰੁੱਤਬੇ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ
ਢਾਹ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇਹ ਢਾਹ
ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਉਪਰਲੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਦੇ ਕੁੱਝ
ਬੱਚੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਇੱਜਤ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਕਰਦੇ। ਜੇ ਅਧਿਆਪਕ ਕੁੱਝ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ
ਉਹ ਅੱਗੋਂ ਬੋਲ ਕੇ ਸਾਰੀ ਕਲਾਸ ਦਾ ਮਾਰੌਲ
ਖਰਾਬ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਧਿਆਪਕ ਆਵਦੀ
ਇੱਜਤ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਹੋ ਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪਿਡਾਂ ਵਾਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਬੱਚੇ ਕਿਸੇ ਸਿਰੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁਖੀ ਸਾਈਂ ਨਿਕਲ ਗਏ ਉਹ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਫਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਾਲੇ ਘੱਟ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਨਵੇਂ ਪਾਸ ਆਉਣ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਘੱਟ ਅਤੇ ਆਪ ਚੰਗੀ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਬੋਚਿਆਂ / ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਤੋਂ ਰਹਿੰਦੀ ਨਹੀਂ ਸਾਫ਼ ਕੱਪੜੇ ਪਾਕੇ-ਘੁੰਮਣਾ ਫਿਰਨਾ ਅਤੇ ਦੁਜਿਆਂ ਦੀ ਗੀਸ ਕਰਨ ਦੀ

ਆਦਤ ਜੁਰੂਰ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬੱਚੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਅੱਗੇ ਸ਼ਹਿਰਤਾਂ ਰੱਖ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮਹਿੰਗਾ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ, ਵੱਡਾ ਟਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਮਹਿੰਗੀ ਕਾਰ। ਜਿੰਨੀਆਂ ਐਸ.ਯੂ.ਵੀ. ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਫਿਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੈਸਾ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਲਈ ਆਈਲੈਟਸ ਅਤੇ ਏਸਟੰਟਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਉਹਨਾਂ ਝਾਲ ਝੱਲਣ ਜ਼ੋਰੀ ਹੈ?

ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਿਵੇਂ ਫਾਈਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ
ਹਨ : ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਕੋਇਲਾ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ,
ਪੈਟ੍ਰੋਲ ਬਾਲ ਕੇ ਆਪ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਲਈ ਹੁਣ
ਜਦੋਂ ਸਾਡੀ ਵਾਰੀ ਆਈ ਤਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦਾ
ਜਿੰਨ ਸਾਡੇ ਮਗਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮੰਡ ਦਾ
ਤਾਪਮਾਨ ਵੱਧਦਾ ਹੈ। ਖਣਿਜ ਬਾਲਣ ਨਾ ਬਾਲੇ
ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਗਰੀਬ ਹਾਊਸ ਗੈਸਾਂ ਵੱਧਦੀਆਂ
ਹਨ ਜਿਹਦੇ ਨਾਲ ਐਜੋਨ ਦੀ ਪਰਤ ਘੱਟਦੀ
ਹੈ। ਸਾਈਸਟਾਨਾਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਹਰ ਥੋੜ੍ਹਾ
ਸਾਡੇ ਗੱਲ ਮੜ੍ਹ ਦਿੱਤੀ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਝੋਨਾਂ
ਲਾਉਣ ਨਾਲ ਮੀਥੇਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਪਸੂ ਵੀ
ਮੀਥੇਨ ਛੱਡਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਦੌਸ਼ ਚੋਲ ਖਾਉਣਾ
ਕਣਕ ਦੀ ਗਲੂਟਨ ਹਾਜ਼ਮਾ ਖਰਾਬ ਕਰਦੀ ਹੈ।
ਪਸੂ ਮੀਥੇਨ ਛੱਡਦੇ ਹਨ (ਚਾਹ ਵਿੱਚ ਦੁੱਧ ਨਾ
ਪਾਓ)। ਮੁੱਖ ਤੰਰ ਤੇ ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਹਾਂ
ਫਿਰ ਜੀਵੇਂ ਕਿਸਦੇ ਆਸਰੇ 19 ਕਰੋੜ ਪਹਿਲਾਂ
ਹੀ ਇੱਕ ਢੰਗ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। 80 ਕਰੋੜ 5
ਕਿਲੋ ਤੇ ਪਲਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਵਾਤਾਵਰਨ
ਬਚਾਈਏ ਤਾਂ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਾਡੇ ਸਿਰ ਤੇ
ਐਸ਼ ਕਰਨ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸ ਚੁਕਿਆਂ ਹਾਂ ਕਿ
ਅਰਬਾਂ-ਖਰਬਾਂ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਸਿਰ
ਮੜ੍ਹੀ ਜਿਸ ਦਾ ਹੱਲ ਦੌੜਾ ਹਿੱਸਾ ਪਰਾਲੀ ਸਾਡਾ
ਕਿ ਪੁਰਾਣੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨਾਲ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ
ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਟ੍ਰੋਲ-ਡੀਜ਼ਲ ਵਾਲੇ
ਪੁਰਾਣੇ ਵਹੀਕਲ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਕਾਰਾਂ ਦੀ
ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਖੜੋਤ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ। ਹੁਣ ਪੈਟ੍ਰੋਲ-
ਡੀਜ਼ਲ ਵਾਲੇ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬੈਟਰੀਆਂ
ਵਾਲੇ ਚਲਾ ਦਿੱਤੇ। ਜਗ ਸੋਚੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਰਗਾ
ਘੱਟ ਉੱਨਤ ਦੇਸ਼ (ਆਈ ਐਮ ਐਫ ਦੀ
ਰਿਪੋਰਟ) 3.5 ਕਰੋੜ ਵਾਹਨ ਕਿਵੇਂ ਸਕਰੈਪ
ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦਾ ਕੋਇਲਾ
ਖਰਮਲ ਪਲਾਟਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੀਤਾ
ਹੈ ਪਰ ਤੇਲ ਵਾਲੇ ਵਹੀਕਲ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾ
ਰਹੇ ਹਨ। ਕੀ ਕੋਇਲੇ ਦੀ ਦਰਾਮਦ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ
ਮੁਦਰਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ ਅਤੇ ਕੋਇਲਾ ਬਾਲਣ
ਨਾਲ ਪਦਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਨਿਚੋੜ : ਅੱਜ ਪਾਣੀ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ
ਵਲੋਂ ਖਰੀਦ ਕਰਕੇ ਝੋਨੇ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਖੇਤੀ
ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਤਥਦੀਲੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੀ
ਖਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਸ਼ਾਂਭਣ ਵਾਲੀ
ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਨਰਮੇ ਵਾਲੀ
ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਕਬਾਬ ਵਿੱਚ ਵੇਚ
ਚੁਕੇ ਹਾਂ। ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਉਪਰ ਪੈਸਾ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ
ਲਗਾਓ। ਸਾਡਾ ਸੂਬਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੋਨੋਂ ਹੀ
ਕਰਜ਼ੇ ਹੇਠ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਾਡੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੇ
ਅੰਦਰੋਂ ਅਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਦੋਨੇ ਪਾਸਿਉਂ ਹੀ ਦੱਬਾ
ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਹਾਸ ਵਿਅੰਗ

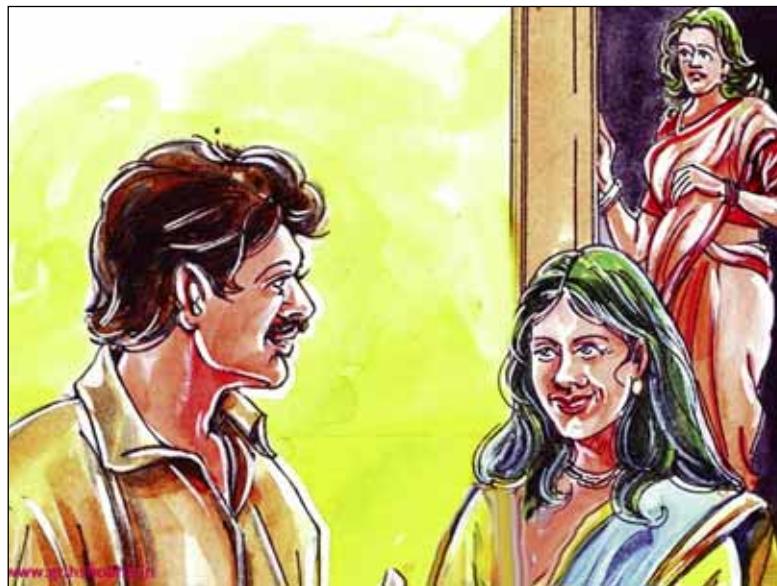
ਮਹੋਸੂਸ ਕੇਸ਼ਰੀ

ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਅਕਸਰ ਕੱਢਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਬਾਈ ਟੂ ਗੈਟ ਵੰਨ ਫਰੀ, ਜਾਂ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਬਾਈ ਵੰਨ ਗੈਟ ਵੰਨ ਫਰੀ। ਭਾਵੇਂ ਟੁੱਖਪੇਸਟ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਤੇਲ ਜਾਂ ਦੰਦ ਚਮਕਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮੰਜਣ। ਅਕਸਰ ਅਜਿਹੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰੇ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲਾਂ ਤੇ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ। ਪਰ ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਬੀਵੀ ਨਾਲ ਸਾਲੀ ਗਿਫਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਹਦੇ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਲੀ ਨੂੰ ਚੀਨ ਦੀ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਵਿਸਤਾਰ ਨੀਤੀ ਵਾਂਗ ਹੀ ਪੇਖੇ ਨਾਲ ਹਥਿਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਲੀ ਨਾਮਕ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਭੁੱਖਡ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕਥਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਉੱਜ ਵੀ ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਇਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮੁੰਹ ਵਿੱਚ ਦੰਦ ਨਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਰ ਤੇ ਵਾਲੁ ਸਿਰਫ ਨਾਮਾਤਰ ਹੀ ਬਚੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਪਤਨੀ ਸਹਿਣਸ਼ਿਲ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਮੁੰਡੀ ਹੋਵੇ-ਉਦੋਂ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਦੂਜੀ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਪਰ ਧਿਆਨ ਰਹੇ ਕਿ ਇਹਦੇ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਦੋ-ਚਾਰ ਬੰਗਲੇ ਅਤੇ ਮੌਟਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਧਨ- ਦੌਲਤ ਵੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ, ਤੁਹਾਡੇ ਮੁੰਹ ਵਿੱਚ ਜੋ ਦੰਦ ਬਚੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਾਂ ਸਿਰ ਤੇ ਜੋ ਵਾਲੁ ਬਚੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਗੀ ਅਤੇ ਅਧੇੜ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਜੋ ਮੁੰਗਮਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਹ ਵੱਖਰੀ।

ਸਾਡੀ ਦੂਜੀ ਸ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੁਖ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਸਾਡੇ ਸਹਿਪਾਠੀਆਂ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਈ)

ਰਾਜਿਆਂ ਵਰਗੀ ਫੀਲਿੰਗ

ਜਾਂ ਰਿਸਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਘਰ-ਬਾਰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਲਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅਸਲੀ ਮਜ਼ੇ ਲੁਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪੀੜਾ ਪ੍ਰਗਟ ਤਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ - ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਕੌਸਦੇ ਵੀ ਹਨ।

ਭਜਨਾ ਮੇਰਾ ਲੰਗੋਟੀਆ ਯਾਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਹ ਮੇਰੇ ਘਰ ਆਇਆ। ਹੁਣੋਂ-ਹੁਣੇ ਉਹਨੇ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਆਉਣ ਤੇ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਚਨ ਚੋਂ ਹੀ ਤਿਰਛੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਤਾਜ਼ਿਆ। ਅਤੇ ਬੋਲੀ - ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੀ ਰਿਹਾ ਕਰੋ। ਅਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਹੀ ਹੋਰਾਂ? ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲਜੋਲ ਘੱਟ ਰੱਖਿਆ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਤਾਂ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਦੇ ਰਹੀ ਹਨ, ਅਗਲੀ ਵਾਰੀ ਉਮੀਦ ਨਾ ਰੱਖਿਓ।

ਮੈਂ ਭਜਨੇ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ-ਮਿੱਤਰਾ, ਕਿਵੇਂ ਬੀਤ ਰਹੀ ਹੈ? ਮਿੱਤਰ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਭੁਸੀ

ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਫੈਲ ਗਈਆਂ। ਬੋਲਿਆ - ਯਾਰ, ਕੀ ਦੱਸਾਂ! ਸੱਚਮੁੱਚ ਰਾਜਿਆਂ ਵਰਗੀ ਫੀਲਿੰਗ ਆ ਰਹੀ ਹੈ! ਪਹਿਲਾਂ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰਦਾ ਸਾਂ ਤਾਂ ਅਧੇ ਘੰਟੇ ਪਿੱਛੋਂ ਪਾਣੀ ਲਿਆ ਕੇ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਜੇ 'ਸੁਣਦੀ ਹੈ' ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਦੌੜੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਘਰ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਦੌੜੀਆਂ ਹਨ। ਇਕੱਠੇ ਦੋ-ਦੋ ਗਲਾਸ ਪਾਣੀ ਦੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਸੁੱਕੀ ਰੋਟੀ ਵੀ ਮਸਾਂ ਮਿਲਦੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਤਰੂਂ-ਤਰੂਂ ਦੇ ਪਕਵਾਨ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ-ਕੁਝ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮੁਖੀ ਬਣਨ ਜਿਹਾ ਆਨੰਦ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਬੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਕਾਨਟੈਕਟ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਵੇ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸਰਕਾਰੀ ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਰਗੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਜੀਹਨੂੰ ਜਦੋਂ ਚਾਹੋ ਰੱਖੋ ਜਾਂ ਹਟਾ ਦਿਓ। ਭੁਸੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਹੁਣ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਭੀਮਾਂਡ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ ਅਤੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਤੇ ਸਰਵਾਈਵ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖ ਗਈ ਹੈ। ਸਹੁੰ ਰੱਬ ਦੀ, ਐਨਾ ਸੁਖ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਪਿਛਲੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜੁਲਮਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਹੋਵੇ!

... ਮੈਂ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਵਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਅੱਜੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੇ-ਪਹੁੰਚਦੇ ਮੈਂ ਹਾਫ਼ ਸੈਂਚਰੀ ਲਾ ਹੀ ਲਵਾਂ! ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਰਾਜਿਆਂ, ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦੀ ਫੀਲਿੰਗ ਲਵਾਂ। ਹਰਾਮ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰਾਣੀਆਂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਦਾ ਮੈਂ ਇੱਕ ਹੀ ਰਾਜਾ ਹੋਵਾਂ!...

ਅਨੁ : ਪ੍ਰੋ. ਨਵ ਸੰਗੀਤ ਸਿੰਘ

ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ

ਅਜਕਲ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਵਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਰਸਤਾ ਬਦਲ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਅਪਣੇ ਪੁਰਾਨੇ ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਕਾਲਜ ਵੇਲੇ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਸਾਹਮਣੇ ਟੱਕਰ ਜਾਣ ਤਾਂ ਬੜੇ ਆਧਰ ਨਾਲ ਬੁਲਾਉਂਦੀ ਹਨ। ਉਹਭਾਂਵੇਂ ਨਾ ਹੀ ਪਹਿਚਾਣ ਸਕਣ, ਪਰ ਯਾਦ ਦਿਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿੱਥੇ ਤੇ ਕਿਸ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਕਿੱਤਾ ਵੀ ਵਿਉਪਾਰੀਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਇੰਜ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਤੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸ ਜਹੀ ਕਰਦੇ ਅਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇਵ ਜੀ ਨਾਲ ਅਪਣੇ ਪੇਕੇ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਅਪਣੀ ਕਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਉਤਰਦਿਆਂ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਕਾਲੀ ਚਿੱਟੀ ਦਾੜੀ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ। ਮੇਰੇ ਪੈਰੀ ਹੱਥ ਲਾਇਆ ਤੇ

★ ਮਿੰਨੀ ਕਗਣੀਆਂ ★

ਫਾਰਮੂਲੇ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਸਮੱਝਾ ਦਿੱਤੇ ਸੀ। ਸੱਚੀ ਭੈਣਜੀ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪਣੇ ਛੋਟੇ ਭੈਣ ਭਰਾ ਤੇ ਫਿਰ ਅਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ।

ਮੈਂ ਹੋਰ ਰਾਜੀ ਭੁਸੀ ਪੁੱਛ ਕੇ ਵਿਦਾ ਲਈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਇੱਕ ਦਮ ਪਲਟੀਆਂ ਖਾਣ ਲੱਗੇ।

ਮੈਂ ਤੇ ਬੋੜੀ ਦੇਰ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਲਗਾਤਾਰ ਇਸ ਕਿੱਤੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੈ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕਰਕੇ ਚੰਗੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਸੋਧ ਦਿੰਦਿਆ ਹੋਇਆ ਅਪਣਾ ਫਰਜ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਬਲਰਾਜ ਚੰਦੇਲ

ਜਿੱਤ

ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰੇ ਕਾਲਿਜ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹੇ ਕੇ ਨਿਕਲੀ ਸੁਖਮਨ ਬੋੜੀ ਕੁ ਹੀ ਦੂਰ ਪੈਂਦੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵੱਲ ਰੋਜ਼ ਵਾਂਗ ਹੀ ਪੈਦਲ ਤੁਰ ਪਈ। ਤੁਰਦਿਆਂ-ਤੁਰਦਿਆਂ ਉਸ ਸੁਨ੍ਹੇ ਭੁਲੇਖਾ ਜਿਹਾ ਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਦੋ ਮੁੰਡੇ ਉਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਕੁ ਦੂਰ ਸੁਨ੍ਹੇ ਜ਼ਿੰਦਗ ਰਹੀ ਹੈ।

ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਉਸ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪੁਰੇ ਯਕੀਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਸੁਖਮਨ ਨੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਫੜੇ ਮੋਬਾਇਲ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਭਰਾ ਦਾ ਨੰਬਰ ਡਾਈਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬੱਖੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਪਰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਕੱਢਣ ਲੱਗੇ।

ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਉਸਦਾ ਦੁਪੱਟਾ ਬਿੱਚ ਲਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੇ ਉਸਦੇ ਅੱਗੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਉਸਦੀ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਲਈ। ਹਵਸ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਨੱਚ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੁਝੀ ਨੇ ਝੱਟ ਬੱਖੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਫਿੱਝਾ ਸਪਰੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਛਿੜਕ ਦਿੱਤਾ। ਮੁੰਡੇ ਤੱਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਗਏ।

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਭਾਟੀਆ

ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ

ਬਾਪੂ ਦੇ ਭੋਗ ਪਏ ਨੂੰ ਅਜੇ ਦੋ ਕੁ ਦਿਨ ਹੋਏ ਸੀ। ਮਿੰਦਰੋ ਫਿਰ ਪੇਕਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਕਰ ਮਾਰਨ ਆ ਗਈ। ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ ਵੇਹਲੇ ਹੋਕੇ ਵੰਡ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸੀ। ਛੋਟੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਵਾਪਸ ਸ਼ਹਿਰ ਜਲਦੀ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲਿਖਤ ਪੜ੍ਹਤ ਵੀ ਕਰਨੀ ਸੀ।

ਮਿੰਦਰੋ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣਕੇ ਅੰਦਰੋਂ ਛੋਟੀ ਭਰਜਾਈ ਬੋਲੀ ਲੈ ਆ ਗਈ ਚਤੁਰੇ, ਕਿੱਦੋਂ ਸੂਹਾਂ ਲੈਂਦੀ ਫਿਰਦੀ ਆ ਹੁਣ ਹਿੱਸਾ ਮੰਗੁਗੀ। ਮਿੰਦਰੋ ਸੁਣ ਕੇ ਚੁਪ ਰਹੀ ਤੇ ਆਕੇ ਕਹਿੰਦੀ ਵੀਰੇ ਮੈਂ ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਈ ਸੀ, ਤੂੰ ਕਲ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਤੇ ਤੇਰੇ ਕੋਲੇ ਪਿੰਡ ਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣਾ। ਇਹ ਸੋਚਦੀ ਕਿ ਬਾਪੂ ਦੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਈ, ਭਰਾ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਮਿੰਦਰੋ ਚਲੀ ਗਈ।

ਕਰਹਿਰੀ ਵਿੱਚ ਕਾਗਜ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਉਂਦਿਆਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮਿੰਦਰੋ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਜਹੁਰੀ ਹਨ, ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਜਾਣ ਕੇ ਸਿੱਧੇ ਮਿੰਦਰੋ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਲ ਹੋ ਤੁਰੇ।

ਬਲਰਾਜ

ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਿਲਮ ਸਮੀਖਿਕ, ਫਿਲਮ ਪ੍ਰੋਡਕਿਊਸਰ, ਫਿਲਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਫਿਲਮ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਜਿਗਰੀ ਯਾਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਚਾਨਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਣ

ਲੜੀਵਾਰ ਨਾਵਲ

ਸ਼ਿਵਚਰਨ
ਜੱਗੀ (ਕੁਸ਼ਾ)

ਫੋਨ : 07853 317 891

Email: jaggikussa@yahoo.de

ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਦੇਖੋ
ਕਿਸ਼ਤ-70

ਕਾਂਡ 27

—“ਕੌਣ ਸੱਚ ਮੰਨੁਗ ਬਈ ਮੈਂ ਦੇ ਪੁੱਤਾਂ ਦੀ ਮਾਸੀ...?”

—“.....?” ਸੁਣ ਕੇ ਕੌਰੇ ਦਾ ਮਨ ਕੀਰਨੇ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ। ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਵੱਸ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਮਰੋ ਕਹਿ ਕੇ ਸੁਣਾ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਕੌਰਾ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰ ਪੁਥ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਜਦ ਗਾਮ ਦਾ ਗੁਬਾਰ ਉਠਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁੜੀ ਵਾਲੇ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਖੂੰਜਿਓ ਬੋਤਲ ਕੱਢ ਲੈਂਦਾ ਅਤੇ ਦਾਰੂ ਦੀ ਕੌਲੀ ਅੰਦਰ ਸੁੱਟੀ ਰੱਖਦਾ। ਪਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਅਮਰੋ ਕੌਰੇ ਨੂੰ ਜਾਮਾਂ ਨਾ ਵਰਜਦੀ। ਹੁਣ ਕੌਰੇ ਨੇ ਇੱਕ ਸੱਜਰ ਸੁੱਟੀ ਮੱਝ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਹਿਤੁਕਾ ਰੱਖ ਕੇ ਬਾਕੀ ਪਸੂ ਵੇਚ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਪੱਠਿਆਂ ਜੋਕਰਾ ਵਿਘ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਬਾਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਕੋਹਰੇ ਚਚੇ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਜੰਟੇ ਨੂੰ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਕਾਂਡ 28

ਬਖਤੋਰ ਦੇ ਘਰ ਉਦਾਸੀ ਛਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਧਾਰ ਮਿੱਤਰ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਅਫਸੋਸ ਕਰਨ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਚਾਹੇ ਕਰਮ ਕੌਰ ਨੇ ਹੀਰੇ ਅਤੇ ਬੰਗੇ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਮਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਸਮਝ ਕੇ ਰੋ-ਰੋ ਕੇ ਬੇਹਾਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਕਰਮ ਕੌਰ ਅੰਦਰ ਰੱਬ ਵਸਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਦਰਦ “ਅਪਣਾ” ਦਰਦ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਅਮਰੋ ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਰ ਫੋਨ 'ਤੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਦੁੱਖ ਦਰਦ ਸਾਝਾ ਕਰਦੀਆਂ ਭੁੱਬਾ ਮਾਰ ਕੇ ਰੋਈਆਂ ਸਨ।

—“ਬਖਤੋਰ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਨੀ ਆਂ, ਤੂੰ ਇੰਡੀਆ ਜਾਹ...!” ਕਰਮ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ।

—“ਕੀ ਕਰੁੰਗਾ ਜਾ ਕੇ...?” ਬਖਤੋਰ ਘੁਰ ਉਦਾਸ ਅਤੇ ਦੁਖੀ ਸੀ।

—“ਤੂੰ ਫੇਰ ਵੀ ਵੱਡੇ...! ਕਿਡੇ ਕਿਡੇ ਦੋ ਸਦਮੋਂ ਲੱਗ ਐ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ, ਤੈਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੱਧਾ ਦੁੱਖ ਵੰਡਿਆ ਜਾਉ..!”

—“ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਸੀ ਬਈ ਕੌਰੇ ਨੇ ਕਦੇ ਕੀਤੀ 'ਤੇ ਪੈਰ ਨੀ ਧਰਿਆ ਸੀ..! ਉਹ ਵਿਚਾਰਾ ਅਮਰੋ ਤੇ ਜੁਆਕਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਭਾਂ ਵੀ ਚੁੱਪ ਵੱਟ ਕੇ ਜਾਰਦ ਰਿਹਾ..! ਕੋਈ ਉਹਨੇ ਪਾਪ ਨੀ ਕੀਤਾ ਹੋਣਾ ਅੰਜ ਤੱਕ, ਉਹਨੂੰ ਦਰਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੰਡੇ ਅੰਡੇ ਦੁੱਖਤੇ ਕਿਉਂ...?” ਬਖਤੋਰ ਦਾ ਮਨ ਭਰ ਆਇਆ।

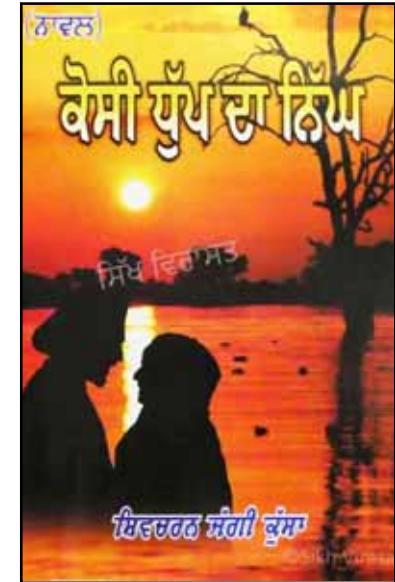
—“ਪਰ ਅਮਰੋ ਨੇ ਤਾਂ ਪਾਪ ਕੀਤੇ ਐ ਨੂੰ...?”

—“ਜੁਆਨੀ 'ਚ ਬੰਦੇ ਤੋਂ ਜਾਣੇ ਅਣਜਾਣੇ ਬਥੋਰੇ

ਨਾਵਲਾਂ, ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਾਂ, ਥਾਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਜ਼ਿਆਲੀ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਨਾਂ, ਥਾਂ ਜਾਂ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ। ਅਗਰ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਮੇਲ ਖਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ!

—ਸੰਪਾਦਕ

ਕੇਮੀ ਧੁੱਪ ਦਾ ਨਿੱਘ

ਅਮਰੋ ਵੀ ਜਿਵੇਂ ਜੁੱਗਤਿਆਂ ਮਗਰੋਂ ਬੁਸ਼ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਬਖਤੋਰ ਦਾ ਰੱਬ ਜਿੰਡਾ ਆਸਰਾ ਸੀ। ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਬਖਤੋਰ ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸੱਦੇ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਕੇ ਬਖਤੋਰ ਦਾ ਘਰ ਉਜਾੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਬਖਤੋਰ ਨੇ ਕਦੇ ਮੱਥੇ ਵੱਟ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਬਖਤੋਰ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਕਦੇ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਜਾਂ ਦਰਿਆਦਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਗੋਂ ਦੁਖਦੇ ਸੁਖਦੇ

ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੰਮ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

—“ਆਹੋ...!”

—“ਫੇਰ ਫਿਲਾ ਜਿਆ ਕਿਉਂ ਬੈਠੇ..? ਕੰਡੇ 'ਚ ਹੋ...! ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਨੇ ਆਉਣੈ..! ਨਾਲ ਅੱਜ ਚਾਚੇ ਕੇਹਰੇ ਨੂੰ ਸੱਦ, ਮੇਰਾ ਉਹਨੂੰ ਮਿਲਣ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦਿਲ ਕਰਦੈ..!”

ਕੌਰਾ ਵੀ ਹੌਸਲਾ ਜਿਹਾ ਕਰ ਕੇ ਉਠਿਆ।

ਹੌਸਲਾ ਹੋਇਆ। ਜਿਵੇਂ ਸੁੱਕੀ ਵੇਲ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਟਾਹਿਰ ਉਠਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਮੱਠੀ ਜਿਹੀ ਰੋਣਕ ਦੇਖ ਕੇ ਅਮਰੋ ਵੀ ਉਠ ਕੇ ਕੌਰੇ ਕੋਲ ਆ ਗਈ।

—“ਕੀਹਦਾ ਫੁੱਨ ਸੀ...?”

—“ਬਾਈ ਬਖਤੋਰ ਦਾ ਸੀ....! ਪਰਸੋਂ ਆ ਰਿਹੈ ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ...!”

—“ਸੱਚੀਂ...?” ਅਮਰੋ ਵੀ ਜਿਵੇਂ ਜੁੱਗਤਿਆਂ ਮਗਰੋਂ ਬੁਸ਼ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਬਖਤੋਰ ਦਾ ਰੱਬ ਜਿੰਡਾ ਆਸਰਾ ਸੀ। ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਬਖਤੋਰ ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸੱਦੇ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਕੇ ਬਖਤੋਰ ਦਾ ਘਰ ਉਜਾੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਬਖਤੋਰ ਨੇ ਕਦੇ ਮੱਥੇ ਵੱਟ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਬਖਤੋਰ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਕਦੇ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਜਾਂ ਦਰਿਆਦਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਗੋਂ ਦੁਖਦੇ ਸੁਖਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੰਮ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

—“ਆਹੋ...!”

—“ਫੇਰ ਫਿਲਾ ਜਿਆ ਕਿਉਂ ਬੈਠੇ..? ਕੰਡੇ 'ਚ ਹੋ...! ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਨੇ ਆਉਣੈ...! ਨਾਲ ਅੱਜ ਚਾਚੇ ਕੇਹਰੇ ਨੂੰ ਸੱਦ, ਮੇਰਾ ਉਹਨੂੰ ਮਿਲਣ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦਿਲ ਕਰਦੈ..!”

—“ਆਹਾ...!” ਕੌਰਾ ਧੈਸੇ ਫੜ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਕੌਰੇ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੋ ਵੀ ਚਾਚੇ ਦੇ ਧੈਰੀਂ ਹੱਥ ਲਾਏ।

—“ਕਮਲ ਨੀ ਮਾਰੀਦਾ ਹੁੰਦਾ ਕੌਰਾ...!” ਮੈਨੂੰ ਪੱਤੇ ਬਈ ਸੱਟਾਂ ਬਹੁਤ ਭੁੜ੍ਹੀਆਂ ਵੱਜਾਈਆਂ, ਪਰ ਬੰਦਾ ਕੀ ਕਰੇ..? ਡਾਢੇ ਰੱਬ ਦੇ ਡਾਂਗ ਬੋਚੇ ਮਾਰ ਦੇਣੀਆਂ ਅੰਦਰੋਂ ਹੁਣੈ..!”

—“.....!”

—“ਤੇਰੀ ਭਾਈ ਟਿਕਟ ਕਰਵਾਉਣ ਲੱਗੀ ਐ...! ਟਿਕਟ ਬੁੱਕ ਕਰ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਦੁਬਾਰੇ ਫੋਨ ਕਰਦੈ..!” ਆਖ ਕੇ ਦੁਖੀ ਬਖਤੋਰ ਨੇ ਫੋਨ ਕਰਦੈ।

—“ਚੰਗਾ...!”

—“ਕੌਰਾ ਧੈਸੇ ਫੜ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਕੌਰੇ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੋ ਵੀ ਚਾਚੇ ਦੇ ਧੈਰੀਂ ਹੱਥ ਲਾਏ।

—“ਸੁਧੀ ਰਹੋ ਭਾਈ...!” ਤਕਤੀ ਐਂ ਭਾਈ ਅਮਰੋ ਨੇ ਮੋਹੇ 'ਤੇ ਹੱਥ

—“ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ..! ਕਿਨੇ ਚਿਰ ਆਸਤੇ ਆਉਣੈ..?” ਸੁਣ ਕੇ ਚਾਚਾ ਨੱਚਣ ਵਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ।

—“ਜੇਤੇ ਤਾਂ ਦੱਸਿਆ ਨੀ ਚਾਚਾ, ਪਰ ਮਹੀਨਾ ਕੁ ਤਾਂ ਲਾਉਗਾ ਈ ਸੈਦ...!”

—“ਉਹਨਾਂ ਪੈਂਗ ਚੁੱਕ ਕੇ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਬਖਤੋਰ ਦਿੱਲੀ ਆ ਉਤਰਿਆ। ਕੌਰਾ ਅਤੇ ਗੱਡੀ ਦਾ ਡਰਾਈਵਰ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈਣ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਬਖਤੋਰ ਗਲ ਲੱਗ ਕੇ ਕੌਰੇ ਨੇ ਧਾਰ ਮਾਰੀ। ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੱਲ ਰੋੜ ਵਾਂਗ ਰਤਕ ਰਹੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਹੀਰਾ ਅਤੇ ਬੰਗ ਨਾਲ ਲੈਣ ਆਏ ਸਨ। ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਉਹ ਰੁੰਡ-ਮਰੁੰਡ, ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਆਇਆ ਸੀ।

ਚਲਦਾ...

ਧਰਮਪਾਲ ਸਹਿਗਾਲ
07475386265

ਪਿੰਡ ਦੇ ਜੰਜ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਕੁਝ
ਵੇਹਲੇ ਅੱਧੜ੍ਹੂ ਤੇ ਕੁਝ ਅਮਲੀ ਬੰਦੇ
ਰੋਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ
ਦਾ ਚੌਕੀਦਾਰ ਵੀ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।
ਬੀੜੀ ਦਾ ਟੋਟਾ ਪਰ੍ਹਾਂ ਸੁੱਟਦੇ ਬੋਲਿਆ, ਉ
ਬਈ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਮਲੁਕੇ ਦੀ ਰੋਲ ਕਰਦੇ
ਓ! ਉਹ ਦੀ ਤਾਂ ਬਈ ਸੁਣ ਲਈ ਰੋਬ ਨੇ,
ਮੱਖ, ਉਹਦੀ ਭੂਆ ਨੇ ਕਰਤਾ ਚਿਸ਼ਤਾ,
ਨਹੀਂ ਉਹਨੂੰ ਕੋਣ ਪੁੱਛਦਾ ਸੀ? ਡੱਕੇ
ਡੋਲੇ ਖਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਐਹ ਕਰਤਾਰੇ ਦੇ
ਵੇਹੜੇ ਆਲ੍ਹਾ ਰੁੱਲ੍ਹੀਆ, ਉਹਦੀ ਸੁਣੋ,
ਕਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੱਤਾਂ ਉਹਦੀਆਂ, ਹੈਂ ਹੁਣ ਲੈ
ਆਇਆ ਭੱਟੀਆਣੀ ਕਿਤਿਉਂ, ਤੇ ਅੱਜ
ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਭੱਟੀਆਣੀ ਰੁੱਲ੍ਹੀਏ ਦੇ ਮੁੰਡੇ
ਨਾਲ ਝਰਾੜ ਪਈ, ਮਤਲਵ ਮਤਰੇਵੇਂ ਮੁੰਡੇ
ਨਾਲ, ਹੁਣ ਦੇਖੋ ਰੱਬ ਦੀ ਕੁਦਰਤ, ਉਸੇ
ਵੇਲੇ ਰੁੱਲ੍ਹੀਏ ਦੀ ਧੀ ਸੋਹਰਿਆਂ ਤੋਂ ਆ
ਗਈ। ਦੇਵੇਂ ਚੰਗੀਆਂ ਗੁੱਤੇਮ ਗੁੱਤੇ
ਹੋਇਆਂ। ਗੁੱਲ ਮੁੱਕਾ ਕੁੜੀ ਭਰਾ ਨੂੰ ਲੈ
ਗਈ ਆਪਣੇ ਸੋਹਰੇ ਪਿੰਡ। ਖਰਾ ਕੀਤਾ!
ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਭੱਟੀਆਣੀ ਨੇ ਲਲ੍ਹਟਾ ਜਿਹਾ
ਮੁੰਡਾ ਮੰਗਾਣੇ ਲਾ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਢਾਣੀ ਵਿੱਚ
ਹਾਸਾ ਛਿੱਡ ਪਿਆ। ਸਈ ਗੁੱਲ ਕੀਤੀ
ਸਰਨਿਆਂ।

15 ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ (ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ) ਆਪਣੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ (ਚੰਨਣ ਕੌਰ) ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸੋਹੜੇ ਪਿੰਡ ਆ ਗਿਆ। ਚੰਨਣ ਕੌਰ ਦੇ ਸੋਹੜਿਆਂ ਦਾ ਚੰਗਾ ਕਾਂਝੇਬਾਰ ਸੀ। ਮਹਿਲ ਵਰਗੀ ਕੋਠੀ ਦੇ ਪਿੱਛਵਾੜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਕੜੀ ਦਾ ਕਾਰਬਾਨਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮਕਾਰ ਪਤੀ (ਨਰਜਣ ਸਿੰਘ) ਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਕਾਮੇ ਸੰਭਾਲਦੇ ਸਨ। ਚੰਨਣ ਕੌਰ ਦਾ ਦਿਉਰ (ਸੁਰਜੀਤ) ਹਰਮੀਤ ਦਾ ਹੀ ਹਾਣੀ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਝੱਟ ਦੋਸਤ ਬਣ ਗਏ, ਹਮਸ਼ਾਂ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਸੁਰਜੀਤ ਕੋਲਜ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ, ਤੇ ਹਰਮੀਤ ਅਪਣੇ ਜੀਜੇ ਨਾਲ ਕਾਰਬਾਨੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੁਰਜੀਤ ਸੰਗੀਤ ਵੀ ਸਿੱਖਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਰਜੀਤ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਸੋਕ ਸੀ, ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗਾਇਕ ਬਣਨ ਦਾ ਵੀ ਸੋਕ ਸੀ। ਵਕਤ ਗੁਜਰਦਾ ਗਿਆ। ਵਕਤ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੁਰਜੀਤ ਤੇ ਹਰਮੀਤ ਸੋਹਣੇ ਗੱਭਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਸੁਰਜੀਤ ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਸਿੱਖਦਾ ਸਿੱਖਦਾ ਸਿੱਖਦਾ ਮਸ਼ੂਰ ਗਾਇਕ ਬਣ ਗਿਆ। ਹਰਮੀਤ ਜੀਜੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਕਰਦਾ ਇਕ ਨਿਪੁੰਨ ਮਿਸਤਰੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਕਦੀ ਕਦੀ ਸੁਰਜੀਤ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹੀ ਚੌਕੀ ਲਾਕੇ ਸ਼ਬਦ ਭੇਟਾਂ ਗਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਰੀਝ ਲਾ ਕੇ ਸੁਣਦੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਹਰਮੀਤ ਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਇਕੋ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਸੋਂਦੇ ਸਨ, ਤੇ ਹੁਣ ਦੌਨਾਂ ਨੂੰ ਅਲੱਗਾ ਅਲੱਗਾ ਕਮਰੇ ਮਿਲ ਗਏ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸੁਰਜੀਤ ਦੀ ਗੱਚਦਾਰੀ ਮਰਦ ਅਵਾਜ਼ ਦੀਆਂ ਧੂਮਾਂ ਪੈ ਗਈਆਂ। ਢੂਰ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਚੌਕੀ ਦੀਆਂ ਸਾਈਆਂ ਆਉਣ ਲੱਗ

(ਹੱਡੀ ਰੱਚ ਗਿਆ ਜ਼ਹਿਰ) ਨਸ਼ਾਅਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਕ ਰੈਚਕ ਕਹਾਣੀ

ਪਈਆਂ। ਕਦੀ ਕਦੀ ਹਰਮੀਤ ਵੀ ਨਾਲਾਂ
ਜਾਂਦਾ। ਵਿਆਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੰਡ
ਸਾਈਆਂ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ। ਸੁਰਜੀਤ
ਦਾ ਕੰਮ ਵਾਹਵਾ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਕੋਲਜ
ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਅਪਣੇ ਕਮਰੇ ਦਾ ਉਸ ਨੇ
ਦਫ਼ਤਰ ਵੀ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਚੰਨਣ ਕੌਰ
ਸੁਰਜੀਤ ਵਾਸਤੇ ਸਾਈਆਂ ਬੁੱਕ ਕਰਦੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਦਾ ਦਿਨ ਛੱਟੀ
 ਦਾ ਦਿਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਚੰਨਣ ਕੈਰ ਦਾ
 ਸੋਹਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੇਹੜੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਚਾਹ
 ਪੀ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਕੌਠੀ ਦੇ
 ਬਾਹਰਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜੀ
 ਹਰਮੀਡ ਉਠਿਆ ਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ
 ਦੇਂਡਿਆ ਕਾਲੀ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤੇ ਕੇਤਾ ਦੀ ਕਾਜ਼

ਉ ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਮਿਸ ਮਾਲਤੀ, ਸਾਡੇ ਘਰ
ਆਏ, ਤੁਹਾਡਾ ਸ਼ੁਗਰਾਤ ਏ ਜੀ। ਸਿੱਮੀ ਟੋ
ਫਿਰ ਕਹਿਣਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਲਉ ਜੀ ਅਖੀਰ
ਵਿੱਚ, ਮਿਸ ਮਾਲਤੀ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਟੋ
ਮਾਲਤੀ ਦੇ ਮੰਮੀ ਬੀਬੀ (ਸ਼੍ਰੰਤਲਾ), ਵਾਰ
ਜੀ, ਸਾਡੇ ਘਰ ਤਾਂ ਜੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਸਤੀਆਂ
ਆਈਆਂ ਨੇ। ਚੰਨਣ ਕੋਰ ਨੇ ਕਿਹਾ
ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਲੇਖਕਾ ਬੀਬੀ ਸਿੱਮੀ ਨੇ ਫਿਰ
ਕਹਿਣਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ
ਅਸਲੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਕੱਲੇ
ਹਰ ਪਿੰਡ ਤੇ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਮਿਸਟਰ
ਸੁਰਜੀਤ ਜੀ ਦੀ ਬੜੀ ਚਰਚਾ ਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰ
ਹੋ ਰਹੀ ਏ, ਜੋ ਬੜੇ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਏ
ਜਾਂ ਤੈਵੀ ਧੀਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੀਬੀ ਚਿੰ

ਜੀ ਨੇ ਫਿਰ ਕਹਿਣਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਹੁਵ ਸਾਡੀ ਇਕ ਬੇਨਤੀ ਏ, ਇਸੇ ਬੇਨਤ ਖਾਤਰ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਏ ਹਾਂ। ਉਹ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਮਰਦ ਰਾਇਕ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈ ਗਈ ਏ। ਕਿਉਂਕਿ ਪੱਲਕ ਨੇ ਮਾਲਤੀ ਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਦੋਨਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਰਾਖੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਖੀ ਏ। ਵੈਸੇ ਸਾਡੀ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਮਰਦ ਰਾਇਕ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਔਰਤਾਂ ਵਾਂਚਾ ਬਰੀਕ ਤੋਂ ਪਤਲੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਾਹਬ ਹੁਣਿੱਟ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਮਰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਤੋਂ ਪਤਲੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਣਕੇ ਸਾਰੇ ਹੱਦ ਪਏ। ਬੀਬੀ ਸਿੱਮੀ ਫਿਰ ਬੋਲੇ, ਸੋ ਅਸੀਂ ਸੁਰਜੀਤ ਹੁਣਾਂ ਕੋਣੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣਾਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਗੀਤ ਮਿਥਿਆ ਮਾਲਤੀ ਨਾਲ ਗਾ ਸਕਦੇ ਨੇ? ਸੁਣ ਕੇ ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ ਮਿਸ ਮਾਲਤੀ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਤੇ ਮਾਲਤੀ ਨੇ ਵੀ ਸੁਰਜੀਤ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਦੋਖੇ ਜੀ, ਜੇ ਕੁੜੀ ਮੁੜਾ ਮੰਨ ਜਾਣ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਕਦਾ ਤਰਜ ? ਚੰਨਣ ਕੋਰ ਦੀ ਸੱਸ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਕਈ ਸੁਣਕੇ ਹੱਸ ਵੀ ਪਏ ਬੀਬੀ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਇਤਰਾਜ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਬੱਚੇ ਤੱਤਕੀ ਕਰਨ। ਚੰਨਣ ਕੋਰ ਨੇ ਚਾਹ ਦੀ ਟਰੇ ਕੋਲ ਪਏ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਰੱਖਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਬੋੜੀ ਦੇਰ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਸੁਰਜੀਤ, ਮਾਲਤੀ ਤੇ ਹਰਮੀਤ ਰੱਲਕ ਕਰਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੁੱਲ ਮਿਲ ਰਾਏ, ਜਿਵੇਂ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣ। ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਕਰਕੇ ਔਰਤਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਚਲ੍ਹੇ ਗਈਆਂ।

ਮਾਲਤੀ ਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਦੇ ਗਾਣਿਆਂ ਦੀ ਕੈਸ਼ਿੱਟ, ਸੀ.ਡੀ., ਜਿਸ ਵਿੱਚ 8 ਰੀਤ ਸਨ।

ਮਾਰਕੀਟ ਵਿੱਚ ਕੀ ਆਈ, ਸਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਧੇਮਾਂ ਪੈ ਗਈਆਂ। ਦੁਕਾਨਾਂ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਲੱਗਾ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਕਦੀ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਮਾਲਤੀ ਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਲਾਈਵ ਸ਼ੋਅ ਕਰਦੇ ਤਾਂ, ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਸੰਭਾਲਣੀ ਮਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਮਾਲਤੀ ਹੁਣ ਸੁਰਜੀਤ ਦੇ ਘਰ ਆਉਣ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਪਈ। ਸੁਰਜੀਤ ਦੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਕਿ ਕਿਤੇ ਉਚ ਨੀਚ ਨਾਂ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਸੋ ਦੋਨਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਸੁਰਜੀਤ ਤੇ ਮਾਲਤੀ ਦੋਨਾਂ ਦੀ ਧੇਮਾਂ ਧਾਮ ਨਾਲ ਮੰਗਾਣੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸੁਰਜੀਤ ਤੇ ਮਾਲਤੀ ਦੋਨਾਂ ਦੀ ਕੁੜਮਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋੜੀ ਦੇ ਰੀਤਾਂ ਦੇ ਵਿਚੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਚਰਚੇ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਪਏ। ਇੰਗਲੈਂਡ, ਅਮਰੀਕਾ, ਕਨੇਡਾ, ਯੌਰਪ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਚੰਗੀ ਮਾਇਆ ਲੈ ਆਉਂਦੇ। ਹਰ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਰਾਰਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਜੋੜੀ ਦਾ ਸ਼ੋਅ ਵਿਚੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੁੰਦਾ। ਸੁਰਜੀਤ ਤੇ ਮਾਲਤੀ ਦੋਨਾਂ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਪੈਸੇ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਹੀ ਚਿੰਤਾ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਦੋਨਾਂ ਕੋਲ ਹੁਣ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਘਰੇ ਅਰਾਮ ਕਰਦੇ ਜਾਂ ਰਾਣਿਆਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਲਈ ਸਟੂਡੀਓ ਜਾਂਦੇ। ਤੇ ਕਦੇ ਨਵੇਂ ਰੀਤਾਂ ਦੀ ਰਿਹੈਸਲ ਕਰਦੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਵਕਤ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜੀ। ਚੰਨਣ ਕੌਰ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲਕੇ ਬਾਹਰਲੇ ਗੋਟ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ। ਗੋਟ ਕੋਲ ਇਕ ਅੱਧਰੜ ਬੰਦਾ ਖਲੋਤਾ ਸੀ। ਪੱਕਾ ਰੰਗ, ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰਮਾਂ, ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਉਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਮੁੰਦੀਆਂ ਤੇ ਚਿੱਟਾ ਕੁੜਤਾ ਪਜਾਂ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹੱਥ ਜੋੜਕੇ ਚੰਨਣ ਕੌਰ ਨੂੰ ਬੋਲਿਆ, ਬੀਬੀ ਜੀ ਸੱਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ, ਰੱਲ ਦੇ ਬੀਬੀ ਜੀ, ਮੈਂ ਤਿੰਨ ਕਿੱਲੇ ਮੀਟਰ ਪਿੰਡ (ਪੀਲੀ ਪੱਟੀ) ਤੋਂ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੁਰਜੀਤ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾਂ ਏ, ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਨੇ ਅੱਜ ? ਪਰ ਐਸ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਟੂਡੀਓ ਰਾਏ ਹੋਏ ਨੇ। ਚੰਨਣ ਕੌਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਬੰਦਾ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਮਲਦਾ ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ, ਜੀ ਮਿਲ ਪੈਂਦੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਸੁਰਜੀਤ ਜੀ ਹੁਣਾਂ ਦੀਆਂ ਤਰੀਫਾਂ ਬਹੁਤ ਸੁਣੀਆਂ ਨੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਚੌਂਕੀ ਲਾਉਣੀ ਏ ਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਹੁਣਾਂ ਨੂੰ ਚੌਂਕੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਭੇਟਾਂ ਗਾਉਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਏ। ਚੰਨਣ ਕੌਰ ਪੂਰੀ ਰੱਲ ਸੁਣਕੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਬੋਲੀ, ਤੁਸੀਂ ਐਦਾਂ ਕਰੋ, ਆਪਣਾਂ ਨਾਂ ਪਤਾ ਲਿਖਾ ਦਿਉ ਤੇ ਟੈਮ ਵੀ, ਤੇ ਜੋਂਦ ਆਉਣਗੇ ਤਾਂ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਠੀਕ ਏ ਜੀ! ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਏ, ਵੈਦ (ਮੇਰਰ ਚੰਦ)) ਅਗਲੇ ਐਤਵਾਰ 8 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ (ਪੀਲੀ ਪੱਟੀ) ਵਿੱਚ ਚੌਂਕੀ ਲਾਉਣੀ ਏ ਸ਼ਾਮ ਦੇ 6 ਵਜੇ। ਸਾਡੀ ਕਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਹੁਣਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣ ਆਵੇਗੀ ਤੇ ਛੱਡ ਕੇ ਵੀ ਆਵੇਗੀ। ਠੀਕ ਏ ਜੀ ਆ ਜਾਣਗੇ। ਕਹਿਕੇ ਚੰਨਣ ਕੌਰ ਨੇ ਗੋਟ ਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਕਰ ਲਿਆ।

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਫੌਜ ਦਾ ਸਿਰਲੱਖ ਸਿਪਾਹੀ:-ਭਾਈ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਬਰਸੀ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਰਮੇਸ਼ ਬੱਗਾ ਚੋਹਲਾ

ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਇਤਹਾਸ ਵਿਚ ਇੱਕ ਨਵੀਨ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਮੌਜੂਦਾ ਆਇਆ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ ਇੱਕ ਮੀਰੀ ਅਤੇ ਦੁਸਰੀ ਪੀਰੀ ਦੀ ਧਾਰਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਸਨ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿੱਖ ਨੇ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਸੰਤਤਾਈ (ਬੰਦਰੀ) ਤੱਕ ਹੀ ਮਹਿਸੂਦ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਸਹੋਂ ਧਰਮ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਸਿਪਾਹੀ ਵੀ ਬਣਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਵਕਤ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਦੇ ਦੋਖੀਆਂ ਨਾਲ ਚਾਰ ਫੈਸਲਾਕੁਨੰ ਧਰਮ-ਯੁੱਧ ਵੀ ਲੜੇ।

ਸੱਤਵੰਂ ਅਤੇ ਅਠਵੰਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹਲਾਤ ਕੁੱਝ ਸੁਖਾਵੇਂ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖੀ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਵੱਲ ਰਵਾਂ-ਰਵਾਂ ਵੱਧਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਰਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹਿੱਤ ਹੋਈ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੇ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਾਬੇ (ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ) ਦੇ ਮੀਰੀ ਅਤੇ ਪੀਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਵੀਂ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਕਰਨੀ ਪਈ।

ਇਸ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 30 ਮਾਰਚ 1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਹੜੇ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਧਾਰਮਿਕ ਇਕੱਠ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਖਾਲਸਾ-ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਕਰਨੀ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਸੱਚ ਕਹਿਣ, ਵਾਧਾ ਨਾ ਸਹਿਣ ਅਤੇ ਜੁਲਮ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਤੱਤਪਰ ਰਹੇ।

ਇਸ ਮਨੋਰਥ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਲਈ ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਹੱਥ ਵਿਚ ਨੰਗੀ ਕਿਪਾਨ ਲੈ ਕੇ ਸਟੇਨ ਉਪਰ ਆਏ ਅਤੇ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰ ਕੇ ਇੱਕ ਸੀਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਇਸ ਅਨੌਥੀ ਅਤੇ ਅੱਖੀ ਵੰਗਾਰ ਨੂੰ ਸੂਣ ਕੇ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਹਲਚੱਲ ਜਿਹੀ ਮੱਚ ਗਈ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਨੇ ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਲਈ। ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਦੇਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਇਆ। ਇਸ ਵਾਰੀ ਬਚਾਅ ਲਈ ਕੁੱਝ ਖਿਸਕਾ ਵੀ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਖਿਸਕਾ ਨਾਲ ਇਕੱਠ ਦਾ ਘਟਾਅ ਵੀ। ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਘਟਾਅ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ-

'ਪਿਆਰਿਓ! ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਅਣਖ ਨਾਲ ਜਿਉਣ ਲਈ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਰਜੀਵਾਨਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਸੀਸ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਮੇਰੀ ਤੇਰਾ ਦੀ ਪਿਆਸ ਨੂੰ ਬੁਝਾਉਣ ਅਤੇ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਆਂ ਪਾਉਣ। ਉੱਠੋ! ਕੋਈ ਸੁਰਮਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਖੇਡ ਬੇਡਣ ਦਾ ਚਾਅ ਹੋਵੇ।'

ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਇਹ ਬੋਲ ਭਾਵੇਂ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰ ਰਹੇ ਕਈਆਂ ਦੇ

ਕੰਨੀ ਪਏ ਸਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਪਹਿਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਿਆਰੇ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ਭਾਈ ਦਯਾ ਸਿੰਘ (ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਯਾ ਰਾਮ)।

ਸਿੱਧੀ ਨੂੰ ਤੱਤੋ-ਮਨੋ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਈ ਦਯਾ ਰਾਮ ਜੀ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਹੋਏ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਸੀਸ ਝੁਕਾ ਕੇ ਹੋਈ ਦੇਰੀ ਦੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਲੱਗੇ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੋਰ ਨੇੜੇ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ-

"ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਇਹ ਸੀਸ ਤੁਸਾਂ ਦੀ ਅਮਾਨਤ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਧਰਮ ਦੇ ਲੇਖ ਲਾ ਦਿਉ।"

ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਥੋਂ ਆਇਆ ਹੈ?" "ਜੀ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਦਯਾ ਰਾਮ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹਾਂ।"

ਭਾਈ ਦਯਾ ਰਾਮ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੂਣ ਕੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਪ੍ਰਸਨਾਚਿੰਤ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ-

"ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਕਹਿਰ ਦਾ ਘਰ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਦਇਆ ਪੰਥ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਲਈ ਆਈ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀਕਲਾ ਹੋਵੇਗੀ।" (ਰਾਗੀਆਂ, ਢਾਡੀਆਂ, ਕਵੀਸ਼ਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ)

ਬਾਂਧੋਂ ਪਕੜ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਨੂੰ ਤੰਬੂ ਵਿਚ ਲੈ ਗਏ। ਕੁੱਝ ਕੁ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਭਾਈ ਦਯਾ, ਰਾਮ ਤੋਂ ਸਿੰਘ (ਅਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਕਰਕੇ) ਬਣਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਸਿਤਾਰਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਦਿਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਭਾਈ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਹੁਣ ਉਸ ਖਾਲਸਾਈ ਫੌਜ ਦਾ ਸਿਪਾਹੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਅਕਾਲ-ਪੁਰਖ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹਵਾਲੇ ਅਨੁਸਾਰ

ਭਾਈ ਦਯਾ ਰਾਮ (ਸਿੰਘ) ਦਾ ਜਨਮ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਭਾਈ ਸੁਧਾ (ਸੋਬਤੀ) ਜੀ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦਿਆਲੀ ਦੇ ਘਰ 26 ਅਗਸਤ 1661 ਈ. (ਸੰਮਤ 1718) ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਭਾਈ ਸੁਧਾ ਜੀ ਡੱਲਾ ਨਿਵਾਸੀ ਭਾਈ ਪਾਰੋ ਦੀ ਕੁੱਲ ਵਿਚੋਂ ਸਨ, ਜੋ ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਤੇਰਾ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੱਕੇ ਸਰਗਲੂ ਸਨ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅਕਸਰ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਆਉਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

1677 ਈ. ਵਿਚ ਭਾਈ ਸੁਧਾ ਸੋਬਤੀ ਜੀ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਆਏ ਤਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਰਜੀਦ ਦਯਾ ਰਾਮ ਵੀ ਆਇਆ। ਉਸ ਵਕਤ ਉਸ ਦੀ ਆਯੂ 17 ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਐਸਾ ਆਨੰਦਿਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਘਰ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੀ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ।

ਦਾ ਅਹਿਮ ਅਤੇ ਬੜਾ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸਥਾਨ ਸੀ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹਮਰਾਜ਼ ਅਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਦਾਕੇ (31 ਸਾਲ) ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਿਹਾ।

ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਜੇਤੂ ਚਿੱਠੀ (ਜ਼ਫਰਨਾਮਾ) ਨੂੰ ਅੰਤਰਗੇਤੇ (ਅੰਤਰਗਾਬਾਦ) ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਈ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ ਹੈ।

7 ਅਕਤੂਬਰ 1708 ਈ. ਨੂੰ ਦੱਖਣ ਦੀ ਧਰਤੀ (ਨੰਦੇੜ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ) 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੋਤੀ-ਜੋਤਿ ਸਮਾਅ ਗਏ। ਭਾਈ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਅਸਹਿ ਲੱਗਣ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਵੀ ਨੰਦੇੜ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੀ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ।

#1348/17/1 ਗਲੀ ਨੰ:8
ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ (ਲੁਧਿਆਣਾ)
ਮੋ:9463132719

ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਭਾਈ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ 26 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਭਾਈ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ 26 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਜੇਕੇ ਸਾਰੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਭੂਤ-ਕਾਲ 'ਚ ਕਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਾਂ ਕੀਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਵਰਤਮਾਨ ਨਾਲ ਟਾਕਰਾ ਕਰਕੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦੀ 'ਮੁਕਾਣੇ ਵੀ ਨਾ ਜਾਣ' ਦੇ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਗੂ ਜਦ ਉਸੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇ ਗੱਡੇ ਮੁੰਦ ਬਹਿ ਕੇ ਉਸਦੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾਉਣ ਲੱਗ ਪਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਜਣਾ ਉਸਨੂੰ 'ਮੁਕਾਣੇ ਨਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮੁਹਾਵਰਾ' ਯਾਦ ਕਰਵਾ ਵੀ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ !

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਵਾਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ 'ਹੇਜ' ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਆਗੂ ਬਣੇ ਸ੍ਰੀ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਉਕਤ ਬਿਆਨ ਬਦਲੇ 'ਅਤਿਵਾਦੀ' ਕਿਹਾ। ਇਹ 'ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਨ' ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨਾ ਮੈਨੂੰ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਹਮਦਰਦੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਬਿੱਟੂ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਹਿਰਖ ਹੋਇਆ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਸੰਨ 2009 ਦਾ ਉਹ ਸਮਾਂ ਯਾਦ ਆ ਗਿਆ ਜਦ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਚੋਣ ਜਿੱਤ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਬਿੱਟੂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਐਮ ਪੀ ਬੱਦੇ ਸਨ ਬਿਵਾਇਤ ਮੁਤਾਬਕ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਬੁੱਕੇ ਅਤੇ ਮਠਿਆਈ ਦਾ ਡੱਬਾ ਦੇਣ ਗਏ ਸਨ ਬੀਬੀ ਸੋਨੀਆਂ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਘਰੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ।

ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਵਿਲੱਖਣ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਲੀਨ-ਸੋਵਨ ਸ੍ਰੀ ਬਿੱਟੂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਤੁੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖ ਪੁੱਤਰ ਹੈਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਦਸਤਾਰ ਜੂਰੂ ਸਜਾਇਆ ਕਰ! ਇਸ ਅਹਿਮ ਵਾਕਿਆ ਦੀ ਅਖਬਾਰੀ ਬਖਰ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਕਾਰਨ ਚੇਤੇ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਕਲੀਨ-ਸੋਵਨ ਆਗੂ ਨੂੰ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਿਆ ਸੀ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਬਖਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਕੇ ਇਕ ਛੋਟਾ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੇਖ ਸਮਾਂ ਕੈਸੇ ਕੈਸੇ ਰੰਗ ਦਿਖਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਦਿਨ ਰਾਤ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਮੁਖੀ ਤਾਂ ਇਕ ਕਲੀਨ-ਸੋਵਨ ਨੂੰ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਾਲੇ ਇਕ ਬਿਨਾਂ ਪੱਗ ਵਾਲੇ ਆਗੂ ਨੂੰ 'ਪੰਥ ਪਾਰਟੀ' ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ! ਉਦੋਂ ਮੇਰਾ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ-ਨੁਮਾ ਲੇਖ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਕਈ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਅਚਾਨਕ ਚੇਤੇ ਆ ਗਿਆ!

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲ ਪੁਰ
001-408-915-1268

ਜੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਜੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ

MAY ALL HUMANITY PROSPER BY THY GRACE

ਐਸੀ ਲਾਲ ਤੁਲ ਬਿਨੁ ਕਉਨੁ ਕਰੈ।।

Shri Guru Ravi Dass Sabha (Regd) Southall

REGISTERED AS CHARITY No. 273317

282 WESTERN ROAD, SOUTHALL, MIDDLESEX UB2 5JT

TELEPHONE : 020-8574-0245, 020-8574-0528

NOTICE / ਨੋਟਿਸ

ਸਾਲਾਨਾ ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ ਮੀਟਿੰਗ

ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਮਿਤੀ 3 ਨਵੰਬਰ 2024 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ ।

ਪਿਆਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਜੀਓ,

ਜੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ

ਅਪ ਜੀ ਨੂੰ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾ ਸਾਊਬਾਲ ਦੀ ਸਲਾਨਾ ਮੀਟਿੰਗ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ 3 ਨਵੰਬਰ 2024 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ । ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਲਾਨਾ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਕਰਨੀ । ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਫੋਟੋ ਵਾਲਾ ਆਈ ਡੀ ਕਾਰਡ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ । ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ । ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਦੀ ਬੇਹੱਦ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਏਜੰਡਾ :

- * ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੱਲੋਂ ਜੀ ਆਇਆਂ
- * ਪਿਛਲੀ ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਮਿਨਿਟਸ
- * ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ
- * ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ
- * ਅਗਲੀ ਐਗਜੈਕਟਿਵ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਰਬ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਚੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ
- * ਨਵੇਂ ਟਰਸਟੀਆਂ ਦੀ ਸਰਬ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਚੋਣ
- * ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਰੋਬਾਰ
- * ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਧੰਨਵਾਦ

ਅਪ ਜੀ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ

ਆਤਮਾ ਰਾਮ ਢਾਂਡਾ

ਪ੍ਰਧਾਨ

ਸ਼ਿਵ ਰੱਤੂ

ਜਨਰਲ ਸੈਕਟਰੀ

ANNUAL GENERAL BODY MEETING ON

SUNDAY 3rd November 2024 @ 4 PM SHARP

Dearest Members,

Jai Shri Guru Ravidass Ji !

Notice is hereby given to the members that the Annual General Body Meeting of Shri Guru Ravidass Sabha (Regd.) 282-Western Road, Southall, Middlesex- UB2 5JT will be held on Sunday 3rd November, 2024 at 4 pm sharp at the Main Prayer Hall of Shri Guru Ravidass Temple. You are requested to please attend on time. Please bring your ID photo card to attend the general body meeting. Without ID card you cannot attend the meeting.

We request all members to attend and contribute, Your support, is much appreciated

The Agenda of the said meeting will be as follows :-

- * Welcome by the President
- * Minutes of the last General Body Meeting
- * General Secretary's Report
- * Finance Secretary Report
- * To decide about Next Executive Committees Selection.
- * To Select New Trustees.
- * A.O.B
- * Thanks by the President.

Yours Sincerely

Atma Ram Dhanda

President

Shiv Rattu

General Secretary

ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ - ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾ (ਜਤਿ:) ਸਾਊਬਾਲ

282 ਵੈਸਟਰਨ ਰੋਡ, ਸਾਊਬਾਲ, ਮਿਡਲਸੈਕਸ UB2 5JT

Tel : 0208 574 0245, 020 8574 0528 FAX : 0208 574 8967 www.sgrds.org

ਡਾਕਟਰ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੋਰਾਅਣੀ

...

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ

ਜੀ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਹੈ, 'ਬਾਬਾਣੀਆ ਕਹਾਣੀਆ ਪੁਤ ਸਪੁਤ ਕਰੇਨਿ' ਭਾਵ ਵਿਰਸੇ ਤੇ ਵਿਰਾਸਤ 'ਚ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਥਾਵਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਪੁੱਤਰ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਸਾਖੀਆਂ ਸਾਡੀ ਅਮੀਰ ਵਿਰਾਸਤ ਹਨ, ਜੋ ਸਿੱਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਕੌਮੀ ਵਾਰਸਾਂ ਦਾ ਹਰ ਯੁੱਗ 'ਚ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ।

ਆਸੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਤਿੰਨ ਸਾਖੀਆਂ ਚੁਣੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਖੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਕੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਤੱਤਸਾਰ ਹੈ।

* ਸੰਸਾਰੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ 'ਚ ਨਿਰਕਾਰੀ ਉਪਦੇਸ਼: ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਬੜੇ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਾਖੀ ਸਭਨਾਂ ਦੀ ਸਿਮਰਤੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਨੋਂ ਦਾਮਾਦ ਭਾਈ ਰਾਮਾ ਜੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਟਿਕਾਣੇ ਲਈ ਇਸ ਸਥਾਨ ਉਪਰ ਦੇ ਸੋਹਣੇ ਬੜੇ ਉਸਾਰੇ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਰੀਝ ਨਾਲ ਬੜੇ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਜਦ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਦੇਖੇ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬੜੇ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਬਣੇ ਹਨ। ਇਸ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬੜੇ ਨਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਭਾਈ ਰਾਮਾ ਜੀ ਪੁਕਾਰ ਉੱਠੇ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ! ਤੁਹਾਡੀ ਅਵਸਥਾ ਵੱਡੇਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹੋ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕਰੋ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਹੋਰ ਮੈਂ ਬਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਉੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਕਿ ਸੱਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬਖਸ਼ ਦਿਓ! ਮੈਂ ਅਣਜਾਣੇ ਹਾਂ, ਤੁਹਾਡੇ ਬਚਨ ਸਮਝਣ 'ਚ ਮੇਰੇ ਕੌਲੋਂ ਕੋਈ ਕਸਰ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਕਿ ਮੈਂ ਠੀਕ ਬਣਾ ਸਕਾਂ।

ਦਰਸ਼ਨ ਇਹ ਤਾਂ ਇਕ ਸੰਸਾਰੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸੀ। ਤੱਤਗਿਆਨ ਕਿ ਇਕ ਸਿੱਖ ਦਾ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ, ਸਹਿਜਤਾ, ਨਿਮਰਤਾ, ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਤੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਸੀ। ਬੜੇ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਸਿਰਜਣਾ-ਹਿਰਦਾ ਰੂਪੀ ਬੜੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸੀ, ਜਿਥੇ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੋਤਿ' ਨੇ ਆਸਣ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਥੇ ਸਾਡੇ ਸੰਸਾਰੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ-ਸੰਤੋਖ ਤੇ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਤੋਂ ਬਹੁਰ ਨਹੀਂ ਨਿਭ ਸਕਦੀਆਂ। ਬਹਿਰੂਨੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ- ਅੰਦਰੂਨੀ ਘਾੜਤ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਰਸੇ ਤੇ ਵਿਰਾਸਤ 'ਚ ਮਿਲੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਗੁਰੂ ਵਾਰਸਾਂ ਲਈ ਸਦੀਵ ਪ੍ਰੇਰਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

* ਹਉਮੈ ਅਤੇ ਹਲੀਮੀ ਦੀ ਜੰਗ 'ਚ ਕੌਣ ਜਿੱਤਿਆ?

ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਸਾਖੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਪੁੱਤਰ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਸਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਦਾਸਪੁਰ (ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਵਿਖੇ ਆਏ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਦਰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲੇ। ਫਿਰ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਦੇ ਮਨ 'ਚ ਛੁਰਨਾ ਆਇਆ ਕਿ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਸਹੀ ਕਿਹੜੇ ਗੁਰਾਂ ਸਦਕਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੀ ਗੁਰਿਆਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਆਏ। ਆਇਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀਗਿਨੇ: ਜੀ ਤੁਸਾਡੀ ਸਰਨਿ ਆਏ ਹਾਂ, ਕਿਵੇਂ ਅਸਾਡਾ ਉਧਾਰ ਹੋਵੇ। ਤਾਂ ਬਚਨੁ ਹੋਇਆ: ਤੁਸਾਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਕਾ ਹੰਕਾਰੁ ਤਿਆਗਣਾ, ਜਿਥੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਹੋਵੈ ਤਿਥੇ ਦੋਨੋਂ ਵੇਲੇ ਚਲਕੇ ਜਾਵਣਾ, ਪਿਛਲੀ ਰਤਿ ਉਠਿ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਮੈਂ ਤੁਸਾਡਾ ਸਦਾ ਸੰਗੀ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਲਿਆਣੁ ਹੋਇਆ।

ਨੂੰ ਸੋਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੀਏ। ਨਫਰਤਵਾਦੀ ਸ਼ਬਦ ਜਥੇਬੰਦਕ ਧਰਮ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਵਧੀਕ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਭਰੇ ਬੋਲ ਸਦੀਵ ਖੇੜਾ ਵਰਤਾਉਂਦੇ ਹਨ।

* ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਤੇ ਸੰਦੇਸ਼:

'ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਭਗਤ ਮਾਲਾ' (ਕਿਥ: ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸੰਪਾਦਿਤ: ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ) 'ਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਾਰ ਦੀ ਸਾਖੀ ਹੈ। ਧਰਮ ਦਾਸੁ ਖੇਤੜਾ ਤੇ ਭੁਗਰ ਦਾਸ ਤਕਿਆਰੁ ਤੇ ਦੀਪਾ ਤੇ ਜੇਠਾ ਤੇ ਤੀਰਥਾ ਤੇ ਬੁਲਾ, ਸਭੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਆਏ। ਆਇਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀਗਿਨੇ: ਜੀ ਤੁਸਾਡੀ ਸਰਨਿ ਆਏ ਹਾਂ, ਕਿਵੇਂ ਅਸਾਡਾ ਉਧਾਰ ਹੋਵੇ। ਤਾਂ ਬਚਨੁ ਹੋਇਆ: ਤੁਸਾਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਕਾ ਹੰਕਾਰੁ ਤਿਆਗਣਾ, ਜਿਥੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਹੋਵੈ ਤਿਥੇ ਦੋਨੋਂ ਵੇਲੇ ਚਲਕੇ ਜਾਵਣਾ, ਪਿਛਲੀ ਰਤਿ ਉਠਿ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਮੈਂ ਤੁਸਾਡਾ ਸਦਾ ਸੰਗੀ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਲਿਆਣੁ ਹੋਇਆ।'

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੁਹ ਸਾਖੀਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸਭਨਾਂ ਲਈ ਚੇਤਨਾ ਭਰਪੂਰ ਹੈ ਗੁਰਬਾਣੀ, ਗੁਰ ਇਤਿਹਾਸ, ਗੁਰ ਸਾਖੀਆਂ, ਗੁਰ ਬਚਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੱਸ ਆਦਿ ਸਭ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਦਾ ਲੰਗਰ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਰੂਹ ਨਾਲ ਛਕਦੇ ਰਹੀਏ ਤਾਂ ਆਤਮਿਕ ਖੇੜਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹੇਗਾ।

ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸਭਾ ਮਿਲਟਨ ਕੀਨਜ਼ ਵਿਖੇ (ਇਕ ਪਾਰਮਿਕ ਸੇਵਾਦਾਰ) ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜ ਹੈ

ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਯਾਦਾ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਅਤੇ ਨਿੱਤਨੇਮੀ ਹੋਵੇ, ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਠ ਕਰਨ, ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿੱਭਾਅ ਸਕਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇ / ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਵਾਂ: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਸੁਖਾਸਾਣ ਸਮੇਂ ਹੈਂਡ-ਗ੍ਰੰਥੀ ਜੀ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣਾ, ਨਿੱਤਨੇਮ, ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ, ਸਹਿਜ ਪਾਠ, ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ, ਦਾ ਪਾਠ ਅਤੇ ਹਡਤਾਵਾਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਸਮੇਂ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਂਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਜੀ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਕੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਣੀਆਂ।

ਯੂ ਕੇ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ (ਇੰਪਲੋਆਇਮੈਂਟ) ਕਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਿਕ ਤਨਖਾਹ, ਰਿਹਾਇਸ਼ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਯੂ ਕੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਗਿਆ ਹੋਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂ ਕੇ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਰਹੇ ਪ੍ਰਾਰੰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਚਾਹੀਦਾ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਸੀਵੀ (CV) ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਈਮੇਲ ਤੇ 25 ਅਕਤੂਬਰ 2024 ਤੱਕ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਕਰਨੀ ਜੀ।

VACANCY FOR RELIGIOUS WORKER (TIER 5) AT RAMGARHIA SABHA, MILTON KEYNES

Job requirement: Applicant must have relevant experience in a similar role and must be capable to perform all religious ceremonies according to the Sikh Rehat Maryada. Knowledge and understanding of Sikh religion and Sikh way of life. Good written and oral command of Punjabi language.

Duties & responsibilities:

To undertake non-pastoral work and support activities to assist the Minister of Religion (Head Priest) as and when required at all religious duties within the organisation.

Duties include reading of the Sri Guru Granth Sahib Ji, participating in weekly diwans to support the activities of the Gurudwara. Performing Akhand Path, Sehaj Path, assist in Kirtan and reciting daily prayers from Sri Guru Granth Sahib Ji. Co-ordinate all religious programs and events in promotion of Sikh way of life. Undertake any other reasonable religious duties/activities in pursuing the organisation's religious programs.

Please note: This is not a Pastoral role and duties will not include leading a congregation.

Salary: According to UK Employment Law and National minimum wage for a minimum of 35 hours a week.

Employee Benefits: Free Food and subsidised accommodation will be provided at the Gurudwara Sahib.

Other requirements: Applicant has to be a UK resident or must have the right to work in the UK.

Must be able to provide references from previous employers.

The successful applicant will be required to abide by the Sikh moral codes of conduct and practice.

CLOSING DATE FOR APPLICATIONS IS 25TH OCTOBER 2024.

For more information, please contact the General Secretary via email at: rsmksabha1995@gmail.com.

Interested candidates please send your application/CV to the General Secretary via Email at: rsmksabha1995@gmail.com.

RAMGARHIA SABHA MILTON KEYNES
TILERS ROAD, KILN FARM, MILTON KEYNES MK11 3LH

ਸਿਹਤ ਤੇ ਸੁੰਦਰਤਾ

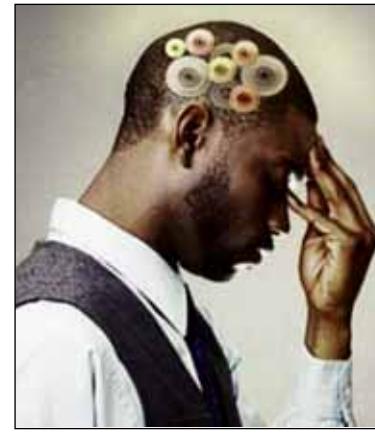
ਅਜੋਕੀ ਭੱਜ-ਦੌੜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ

ਅਲਜ਼ਾਈਮਰ ਰੋਗ ਡਿਸੈਂਸੀਆ ਦੀ ਕਿਸਮ ਹੈ, ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 65 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਡਿਸੈਂਸੀਆ ਦਿਮਾਗੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਯਾਦ ਰੱਖਣ, ਸੋਚਣ, ਭਾਸ਼ਾ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਨਾਂ ਜਰਮਨ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਰੋਗ ਵਿਗਿਆਨੀ ਐਲੋਇਸ ਅਲਜ਼ਾਈਮਰ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1906 ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਲਜ਼ਾਈਮਰ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਭਰ 'ਚ ਮੌਤ ਦੇ ਸੱਤਵੇਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਾਡਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਅਤੇ ਸਪਾਈਨਲ ਕਾਰਡ 'ਚ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਸੋਜ ਰਹਿਣਾ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਲੱਛਣ ਹੈ। ਸਿਰ ਦੀ ਸੱਟ, ਥਾਈਰਾਇਡ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ, ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਕਮੀ, ਪੈਸ਼ਟਿਕ ਭੋਜਨ ਨਾ ਖਾਣਾ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਣਾਂ 'ਚ ਰਹਿਣਾ, ਡਿਪਰੈਸ਼ਨ ਜਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਗਲਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਦਿਮਾਗ ਅਤੇ ਸੋਚਣ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਭਾਵਨਾਤਮਿਕ ਮਸਲੇ ਗੰਭੀਰ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵੱਧ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਉਦਾਸ ਹੋਣ, ਇਕੱਲੇਪਣ ਜਾਂ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਪਿਤਾ-ਪੁਰਖੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਰਹੀ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ
ਅਜੋਕੀ ਭੱਜ-ਦੌੜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਕੰਮਕਾਰ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਭੁੱਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ਼, ਜਿਵੇਂ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਂਦਿਆਂ ਅਚਾਨਕ ਰਸਤਾ ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ, ਭਰੀਦਾਰੀ ਕਰਨਾ ਤੇ ਫਿਰ ਪੈਸ ਦੇਣਾ ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ, ਘਰੋਂ ਕੋਈ ਸਾਮਾਨ ਲੈਣ ਲਈ ਚੱਲਣਾ ਤੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਅਲਜ਼ਾਈਮਰ ਦੇ ਲੱਛਣ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਿਹਤ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇੱਕੋ ਸਹਾਲ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ, ਅਕਸਰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਗੁੰਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਸਥਾਨਾਂ ਬਚੇ ਦੁਖਿਧਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਖੁਦ ਦੀ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਲੱਛਣ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇਲਾਜ

ਡਾਕਟਰ ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਵਕਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਰੀਰਕ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਸਰਗਰਮ ਰਹਿਣ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਸਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਹੁਨਰ ਸਿੱਖਣ ਵਿਚ ਭੁੱਝੇ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਵੀ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਜੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲੈ ਲਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਭੁੱਲਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ 'ਤੇ

ਜਲਦੀ ਹੀ ਕਾਬੂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕੁਝ ਨਵੇਂ ਹੁਨਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ, ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਧਰਮਿਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਰੀਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਚਾਰੂ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਤਸ਼ਾਹ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ। ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਬਤੀਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨੋਟਸ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰੋ। ਆਪਣੀਆਂ ਐਨਕਾਂ, ਪਰਸ ਅਤੇ ਚਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਇਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖੋ। ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਸਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਸਿਹਤ ਦਾ ਰੱਖੋ ਖਿਆਲ

ਭੋਜਨ ਵਿਚ ਸਿਹਤਮੰਦ ਖੁਕਾਕ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਰੀਰਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਿਹਤਮੰਦ ਨਾ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਦਿਮਾਗ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਹਤਮੰਦ ਜੀਵਨਸ਼ੈਲੀ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀ ਆਦਤਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਅਤੇ ਨਿਯਮਿਤ ਚੈਕਅਪ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀ

ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੰਮ ਚੰਗੇ ਰਹੋ : ਉਮਰ ਵਧਣ ਨਾਲ ਨੌਕਰੀ ਜਾਂ ਕੰਮ ਤੋਂ ਭਾਵੇਂ ਰਿਟਾਈਰ ਹੋ ਜਾਓ ਪਰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਰਿਟਾਈਰ ਨਾ ਹੋਵੋ। ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਰੂਪ 'ਚ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮ ਰੱਖੋ।

ਧੁੱਪ ਸੇਕਣ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਫਾਇਦਾ : ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 20 ਤੋਂ 30 ਮਿੰਟ ਧੁੱਪ ਜ਼ਰੂਰ ਸੇਕੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਮੂਡ ਠੀਕ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਡਿਪਰੈਸ਼ਨ ਦਾ ਭਰਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।

ਪਰਿਵਾਰਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਰੱਖੋ ਖਿਆਲ : ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਅਲਜ਼ਾਈਮਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਅਵਸਥਾ (35-40 ਸਾਲ) ਦੌਰਾਨ ਸੁਚੇਤ ਰਹੋ। ਕਦੇ ਵੀ ਅਲਜ਼ਾਈਮਰ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਲੱਛਣ ਦਿਸਣ ਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਨੂੰ ਮਿਲੋ।

ਭਰਪੂਰ ਨੌਜਵਾਨ ਲੱਛਣ : ਤਣਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰੋਜ਼ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 7-8 ਘੰਟੇ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਨੌਜਵਾਨ ਲੱਛਣ।

ਪੀੜਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸੋਚ ਤੇ ਵਿਹਾਰ

ਡਿਪਰੈਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਪਰਿਵਾਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਜਾਵੇ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਵੱਧ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਘਰ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਨੋਟਸ ਬਣਾ ਕੇ ਕੈਲੰਡਰ 'ਚ ਰੱਖੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਦਤਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਚ ਫੁਰਕ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗੇਗਾ।

ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹਮਾਇਤ- ਇਕ ਮੁਖਰ

-ਆਉਂਦੀ ਜਾਂਦੀ ਨੂੰ ਘੜਾ ਚੁਕਾਉਂਦਾ, ਮਗਰੋਂ ਮਾਰਦਾ ਗੋਡਾ।

*ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਭੱਤੋਂ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼- ਇਕ ਮੁਖਰ -ਕੀ ਲਗਦੇ ਸੰਤੀਏ ਤੇਰੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਤਿਂ ਖੰਡ ਪਾਈ ਸੀ।

*ਬਿਹਾਰ 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਚੁੱਕੀ ਆਵਾਜ਼- ਇਕ ਮੁਖਰ

-ਇਕ ਮੰਜ਼ੂਸ਼ ਹੋ ਚਲੀਏ, ਚੰਨ ਛੁਪਿਆ ਟਹਿਰਕੇ ਤਾਰੇ।

*'ਕਵਾਡ' ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਚੀਨ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕਸ਼ੁਟਾਂ ਦਾ ਕੀਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ- ਇਕ ਮੁਖਰ

-ਕੋਠੀ 'ਚੋਂ ਲਿਆ ਦੇ ਘੁੰਗਰੂ, ਬੱਗੇ ਬਲਦ ਖਰਾਸੇ ਜਾਣ।

*ਦਿਪਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੁਸ਼ਣ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵੀ ਸੰਜੀਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹੀ- ਸੀਰੇਵਾਲ

-ਖੇਤ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਡਬਰਿਆਂ ਖਾ ਲਿਆ, ਮੇਰਾ ਕਾਲਜਾ ਧਰਕੇ।

* ਚੁੰਝਾਂ-ਪੁੰਚੇ *

ਲੇਖਕ - ਨਿਰਮਲ ਮਿੰਥ ਕ੍ਰਿਲਵੀ

ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ- ਕੰਗਨਾ ਰਣੋਤ

-ਏਡਾ ਤੇਰਾ ਕਿਹੜਾ ਦਰਦੀ, ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਨੂੰ ਪੱਖੀ ਦੀ ਝੱਲ ਮਾਰੋ।

*ਹਾਊਲ ਗਾਂਪੀ ਐਸੀ ਹਨੁਰੀ ਹੈ

ਜੋ ਰੋਕੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ- ਰਾਜਾ ਵਡਿੰਗ

-ਉਹੀਓ ਮੇਰਾ ਵੀਰ ਲਗਦਾ, ਕੰਨਿੰ ਨੱਤੀਆਂ ਸੰਧੂਰੀ ਸਿਰ ਸਾਫ਼ਾ।

*ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਚਾਰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ

ਅਸਤੀਫ਼ੀ ਦਿਤੇ- ਇਕ ਮੁਖਰ

-ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਸਤੀਫ਼ੀ ਦਿਤੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ੀ ਲਈ ਗਏ।

*12 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੇ 30 ਦਿਨਾਂ 'ਚ 15 ਸਫ਼ਿਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖ ਦਿਤੀ-ਇਕ ਮੁਖਰ

-ਜਿਸ ਪੱਲੇ ਫੁੱਲ ਬੱਧੇ ਹੋਵਣ, ਆਵੇ ਬਾਸ ਰੁਮਾਲੋਂ।

*ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ 297 ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀਆਂ- ਇਕ ਮੁਖਰ

-ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਕਹੀਂ, ਮੈਂ ਚਰਖਾ ਸੰਦੂਕ ਲਿਆਈ।

*ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਜ਼ੀ ਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਬੰਧ ਰਿਹਾ ਕੰਗਨਾ ਰਣੋਤ ਦਾ- ਇਕ ਮੁਖਰ

-ਸੋਨੇ ਦੇ ਤਡੀਤ ਵਾਲੀਏ, ਤੇਰੀ ਹਰ ਮੱਸਿਆ ਬਦਨਾਮੀ।

*ਸਲਾਮਤੀ ਕੇਂਸਲ 'ਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੀਟ ਦੀ

ਅਜੋਕੀ ਭੱਜ-ਦੌੜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ

ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਮਹੱਤਤਾ

ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀਤ

9914711191

ਕੀਰਤਨ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀ ਉਹ ਦਾਤ ਹੈ
ਜਿਸ ਨਾਲ ਰੂਹ ਦੀ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ
ਇਹ ਸੋਝੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਆਨੰਦ ਦਾ
ਖੜਾਨਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਲਯੁਗ ਵਿੱਚ
ਕੀਰਤਨ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਤਾਰਨਹਾਰ ਹੈ। ਇਹ
ਅਜਿਹਾ ਵਰਦਾਨ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦਿੱਤਾ
ਹੈ। ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਰਾ ਕੇ
ਕੀਰਤੀ, ਉਸਤਤ ਤੇ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਕਰਨੀ।
ਸਿੱਖ ਧਰਮ 'ਚ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ
ਕੀਰਤਨ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਮੌਦੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ
ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਜਦੋਂ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਤਾਰਨ ਲਈ
ਉਦਾਸੀਆਂ (ਧਾਰਮਿਕ ਯਤਾਰਾਵਾਂ) ਲਈ
ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਭਾਈ
ਮਰਦਾਨਾ ਰਬਾਬੀ ਨੂੰ ਸਾਥੀ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ।
ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਕਰਦੇ ਤੇ ਭਾਈ
ਮਰਦਾਨਾ ਰਬਾਬ ਤੇ ਸੰਗਤ ਕਰਦਾ। ਗੁਰੂ
ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰੋਦੀ ਤੇ ਰੂਹਾਨੀ ਆਵਾਜ਼ ਤੇ
ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦੀ ਰਬਾਬ ਦੀ ਇਲਾਹੀ
ਟੁਣਕਾਰ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਉੱਤੇ
ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰਤ
ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਜਾਂਦੀ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ
ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ
ਕੀਰਤਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੀਰਤਨ
ਅਜਿਹਾ ਵਰਦਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੁਰਤ ਸ਼ਬਦ
ਵਿੱਚ ਸਹਜੇ ਹੀ ਜੁੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ
ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਉਚਾਰਿਆ ਹੈ :-

ਧੁਨ ਮਹਿ ਧਿਆਨ ਮਹਿ ਜਾਨਿਆ
ਗੁਰਮੁਖਿ ਅਕਥ ਕਹਾਨੀ ॥੩ ॥
(ਅੰਗ - ੮੯)

ਸੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਪੰਚਪਾਂ ਸ੍ਰੀ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਚੰਡ ਕੀਤੀ ਸੀ ।
ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਖੁਦ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਭਾਈ
ਮਰਦਾਨਾ ਰਥਾਬ ਵਜਾਉਂਦਾ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ
ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ
ਜੁੜ੍ਹਰ ਭਾਈ ਸਾਢੂ ਤੇ ਭਾਈ ਬਾਢੂ ਰਥਾਬੀ
ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ
ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭਾਈ
ਸੱਤਾ ਤੇ ਭਾਈ ਬਲਵੰਡ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸੇਵਾ
ਕਰਦੇ ਰਹੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ
 ਭਾਈ ਬਾਬਕ ਰਥਾਬੀ ਜੋ ਢਾਡੀ ਬਣ ਕੇ ਸ੍ਰੀ
 ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੂਰਬੀਰਾਂ
 ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਗਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਈ
 ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ
 ਬਾਬਕ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ
 ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਰਤਨ ਵੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ
 ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਭਾਈ
 ਸੱਦੂ ਤੇ ਭਾਈ ਮੱਦੂ ਆਸਾ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ
 ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਰਾਗ-ਬੱਧ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸੁਰ ਦੇ ਨਾਲ
ਮਿਲਾ ਕੇ ਗਾਉਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ
ਰਬਾਬ, ਸਿਰਦਾ, ਤਾਉਸ, ਦਿਲਰੁਬਾ ਅਤੇ
ਤਾਨਪੁਰਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ
ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲ ਢੇਣ ਲਈ ਮ੍ਰਿਦੰਗ, ਪਖਾਵਜ਼
ਅਤੇ ਫੌਲਕ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਾਜ਼
ਤਾਰ (ਤੰਤੀ) ਨਾਲ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣ

ਕਾਰਨ 'ਤੰਤੀ ਸਾਜ਼' ਅਖਵਾਏ। ਗੁਰੂ
ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਤੁੰਬੁਰਾ,
ਦੌਤਾਰਾ, ਸਿਤਾਰ ਅਤੇ ਚੌਤਾਰਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ
ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ
ਅੰਦਰ ਬੰਸਰੀ, ਅਲਗੋਜ਼ੀ, ਇਕਤਾਰਾ ਅਤੇ
ਸਾਰੰਗੀ ਵਰਗੇ ਸਾਜ਼ ਵਜਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ
ਮਨਾਈ ਹੈ।

ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਮਹਿਮਾ

ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਮਨ ਛੇਤੀ ਕਾਬੂ
ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ
ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਨ
ਇਕਾਗਰ ਹੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਲੱਗਦਾ ਸਮਾਂ ਕਿਵੇਂ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ
ਕੋਈ ਰੂਹ ਤੋਂ ਡਿੱਜ ਕੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ
ਉਹ ਸੁਰ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ
ਅਵਸਥਾ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਅਸਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਦੋਂ
ਕੋਈ ਮਾਨਸਿਕ, ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੋਵੇ
ਤਾਂ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ,
ਰੂਹ ਤੜਫਦੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਉਂ ਲੱਗਦਾ, ਜਿਵੇਂ
ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਾਡੇ ਹੀ ਦਰਦ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰ
ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਮਝਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਗੱਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ
ਦੀ ਸਿਹਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਮਨ
ਬਹੁਤ ਡੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਜਾ ਕੇ
ਅਰਦਾਸ ਜੋਦੜੀ ਕਰਨੀ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨੀਰ
ਵਹਿ ਤੁਰਨਾ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਕੀਰਤਨੀਆਂ ਪਾਸੋਂ
ਸ਼ਾਬਦ ਸੁਣਿਆ ਤੇਰੇ ਭਰੋਸੇ ਪਿਆਰੇ ਮੈਂ ਲਾਡ
ਲਡਾਇਆ। ਮੇਰੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮਾਨਸਿਕ
ਅਵਸਥਾ ਅਜਿਹੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਕਿ
ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ
ਦਾਤ ਦਿੱਤੀ, ਤੁਹਾਡੇ ਸਹਾਰੇ ਮੈਂ ਉੱਡੀ ਫਿਰਦੀ
ਹਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਲਾਡ ਲਡਾਉਂਦੇ ਜੀਵਨ
ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਹੋਈਆਂ ਭੁੱਲਾਂ
ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦੇ ਸਾਨੂੰ ਭੁੱਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਹ
ਦਿਖਾਓ ਬਖਸ਼ ਲਓ। ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਦੇ ਹੋਏ
ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਹੋਇਆ ਅੱਖੀਆਂਵਿੱਚੋਂ ਨੀਰ
ਵਹਿ ਰਹੇ ਸਨ, ਜੋ ਰੁਕਣ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੈ
ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਮੇਰੀ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਬਣ

ਗਈ। ਕੀਰਤਨ ਸੁਣ ਕੇ ਮਨ ਐਵੇਂ ਹੌਲਾ ਹੋ
ਜਾਂਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਭਾਰ ਮਨੋ ਲੈ ਗਿਆ
ਹੋਵੇ।

ਇਹ ਦੁੱਖ ਅਜਿਹਾ ਆਇਆ ਕਿ ਨਾਮ
ਦਾਰੂ ਬਣ ਗਿਆ ਉਸ ਨੂੰ ਭੁੱਲੇ ਵਿਸਰੇ ਫਿਰਦੇ
ਸਾਂ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣ ਕੇ ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ
ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ
ਕੀਰਤਨੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਦਵੀ ਕਿੰਨੀ ਉੱਚੀ ਅਤੇ
ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ
ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਰ੍ਗਬੀ, ਢਾਡੀ,
ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਵਜੀਰ ਹਨ।
ਇਹ ਉਪਾਧੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਭ
ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ
ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੀ
ਵਜੀਰਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੀਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਬਣਦਾ ਮਾਣ ਸ਼ਨਮਾਨ ਦੇ ਕੇ ਨਿਵਾਜੀਏ।

ਅਜੇਕੀ ਹਾਲਤ ਉਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ
ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਭੇਟਾ
ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ
ਕੀਰਤਨੀਏ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਬਣਦਾ ਮਾਨ ਸਨਮਾਨ
ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ । ਉਹ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰ
ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਤਨਖਾਈਏ ਹਨ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਹਦੀਆਂ ਭੇਟਾਂਵਾ। ਅਸੀਂ ਰੋਜਾਨਾ ਬਖਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜਦੇ ਹਾਂ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਗਲਤ ਕੰਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਇਹਨਾਂ ਵਜੀਰਾਂ ਦਾ ਚਾਰਿਤਰ ਛਿੱਗਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਵਜੀਰਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਗੱਲ ਢੁੱਕਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਇੱਕ ਦੋ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਾਰੇ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਕਰਤੇ ਬਣ ਕੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਹੈ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਵਜੀਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਪਾਲਣਾ ਪੇਸ਼ਣਾ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਲੋਚਦੇ ਹਨ ਇਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣ ਪੇਸ਼ਣ ਲਈ ਗੀ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਕੀ ਹੈ।

ਅਸੰ ਸਾਰੇ ਕਿਰਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਸਗੋਂ
ਇਹਨਾਂ ਵਜੀਰਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਸਾਡੇ
ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਹੈ। ਜੋ ਨਿਤ ਗੁਰੂ ਦੀ
ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਗਹੀਂਦੇ ਹਨ।
ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਰਸਨਾ ਤੇ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ
ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਭਲਾ ਮੰਗਦੇ ਹਨ। ਪਰ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਵਜੀਰਾਂ ਦੀ
ਤਨਖਾਹ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲੋਂ ਵੀ
ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੰ
ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।
ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਬਹੁਤ
ਉੱਚਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵਿਰਤੀ
ਕਰਮ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ ਵੀ ਤਾਂ ਅਸੰ
ਕੌਣ ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਜੀਰ ਨੂੰ ਕੁਝ
ਕਹਿਣ ਜਾਂ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਧਰਨਾ
ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਕੰਮ ਉਸ
ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਹੈ ਜੋ
ਸਭ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ
ਫਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ, ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਵਜੀਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਮਲੀ ਜੀਵਨ ਉੱਚਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਦਰ ਗੁਰੂ ਹਰ ਕਿਸੇ ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਉਸ ਤੇ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਮਾਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਵਜੀਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪਰਸਪਰ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਕੀਰਤਨੀ ਨੂੰ ਨਦਰ-ਏ-ਮਹਿਰਮਤ ਕਰਕੇ ਕੀਰਤਨੀਆ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀਰਤਨੀਆ ਗੁਰੂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਰਾਉਂਦੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਿਮਰਤਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕੀਰਤਨ ਕਰਕੇ ਮੇਰੀ ਵਡਿਆਈ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਲਯੁਗ ਦੀ ਇਸ ਹਨੇਰੀ ਵਿੱਚ ਕੀਰਤਨ ਹੀ ਪਧਾਨ ਹੈ ਗਰ ਮੱਖ ਵਾਕ ਹੈ:-

ਕਲਜੁਗ ਮਹਿ ਕੀਰਤਨ ਪਰਧਾਨਾ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਪੀਐ ਲਾਇ ਧਿਆਨਾ ॥
(ਅੰਗ-੧੦੨੫)

ਨਿਰਬਾਣ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ
 ਕਿ ਰਸਨਾ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਕਰੋ, ਹਿਰਦਾ
 ਗਾਹਕ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸੁਰਤ ਬਿਰਤੀ ਦੀ ਚਾਹਕ
 ਵਾਲੀ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਗੁਰਮਤਿ, ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਗੁਰੂ
 ਸ਼ਬਦ ਮਿਲ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਇੱਕ
 ਵਿਲੱਖਣ ਤੁਪ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
 ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ
 ਤੱਕ ਜੋ ਰੱਬੀ ਕੀਰਤਨ ਹੈ, ਉਹ ਸਭ ਦੇ
 ਹਿਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਠਾਰਦਾ ਹੈ। ਚਾਹੇ ਉਹ
 ਇਨਸਾਨ ਹੈ ਜਾਂ ਜੀਵ। ਜਦੋਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ
 ਸੁਰਤ ਟਿਕਾਊਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਉਸ
 ਸਮੇਂ ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ
 ਲਈ ਇਹ ਵਾਦ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਪਰ
 ਜੋ ਕਿਰਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ ਉਹਨਾਂ
 ਲਈ ਇਹ ਆਨੰਦ ਦੀ ਅਵਸਰਾ ਹੈ, ਮਨ ਦੀ
 ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊ ਦੀ ਅਵਸਰਾ ਹੈ।

- ਲੇਖਕ-
ਸਰਵਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੈਕਰਮੈਟੋ

ਨਾਨਕਸਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ, ਸ. ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਨਕੇ ਪਿੰਡ ਬਿਲਗਾ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ) ਵਿਖੇ 23 ਨਵੰਬਰ 1932 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਸੰਕਰ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ) ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ 1948 ਈ: 'ਚ ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੱਸਚ. ਅਤੇ ਡੀ.ਐ.ਵੀ. ਕਾਲਜ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਭ.ਸਚ. ਕਰਨ ਉਪ੍ਰੰਤ ਭ.ਠ. ਕੀਤੀ। ਸ: ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਸੰਕਰ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਾਲ ਸਾਇੰਸ ਮਾਸਟਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ। ਪੜ੍ਹਾਈ 'ਚ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਹ, ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਅਤੇ ਸਤਰੰਜ ਦੇ ਵੀ ਚੰਗੇ ਖਿਡਾਰੀ ਰਹੇ ਸਨ। ਸ: ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ, ਸੰਨ 1965 ਈ: 'ਚ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਕੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਚਲੇ ਗਏ ਪਰ, ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜੰਗ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਛੁੱਟੀ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਪਿਆ। ਸੰਨ 1966 ਈ: 'ਚ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਕੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਚਲੇ ਗਏ। ਟੈਕਸਾਸ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸੰਨ 1974 'ਚ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਆਈ.ਟੀ. ਵਿੱਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਿੰਗ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ। ਸ: ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਸ਼ੇ 'ਚ ਬਹੁਤ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਹਰ ਸਾਲ ਜੰਤਰੀ ਖਰੀਦਦੇ ਸਨ। ਜੰਤਰੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਤਿੰਧ, ਘੜੀ, ਪਲ, ਨਛੱਤਰ, ਯੋਗ ਆਦਿ ਨੂੰ ਜਾਨਣ/ ਸਮਝਣ ਸਬੰਧੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵੱਧਦੀ ਗਈ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨੀਆਂ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੈਲੰਡਰ ਸਬੰਧੀ, ਸੂਰਜ ਸਿਧਾਂਤ', 'ਗੁਰ ਲਾਘਮ' 'ਮਕਰੰਦ ਸਾਰਣੀ' ਆਦਿ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਸ: ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਘੋਖਿਆ ਅਤੇ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਟੇਵੇ/ ਜਨਮ ਪੱਤਰੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਖ-ਪਤਚਰ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈ। 1985 ਈ: ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਤਾਰੀਖ ਇੱਕ ਤੋਂ ਦੁਸਰੀ ਪੱਧਰੀ 'ਚ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਬਦਲੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਤਿਹਾਸ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਘਟਨਾ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਾਰੀਖਾਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚ ਕਿਹੜੀ ਤਾਰੀਖ ਸਹੀ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਵਖਰੇਵੇਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਚੰਦਰ-ਸੂਰਜੀ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਤੇ ਹਿਜਰੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ,

ਸ. ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਜੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ

ਸ: ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੁਰੇਵਾਲ ਜੀ ਨੇ 500 ਸਾਲਾਂ ਜੰਤਰੀ (1469-2000) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਹਿਜਰੀ ਕੈਲੰਡਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਵੱਡ ਅਕਾਰੀ ਕਿਤਾਬ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ 2007 ਈ: 'ਚ ਛਈ। ਇਸ ਖੋਜ ਭਰਪੂਰ ਪੁਸਤਕ ਲਈ ਸ: ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੂੰ 'ਜੀਵਨ ਭਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ' ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਕਾਲਜ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ 'ਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਰੇਵਾਲ ਕੌਰਨਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛੋਟੇ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਗਸਤ 2022 ਈ: ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕਿਤਾਬ, "Nanakshahi Calendar with Calendar Conversion Tables for 632 Years" (1469-2100 ਈ:) ਛਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖੋਜ ਪੱਤਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਸੈਮੀਨਾਰਾਂ 'ਚ ਪੜ੍ਹੇ ਅਤੇ Journals 'ਚ ਛਾਪੇ ਗਏ।

ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵੇਲੇ, ਬਹੁਤ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤਾਰੀਖਾਂ (ਜੂਲੀਅਨ ਅਤੇ ਗਰੈਗੋਰੀਅਨ) ਲਿਖਣੀਆਂ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਕ ਕੈਲੰਡਰ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿੱਚ, ਤਾਰੀਖਾਂ ਦੀ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਾਧਨ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਗਲਤੀਆਂ ਦਰ ਗਲਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 500 ਸਾਲਾ ਜੰਤਰੀ (1469 ਈ: 'ਤੋਂ 2000 ਈ:) ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਜਿਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ, ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ (ਵਦੀ-ਸੂਦੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੇ), ਹਿਜਰੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਅਤੇ ਦਿਨ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਗਈ।

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦੇ 34 ਵਸੀਲਿਆਂ 'ਚ ਸਾਰੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਉਪ੍ਰੰਤ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਸਹੀ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੋਂ ਇਤਿਹਾਸਕਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਸਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਉਪ੍ਰੰਤ 1998 ਈ: ਨਾਨਕਸਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕਰਨ ਉਪ੍ਰੰਤ, ਜਥੇਦਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਨੇ 1999 ਤੋਂ ਨਾਨਕਸਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਨਕਸਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰੁੱਤਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਨਿਰੰਤਰ ਟੁੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਾਨਕਸਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਮੁਤਾਬਕ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਾਣੀ, ਰੁੱਤੀ ਸਲੋਕ (ਰਾਮਕਲੀ ਰਾਗ) 'ਚ ਦਰਜ ਛੇ ਰੁੱਤਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ, ਨਾਨਕਸਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਹਰ ਸਾਲ 23 ਪੋਹ/ 5 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਹੀ ਆਉਣਗੇ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਾਨਕਸਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਮੁਤਾਬਕ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਾਰੀਖਾਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਜਿਹੜੀਆਂ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹੇ ਵੱਖ ਰੱਖ ਰਿਹਾਂ ਹੈਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦੀਆਂ ਰੁੱਤਾਂ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਉਹੀ ਰਹਿਣ ਗੀਆ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹੇ ਵੱਖ ਰੱਖ ਰਿਹਾਂ ਹੈਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦੀਆਂ ਰੁੱਤਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਨਿਰੰਤਰ ਟੁੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਨਾਨਕਸਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀ ਐਨੀ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ, ਸਰਲਤਾ ਅਤੇ ਸਮਝਣ 'ਚ ਆਸਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬੇਸਮਣੀ ਕਾਰਨ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਥਕ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਥੇਦਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਲਈ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2003 ਈ: 'ਚ ਨਾਨਕਸਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਤਾਕਤਾਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਕੈਲੰਡਰ ਹੋਵੇ ਜਿਹੜਾ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਗਿਆਨ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਉਤਤਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀਆਂ ਤੇ ਅੰਤ ਮਾਰਚ 2010 ਈ: ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਫਿਰ ਮਿਲਗੇ ਕੈਲੰਡਰ, ਸੂਰਜੀ ਬਿਕ੍ਰਮੀ (ਦ੍ਰਿਕ ਗਿਣਤ ਸਿਧਾਂਤ) ਕੇਮ ਦੇ ਸਿਰ ਮੜ੍ਹੇ ਦਿੱਤਾ।

ਸ: ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੁਰੇਵਾਲ ਜੀ ਨੇ 500 ਸਾਲਾਂ ਜੰਤਰੀ (1469-2000) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਹਿਜਰੀ ਕੈਲੰਡਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਵੱਡ ਅਕਾਰੀ ਕਿਤਾਬ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ 2007 ਈ: 'ਚ ਛਈ। ਇਸ ਖੋਜ ਭਰਪੂਰ ਪੁਸਤਕ ਲਈ ਸ: ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੂੰ 'ਜੀਵਨ ਭਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ' ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਕਾਲਜ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ 'ਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਰੇਵਾਲ ਕੌਰਨਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛੋਟੇ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਗਸਤ 2022 ਈ: ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕਿਤਾਬ, "Nanakshahi Calendar with Calendar Conversion Tables for 632 Years" (1469-2100 ਈ:) ਛਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖੋਜ ਪੱਤਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਸੈਮੀਨਾਰਾਂ 'ਚ ਪੜ੍ਹੇ ਅਤੇ Journals 'ਚ ਛਾਪੇ ਗਏ। ਨਵੀਂ ਛਾਪੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀ ਉਹ ਆਧਾਂ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖ ਤਾਂ ਗਏ, ਪਰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੀਲੀਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਨੇਡੀਅਨ ਸਿੱਖ ਸਟੱਡੀ ਐਂਡ ਟੀਚਿੰਗ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਰੀ ਵਿਖੇ ਰੱਖੇ ਸਮਾਗਮ (23 ਸਤੰਬਰ 2022 ਈ) ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾ, ਉਹ 22 ਸਤੰਬਰ 2022 ਦਿਨ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਛਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਏ।

ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਇਸਲਾਮ ਜਗਤ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ. ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੁਰੇਵਾਲ ਦੀ ਖੋਜ ਦੀ ਕਦਰ ਕੀਤੀ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਚੌਥੀਆਂ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਖਾਤਰ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਮੜ (ਮਾਰਚ 2010 ਈ: ਦਿਕ ਗਿਣਤ ਸਿਧਾਂਤ) ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੜੇ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਲਿਖਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਉਪਰ ਸਿਆਸਤ ਭਾਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਹੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਸਿਆਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

23 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਬਰਸੀ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

- ਲੇਖਕ -

Email: bhagwansinghjohal@gmail.com

ਜਲਿਆਂਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦੇ ਖੂਨੀ ਸਾਕੇ ਤੋਂ
ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਖੂਨੀ ਸਾਕਾ
ਹਿਦਸਤਾਨ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵਾਪਰਿਆ।
ਇਸ ਸਾਕੇ ਨੂੰ ਬਜਬਜਘਾਟ ਦੇ ਖੂਨੀ ਸਾਕੇ
ਵਜੋਂ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਇਹ ਖੂਨੀ ਸਾਕਾ ਹੁਗਲੀ ਨਦੀ ਦੇ
ਕਿਨਾਰੇ ਬਜਬਜਘਾਟ ਨਾਂਅ ਦੀ
ਬੰਦਰਗਾਹ 'ਤੇ 29 ਸਤੰਬਰ, 1914 ਨੂੰ
ਵਾਪਰਿਆ। ਇਸ ਖੂਨੀ ਸਾਕੇ ਸਮੇਂ ਜਿਸ
ਜੁਝਾਰੂ ਸਿੱਖ ਆਚੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ
ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ
ਅਜਾਦੀ ਲਈ ਨਵੀਂ ਚੇਤਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ
ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਸ ਮਹਾਨ
ਸਿੱਖ ਆਚੂ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੱਖ
ਕਾਮਾਚਾਟਾਮਾਰੂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਨਾਲ ਹਰ ਬਸਰ
ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੱਖ
ਦਾ ਜਨਮ ਪਿੰਡ ਸਰਹਾਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤਰਨ-
ਤਾਰਨ ਵਿਖੇ 1861 ਈ: ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਸ. ਹੁਕਮ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥ
ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਧੰਦਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਬਾਬਾ
ਜੀ ਨੇ ਮੁੰਡਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਪਿਤਾ
ਪੁਰਖੀ ਕਿੱਤਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ।
ਪਰ ਇਹ ਕਿੱਤਾ ਹੁਣ ਵਾਂਗ ਉਦੋਂ ਵੀ
ਲਾਭਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਮਨ
ਵਿੱਚ ਵਿਉਪਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲਗਨ ਸੀ।
ਇਸੇ ਲਗਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਹਿਲਾਂ
ਮਲਾਇਆ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ
ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਚਲੇ ਗਏ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ
ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਆਸੇ ਨੂੰ ਰੱਖ ਕੇ ਕੁਝ
ਸਮੇਂ ਲਈ ਠੇਕੇਦਾਰੀ ਦਾ ਕਿੱਤਾ ਕੀਤਾ।
ਬੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਠੇਕੇਦਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼
ਕਾਮਾਚਾਟਾਮਾਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈ ਲਿਆ।

ਬਾਬਾ ਜੀ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ ਤਰਾਰ ਬੁਣੀ ਦੇ
ਮਾਲਕ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ
ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ
ਆਰਬਿਕ ਮੰਦਹਾਲੀ ਦਾ ਢੁਖ ਅਤੇ
ਗੁਲਾਮ ਹੋਣ ਦੀ ਲਾਹੌਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ
ਅੰਗੋਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਲੱਟ ਖਸ਼ਟ ਦੀ ਮਾਰੁ
ਨੀਤੀ ਘਰ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਂਝੇ
ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ 376
ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਸਮੇਤ ਇਕ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ
ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ
ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ 30 ਰੈਚ
ਸਿੱਖ ਯਾਤਰੂ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਸਨ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਨਾਂਅ
ਕਾਮਾਚਾਟਾਮਾਰੂ ਦੀ ਬਾਂ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਜਹਾਜ਼ ਰੱਖਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰ੍ਗਬ੍ਰਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵੀ ਇਸ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ
ਵਪਾਰਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਕੜ ਕੋਲਾ ਵੀ
ਇਸ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਭਰਿਆ ਗਿਆ।
ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਇਥੇ ਹੜਮਤ ਕਰ ਰਹੀ ਅੰਗੋਜ਼ ਸਰਕਾਰ
ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਪਾਈਆਂ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤੁਰੀਆਂ ਨੂੰ

29 ਸਤੰਬਰ ਲਈ ਕਾਮਾਗਾਟਾਮਾਰੂ ਸਾਕੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼
ਜਦੋਂ ਨਿਹੱਥੇ ਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰਿਆ-ਸਾਕਾ ਬਜਬਜਘਾਟ

ਝੱਲਦਿਆਂ ਆਖਰ ਇਹ ਜਹਾਜ਼ ਹਾਂਗਕਾਂਗ
ਤੋਂ ਵੈਨਕੂਵਰ ਲਈ 4 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1914 ਈ:
ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਸਮੁੰਦਰੀ ਸਫਰ ਤੌਅ
ਕਰਕੇ 22 ਮਈ, 1914 ਈ: ਨੂੰ ਇਹ
ਜਹਾਜ਼ ਵੈਨਕੂਵਰ (ਕੈਨੇਡਾ) ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ
ਆਖਰ ਇਸ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਬੰਦਰਗਾਹ ਤੋਂ
ਪਿਛੇ ਹੀ ਰੋਕ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਜਹਾਜ਼
ਵਿੱਚ ਸਫਰ ਕਰ ਰਹੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ
ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਯਾਤਰੂਆਂ ਨੂੰ ਉਤਰਨ ਦੀ
ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਿਹੜੇ ਕੈਨੇਡਾ
ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸਿੱਧ ਕਰ ਸਕੇ। ਬਾਕੀ
ਸਾਰੇ ਮੁਸਾਫਿਰ ਲਗਪਗ ਦੋ ਮਹੀਨੇ (23
ਜੁਲਾਈ ਤੱਕ) ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਸਥਤ ਪਹਿਰੇ
ਹੋਠ ਰੋਕੀ ਰਹੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ
ਦੌਰਾਨ ਸਮੁੰਦਰ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਨ
ਆਦਿ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ
ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਸਾਫਰ
ਅਨੇਕਾਂ ਭਿਆਨਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ
ਹੋ ਗਏ।

ਅਨੇਕਾਂ ਕਠਿਨਾਈਆਂ ਤੇ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ
ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਕੇ ਇਹ ਮੁਸਾਫਿਰ 29
ਸਤੰਬਰ, 1914 ਈ: ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ
ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹੁਗਲੀ ਬੰਦਰਗਾਹ 'ਤੇ
ਪਹੁੰਚੇ। ਇਸ ਘਾਟ ਦਾ ਨਾਨਾ ਬਜ਼ਬਖ਼ਾਟ
ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਡਰਤ ਵਿੱਚ
ਰਾਜ ਕਰ ਰਹੀ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ
ਸਾਰੇ ਮੱਤਜ਼ੀਵਤੇ ਵਿਦਕੋਹੀ ਨੁਜ਼ਾਦ ਆਉਂਦੇ

ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਢੇ ਪੰਜ
ਮਹੀਨੇ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਬੰਦਰਗਾਹ 'ਤੇ
ਪ੍ਰੇਸ਼ੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਉਤਰਨ
ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੇ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਤਲਾਸੀ ਲਈ
ਗਈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੁੱਬ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਨ
ਆਏ ਸਾਰੇ ਬਾਚੀ ਮੁਸਾਫਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਬੰਦ
ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ।

17 ਮੁਸਲਿਮਾਨ ਮੁਸਾਫਿਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ
ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਹੋ
ਗਏ। ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਮੁਸਾਫਿਰ ਜੁੜਾਰੂ ਸਿੱਖ
ਆਚਾਰੂ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੀ
ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰ੍ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵੱਲ ਨੂੰ
ਜਲੂਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਪੈਦਲ ਚਲ ਪਈ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਰੱਹਿਰਾਸ
ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ। ਏਨੇ ਨੂੰ
ਛੋਜ ਅਤੇ ਪੁਲਸ ਦੀਆਂ ਟੁੱਕੜੀਆਂ ਨੇ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੁੜਾਰੂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਉਤੇ ਗੋਲੀਆਂ
ਦੀ ਬੁਛਾੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ
ਯਾਤਰੂ ਚਿਹ੍ਨਡਾਰ ਕਰ ਲਏ ਗਏ।
ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਮੁਤਾਬਕ 18 ਮੁਸਾਫਿਰ
ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਾ ਜਾਮ ਪੀ ਗਏ। ਇਸ
ਬਜ਼ਬਜ਼ਾਟ ਦੇ ਖੂਨੀ ਸਾਕੇ ਨੇ ਦੇਸ਼
ਭਰਾਤਾਂ ਅੰਦਰ ਅਜਾਦੀ ਦੀ ਚਿਣਗਾ ਨੂੰ
ਹੋਰ ਤਿੱਖਾ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਖੂਨਾ ਸਾਕ ਸਮ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦੁ

ਗਲਾਸਗੇ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਦਿਨ ਖੇਡ ਸਮਾਰੋਹ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ

ਗਲਾਸਗ , (ਹਰਜਾਂ) -
 ਦੁਸ਼ਟ ਪੁਆਦਤਾ) -
 ਗਲਾਸਗੋ ਦੀ ਸਮਾਜ
 ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾ ਸਕਾਰਿਟ
 ਨਸਲੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ
 ਸਪੋਰਟਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ
 (ਸੈਮਸਾ) ਵੱਲੋਂ
 ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਨਾਲ
 ਜੋੜਨ ਅਤੇ ਖੇਡ
 ਦੁਆਰਾ ਸਰੀਰ
 ਤੰਦਰਸਤ ਰੱਖਣ

ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਂਦੇ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਖੇਡ ਦਿਨ ਸਮਾਰੋਹ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ

ਤੁਹਾਡੇ ਰਖਣ ਵਿਚ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਸਿਖਾਉਣ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਗਲਾਸਗੇ ਦੇ ਕੈਲਵਿਨਗਰੋਵ ਪਾਰਕ 'ਚ ਇੱਕ ਰੋਜ਼ਾ ਖੇਡ ਸਮਾਰੋਹ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਫੁੱਟਬਾਲ, ਕ੍ਰਿਕੇਟ, ਬੈਡਮਿੰਟਨ, ਰੱਸਾ-ਕੱਸੀ, ਤੀਰਾਂਦਾਜ਼ੀ, ਟੀਨ ਕੈਨ ਚੈਲੰਜ, ਠੱਗ ਆਫ ਵਾਰ ਆਦਿ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਦਿਨ ਸੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ, ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ, ਨਾਨਾ-ਨਾਨੀ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨਾਂ ਪੀੜੀਆਂ ਨੇ ਇਕੱਠਿਆਂ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਹੌਸਲਾ ਅਫਜ਼ਾਈ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਮੈਂਬਰ ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ ਮਿਨਹਾਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੇਸਮਾ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਕੇ ਏਸੀਆਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਬਰਤਾਨਵੀ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਕੌਸੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਰਗਰਮੀ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਲੇਖਿਕਾ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਚਾਹਨ (ਸਾਉਂਡਾਲ)

ਪਰ ਸੱਚਾਈ ਵੱਲ ਭਾਡੀ ਮਾਰੀ ਤੋਂ
ਭਾਵ ਸਮਝ ਆਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਤਾਂ
ਸਭ ਤੋਂ ਸਿਆਣੇ ਹਨ, ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ
ਦੇਣ ਅਤੇ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਨੇ, ਮੂਰਖ ਤਾਂ
ਅਸੀਂ ਹਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਆਖਦੇ ਤੇ
ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ, ਸੰਸਾਰੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਜੋ
ਸਾਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਅਸੀਂ ਉਹਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਮਾਣਦੇ
ਹਾਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਦੇ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ,
ਸਰਗੋਂ ਹੋਰ, ਹੋਰ ਦੀ ਧੁੰਨ ਵਿੱਚ ਮਘਨ ਹੋ
ਕੇ ਕੋਲ ਹੁੰਦੇ ਨੂੰ ਭੀ ਵਰਤਦੇ ਨਹੀਂ, ਕਈ
ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਬੰਦਾ ਲਾਲਚ ਲੋਭ ਵਿੱਚ ਫੌਸ
ਕੇ ਜਿੰਦਗੀ ਢੁੱਭਰ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਘੱਟ
ਉਮਰ ਫੁੱਕ ਭੀ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਮੇਰੇ
ਨਾਲ ਇਕ ਗੁਜਰਾਤੀ ਸਥੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ
ਸੀ, ਬਰੇਕ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਰੱਲ ਸਨਾਉਣ ਲੱਗਾ
ਪਈ ਕਹਿੰਦੀ ਸਾਡਾ ਗੁਜੂ ਭਾਈ ਦੇ
ਦੁਕਾਨਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ, ਸਵਾਸ ਨਿਕਲ
ਗਏ, ਧਰਮਰਾਜ ਗਏ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ ਮੈਂ
ਇਤਨਾ ਕੁਝ ਦਿੱਤਾ ਜਗਤ ਨੂੰ ਕੀ ਚੰਗਾ
ਲੱਗਾ, ਅੱਗੋਂ ਗੁਜੂ ਭਾਈ ਬੋਲਿਆ, ਦੇ
ਦੁਕਾਨੇ ਖੋਲ੍ਹੀ ਤੀਜੀ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲੱਗਾ
ਆਪ ਨੇ ਬੁਲਾ ਲਿਆ, ਧਰਮਰਾਜ ਕਹਿੰਦਾ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੜ੍ਹੇ ਪਿੱਛੇ ਐਥੇ ਭੀ ਦੁਕਾਨਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ
ਲੱਗ ਜਾਉਗਾ, ਸਾਡਾ ਯਾਨੀ ਸੰਸਾਰੀ
ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਇਹ ਹਾਲ ਹੈ ਨਾ ਤਾਂ ਧਰਮ ਦਾ
ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਾ ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ, ਜੀਹਦੇ
ਕਰਕੇ ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਹਨੇਰਗਰਦੀ, ਭੜਾ
ਨੱਠ, ਆਪੋ ਧਾਪੀ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਭੀ
ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਮਾਇਆ ਨੂੰ ਨਿੰਦਕੇ
ਅਪਣੀ ਝੇਲੀ ਅੱਡ ਲੈਂਦੇ ਨੇ ਇਹਦੇ ਵਿੱਚ
ਪਾ ਦਿਉ ਤੁਸੀਂ ਬੱਚ ਜਾਵੇਗੇ ਜੀਹਨੂੰ
ਮਰਜ਼ੀ ਪੁੱਛ ਲਵੇ ਸਭ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਤੋਂ ਅੱਖੇ
ਤੇ ਮਾਣ-ਮੰਤੇ ਨਹੀਂ, ਅੱਜ ਸਮਾਰਾਮ
ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਲੰਗਰ ਵਧੀਆ ਬੈਠੋ
ਪੱਕੀ ਪਕਾਈ 15 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਹਿਰ
ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਬਾਨੀ ਰੱਹਿਬਰ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ
ਆਮਦ 'ਤੇ ਜਲੂਸ ਸੀ, ਕੋਈ ਸੜਕਾਂ ਨੀ
ਬੰਦ, ਬੰਸਾਂ ਨੀ ਬੰਦ, ਲੋਕੀ ਬੜੀ ਬਹੁਤੀ
ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਫੇਰ ਭੀ ਆਪਣੇ ਕਮ-ਕਾਰਾਂ
'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਮੈਂ ਹਰ ਵਰਗਾ, ਭਾਈਚਾਰੇ
ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਨ ਦੀ ਆਦੀ ਹਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਹੁਣ
ਸਾਰਾ ਰਸਤਾ ਨਾਲ ਤੁਰਨ ਦੀ ਹਿੰਦਤ
ਨਹੀਂ ਪਰ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੁਆਈ ਉਥੇ
ਸਾਬਕਾ ਕੋਸ਼ਲਰ ਸ਼੍ਰੀ ਮਤੀ ਨੁਗੀ ਮਿਲੀ
ਬੜੀ ਖਸ਼ ਹੋਈ ਫੋਟੋਆਂ ਭੀ ਖਿੱਚੀਆਂ, ਮੇਰੀ
ਬੇਟੀ ਕਹਿੰਦੀ ਮੰਮੀ ਤੇਜ਼ੀ ਦਿਲੀ ਇੱਸਾ ਪੂਰੀ
ਹੋ ਗਈ ਤੂੰ ਖਸ਼ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਸਾਂਝ ਪਾਲੀ
ਕੋਈ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੇ ਸਟਾਲ ਆਦਿ ਨਹੀਂ
ਸੀ, ਆਪਣੇ ਪੈਰੀਬਰ ਦੇ ਗੁਣਵਾਨ ਹੋ ਕੇ
ਠਰੇਮੇ ਨਾਲ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਸਾਡੀ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਭੜੋ ਨੱਠੋ ਨਹੀਂ ਤੇ ਸਟਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੱਚਾ
ਪੱਕਾ ਲਵੇ ਕੁਝ ਖਵੇ ਕੁਝ ਸਿਟੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ
ਤੰਗ ਕਰੋ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਨਉਂ, ਨਾ
ਕੀਰਤਨ ਸੁਣੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕੋਈ
ਅਨੁਸਾਸਣ, ਬੱਸ ਧੱਕਮ, ਧੱਕੇ ਤੇ ਅੰਤ
ਧੱਕੇ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਦਖੀ, ਪਲਸ

**ਮੁਰਖ ਲੋਕ ਸਦਾ ਸੁਖੀ ਸੌਂਦੇ
ਕਿੱਡੀ ਡੁੰਘੀ ਸੋਚ ਦੀ ਤੁਕ ਹੈ**

ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕੌਸਲ ਕੋਈ ਸੁਚਨਾ ਨਹੀਂ ਹਾਂ
80 ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਡ ਜ਼ਰੂਰ ਦਸਵੰਧ ਦਾ ਸੌਪਦੇ
ਨੇ ਜੇਕਰ ਐਨੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਰਾਰ—
ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਪ੍ਰਵੇਸ਼
ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ? ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਾਧਨ
ਕਾਰਗਾਰ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਤੌਰ ਤਰੀਕੇ
ਬਦਲਣੇ ਪੈਂਦੇ ਨੇ, ਹੁਣ ਦਿਨੋ ਦਿਨ
ਚੈਨਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਧਰਮ ਦੀ ਸੁਰਤ ਮੂਰਤ ਹੀ
ਪਛਾਨਣ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋਗੀ, ਸਾਧਾਂ ਦਾ
ਗਲੁਬਾ ਵੱਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰਦਾ ਹੁਣ
ਅੰਗੇ ਵਧੇ ਸੁਧਾਰ ਵੱਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜ਼ਰੂਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕ
ਭੀ ਮਜ਼ਬੂਰਨ ਸੰਗਤ ਮੁਹਾਰ ਦੇਖ ਸੋਚਣ
ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ।

ਬੀਬੀ ਸਾਡੀ ਬੜੀ ਸਿਆਣੀ ਰਿਧੇ ਪੱਕੇ
ਪਾਵੇ ਪਾਣੀ, ਯਿਹੀ ਹਵਾਲ ਹੋਏਂਗੇ ਤੇਰੇ,
ਅੱਗੋਂ ਸਾਡੀ ਔਲਾਦ ਬੇਵੱਸ ਹੋ ਜਾਣੀ ਹੈ
ਕੇਵਲ ਆਹ ਲਹਿਰੀ ਭੋਕੇ ਹੀ ਲਾਹੇ ਲੈ ਲੈ
ਭਵਿੱਖ ਪੁੰਦਲਾ ਕਰੀ ਜਾਣਗੇ, ਸਮਾਚਾਮ
ਧਰਮ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹਨ ਵਧਾਰਾਂ ਲਈ ਨਹ,
ਚਿੰਤਕ ਪੜ੍ਹਚੋਲ ਕਰੋ, ਆਹ ਸਾਣਾਂ ਮਹਿਤਾਂ
ਦੇ ਹੋਸਲੇ ਵਧਰੋ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲਾਹਣਾਂ,
ਸ਼ਰਮ ਆਦਿ ਅੰਖਰ। ਨੰਦੇੜ (ਹਜੂਰ
ਸਾਹਬ) ਕਦੋਂ ਮਰਿਯਾਦਾ ਸੀ? ਕੀ ਉਥੋਂ
ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਲਾਚਾ ਸਨ, ਆਪ
ਨਿਤਾਰੇ ਕਰੋ। ਕੀ ਫੇਰ ਅਕਾਲ ਤਬਤ ਦਾ
ਸਿਧਾਂਤ ਸੀ? ਝਗੜੇ ਝਮੇਲੇ ਤਾਂ ਕਦੀਮ
ਅਤੇ ਗੁਰੂਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਟੇ, ਆਪਸੀ
ਯੜੇਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗੁਰਤਾ ਗੱਦੀਆਂ
ਸਬਾਪਤ, ਪੰਜ ਵਰਿਆਂ ਦੇ ਬਾਲਕ ਨੂੰ
ਗੱਦੀ ਨਸ਼ੀਨ ਕਿਸ ਕਰਕੇ ਬਾਪਿਆ, ਹਾਂ
ਜਦੋਂ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਸੀਂ ਉਹਨੂੰ
ਵਧੀਆ ਮੇਨਦੇ ਹਾਂ, ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਆਦਿ
ਜੁਗਾਦ ਜੋੜਦੇ ਹਾਂ, ਜੀ ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਵਿੱਚ
ਆਹ, ਹਾਲਾਂਕਿ (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ)
ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਨਾ ਕੋਈ
ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਭੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ
ਆਪਣੀ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਸੁਝੋਭਿਤ ਨਹੀਂ, ਭਾਈ
ਗੁਰਦਾਸ ਪ੍ਰਡਤਾਂ ਦਾ ਵਿੱਦਿਆਰਥੀ ਵੇਦਾਂ,
ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਨਾ ਧਨੀ ਸੀ, ਲੇਖਕ
ਸੀ ਪਰ ਉਹਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਹੀ
ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਥੋਂ ਗੁਰਮੁਖੀ ਆਖੀ
ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁਖੀ ਦਾ ਮਾਅਨਾ ਮੁੰਹੋ ਬੋਲੀ,
ਸਾਰੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਭਾਖਿਆ? ਚਲੋ ਹੋਰ
ਪੇਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਮਰਾਰੋਂ ਜਾ ਕੇ ਬੀੜ,
ਫੇਰ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਆਦਿ ਰ੍ਰੰਥ, ਰ੍ਰੰਥ, ਫੇਰ (ਗੁਰੂ
ਰ੍ਰੰਥ) ਫੇਰ ਸੀ ਗੁਰੂ ਹੁਣ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰ੍ਰੰਥ
ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅਤੇ ਸਾਹਬ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲ
ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਰੁਮਾਲੇ, ਚੌਰ, ਗੁਰੂ ਘਰ
ਸਭ ਸਾਹਬ ਨੇ।

ਹੈਡ ਲਾਈਨਜ਼ ਕੁਝ ਕੋੜੀਆਂ ਤੇ ਕੁਝ
 ਦੇਣ ਤੌਣੀਆਂ ਪੁਰਾਣੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਜਦੋਂ ਭੀ
 ਕਿਸੇ ਸਮਾਜਾਮ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਮਿਲੀਏ
 ਪਾਸੇ ਬੈਠ ਵਟਾਂਦਰੇ ਵਿੱਚ ਮਘਨ ਹੋਰਾ
 ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਟੱਪਣ ਜੋਬੋ ਤਾਂ ਹਾਂ ਨਹੀਂ
 ਪਾੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ (ਇਥੋਂ ਦਾ) ਪਿੱਛੇ
 ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜਲੰਧਰ ਵੱਲੋਂ ਦਸੇ ਸਾਡੇ
 ਪਿੰਡ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਾਧਾ

ਸੁਆਮੀਆਂ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਨਾ ਡੇਰਾ ਸੀ, ਮਗਾਰੋਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬਣਿਆ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਜੀ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਭੀ ਬਾਵਾ ਡੇਰਾ ਬਹੁਤ ਜਮੀਨਾਂ ਵਾਲਾ ਸੀ ਮਹੱਤ ਬਜ਼ਰੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਹਾਲੇ ਸੰਗਰਾਂਦ ਨੂੰ (ਗੁਰੂ ਰ੍ਗ੍ਰਾਂਬ) ਦਾ ਪਾਠ ਭੋਗ, ਖੰਡ ਦੀ ਦੇਰਾ, ਗੁੜ ਦਾ ਕੜਾਹ, ਲੰਗਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਸਾਡੀ ਦਾਦੀ ਮਾਂ ਜੀ ਦੀ ਸਵਾ ਰੁਪੈ ਦੀ ਦੇਰਾ ਹਰ ਵਾਰ ਲਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਦੇਰਾ ਕੜਾਹ ਪੰਡਤ ਹੇਸ਼ਾ ਰਾਜ (ਹੇਸ਼) ਬਣਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਹਲਵਾਈ ਭੀ ਸੀ ਹੱਟੀ ਭੀ ਕਰਿਆਨੇ ਦੀ ਖਲ ਵੱਖੇ ਆਦਿ ਭੀ, ਸਾਡੇ ਘਰ ਸਾਰੀ ਸੌਦਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਅਸੀਂ ਤਾਇਆ ਜੀ ਆਬਦੇ ਸਾਂ ਉਹ ਮਾਜੀ ਨੂੰ ਤਾਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਖੰਡ ਦਾ ਖਾਣ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਮਾਂਜੀ ਕੋਲੀ ਲਿਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਮਗਾਰੋਂ ਤਾਇਆ ਜੀ ਹੇਸ਼ ਘਰ ਦੋ ਸੇਰ ਕੜਾਹ ਦੇ ਕੇ ਭੀ ਜਾਂਦੇ ਸੀਂ ਦੇਰਾ ਕਰਕੇ, ਇਕ ਸਾਮ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਂਜੀ ਬਾਵਾ ਡੇਰੇ ਦੇਰਾ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਬਾਵਾ ਜੀ ਨੇ ਪਤਾਸੇ ਖਿੱਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਖੀਸੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦੇਣੀਆਂ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਤਿਹਾਰ 'ਤੇ ਕੜਾਹ ਵਾਪੂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਫੇਰ ਘਰ ਪੰਜ ਸੱਤ ਸੇਰ ਦੇਣ ਤਾਇਆ ਜੀ ਨੇ ਆਉਣਾ ਮੈਨੂੰ ਕਰਿਣਾ ਪੁੱਤ ਪੰਗਾਤ ਕਰ, ਵੰਡੋ ਆਸ ਗੁਆਂਢ, 60ਵਿਆਂ ਬਾਵਾ ਜੀ ਚੜਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੱਦੀ ਸੌਪ ਗਏ ਉਹ ਬਾਵਾ ਭਾਪ ਕੇ ਕਿ ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਜਮੀਨ ਜਥਤ ਨਾ ਕਰ ਲੈਣ ਵੇਚ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਭੱਠਾ ਲਾਇਆ ਤੇ ਇੱਟ ਫਰੀ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਗੁਰ-ਦੁਆਰਾ ਬਣਿਆ, ਉਦੋਂ ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੁੰਦੇ, ਅੱਜ ਹਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਇਤਿਹਾਸਕ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੱਥ ਸੇਰੇ-ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਦੇਣ ਨੇ ਅੱਜ ਦੇਖੋ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਯੁਵਕ ਨੂੰ ਭੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਆਖੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਸੰਧੀ ਦੀ ਕਪੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਥੇ ਮਾਰੋ ਅਪਣਾ ਰਾਜ ਭਾਗ ਤੇ ਵਸਤਾਂ ਮੰਗੋ, ਆਹ ਨਵਾਂ ਅੰਡੰਬਰ ਜੀ ਅਸੀਂ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਮਿੱਟੀ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਾਂ, ਚੈਨਲ ਵਾਲਾ ਸਮਾਧ ਨੂੰ ਸਮਾਧੀ ਦੱਸੋ, ਸਿੱਧ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਤਿ ਦੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਹਾਂ, ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਦੀ ਧੁਨ ਪਰ ਸੋਚ ਸਾਡੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਹੱਤਵ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੁਣ ਚੈਨਲ ਮਹੱਤ ਨੇ ਜਰਾ ਜਿੰਨੀ ਆਮਦਨ ਘਟਦੀ ਦੇਖ ਕਿਸੇ ਹਰਿ-ਦੁਆਰ ਦੇ ਜੋਰੀ ਨੂੰ ਫੜ ਬੈਠਦੇ ਨੇ ਆਹ ਜੀ ਫਲਾਣੇ ਬਾਂ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਬਾਂ ਹਸਪਤਾਲ, ਡੇਰਾ, ਸਰਾਂ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਰੱਡੀਆਂ ਦੀ ਪਾਰਕਿੰਗ ਬੱਸ ਜੀ ਸਵਰਗ ਬਣੂੰ ਤੇ ਮਾਇਆ ਦਿਉ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ ਕਰੋ (ਸੁਖ ਨਹੀਂ ਬਹੁਤਾ ਧਨ ਖਾਟੇ) ਸਾਨੂੰ ਨੀ ਸਮਝ ਇਸ ਤੁੱਕ ਦੇ ਕੀ ਅਰਥ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਜੱਗ ਜਿੱਤਣਾ ਹੈ, ਪਰ (ਗੁਰੂ ਰ੍ਗ੍ਰਾਂਬ) ਨੂੰ ਮੂਹਰੇ ਰੱਖ ਕੇ, ਹੈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਚਾਰਕ, ਲੇਖਕ ਜੋ ਜੋ ਸੱਚ ਬੋਲੇ ਤੇ ਲਿਖੇ ਨਾ ਜੀ ਨਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵੇਚੋ, ਧਨ ਸੁੰਭਰੋ।

ਅਦਾਰੇ ਭੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ, ਸੁਪਰੀਮ ਸਿੱਖ ਕੌਸਲ ਸਿਖਸ ਇਨਲਾਆ, ਕੀ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਨਿਬੜੇ, ਕੀ ਹੁਣ ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੇ, ਆਹ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਸੁਣੋਰੀ ਕੇਸ, ਸਾਡਾ ਭੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੁਣ ਟਰੱਸਟੀ ਬਣਾਏ ਗੈਰ ਵਿਧਾਨਕ (ਫੇਰਾ) ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸੁਨਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੇਸ ਕਚਹਿਰੀ ਜਾਣਗੇ, ਕੀ ਫੇਰ ਆਹ ਅਦਾਰੇ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰੇ ਦਰਬਾਰੇ ਪੁੱਛ ਦੱਸ ਤਰਾਮੇ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮੂਲੀਅਤ ਕੌਸਲਰ ਐਮ.ਪੀ. ਆਦਿ, ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਦਰਜਨ ਅਪਣੇ ਤੇ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਣ ਤਾਂ ਨਾ ਤਾਂ ਝਗੜਾ ਹੋਵੇ ਨਾ ਕੇਸ ਹੋਣ ਪਰ ਹਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਹਭੂਮਤ ਹੈ, ਇਹ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਧਰਮ-ਆਤਮਾ ਭੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਟਿੱਡੀ ਦਲ ਵਾਂਗੁੰ ਫੈਲਿਆ ਪਿਆ ਹੈ, ਪਸੂ-ਪੱਥੀ ਭੀ ਨਸਲ ਦੇ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੇ ਬੰਦੇ ਭੀ ਦਿੜ੍ਹ ਘੁੱਗ ਅਗਾਂਹ ਵੱਧ ਸੋਚ ਪ੍ਰਬੰਲ ਰੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚੁਫੇਰੇ ਡਾਤ ਮਾਰੀਏ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਬੱਚੇ ਕਿੰਨੇ ਤੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਜਾ ਘਾਟਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ, ਲੰਮੇਰਾ ਸਮਾਂ ਹੋਇਆ ਸਰਵੇਖਣ ਨੇ ਸੂਚੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਖੂਨ ਦੇ ਰਿਸਤੇ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਹੋਣ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਨਾਰਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ (ਸਾਰੇ ਨਹੀਂ) ਪਰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਕਿਸੇ ਭੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਗੋਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਹੁਣ ਮੁਸੀਬਤ ਵੱਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਹਾਲੇ ਭੀ ਕਾਰਨ ਲੱਭਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਨਹੀਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਇਕ ਵਰਗ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਸਾਰੇ ਵਰਗ, ਨਸਲਾਂ, ਭਾਈਚਾਰੇ ਪੀੜ੍ਹਤ ਹਨ, ਖੁਰਾਕਾਂ ਭੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ, ਦਵਾਈਆਂ ਭੀ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਭੀ ਤੇ ਗੈਰ-ਕਦਰਤੀ ਢੰਗ ਅਪਨਾਉਣੇ ਆਦਿ, ਇਕ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਦੋ ਨਾਲ ਸਬਰ ਨਹੀਂ ਆਦਿ।

ਚਲੋ ਜਗ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਰੋੜ੍ਹੀ ਲਾ ਆਈਏ : ਕਿੰਨੀਆਂ ਬੈਠਕਾਂ, ਵਿਹੜੇ ਤੇ ਧਰਨੇ, ਪਿੱਟ ਸਿਆਪੇ ਰੋਣ ਧੋਣ ਸੁਣੀਏ, ਬੇਅਦਬੀ ਦੀ ਪੀੜਾ, ਚੰਭੇ ਦਾ ਇਕੱਠ, ਫੇਰ ਬਰਗਾੜੀ, ਕਰਿਸ਼ਨ ਭਰਾਵਾਨ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਮੇਟਰ ਵੇਅ ਤੇ (ਗੁਰੂ ਰੂਬੀ) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੇ ਲੋਕੀ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਕੋਈ ਬੇਅਦਬੀ ਨਹੀਂ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਜਾ ਬਾਰਡਰ ਘੇਰੇ, ਬੜੀਆਂ ਰੋਟਕਾਂ ਲਾਈਆਂ ਅੰਤ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਰੰਦ ਭੇਗੜੇ ਪਉਂਦੇ ਆਏ ਹੁਣ ਕਹਿੰਦੇ ਠੱਗੇ ਗਏ, ਦੋ ਅੱਡ ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਨੇ ਬਾਰਡਰ ਮੱਲੇ, ਇਨਸਾਫ਼ੀਏ ਅੱਡ ਕਹਿੰਦੇ ਜੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਜਬੇਦਾਰ ਦਾ ਹੁਕਮ, ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਬਾਚੀ ਅਕਾਲੀ, ਸਧਾਰੀਏ ਦੂਹੇ ਦੂਹੀ ਪੋਸਟਾਂ ਪਾ ਪਾ ਜੀ ਦੇਖੋ ਭੈਣੇ ਉੰਗਲੀ ਕਿੰਨਾ ਇਕੱਠ, ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਮਾਜ਼ਰਾ ਕੀ ਹੈ। ਖੇਤ ਨੇ ਯਾਨੀ ਗੁਰਾਲ ਭਾਈਏ ਨੇ ਹਾਂਕ ਮਾਰੀ ਕਿ ਭਾਈ ਇਹ ਸਾਰਾ ਨਾਨਕਾ ਮੇਲ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਦਾ, ਕਾਂਚਾਰਸ ਦਾ ਮੇਲਾ ਹੈ ਹੁਣ ਬਾਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭੁੱਗੀ ਤੇ ਇਕੱਠ, ਸਭ ਕਾਂਚਾਰਸ ਨੇ ਭੇਜੇ ਤੇ (ਅਪ) ਤੋਂ ਰੁੰਸੇ ਸਭ ਜਾ ਬੈਠੇ ਜੀ ਦੇਖੋ ਬਾਚੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਅਕਾਲੀ ਬਣ ਰਾਏ,

45 ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ
ਫੋਟੋਆਂ ਖਿੱਚ ਕੇ ਰੱਖਿਓ ਪਛਾਣ ਲਈ,
ਫੇਰ ਮੈਂਬਰ ਬਨਾਉਣ ਵੇਲੇ ਕੰਮ ਸੁੱਚਾ
ਸਿੱਧ ਛੋਟੇਪੁਰ ਭੀ ਜਥੇਦਾਰ ਹੁਣ ਭਾਵੇਂ
ਵਿਦਾਵਾ ਦੇ (ਅਪ) ਵਿੱਚ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ
ਨੇ ਕਿਹਾ ਐਧੂਰ ਆ ਅਕਾਲੀਆ ਹਿਸਾਬ
ਦੇਹ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਚੱਕ ਲੈ ਬਿਸਤਰਾ ਹੁਣ
ਬਾਚੀ ਕਹਿੰਦੇ ਵਫਾਦਾਰ, ਭਾਈ ਇਸ ਬੇਦੇ
ਨੇ ਤਾਂ (ਸਵ: ਜਥੇਦਾਰ ਮੋਹਣ ਸਿੱਧ ਤੁੜ) ਜੋ
ਜੋ ਯੂ.ਕੇ. ਫੇਰੀ ਸਮੇਂ ਸਾਡੇ ਰ੍ਹਾਹਿ ਵਿਖੇ
ਅਕਾਲੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਨਾਲ ਚਰਨ ਪਾ
ਗਏ ਜੋ ਸਰਿਆ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਇਹਨੂੰ
ਤਾਂ ਉਸ ਜਰਨੈਲ ਦਾ ਭੀ ਮਾਟਮੱਤਾ ਹੋਣ
ਲਈ ਅੰਦਰਲਾ ਨਾ ਟੇਂਬਿਆ, ਹੁਣ ਸੁਧਾਰ
ਵਿੱਚ ਰੰਗ ਲਾ ਦੇਉ, ਐਸੇ ਹੀ ਬਾਕੀ
ਅਕਾਲੀ ਸੁਹਿਰਦ ਨੇ ਡੰਗ ਟਪਾਉ ਕੈਮ
ਨੂੰ ਤਮਸ਼ਬੀਨ ਬਣਾਉ, ਜੰਗ ਮਿੱਠਾ।
ਜੱਟੀਏ ਦੇਹ ਦਬਕਾ, ਜੱਟ ਫੇਰ ਨਾ ਬਰਾਬਰ
ਬੋਲੇ: ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹਾਲ ਹੈ। ਹੁਣ ਕਹਿੰਦੇ
ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੱਧ ਮਾਲੀ
(ਪਟਿਆਲਾ) ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਨੇ ਗਿੜਡਾਰ
ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਪਤਾ
ਕੀ ਹਨ, ਬੂ-ਦੁਹਾਈ: ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵੇਂ ਉਹ
ਸੀ ਤਾਂ ਕਾਂਚਾਰਸੀ ਸਫਾ ਦਾ ਪਰ ਸਾਡਾ
ਬਿਕਰਮ ਸਿੱਧ ਮਜ਼ੀਠਾ ਭੀ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ
ਕਿੜ ਕਿ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹੀ
ਸਿੱਟਿਆ ਹਾਲੇ ਭੀ ਨਿਉਂਦੇ ਦਿਵਾਈ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੁਖਪਾਲ ਖਹਿਰਾ ਭੀ ਇਸੇ ਕੜੀ
ਵਿੱਚ, ਕਾਂਚਾਰਸ ਨੇ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਤਾਣ
ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਮਨੀ ਜਿੱਤਣੀ ਹੈ।
ਦੂਜਾ ਕਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ ਸਪੂਤ ਸੁਖਾਜ
ਸਿੱਧ ਨੂੰ ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਨਿਵਾਜਿਆ ਹੈ,
ਕਹਿੰਦੇ ਪਤਾ ਨੀ ਕਾਹਦੇ ਲਈ ਪਤਾ ਤਾਂ
ਹੈ ਕਿ ਐਨੀ ਦੇਰ ਮੌਰਚਾ ਮਾਰੋ ਮਾਰ ਫੇਡ
ਕਿਬੋਂ? ਕਲਮ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ
ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਵਾਂ, ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਹਰ
ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਘੇਰਨਾ ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ ਨਹੀਂ
ਅਕਸਰ ਸੂਬੇ, ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਖੁਫੀਆਂ
ਏਜੰਸੀਆਂ ਹੋਰ ਦਾਣੇ ਚੱਬਣ ਲਈ ਹੁੰਦੀਆਂ
ਨੇ ਜੇਕਰ ਖੋਜ ਨਾ ਕਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਗਾਡੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੀ
ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਛਾਪੇ,
ਅਮ੍ਰਿਤਪਾਲੀਆਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਛਾਪੇ ਭੀ ਇਸੇ
ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਲੋਕੀ ਭੀ ਸਭ ਜਾਣਦੇ
ਹਨ ਤਾਂ ਹੀ ਨੱਠ ਨੱਠ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ
ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਖਾਂਗ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ
ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਫੜਾ ਰਿਹੈ, ਧਰਨੇ, ਮੌਰਚੇ
ਭੁੱਖੇ ਰਹਿ ਕੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੇ, ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ
ਕਿਵੇਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਚਲਾ ਲੈਂਗਾ, ਆਪ
ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਵੇ, ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਤਾਂ
ਗਵਰਨਰੀ ਰਾਜ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ
ਤਾਂ ਮੁੜੇ ਰੱਬ ਝੋਲੇ ਭਰਕੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਆਹ
ਕੰਗਣਾ ਰਣੋਤ ਦਾ ਫਿਲਾਨੀ ਬਿਆਨ 'ਤੇ
ਵਿਵਾਦ ਗੁੜਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਤਰਾਜਯੋਗ
ਸੀਨ ਸਿਕਾਇਤ ਕਰਕੇ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ
ਗੋਚਰੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੇਸ,
ਫੈਸਲਾ ਉਡੀਕ ਪਰ ਹੋਰ ਬਿਆਨ ਜੋ
ਉਹਨੇ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਵਾਲਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਦੇ
ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੰਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਏ.ਕੇ. ਅਸਲਾ
ਸੰਤਗਿਆਰੀ ਨਹੀਂ ਆਦਿ, ਆਉ ਅਪਾਂ ਸਭ
ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ (ਸੰਤ) ਅੰਦਰ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰੀਏ;
ਇਸਾਈ ਮੰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ (Saint)

(ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ) ਬਨਾਰਸ ਕੇ ਠੱਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੁਝ ਜੁੜ ਗਿਆ ਖਾਂਦੇ ਲੱਭਾਂ ਗਿਆ ਉਹੜਦੇ ਛੱਡੇ, ਧੁਪ, ਠੰਡ, ਰਾਮੀ ਸਭ ਏਕ ਕੋਈ ਅਰਾਮ ਆਦਿ ਦੀ ਤਾਂ ਪ੍ਰਥਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਹੁਣ ਸੰਤ-ਮਹੰਤ ਨੇ ਜੋ ਰੜਕੇ ਲਈ ਧਨ ਹੁੰਡਣ ਦੇ ਮਗਾਰ, ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਰਦਾ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕੇ, ਕਤਲ ਆਦਿ। ਕੰਗਾਣਾ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ, ਪ੍ਰਸੰਸਕ ਤੇ ਅਭਿਲਾਸੀ (ਕੁਝ ਲਾਹੌਰੰਦਾ) ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹਨ ਲਿਖਦੀ ਜਾਵਾਂ ਸਾਰਾ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਭੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਸੋਭਾਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਹਰ ਇਕ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇਸ਼ਟ ਹੈ, ਮੈਂ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮੰਨਦੀ ਹਾਂ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਮਨੌਤ ਲਈ, ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਦੋਂ ਸਿਆਸੀ ਖਾੜੇ ਵਿੱਚ ਨਿੱਤਰੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਸਲਾਹੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਮਾੜੇ ਇੰਪਲੀ, ਅਲੋਚਨਾ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲੈਂਦੇ ਨੇ, ਬੱਸ ਆਹ ਨੇ ਤੁਗਾੜੇ ਦਾ ਕਰਨ, ਪਰ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਲਾਹੌਰੰਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਸਿੱਟ ਮਾੜੇ ਨਿਕਲਦੇ ਨੇ, ਫੇਰ ਪਛਤਾਵੇ ਤੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ, ਭਾਜਪਾ ਕਿਉਂ ਰੋਕੂੰ ਕੰਗਾਣਾ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵੈਰ ਹੈ, ਬਹੁਤਾ ਸਿਆਪਾ ਕਿਸਾਨ ਆਚੂਆਂ ਦਾ ਹੈ ਕਾਂਗਰਸ ਹਮਾਇਤੀ ਕਰਕੇ ਭਾਜਪਾ ਐਥੀਂ ਹੈ। ਚਲੋ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਤਾਂ ਤਕੀਆ ਹੀ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਹੈ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਵਲਟੋਹਾ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸਫ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ ਨਾਲੇ ਹੁਣ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਅੱਖੇ ਹਨ ਜਬੇਦਾਰ ਭੀ ਸਿਆਸੀ ਬਿਆਨਬਾਜੀ 'ਤੇ ਹਨ ਹੱਲ ਲੱਭਦਾ ਨਹੀਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਬੇਦਾਰ ਧਰਮ ਦਾ ਝੰਜਟ ਤਾਂ ਸੰਭਾਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਸਿਆਸਤ ਸਾਂਭਣ ਤੁਰੇ ਵੇਂ ਨੇ, ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਧੂਆਂ ਧਾੜ ਤੁਰਕੀਂ ਕੁਝ ਸੰਕੇਤ ਨੇ, ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਸੰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਬਾਰੇ ਦਮਦਾਰੀ ਟਕਸਾਲ ਬੋਲੇ ਹੁਣ ਜਗ ਅੱਜ ਦਾ ਧੜੱਲੇਦਾਰ ਪੰਥ ਦੀ ਦਮਗਜ਼ੀ ਦੇਖੇ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਐਮ.ਪੀ., ਅਮਿੰਡੁਪਾਲ ਐਮ.ਪੀ. ਖਾਲਸਾ ਸਹੀਦ ਬਿਅਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਖੱਟੀ ਅਮਿੰਡੁਪਾਲ ਕੀਹਦੀ ? ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਵਾਰਸ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਵਿੱਚ ਕਿੱਲ ਰਾਡਾ ਲਿਆ।

ਦੇ ਭਾਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੁਲਦੇ ਉਹ ਬਾਦਲ
ਸਾਹਬ ਬਾਰੇ ਕੀ ਆਖਦੇ ਸਨ ਕਿ ਬੜਾ
ਸੂਝਵਾਨ ਸੀ ਤੁਸੀਂ ਆਹ ਨੂੰਹੇ ਉਥੋਂ
ਗੁਹਾਰਾ ਲਾ ਕੇ ਅਪਣੀ ਪ੍ਰਭਤਾ ਬਣਾ ਰਹੇ
ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਧਰਮ ਕੈਮ ਦਾ ਤਾਂ ਬੱਲਾ ਲਾ ਰਹੇ
ਨੇ ਅਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੀਤੀ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਸਰਬਜੀਤ ਭੀ ਆ ਜੂ ਅੜਿੱਕੇ ਕਿਸੇ ਦਿਨ
ਧੂਤੁ ਬਣਦਾ ਦੱਖਦਾਈ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ
ਲੇਖਕ ਧਰਮ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਧਾ ਕਬਾ ਬਣ
ਰਹੇ ਨੇ, ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਅੱਡਰਾ ਪੱਖ ਹੈ ਪਰ
ਧਰਮ ਨੂੰ ਮਿਥਹਾਸ ਬਣਾ ਕੇ ਭਵਿਖ
ਧੁੰਦਲਾ, ਪਨੀਰੀ ਢੂਰ (ਗੁਰੂ-ਸਾਹਿਬ
ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਮਾ ਵਿੱਚ ਅਏ ਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ
ਵਿਚਰਦੇ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਹਾਂ
ਦਸ਼ਮੇ ਗੁਰੂ ਜੁਰੂ ਬੀਰ, ਬਹਾਦਰ ਤੇ
ਜੰਗਾਜੂ ਸਨ, ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਪਰ
ਦੂਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਨਾਲ ਜੰਗਾ
ਲੜੀਆਂ ਮੰਨਦੇ ਪਰ ਅੱਜ ਸਾਧਾਂ ਦੇ
ਪੈਰੋਕਾਰ ਜੋਤਾਂ ਆਦਿ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ
ਅਧੁਨਿਕ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਦੁਭਿਧਾ ਨਾਲ
ਭੁਲੇਖੇ ਪਾ ਰੱਲ੍ਹੁ ਗੱਡ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਬਹੁਤ
ਵੱਡੀ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਲਈ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹੇ
ਰਹੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚਰਨ
ਤੇ ਜੀਵਨ ਪੰਧ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲਾ ਹੈ,
ਪਰ ਸਾਧਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹਾ ਰਹੇ ਹਨ,
ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬਹੁਤੇ ਭਾਰੀਦਾਰ ਹਨ, ਬਹੁਤ
ਧਨ ਮੱਤ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜਾਤਾਂ
ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਧਰਮ, ਕੈਮ ਲਈ ਮਾਰ੍ਹੁ।

ਭੁਲਾਂ ਬਖਸ਼ਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ ਬਚੀ,
ਖਿਮਾਂ ਤੇ ਸਵੀਕਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਅਕਾਲ
ਤਖਤ ਦੇ ਜਬੰਦਾਰ ਭੀ ਜਾਤ ਬਰਾਦਰੀਏ
ਹਨ ਤਾਂ ਹੀ ਕੋਮ ਦਾ ਤਕੀਆ ਡੋਲ
ਗਿਆ, ਕੀ ਬਣ੍ਹ ਜੇਕਰ ਸਮਾਂ ਆ ਜਾਵੇ
ਕਿ ਅਗਲੇ ਆਖਣ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ
ਕਰ ਦਿਉ ਹੁਕਮ ਜੋ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅੜਾਈ
ਮੱਝ ਵਾੜ ਟੋਪੂ, ਆਹ ਦੇਖ ਹੀ ਲਿਆ ਹੋਰ
ਬਰਾਬਰ ਤੇਥੁ ਲਾਈ ਬੈਠੇ ਨੇ, ਅਮਰੀਕ
ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ, ਦਾਦੂਵਾਲ ਸਰੋਂ
ਲਤਾੜਦੇ ਫਿਰਦੇ ਨੇ ਕੀ ਕਰ ਲਿਆ
ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਮੰਡ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੋਂ
ਹੁਕਮਨਾਮੇ, ਤੁਸੀਂ ਉਥੇ ਨੀ ਬੋਲਦੇ ? ਬੱਸ
ਜੀ ਇਥੇ ਹੀ, ਟਿਕੀਏ, ਨਾਨਕ ਸੱਚ
ਸਵਾਰਨ ਹਾਰਾ।

ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਪੱਤਰ, ਸੰਪਾਦਕ ਅਤੇ
ਬੇਨਤੀ ਸੁਝਾਅ, ਦਲੀਲ, ਵਕੀਲ
ਅਤੇ ਅਪੀਲ, ਰਿਟਾਈ ਬਣਾਉ

ਅੱਜ ਧਰਮ ਦਾ ਹੁਲੀਆ ਮੁਹਾਂਦਰਾ
ਵਿਚਾੜ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿਹਲੜ, ਮਖੋਟ, ਲੋਟ
ਤੇ ਸਭ ਲੰਡੀ ਬੁੱਚੀ ਬਸਤਰ, ਸਸਤਰ,
ਬਾਣੇ ਪਾ ਕੇ ਅਮ੍ਰਿਤ ਸ਼ਕਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ
ਦੁਕਾਨਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਲੈ
ਕੇ ਉਥਮ ਮਚਾ ਕੇ ਨਾਲੇ ਤਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ,
ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ,
ਬੇਅਦਬੀਆਂ, ਲੱਟਾਂ, ਗਾਰੂ-ਚੋਲਕਾਂ ਵੱਲ
ਵੱਧਣਾ ਨਾਲੇ ਸਾਧਾਂ-ਸੰਤਾ ਦੇ ਚੇਲੇ ਬਣਕੇ
ਮੁੜ ਅਸਲੀਲ ਘਿਨਾਊਣੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜ
ਗਰਕਣੇ ਕਿਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ
ਪੈਸੇ ਮੰਗਾਣੇ, ਕਿੱਤਾ ਬਣਾਈ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ
ਨੇ, ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਧਰਮੀ ਹਨ ਨਾ
ਭਲੇਮਾਣਸ ਅਤੇ ਨਾ ਕੌਮੀ ਬੱਸ ਮਖੋਟੇ,
ਧਰਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਾਜ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ
ਹੋਠੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ, ਮੇਰੀ
ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪ
ਜੀ ਦਾ ਵਾਹ ਵਾਸਤਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ
ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਸਾਧਾਂ ਮੋਰਚੀਏ,
ਧਰਨਾਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਹੈ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਤਾਂ
ਧਮਚੀ ਚੱਕੀ ਹੀ ਰੱਖਣੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ
ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਸਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਵਾਸਤਾ
ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਣਾ ਸਮਾਂ 80, 84 ਇਹ ਭੁਸੜੀ
ਲਹਿਰ ਨੇ ਪਾਈ ਸੀ, ਸਭ ਸਮਾਜ ਨਸ਼ਟੀ
ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਚੇਲੇ ਕਾਅਰੋਡ ਨਕਸਲੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ
ਤੱਕ ਭੀ ਪੁਲਸੀਆ ਤਾਂ ਧਿਰ ਸਨ ਤਾਂ ਹੀ
ਤਾਂ ਫੈਲੀ ਸੀ ਲਹਿਰ, ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੱਤਪਰ
ਸਨ ਹੁਣ ਵਾਂਗੀ ਅੰਤ ਕੀ ਕਹਿਰ ਝੱਲਿਆ,
ਪਰ ਝੱਲਿਆ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਤਾਂ
ਵਿਚੇਸ਼ੀ ਕੱਢ ਧਰੇ, ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਫੇਰ ਉਹੀ
ਕੰਮ ਫੜ ਲਏ, ਇਥੇ ਭੀ ਬੜਾ ਖੜਦੁੱਭ
ਖੜਾ ਕੀਤਾ, ਕਬਜ਼ੇ ਕਰ ਕਰ ਕਤਲ,
ਧਮਕੀਆਂ, ਅਖੀਰ ਠੱਲ ਪਈ ਪਰ
ਗਾਡੀਵਿਧੀਆਂ ਤਾਂ ਜਾਰੀ ਹਨ, ਹੁਣ
ਅਮ੍ਰਿਤਪਾਲੀਏ ਭੁਸੜੀ ਪਾ ਕੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਖੇਤੂ
ਖੇਤੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਨੇ, ਪੁੱਤ-ਭਰਾ, ਭਾਣਜੇ ਭੀ
ਸ਼ਹੀਦ ਬਣੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਚੇਣਾਂ ਲੜਨ ਲਈ,
ਜਥੇਦਾਰ ਸਿਆਸੀ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਨੇ, ਅਤਿ
ਮਾੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਬਾਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਸੁਥੇ ਦੀ ਹੋਣੀ ਹੈ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਸਾਚੀਆਂ
ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਰਹੇ ਪਾਵੇ, ਭਲਾ ਕੰਮ ਹੈ, ਸੇਵਾ
ਦਾ ਫਲ ਮਿਲ ਹੇਲਾ ਮਾਰੋ। ਧੰਨਵਾਦ।

10ਵੀਂ ਯੂ ਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੱਤਕਾ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਫਰਬੀ ਵਿਖੇ 29 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ - ਐਮ ਪੀ ਢੇਸੀ

ਲੰਡਨ (ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬੱਧਨੀ ਕਲਾਂ) ਵਿਸ਼ਵ ਗੱਤਕਾ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗੱਤਕਾ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਯੂ ਕੇ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਡਰਬੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਆਗਾਮੀ ਯੂ.ਕੇ. ਦੀ 10ਵੀਂ ਕੌਮੀ ਗੱਤਕਾ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ 29 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਡਰਬੀ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਹਿਯੋਗ ਤੋਂ ਗੱਤਕਾ ਅਖਾੜੇ (ਟੀਮਾਂ) ਭਾਗ ਲੈਣਗੇ।

ਸਲੋਹ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਗੱਤਕਾ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਯੂ ਕੇ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤਨਮਨਜ਼ੀਤ ਸਿੰਘ ਢੇਸੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲਾਨਾ ਕੌਮੀ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਮਰ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਲੜਕੇ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ, ਮਰਦ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਤਕਾ ਟੀਮਾਂ ਆਪਣੇ ਜੋਹਰ ਦਿਖਾਉਣਗੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗ੍ਰੇਵਜ਼ੈਂਡ

ਐਮ ਪੀ
ਤਨਮਨਜ਼ੀਤ ਸਿੰਘ ਢੇਸੀ

ਵਿੱਚ 2013 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਇਹ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਡਰਬੀ, ਸਾਊਥਾਲ, ਸਮੈਦਿਕ (ਬ੍ਰਿਨਿਸ਼), ਇਲਫੋਰਡ, ਸਲੋਹ, ਵੁਲਵਰਹੈਪਟਨ, ਲੇਮਿੰਗਟਨ ਸਥਾ ਅਤੇ ਹੇਜ਼ ਵਿਖੇ ਸਫਲਤਾਪੁਰਵਕ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਐਮ ਪੀ ਢੇਸੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਇਸ ਅਣਮੁੱਲੇ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਬਚਿਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਗੱਤਕਾ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ।

ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਹਰਮਨ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ, ਸਿੱਖ ਮਿਉਨੀਅਮ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ" ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਟੀਮ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੁਟੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਇਸ ਅਣਮੁੱਲੇ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਬਚਿਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਗੱਤਕਾ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ।

ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੌਰੇ ਤੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਚ ਹੋਏ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ):- ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਜਨਰਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਦੌਰੇ ਤੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਚ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ। ਇਸ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖ, ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ, ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਸਮੇਤ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪਸੰਦ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਹਾਤਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਸ਼ਾਮੂਲੀਅਤ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ। ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਬੈਰੀਕੇਡ ਦੇ ਪਾਰ, ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉੱਥੇ, ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੋਦੀ ਦਾ ਪੁਤਲਾ ਫੁਕਿਆ।

ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਫਲਦਾਰੋਮੋਦੀ: ਹਿੰਦੂ ਦਿਹਾਜਤ ਦਾ ਚਿਹਰਾਫ਼ਰਦਤੇ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਵਾਲੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਫੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਿਰੀ ਭਰਨ ਲਈ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰੈਸ਼ੇ ਪੰਥ ਸੇਵਾਦਾਰ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਈ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਵੱਖਵਾਦੀ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਅੱਤਵਾਦੀ ਅਤੇ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਕਾਰਕੁਨ ਸਹੀਦ ਭਾਈ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਿਤਰ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰਨਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਕਾਰਕੁਨ, ਇੱਕ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪਨ੍ਹੂ, ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਮਜ਼ੀਠੀਆ ਨੇ ਘੇਰਿਆ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸਰਪੰਚ ਬੀਏ ਹੋਵੇ ! ‘ਮੰਤਰੀ ਫਿਰ ਕਿਉਂ 10ਵੀਂ ਪਾਸ ਕਿਉਂ ਚੁਣੋ !’

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ-ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਕੈਬਨਿਟ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਫੇਰਬਦਲ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਪੈਮਾਨਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਰਮ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਹੀ ਪੇਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਬੀਤੇ ਦਿਨੋਂ 5 ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 3 ਮੰਤਰੀ 10 ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਪਾਸ ਹਨ, ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਮੰਤਰੀ ਰਵਾਜ਼ੋਤ ਸਿੰਘ ਹੀ ਪੇਸ਼ੇ ਤੋਂ ਡਾਕਟਰ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ੀਠੀਆ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ 'ਤੇ ਤੱਜ ਕੱਸ ਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸਰਪੰਚ ਬੀਏ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਸੂਲ ਕਿੱਥੇ ਗਿਆ?

ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ੀਠੀਆ ਨੇ ਟਵੀਟ

ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਫ਼ਦ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਮੁਲਾਕਾਤ

੦ ਸਿੱਖ ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਇਨ ਕੀਤੇ

ਵਾਸਿੰਗਟਨ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਫੇਰੀ ਦੇ ਤੀਜੇ ਤੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਫ਼ਦ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਖ ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕੀਤੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। 'ਸਿੱਖਸ ਆਡ ਅਮਰੀਕਾ' ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਜਸਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਮਹਾਰੋਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਭੁਸ਼ ਹਾਂ ਤੇ ਬੈਠਕ ਉਪਰੰਤ ਸਾਨੂੰ ਸਕਾਰਾਮਤਕ ਅਹਿਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੁਰ ਕੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਆਏ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਜੈਕਰੇ 'ਜੋ ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ' ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ' ਵਿਸਕੈਨਸਿਨ ਤੋਂ ਉੱਘੇ ਸਿੱਖ ਅਥਾਗੂ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਜੱਸੀ ਨੇ ਇਸ ਖਬਰ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ

ਦੱਸਿਆ, 'ਸਾਡੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ।'

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਇੰਨਾ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿੰਨਾ ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਲਾਂਘ ਬੋਲਿਆ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਦੇ 550ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਖ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਏ, ਸਿੱਖਾਂ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਦੀ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਬਤਮ ਕੀਤੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਅਮ ਦੇ ਪੀੜੜਾਂ ਲਈ ਇਨਸਾਫ਼ ਜਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ।

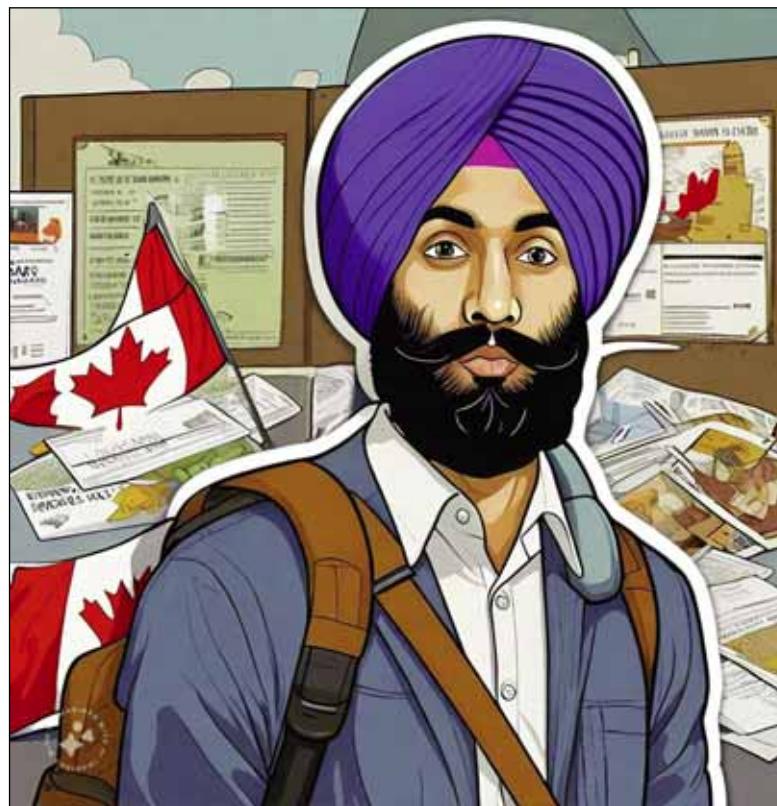
ਜੱਸੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਕੀਤੇ ਕੰਮਾਂ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਵਫ਼ਦ ਲੈ ਕੇ ਭਾਰਤ ਜਾਵਾਂਗੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੋਰ ਕਈ ਮੁੜੋਂ ਵਿਚਾਰਾਂਗੇ।'

पिं. विजै कुमार

ਪਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ
ਤੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਅਤੇ
ਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਸ਼ਲੀਅਤ
ਹੋ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਕੱਚੇ
ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸੇ

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ,
ਕਿਉਂ ਦਿਮਾਰਗਾਂ ਦਾ ਤਣਾਅ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ?

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਛੱਡਕੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਵਸ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਿਮਾਗੀ ਤਣਾਅ ਇਸ ਲਈ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣਾ ਘਟਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਪੜ੍ਹਨ ਆਏ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਲਈ ਨਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਮਾੜੇ ਹਾਲਾਤ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਗੀਅਲ ਇਸਟੇਟ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਵਪਾਰੀ ਵਰਗ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗਾਂ ਦਾ ਤਣਾਅ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਸੁਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤੀ ਚੰਗੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇੱਥੇ ਵਸਦੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗਾਂ ਦਾ ਤਣਾਅ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹੋਵੇਗਾ, ਦਿਮਾਰੀ ਤਣਾਅ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਕ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦਾਰੋਮਦਾਰ, ਖਸ਼ਹਾਲੀ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਿਵਸਥਾ, ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਉਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਸੁੜੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਬੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚੋਂ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਜਾਰੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਮੁੜਨ ਜੋਗ ਤੇ ਨਾ ਇੱਕ

ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਤਣਾਅ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਮੁਲਕ ਛੱਡਕੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ 30-35 ਲੱਖ ਰੁਪਏਂ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਤਾਂ ਲਿਆ ਪਰ ਉਸ ਗਿਣਤੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਭਰਿਵਿਖ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਵਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਬੈਥਕਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ, ਕਾਲਜਾਂ ਦੀਆਂ ਫੀਸਾਂ, ਮਕਾਨਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਹੋਰ ਖਰਚੇ ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ। ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ

ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਲਈ ਲਏ ਹੋਏ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ
 ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਕਿੱਥੋਂ ਦੇਣਗੇ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫੀਸਾਂ
 ਕਿੱਥੋਂ ਦੇਣਗੇ, ਘਰ ਦੇ ਖਰਚੇ ਕਿਵੇਂ
 ਕਰਨਗੇ ? ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਵਾਪਸ
 ਜਾਣ ਜੋਗੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਇੱਥੇ ਵਸਣ
 ਜੋਗੇ ਰਹੇ ।

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਛੱਡਕੇ
ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਇਸ
ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਵਸ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ
ਦਿਮਾਗੀ ਤਣਾਅ ਇਸ ਲਈ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ
ਆਪਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ
ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਲਕ
ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਤੇ
ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣਾ ਘਟਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ
ਪੜ੍ਹਨ ਅਣੇ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ
ਲਈ ਨਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਇਸ
ਮੁਲਕ ਦੇ ਮਾੜੇ ਹਾਲਾਤ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਆਪ
ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ
ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਰੀਅਲ ਇਸਟੇਟ ਦਾ ਕੰਮ
ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਵਾਪਰੀ ਵਰਗ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ
ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗਾਂ ਦਾ ਤਣਾਅ ਵਧ
ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ
ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤੀ ਚੰਗੀ ਨਾ ਹੋਣ
ਕਾਰਨ ਇੱਥੇ ਵਸਦੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗਾਂ
ਦਾ ਤਣਾਅ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਹਿੰਗਾਈ, ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ, ਕੈਨੇਡਾ
ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ ਬੋਝ ਵਧਾਉਣ,
ਤਨਖਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਨਾ ਕਰਨ, ਇਸ ਮੁਲਕ
ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਹਾਲੀ, ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ
ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਨਾ
ਮਿਲਣ, ਮਕਾਨਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਵਧਣ, ਬੱਚਿਆਂ
ਦੇ ਪਾਲਣ ਪੋਸਣ, ਬੇਸਮੈਟਾਂ ਦੀ ਮਾੜੀ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਟਕਰਾਅ,
ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ
ਸਮਾਂ ਪਾਸ ਨਾ ਹੋਣ, ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ
ਨਾ ਹੋਣ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਉਮਰ,
ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਝਗੜਿਆਂ ਅਤੇ
ਤਲਾਕਾਂ ਕਾਰਨ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਵਸ ਰਹੇ
ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗਾਂ ਦੇ ਤਣਾਅ ਵਿੱਚ
ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ
ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਹਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਬਿਠਾ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਜੇ
ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਵਸੇ ਹੋਏ
ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਨੀਅਤ ਅਤੇ
ਨੀਤੀ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ
ਮੁਲਕ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ
ਆਕੇ ਇੱਥੇ ਆਕੇ ਵਸਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ
ਉੱਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ
ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਤਾਂ ਹੀ ਆਉਣਗੇ
ਜੇਕਰ ਇੱਥੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਹੋਣਗੇ।
ਇਸਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇੱਥੇ
ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਲਾ ਮਾਰੌਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਲੋਕ
ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ
ਕਰਨਗੇ। ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਰਗ,
ਵਪਾਰੀਆਂ ਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ
ਉੱਜਲ ਵਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ।

ਓਦੋਂ ਫਿਰ

ਪੁੱਤ ਨਾ, ਜਦ, ਆਪਣੇ, ਫਰਜ਼, ਪਛਾਣੇ
ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਕਹੀ ਗੱਲ ਇੱਕ ਨਾ ਜਾਣੇ

ਧੀ ਵੀ ਜਦ ਲੈ ਜਾਏ, ਕਚਿਹੀ- ਥਾਣੇ,
ਫਿਰ-ਬਾਪੂ ਵੀ, ਮਨ ਕੇ-ਰੱਬ ਦੇ, ਭਾਣੇ

ਵੇਖ, ਐਲਾਦ ਦੀਆਂ ਗੰਦੀਆਂ, ਕਰਤੂਤਾਂ
ਗੋਡਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ--ਸਿਰ ਲੈ ਬਹਿੰਦਾ

ਕਹਿੰਦੇ--ਓਦੋਂ--ਫਿਰ--ਲੋਕੇ ਉ
ਬੰਦਾ--- ਜਿਉਦਾ ਹੀ-ਮਰ ਜਾਂਦਾ,

ਪੁੱਤ-ਬਣ, ਕਪੁੱਤ, ਜਦ- ਹੱਥ ਪਾਵੇ
ਬਾਪ ਦੀ ਦਾਊ-ਜਾਂ ਫਿਰ ਗਲਾਵੇਂ ਨੂੰ,

ਕਹਿੰਦੇ, ਵੰਡ-ਵੰਡਾਈਆਂ-ਘਰ ਦਾ
ਖਤਮ ਕਰ ਜਾਂਦਾ- ਚਲਦੇ, ਲਾਣੇ ਨੂੰ,

ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਬੰਦਾ
ਫਿਰ, ਕਹੀ-ਸੁਣੀ- ਸਭ, ਜ਼ਰ ਲੈਂਦਾ

ਕਹਿੰਦੇ--ਓਦੋਂ--ਫਿਰ- ਲੋਕੇ ਉ
ਬੰਦਾ-- ਜਿਉਦਾ ਹੀ- ਮਰ ਜਾਂਦਾ

ਲਾਡਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਪਾਲੀ, ਧੀ-ਧਿਆਣੀ
ਜਦ, ਲੱਭ ਲਵੇ, ਖੁਦ ਹੀ--ਹਾਣੀ ਨੂੰ

ਸਿੱਟੀ ਦੇ ਵਿੱਚ, ਮਿਲਾ ਦੇਵੇ-ਇੱਜਤਾਂ
ਲੁਕ-ਛਿਪ ਕੇ ਮਿਲਦੀ ਫਿਰੇ ਹਾਣੀ ਨੂੰ,

ਬਾਪੂ-ਵੀਰਾਂ ਦੀ--ਚਿੱਟੀ-ਪੱਗ ਨੂੰ,
ਫਿਰ, ਦਾਗ ਜਿਹਾ ਤਾ ਲੱਗ ਹੀ ਜਾਂਦਾ

ਕਹਿੰਦੇ--ਓਦੋਂ--ਫਿਰ--ਲੋਕੇ ਉ
ਬੰਦਾ--- ਜਿਉਦਾ ਹੀ- ਮਰ ਜਾਂਦਾ,

ਦੁੱਧ-ਦਹੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਪਾਲਿਆ ਪੁੱਤ
ਜਦ-ਬਾਹਾਂ ਵਿੱਚ, ਲਾਵੇ-ਸਰਿਜਾਂ ਨੂੰ

ਡਿਗਦਾ-ਢਹਿੰਦਾ, ਓਹ ਵੇਖ ਨਾ, ਹੋਵੇ
ਨਸੇ ਦੀ ਸਿਉਂਕ-ਖਾ ਜਾਵੇ, ਜਿੰਦਾਂ ਨੂੰ

ਵੇਖ, ਹਾਲਾਤ-ਮਨ ਦੀਆਂ, ਆਸਾਂ ਤੇ
ਫਿਰ ਤਾਂ-ਪਾਣੀ ਜਿਹਾ-ਫਿਰ ਜਾਂਦਾ

ਕਹਿੰਦੇ- ਓਦੋਂ--ਫਿਰ--ਲੋਕੇ ਉ
ਬੰਦਾ-- ਜਿਉਦਾ ਹੀ,- ਮਰ ਜਾਂਦਾ,

ਜੋ-ਯਾਰ-ਦੋਸਤ ਦੇ ਘਰ--ਜਾ ਕੇ
ਟੇਢੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਵੇਖੇ ਉਪਰੀ ਨਾਰੀ ਨੂੰ

ਬਹਿ, ਇੱਕੋ ਥਾਲੀ ਦੇ ਵਿੱਚ, ਖਾ ਪੀ ਕੇ
ਜੋ ਬੰਦਾ-ਭੁੱਲਾ ਜਾਵੇ ਲੱਗੀ ਯਾਰੀ ਨੂੰ

ਜੋ ਬੰਦਾ ਕਰੇ ਯਾਰ ਨਾਲ, ਯਾਰ ਮਾਰ
ਪੱਗ ਵਟਾ ਕੇ, ਅੱਖ ਮੈਲੀ, ਕਰ ਜਾਂਦਾ

ਕਹਿੰਦੇ--ਓਦੋਂ--ਫੇਰ--ਲੋਕੇ ਉ
ਬੰਦਾ-- ਜਿਉਦਾ ਹੀ- ਮਰ ਜਾਂਦਾ

ਦੀਪ ਰੱਤੀ

ਕਾਹੀ-ਕਿਆਰੀ

ਮੇਰੀ ਫੱਤੋ

ਕਈ ਭੈੜੇ ਭੈੜੇ ਯਾਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਫੱਤੋ ਦੇ,
ਅਫਸਾਨੇ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਫੱਤੋ ਦੇ।

ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸੂਰਤ ਬੜੀ ਹੀ ਭੋਲੀ ਹੈ,
ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਸਮਝੇ ਮਿੱਠੀ ਗੋਲੀ ਹੈ।
ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਕਰਨ ਚ ਬੜੀ ਹੀ ਲੋਹਲੀ ਹੈ,
ਕਹਿਣੀ ਤੇ ਕਰਨੀ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਹੀ ਛੋਹਲੀ ਹੈ।
ਕੁੱਝ ਸ਼ੋਕੀ ਜਿਹੇ ਇਕਰਾਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਫੱਤੋ ਦੇ,
ਅਫਸਾਨੇ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਫੱਤੋ ਦੇ।

ਕਈ ਐਰਿਆਂ ਗੈਰਿਆਂ ਨਾਲ ਇਹ ਯਾਰੀ ਪਾ ਬਹਿੰਦੀ,
ਚਿਨਾ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਪੁਆੜੇ ਹੋਰ ਵਧਾ ਲੈਂਦੀ,
ਰਾਹ ਜਾਂਦੀਆਂ ਕਈ ਬਲਾਵਾਂ ਅਪਣੇ ਗਲ ਪਾ ਲੈਂਦੀ,
ਅਣਭੋਲ ਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਚੱਕਰ ਕਈ ਚਲਾ ਬਹਿੰਦੀ।
ਕਈ ਵੱਖਰੇ ਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਫੱਤੋ ਦੇ,
ਅਫਸਾਨੇ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਫੱਤੋ ਦੇ।

ਅਕਲ ਦੀ ਗੱਲ ਸਮਝਾਵਾਂ ਅੱਗੋਂ ਹੈ ਲੜਦੀ,
ਖੋਪਰੀ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਸਹਿਜੇ ਨਹੀਂ ਵੜਦੀ,
ਹਰ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਭਾਗੋਂ ਦੇ ਵਾਂਗੂ ਜਾ ਖੜ੍ਹਦੀ,
ਕਸੂਰ ਆਪਣਾ ਦੂਜੇ ਦੇ ਗਲ ਨਿੱਤ ਮੜ੍ਹਦੀ।
ਐਸੇ ਗੁਣ ਬੇ ਸ਼ੁਭਾਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਫੱਤੋ ਦੇ,
ਅਫਸਾਨੇ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਫੱਤੋ ਦੇ।

ਪੰਜ ਨਵਾਜ਼ਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਖੁਦਾ ਧਿਆ ਲੈਂਦੀ,
ਮੁਸੱਲੇ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਖੂਬ ਕਢਾ ਲੈਂਦੀ,
ਤਸਥੀ ਤਾਈਂ ਵਖਤ ਬੜਾ ਹੀ ਪਾ ਲੈਂਦੀ,
ਮੌਲਵੀਆਂ ਦੀ ਤੋਬਾ ਖੂਬ ਕਰਾ ਲੈਂਦੀ।
ਉਹ ਮੱਥੇ ਲੱਗਣੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਫੱਤੋ ਦੇ,
ਅਫਸਾਨੇ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਫੱਤੋ ਦੇ।

ਹਰ ਮੰਦਰ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਉਸ ਦਾ ਗੋੜਾ ਹੈ,
ਭਾਈਆਂ ਪੰਡਤਾਂ ਨਾਲ ਨਿੱਤ ਝਗੜਾ ਝੇੜਾ ਹੈ,
ਨਾ ਜਾਣੀਏ ਉਸ ਦਾ ਰਾਮ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਿਹੜਾ ਹੈ,
ਅਸੂਲਾਂ ਨਾਲ ਹੋਸ਼ਾਂ ਉਸ ਦਾ ਬਖੇੜਾ ਹੈ,
ਕਈ ਭਲਿਆਂ ਨਾਲ ਤਕਰਾਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਫੱਤੋ ਦੇ,
ਅਫਸਾਨੇ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਫੱਤੋ ਦੇ।

ਭਲਾ ਬੰਦਾ ਰਾਹ ਛੱਡ ਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਤੁਰਦਾ ਹੈ,
ਪਰ ਬੁਰਾ ਸੌ ਵਲ ਪਾਕੇ ਉਸ ਤੱਕ ਪੁੱਜਦਾ ਹੈ,
ਮਾੜੀ ਢਾਣੀ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਹੀ ਜੱਸ ਪੁੱਗਦਾ ਹੈ,
ਲੁੰਗਾ ਲਾਣਾ ਉਸ ਦੀ ਝੱਲੀ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ।
ਕਈ ਗੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਫੱਤੋ ਦੇ,
ਅਫਸਾਨੇ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਫੱਤੋ ਦੇ।

ਕਈ ਲੱਲੂ ਪੰਜੂ ਉਸਦੇ ਬੜੇ ਹੀ ਡੰਗੇ ਹੋਏ,
ਪਿਆਰ ਦੀ ਸੂਲੀ ਉੱਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਟੰਗੇ ਹੋਏ,
ਕਈ ਮੁੜ ਸੁਧਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਬੱਸ ਲੰਘੇ ਹੋਏ,
ਕਈ ਮੁੜ ਪੈਰੀਂ ਨਹੀਂ ਆਏ ਉਸਦੇ ਝੰਬੇ ਹੋਏ।
ਕਈ ਦਰ ਤੇ ਖੜੇ ਬੀਮਾਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਫੱਤੋ ਦੇ।
ਅਫਸਾਨੇ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਫੱਤੋ ਦੇ।

ਕਈ ਭੈੜੇ ਭੈੜੇ ਯਾਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਫੱਤੋ ਦੇ,
ਅਫਸਾਨੇ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਫੱਤੋ ਦੇ।

ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਕੁੰਦਰਾ
ਕੋਵੈਂਟਰੀ ਯੂ ਕੇ

ਰਿਸ਼ਤਾ

ਕਰਨਾ ਪਏ ਕਿਨਾਰਾ ਜੇ ਕੋਈ ਕਹਿਰ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤਾ।
ਡੋਬਣ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ, ਕੋਈ ਪਾਰ ਉਤਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤਾ।

ਰੱਬ ਵਰਗਾ ਜੇ ਕਹਿ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਅੱਤਕਥਨੀ ਨਾ ਕੋਈ,
ਕੱਕਰ ਦੇ ਵਿਚ ਨਿੱਘ ਦੇਵੇ ਜੋ, ਲੂ ਵਿਚ ਠਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤਾ।

ਐਸਾ ਵੀ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਚੰਨ ਜਿਵੇਂ ਚੜ੍ਹ ਜਾਵੇ,
ਕਈ ਵੇਰੀ ਦਿਖਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਦਿਨੇ ਈ ਤਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤਾ।
ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ, ਬੜੀ ਅਨੋਖੀ ਹੁੰਦੀ,
ਲਾਡ ਲਡਾਵੇ ਪਸੂਆਂ ਨੂੰ, ਕੋਈ ਬੰਦੇ ਚਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤਾ।

ਕਹਿੰਦੇ ਗੱਜਣੇ ਵਾਲੇ ਭਾਵੇਂ ਵਰ੍ਹਦੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ,
ਉਹਦੇ ਭੰਗ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚੰਗਾ, ਜੋ ਫੁੰਕਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤਾ।

ਸੱਚੇ ਸੁੱਚੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਜਿੱਤ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ,
ਧੱਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜੇਤੂ ਹੋਇਆ, ਹਾਰੇ ਈ ਹਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤਾ।

ਅੰਦਰੋਂ ਮਿਲੇ ਹੁੰਗਾਰਾ ਬੰਦਾ ਮੋਇਆ ਵੀ ਜੀਅ ਉੱਠੇ,
ਵਿਗਾੜ ਜਾਏ ਜੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਤਾਂ ਜੀਦੇ ਮਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤਾ।

ਦਿਲ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦੇ ਰਾਹਾਂ ਬਾਰੇ ਤੁਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਜਾਣੇ,
ਧੂ ਪਉਂਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਦਿਲੋਂ ਪੁਕਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤਾ।

ਭੈਜਲ ਚੌਂ ਤਰਨੇ ਲਈ 'ਢੇਸੀ' ਕਰੀਂ ਪਕੜ ਤੂੰ ਉਹਦੀ,
ਗੁਰੂ ਪੀਰ ਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇ ਜੋ, ਵਾਰੇ ਨਿਆਰੇ ਰਿਸ਼ਤਾ।

ਨੇਤਾ

ਲਾਰੇ ਲਾ ਕੇ ਨੈਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ,
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ 'ਚੋ ਪੈਸੇ ਕਵਾਉਣ ਨੇਤਾ।

ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਹਿੰਦੇ, "ਰਿਸਵਤ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣੀ,"
ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਪੇ ਰਿਸਵਤ ਵਧਾਉਣ ਨੇਤਾ।

ਪਹਿਲਾਂ ਲਾ ਕੇ ਨੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮੰਡੇ, ਕੁੜੀਆਂ,
ਫਿਰ "ਫੜੋ ਓਏ, ਫੜੋ" ਦਾ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ ਨੇਤਾ।

ਲੋਕਾਂ ਸਾਮੂਹੀਂ ਡਟ ਕੇ ਬੋਲਣ ਇਕ, ਦੂਜੇ ਖਿਲਾਫ਼,
ਅੰਦਰ ਵੱਖ ਕੇ ਘੁੱਟ ਕੇ ਜੱਫੀਆਂ ਪਾਉਣ ਨੇਤਾ।

ਵੱਖ, ਵੱਖ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ 'ਚ ਲੜਾ ਕੇ,
ਦੂਰ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਆਪ ਮੁਸਕਰਾਉਣ ਨੇਤਾ।

ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਇਕ, ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਬਾਹੋਂ ਕੱਚ ਲੜ ਕੇ,
ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬੜੇ ਪੈਰ-ਮੁਆਹ ਕਹਾਉਣ ਨੇਤਾ।

ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬਿਨਾਉਣ ਖਾਤਰ,
ਵੱਡਿਆਂ, ਵੱਡਿਆਂ ਨੂੰ ਖੂਜੇ ਲਾਉਣ ਨੇਤਾ।

'ਮਾਨ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਦਿਨ ਕਾਮ ਤਮਾਂ ਹੋਣਾ,
ਜਿਹੜੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਸਤਾਉਣ ਨੇਤਾ।

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ
ਫੋਨ 9915803554

MANAK
SOLICITORS

Aneeta Kaur Kang
Family Director

Aneeta heads up our Family department and is accredited by the Law Society's Advanced Family Law panel, evidencing her excellent knowledge. She prides herself on being approachable and will always ensure her clients receive the utmost level of care.

Gravesend | Orpington | Sevenoaks | London

manaksolicitors.co.uk

0800 634 9726

Rajbir Singh Manak MA (Hons)

Surinder Singh Manak LLB (Hons)

Go big this Diwali.

nectar
prices

Nectar Price
£4.50
Without Nectar
£5.75

East End Pure
butter ghee
500g

Nectar Price
£7
Without Nectar
£10

Elephant Atta
medium flour
10kg

Nectar Price
£13
Without Nectar
£19

Laila Basmati
rice 10kg

Nectar Price
£6
Without Nectar
£8.50

by Sainsbury's
Sunflower
oil 5L

Sainsbury's
Good food for all of us

18+. Nectar card/app required. Available in selected supermarkets, excludes Locals. Nectar Price products vary by store size/online. T&Cs and further exclusions apply. Laila Basmati rice (with Nectar 13p/100g, without Nectar 19p/100g), by Sainsbury's Sunflower oil 5L (with Nectar 12p/100ml, without Nectar 17p/100ml), Elephant Atta medium flour 10kg (with Nectar 7p/100g, without Nectar 10p/100g), East End Pure butter ghee 500g (with Nectar 90p/100g, without Nectar £1.15/100g). Prices valid until 03/11. Subject to availability. For full terms see nectar.com/nectar-prices

- ਲੇਖਕ -
ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ
ਲਾਲਪੁਰਾ

ਫੋਨ: 91 97800 03333

"Fasan ki bidh sab koi jaane, chhutan ki bidh koi" (Everyone knows how to be caught, but hardly anyone knows how to escape). According to Sri Guru Granth Sahib, people know how to get trapped but only a few know the way out, accurately describing Punjab's situation. 'The state of Punjab, and Sikhs in particular, are trapped and suffering. History reveals that no person or party has taken Punjab and Sikhs seriously. British historians noted that Punjabis were divided along communal lines to solidify British rule in India. The Sikh kingdom was seized fraudulently, with false allegations against the Lahore royal family. To demoralize Sikhs, their Gurdwaras were captured through Mahants, and conversion attempts to Christianity began with Maharaja Duleep Singh. Reconversion movements, like Shudi Karan, isolated the Sikh community further. During the 1920-25 Gurdwara Sudhar Movement, new Sikh leadership emerged, known as Akalis, who politically supported the Congress party. Britishers had their support base in Sikh Princes and landlords. Post-India's partition and independence, Congress failed to fulfill promises made to Akali leadership before independence. Akali resorted to agitation to gain political power. The Akali Party's seventy-year agitation for Punjab's political power exploited Sikh sentiments on several issues, resulting in losses in human resources, economy, political power, and global reputation,

"EVERYONE KNOWS HOW TO BE CAUGHT; HARDLY ANYONE KNOWS HOW TO ESCAPE.""-

halting Sikhism's organized preaching. In Punjab, Akali gained power in 1967, partnering with the Union government under leaders like Master Tara Singh and Parkash Singh Badal, but failed to resolve issues. Mismanaged Gurdwaras and use as launch pads for agitation gave the government opportunities to enter these sacred places and cause harassment and humiliation to the Sikh community. Demoralized by failed agitations and leader betrayals, some Sikhs abandoned their identity; others resorted to violent means. The militancy was curbed with an iron fist, but no solution has been proposed for the Sikh 'community's welfare, justice, and Punjab's development. From the agitator's side, the reasons for failure can be summarized as: Failure to negotiate benefitsFailure to maintain peaceful agitation

Failure to keep agitation non-communal, as Sikhism respects all religions and their God/Goddess/ Pir but accuses none. Colonial divisions, isolation, and failure to differentiate friend from foe led to continued blame games and turned communal instead of Punjabi, thereby losing support for genuine demands. Since 1996, pro-Sikh politicians have emerged on the national scene. Shri Atal Bihari Bajpai started the process of assuaging Sikh sentiments and developing Punjab. However, this was used for personal and family promotion instead of community. There seems to be a total failure on the part of Sikh leadership to leverage benefits from Sikh-favorable Prime Minister Narendra Modi for the community by giving him due honor and appreciation. This continuous failure has resulted in demoralization of the community

and loss to Punjab. Now, the key issues for the Sikh community are: Absence from legislature Judiciary Bureaucracy Unemployment Non-profitable farming This isn't a religious problem. Emergence of leadership who intend to further exploit Sikhs and help forces inimical to India. Religiously, ritualistic practices by priests are prohibited in Sikhism, and this religion of converting ordinary human beings to angels is losing shine, giving opponents opportunities to fraudulently convert them to their faith.

The situation is complicated by : Violation of human rights Ignoring Gurmukhi Interference in Sikh religion All those who love Punjab, Punjabiat, peace, and prosperity must discuss a way out. Let's find a solution.

*****

WE SHALL BECOME YOUR VOICE IN PARLIAMENT--- RAHUL GANDHI TELLS PEOPLE OF J AND K

Assembly Elections in J and K are on and Mr. Rahul Gandhi, leader of the Oppositions of India in the Parliament of India was assuring the people of J and K. This is the first time when in campaigns, the PM designates spoke like this. Usually candidates are nominated by contesting groups and when the PM designates come in the area and had been speaking, they usually had been assuring the people that please give this man your votes to strengthen my hands. Till date none spoke like this. It is on record that even candidates could not speak like this. Actually all the candidates are nominated by contesting groups and they work for the contesting groups in Parliament and never had been the Representatives of the people. Even in Parliament, supporters and oppositions are allotted seats supporters and oppositions and one group of supporters does not speak and the group of opposition often speaks, but none hears. Mr. Rahul Gandhi could come forward and could tell the people that the candidates they elect shall become their Representatives and let this be a tradition in all the elections in future. As per provisions in the Constitution of India, people elect not supporters and oppositions, but actually people elect their own Representatives and they must work for the people of their areas and work for their welfare. And this assurance given to people in our Constitution could not be attained in spite of repeated elections for the last more than seven decades. If assurance given by Rahul Gandhi is actually followed in the Parliament, we shall be putting first step here in establishing true democracy in India. And Mr. Rahul Gandhi who had been speaking on democracy in India shall be founder of real democracy in India.

- dalip singh wasan, Advocate

ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉੜੇ ਤੇ ਜੂੜੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਪੁਰਾਣੀ ਇਮਾਰਤ ਪੁਨਤੀਨੀਆਂ ਵਿਖੇ ਲੱਗਾ 2 ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਖਾਲਸਾ ਕੈਂਪ, ਨੰਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਬੁਲਾਏ ਜੈਕਾਰੇ

ਹੋਮ ਇਟਲੀ-(ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਸੋਨੀ) ਇਟਲੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਫੁੱਲਬਾੜੀ ਮਹਿਕਾਊਣ ਲਈ, ਨੰਨੇ ਮੁੰਨੇ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉੜੇ ਤੇ ਜੂੜੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਹਿੱਤ ਇਟਲੀ ਈਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਅ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਤਹਿਤ ਹੀ ਲਾਸੀਓ ਸੂਬੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਪੁਰਾਣੀ ਇਮਾਰਤ ਪੁਨਤੀਨੀਆਂ (ਲਾਤੀਨਾ) ਵਿਖੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉੜੇ ਤੇ ਜੂੜੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਾਲਸਾ ਕੈਂਪ 2 ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸੰਖਿਆ, ਮਹਾਨ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਲਾਸਾਨੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਕਲਾ ਦਾ ਗਿਆਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੜ੍ਹਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਲਾਸਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਿੱਖ ਮਾਰਸ਼ਲ ਆਰਟ ਗੱਤਕਾ ਕਲਾ ਦੀਆਂ ਬਾਗੀਕੀ ਦੀ ਗਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਭਾਣੀ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਲਾਵੀਨਿਓ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਖਾਲਸਾ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਕਰੀਬ 40 ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਕੈਂਪ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਕੈਂਪ ਦੌਰਾਨ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਵੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਈ। ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਿਆਂ ਇਸ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਿਆਂ ਕਿਹਾ ਇਟਲੀ ਵਿੱਚ ਜਨਮੇ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉੜੇ ਤੇ ਜੂੜੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਸਭ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਲਗ ਰਹੇ ਖਾਲਸਾ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਹਰੇ ਹੋ ਤੁਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਖਾਲਸਾ ਕੈਂਪ ਮੌਕੇ ਨੰਨੇ ਮੁੰਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਦੇਖਣਯੋਗ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੇ ਜੈਕਾਰੇ ਵੀ ਬੁਲਾਏ ਤੇ ਮਾਰਸ਼ਲ ਆਰਟ ਗੱਤਕਾ ਕਲਾ ਦੇ ਜੋਹਰ ਦਿਖਾ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਖੱਟੀ।

ਭਾਈ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਦੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਲਨ ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ

ਜਰਮਨੀ - ਪਿਛਲੇ ਤੀਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਜਲਾਵਤਨੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰ ਰਹੇ ਭਾਈ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਕੌਰ ਜੀ, ਸੁਧਤਨੀ ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਮਾਸਟਰ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਜੋ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ ਦੇ ਪਿੰਡ ਚਤਾਮਲੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਬਖਸ਼ੇ ਸੁਵਾਸਾ ਦੀ ਪੂਜੀ ਨੂੰ ਭੋਗਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਏ ਸਨ।

ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਕੋਲਨ ਜਰਮਨੀ ਵਿਖੇ ਰਖਵਾਏ ਸ੍ਰੀ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਜੀ ਦੇ ਭੋਗ 22 ਸਤੰਬਰ 2024 ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਪਾਏ ਗਏ। ਉਪਰੰਤ ਰੱਬੀ ਇਲਾਣੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਹੋਏ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ, ਉਪਰੰਤ ਭਾਈ ਗੁਰਪੰਡ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਹੈਂਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਥਾ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਰਦਿਆਲ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਈ ਜਗਜਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਨੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡਾ ਸਿੰਘ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਤੇ ਭਾਈ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਅੱਜ

ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਤਸ਼ਵੀਦ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਉਪਰੰਤ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਜਥੇਦਾਰ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਨੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਭੇਟ ਕਰਦਿਆਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਈ ਜਗਜਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਨੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡਾ ਸਿੰਘ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਤੇ ਭਾਈ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਅੱਜ

ਆਈਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਿੱਖ ਫੇਡਰੇਸ਼ਨ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਨਿਆਣ ਨੇ ਮਾਤਾ ਗੁਰਦਿਆਲ ਕੌਰ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਵਾਰਾ ਦੇ ਰੂਪੋਸ਼ ਜੀਵਨ ਦੌਰਾਨ ਭਾਈ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਵਾਰ ਨੇ ਅਣਸਨੁੰ ਥੀ ਤਸ਼ਵੀਦ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਸਾਰੀ ਪੀੜ੍ਹਾ ਨੂੰ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ। ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿੱਖ ਫੇਡਰੇਸ਼ਨ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਆਗੂ ਭਾਈ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਤੇ ਭਾਈ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਤੀਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਕੌਮੀ ਘਰ ਲਈ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀ ਜਥੇਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ, ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਭਾਈ ਅਵਤਰ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਫਰੰਕਫੋਰਟ, ਭਾਈ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ, ਭਾਈ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਜਤਿੰਦਰਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਰਾਮਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੁਰਸ਼ਬਰਗ ਸਮੇਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸੰਗਤਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਪੰਥਕ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਨਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਗਾਇਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਟੀਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਬਣੇ ਨਵੇਂ ਸਟਾਰ ਰਿਹਾਨਾ ਭੁੱਟੀ ਤੇ ਮਨੋਹਰ ਪਾਰੀਵਾਲ

ਵਕਤ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੋਚਿਆ ਹੋਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹੋ ਹੋਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਿਆਣੇ ਆਖਦੇ ਨੇ ਰੱਬ ਸੋਹਣਾ ਜਿਹੜਾ ਕੁੱਝ ਕਰਦਾ ਚੰਗਾ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਰਿਹਾਨਾ ਭੁੱਟੀ ਜਿਹੜੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਚੋਟੀ ਦੀ ਗਾਇਕਾ ਤੇ ਦੋਗਾਣਾ ਗਾਇਕਾ ਬਣ ਉੱਭਰੀ ਹੈ ਤੇ ਮਨੋਹਰ ਧਾਰੀਵਾਲ ਜਿਹੜੇ ਗਾਇਕ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੰਜ ਸੱਤ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਟੀਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਤੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਬਣੇ ਹਨ, ਦੋਵਾਂ ਸੋਚਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕਦੇ ਇੱਕਠੇ ਗਾਉਣਗੇ, ਟੀਵੀ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਫਿਰ ਦੋਵੇਂ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਬਣ ਨਿੱਜੀ ਜਿੰਦਗੀ ਤੇ ਕਿੱਤੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਬਤੀਤ ਕਰਨਗੇ। ਰਿਹਾਨਾ ਭੁੱਟੀ ਹੋਸ਼ਾਚਪੁਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ ਤੇ ਪਿਤਾ ਬਲਰਾਮ ਭੁੱਟੀ ਤੇ ਮਾਤਾ ਮੁੜ੍ਹ ਭੁੱਟੀ ਦੇ ਬੇਟੀ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਕੋਰਸ ਫੈਸ਼ਨ ਡਿਜੀਟਾਨ ਦਾ ਕੀਤਾ ਪਰ ਗਲਾ ਹਰਕਤ ਗਾਉਣ ਦੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਲਿਹਾਜ਼ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਬੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਗਾਮ ਸੰਗੀਤ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਸ਼ਾਗਿਰਦਾ ਬਣ ਹੋਰ ਗਾਇਕੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੱਗਕ ਹੋਏ। ਰਿਹਾਨਾ ਦੀ ਸੂਰਤ, ਨਕਸ਼ ਤੇ ਸਰੀਰ ਭਾਸ਼ਾ ਸੋਹਣੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਟੇਜ ਤੇ ਜਚਣਾ ਤੇ ਅੱਜ ਕਲ ਗਾਉਣ ਸੁਣਨ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਤੇ ਵੀ ਖਰੇ ਉਤਰਦੇ ਹਨ। ਅੱਗੇ ਰਿਹਾਨਾ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਉਦੇ ਰਹੇ।

ਧਿਆਨ ਜਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਕੋਲ ਪਿੰਡ ਕੋਟ ਸੰਤੋਖ ਰਾਏ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਹੈ। ਗਾਇਕ ਚਮਨ ਲਾਲ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਲੜ੍ਹ ਲੱਗ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਗਾਇਕੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਕਿ ਆਏ ਮਨੋਹਰ ਧਾਰੀਵਾਲ ਨੇ, “ਪੀਲੇ ਪੀਲੇ ਲਹਿੰਗੇ ਵਾਲੀਏ” ਟੇਪ ਨਾਲ ਆਗਾਜ਼ ਕੀਤਾ। ਗਾਇਕ ਦੇ ਨਾਲ ਐਕਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਤੇ “ਜਿਲਣ” “ਤੇਰੀ ਮੇਰੀ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਦਦ” “ਉੱਡ ਉੱਡ” ਤੇ “ਹਲਾਤ” ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਉਹ ਗਾਇਕ ਤੇ ਅਭਿਨੈਤਾ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਏ ਤੇ ਸਿੰਗਲ ਗੀਤ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਰਿਹਾਨਾ ਭੁੱਟੀ ਆਇਆ ਹੈ। ਰਿਹਾਨਾ ਭੁੱਟੀ ਅਤੇ ਸਿੰਗਲ ਗੀਤ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਉਦੇ ਰਹੇ।

ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਅਧਾਰ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਓਹ ਸੁਦੇਸ਼ ਕੁਮਾਰੀ, ਗੁਰਲੇਜ਼ ਅਖਤਰ ਤੇ ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਦੀ ਤਰਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੀਤ ਦੋਗਾਣੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਵਾ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾ ਬਣ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਹਨ। ਗੱਲ ਮਨੋਹਰ ਧਾਰੀਵਾਲ ਦੀ ਤਾਂ ਓਹ ਹੁਣ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਆਦਾ ਧਿਆਨ ਟੀਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਉਣ ਵੱਲ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੋਂ ਓਹ ਡੀ ਡੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲਈ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਰੰਗ ਰੰਗ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਨਮਕੇ ਤੇ ਨਮਕਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰ ਸਾਲ ਓਹਨਾਂ ਦਾ ਟੀਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਨੋਹਰ ਧਾਰੀਵਾਲ ਆਖਦੇ ਨੇ ਹੁਣ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਰਿਹਾਨਾ ਭੁੱਟੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਨਾਮਵਰ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾ ਬਣਨ ਤੇ ਓਹ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਲਈ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਟੀਵੀ ਸੀਰੀਜ਼ ਅਤੇ ਸ਼ੇਰਟ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਬਣ ਕਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਤੱਕ ਪੁਰੂਚ ਜਾਣ। ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਇਹ ਕਲਾਕਾਰ ਜੋੜੀ ਜਿੰਨੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਕਾਮਯਾਬੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਆਉਂਦੇ ਸਾਲ ਤੱਕ ਲੱਗਦਾ ਆਪਣੇ ਮੰਤਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਟਾਰ ਕਲਾਕਾਰ ਆਉਂਦੇ ਹੋਣੇ।

-ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਵਾਰ

ਬੋਲ ਵਿਗਿਆਨ (Phonology/phonetics)

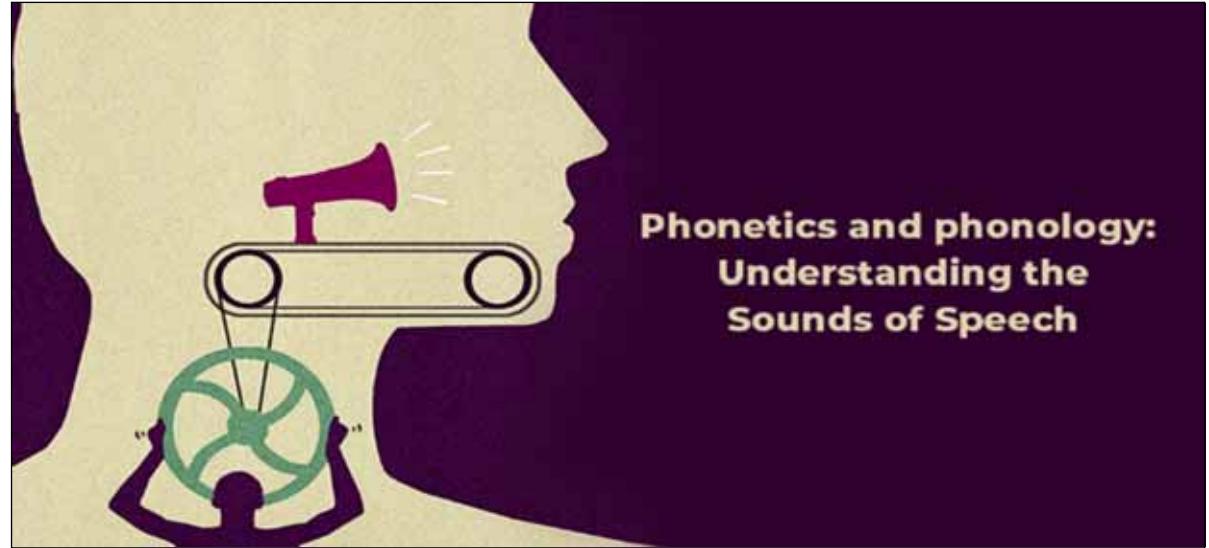
ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਛਿੱਲੋਂ (ਪ੍ਰੋ.)

ਅਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਧੁਨੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (phone) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਸਾਰਬਿਕ ਅਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਧੁਨੀ ਗਰਾਮ (Phoneme)। ਮਨੁੱਖ ਜਾਂ ਜੀਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਚਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਗਲੀਬੱਧ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਬੋਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬੋਲਾਂ ਦੇ ਵਿਧੀਵਤ ਅਧਿਐਨ ਨੂੰ ਬੋਲ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਗੀਤ, ਨਦੀ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਲ ਕਲ, ਸਾਹੁਦਰ ਵਿਚਲੇ ਜਵਾਰ ਭਾਟੇ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੀ ਛੂਕ, ਪੰਡੀਆਂ ਦੀ ਚਹਿਕ, ਸੇਰ/ਗਾਥੀ ਅਤੇ ਚੀਤਿਆਂ ਦੀ ਦਹਾੜ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਗਭਗ ਸੱਤ ਕੁ ਜਹਾਰ ਮਨੁੱਖੀ ਬੋਲੀਆਂ ਦੇ ਬੋਲ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ, ਮੋਟਰਕਾਰਾਂ, ਰੇਲਾਂ ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਰ ਆਦਿ ਸਭ ਬੋਲ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇੰਜ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿਚਲੇ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ “ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ” ਬੋਲ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਖੇਤਰ ਹੈ।

ਬੋਲ ਇਸ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿਚ ਉਤਪਨ ਹੋਈ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਵਾਜ਼ ਬੇਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਸ ਦੇ ਕੋਈ ਨ ਕੋਈ ਸਾਰਬਿਕ ਜਾਂ ਨਿਰਾਰਥਿਕ ਅਰਥ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰਤੂ ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਧੀਵਤ ਉਚਾਰਨ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਬੋਲਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਵਾਸਤੇ ਸਾਰਬਿਕ ਅਤੇ ਨਿਰਾਰਥਿਕ ਵਿਚ ਨਿਖੇੜ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖੀ ਬੋਲਾਂ ਦੇ ਉਚਾਰ, ਸੰਚਾਰ, ਅਰਥ ਅਤੇ ਸੁਣਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਬੇਹਤਰ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸੇ ਬੋਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ/ਧੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ, ਵਰਗਵੰਡ ਤੇ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਪੱਧਰ ਤੇ ਪੈਮਾਨਾ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦਰਸਾਵਲ ਬੋਲ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਵੀਹਵੰਡੀ ਸਦੀ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਬਲੂਮਫੀਲਡ, ਕਰਟਨੇਯ, ਕੈਨੇਬ ਐਲ ਪਾਈਕ, ਪਰਿਸ ਨਿਕੋਲਾਈ ਤਰਬਸ਼ਕੋਏ, ਐਡਵਰਡ ਸੋਪੀਰ, ਜੇ ਆਰ ਫਰਥ, ਮੇਰੋਓ ਪੇਈ, ਹਾਕਿਟ, ਮਾਲਿਮਬਰਗ, ਆਰ ਐਰ, ਰੋਬਿਨਜ, ਡੇਨਿਸ ਕਰਿਸਟਲ, ਰੋਮਨ ਜੈਕਿਬਸਨ, ਹੇਲ, ਬਰਨਾਰਡ ਬਲਾਖ ਅਤੇ ਟੈਗਰ ਆਦਿ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਮੋਹਰੀਆਂ ਵਜੋਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਬੋਲ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਖੋਜ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਬੋਲੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਬੋਲਾਂ ਦੀ ਵਿਧੀਵਤ ਵੰਡ ਕੀਤੀ, ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ

**Phonetics and phonology:
Understanding the
Sounds of Speech**

ਅਦਲਾ ਬਦਲੀ ਕਰਕੇ ਅਸੰਖਾ ਦੀ ਤਦਾਦ ਵਿਚ ਉਚਾਰੇ ਗਏ ਬੋਲਾਂ ਦੇ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਅਸਾਨੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬੋਲ ਤੇ ਸਹਿ ਬੋਲ (Phoneme and allo- phoneme) ਦੇ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਅਸਾਨੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਵਿਆਕਰਣਕ ਪਰਬੰਧ ਜੋ ਬੋਲੀ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮੁਢਲੀ ਜਮਾਤ (primary school education) ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬੋਲ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਬੋਲ ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ ਇਹ ਭਰਾਂਤੀ ਦੂਰ ਕੀਤੀ ਕਿ “ਊੜਾ, ਉੱਠ, ਐੜਾ ਅਨਾਰ ਅਤੇ ਈੜੀ ਇੰਜਣ ਆਦਿ ਪੜਾਉਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾ ਹੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਹੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬੋਲ ਜਾਂ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਿਖਉਣ ਵਾਸਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਅੰਗ ਅਵਾਜ਼ ਪਰਬੰਧ ਨੂੰ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਵੇਂ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਪ, ਫ, ਬ, ਭ ਤੇ “ਮ” ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਦੇਵੇਂ ਬੁੱਲਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮੇਲ ਹੋ ਕੇ ਇਕ ਫਟਕੇ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤ, ਥ, ਦ ਅਤੇ ਧ ਦੀ ਉਚਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਜੀਭ ਦੀ ਨੋਕ ਦਾ ਉਪਰਲੇ ਜਥਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਸੇ ਟਕਰਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚ, ਛ, ਜ ਅਤੇ ਝ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਉਨਾਂ ਚਿਰ ਜੀਭ ਦੀ ਨੋਕ ਉਲਟੀ ਹੋ ਕੇ ਤਾਲੂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਟਕਰਾਉਂਦੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਝ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਨ, ਣ, ਬਿੰਦੀ, ਟਿੱਪੀ ਆਦਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਸਕੀ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਹਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਥੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਬੋਲੀ ਅਸੀਂ ਮਾਤ ਬੋਲੀ ਵਜੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਕੋਈ ਸਹਿਜ ਵਰਤਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਬਲਕਿ ਇਸ ਦੇ ਪਿਛੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਅਤੇ ਵਿਧੀਵਤ ਵਰਤਾਰਾ ਕੰਮ

ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਪਤਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਦੂਸਰੀ ਬੋਲੀ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਸਿਖਾਂਦਰੂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਬੋਲ ਉਚਾਰਨ ਵੇਲੇ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਵਕਤਾਂ ਤੋਂ “ਭੂੰਡ” ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਪੁੱਛ ਲਓ ਤਾਂ ਉਹ ਅਸੂਨ ਹੀ ਉਕਤ ਬੋਲ ਦਾ ਉਚਾਰਨ “ਬੂੰਡ” ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਰ ਪਰਬੰਧ (intonation) ਅਰਥਾਤ ਉੱਚੀ, ਨੀਵੀਂ ਤੇ ਸਾਵੀਂ ਸੁਰ, ਬੱਦੀ ਅਤੇ ਦਬਾਅ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਬੋਲ ਵਿਚਲੀ ਕਿਹੜੀ ਅਵਾਜ਼ ਉੱਤੇ ਉਚਾਰਨ ਵੇਲੇ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਬੋਲ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਏਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਵਿਚਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ “ਘਰ” ਨੂੰ “ਕਰੂ” ਬੋਲਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਵਿਆਕਰਣ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਖੰਡੀ ਆਵਾਜ਼ਾਂ (Supra segmental) ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁਕਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਬੋਲ ਵਿਗਿਆਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਵੀਂ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਅਜੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਖੰਡੀ ਆਵਾਜ਼ਾਂ (Supra segmental) ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁਕਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਬੋਲ ਵਿਗਿਆਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਵੀਂ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਅਜੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਾਂ/ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਉਚਾਰਨ ਵੇਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਬੋਲ ਵਿਗਿਆਨ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਅਨਰਥ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੋਲਣ ਵੰਡ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਸਹੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਵਾਸਤੇ, ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਵਿਆਕਰਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਬੋਲ ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਬੋਲੀ ਸਿੱਖਲਾਈ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਨਿਖਾਰ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬੋਲੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਕਰੇਗੀ, ਅਜਿਹਾ ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ।

ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਬੋਲੀ ਵਿਚਲੀਆਂ ਸਾਰਬਿਕ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਗਾਰੁੱਪ ਉਚਾਰ ਨੂੰ ਬੋਲ (Phoneme) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਵਾਜ਼ ਇਕ ਭੌਤਿਕ ਇਕਾਈ (Physical Unit) ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬੋਲ, ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਧੀ ਵਿਚ ਉਚਾਰਨ ਪੁੱਛ ਲਓ ਤਾਂ ਉਹ ਅਸੂਨ ਹੀ ਉਕਤ ਬੋਲ ਦਾ ਉਚਾਰਨ “ਬੂੰਡ” ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਚਾਰਨ ਵੇਲੇ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਵਕਤਾਂ “ਭੂੰਡ” ਦੇ ਉਚਾਰਨ ਪੁੱਛ ਲਓ ਤਾਂ ਉਹ ਅਸੂਨ ਹੀ ਉਕਤ ਬੋਲ ਦਾ ਉਚਾਰਨ “ਬੂੰਡ” ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਚਾਰਨ ਵੇਲੇ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦ “ਪੀਰ” ਵਿਚ ਕੁਲ ਤਿੰਨ ਬੋਲ ਹਨ? ਪ+ਈ+ਰ = ਪੀਰ ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੋਂ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰਬਿਕ ਇਕਾਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ “ਕਲਮ” ਵਿਚਲੇ ਬੋਲ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਦਲ ਬਦਲ ਕਰਕੇ “ਮਲਕ, ਲਮਕ, ਕਮਲ” ਆਦਿ ਬੋਲ ਯੂਨਿਟ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਖੰਡੀ ਆਵਾਜ਼ਾਂ (Supra segmental) ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁਕਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਬੋਲ ਵਿਗਿਆਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਵੀਂ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਅਜੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਾਂ/ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਉਚਾਰਨ ਵੇਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਬੋਲ ਵਿਗਿਆਨ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਅਨਰਥ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੋਲਣ ਵੰਡ ਕਰੇਗਾ।

ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਸਹੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਵਾਸਤੇ, ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਵਿਆਕਰਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਬੋਲ ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਬੋਲੀ ਸਿੱਖਲਾਈ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਕਰੇਗੀ, ਅਜਿਹਾ ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਮਹਾਨ ਖਿਡਾਰੀ

ਪ੍ਰੰਤੀ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ

ਲਿਓਨਲ ਮੈਸੀ ਨੇ ਛੁੱਟਬਾਲ ਖੇਡਦਿਆਂ ਕਰੋਜ਼ਾਂ ਭਾਲਰ ਕਮਾਏ ਤੇ ਕਰੋਜ਼ਾਂ ਹੀ ਬਚੇ ਹਨ। ਉਹ ਬਿਲੀਅਨੇਅਰ ਅਥਵਾ ਅਰਥਪਤੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਨੇ ਕਮਾਲਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਿਆਂ ਨੇਨਾਵਾਂ ਕਮਾਉਣ ਤੇ ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀਆਂ। ਹਾਲੇ ਕਿਹੜਾ ਬਸ ਹੈ? ਉਹ ਸੈਂਤੀ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰੇ ਵੀ ਉਵੇਂ ਹੀ ਖੇਡ ਰਿਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸਤਾਈ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰੇ ਪੇਡ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਦਰਸ਼ਕ ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਛੁੱਟਬਾਲ ਦਾ ਜਾਦੂਗਰ ਕਹਿੰਦੇ। ਛੁੱਟਬਾਲ ਦੀ ਖੇਡ ਦਾ ਨੋਬਲ ਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਜਿਹਾ ਵੱਡਾ ਅਵਾਰਡ ਬੈਲਨ ਭੀ ਆਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਛੁੱਟਬਾਲਰ ਨੂੰ ਮਸੀਨਸੀਬ ਹੁੰਦਾ। ਉਹ ਅਵਾਰਡ ਇਕ ਦੋ ਵਾਰ ਨਹੀਂ, ਲਿਓਨਲ ਆਂਦਰੋ ਮੈਸੀ ਨੂੰ 8 ਵਾਰ ਸਿਲ ਚੁੱਕੇ!

ਲੋਕ ਉਹਦਾ ਨਿੱਕਾ ਨਾਂ 'ਲਿਓ ਜਾ' ਮੈਸੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਹਦਾ ਕੱਦ ਉਸ ਤੋਂ 27 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਸੀ ਉਹਦੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਹੀ ਡਿਆਗੋ ਮਾਰਡੋਨਾ ਤੋਂ ਭਾਵੇਂ 2 ਇੰਚ ਲੰਮੇਰਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ 2 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਨਮੇ ਛੁੱਟਬਾਲ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਖਿਡਾਰੀ ਕ੍ਰਿਸਟਿਆਨੋ ਰੋਨਾਲਡੋ ਤੋਂ 7 ਇੰਚ ਛੁਟੇਰਾ ਹੈ। ਮੈਸੀ ਦਾ ਕੱਦ ਕੇਵਲ 5 ਛੁੱਟ 7 ਇੰਚ ਹੈ। ਪਰ ਉਹਦੇ ਜੁਸੇ 'ਚ ਪਤਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਬਿਚਲੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂਕਿ ਬਾਲ ਨਾਲ ਏਨਾ ਤੇਜ਼ ਦੌੜੇ ਸਿੰਨਾ ਕੋਈਹੋਰ ਨਹੀਂ ਦੌੜ ਸਕਦਾ। ਹੋਰ ਤੁਂ ਕੀ, ਬਾਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਹ ਆਪ ਵੀ ਉਨਾ ਤੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਦੌੜ ਸਕਦਾ। ਇੰਜ਼ ਲੱਗਦੇ ਜਿਵੇਂ ਬਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿੱਚੀ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੋਵੇ!

ਫੇਰਬਸ ਮੈਗਾਜ਼ੀਨ ਅਨੁਸਾਰ 2009 ਤੋਂ 2014 ਦਰਮਿਆਨ ਮੈਸੀ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗਾ ਛੁੱਟਬਾਲਰ ਰਿਹਾ। 2019 ਤੋਂ 2022 ਤਕ ਉਸ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੈਸੇ ਕਮਾਏ। 2011, 2012 ਤੋਂ 2023 'ਚ ਉਹ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਸੌ ਸਿਖਲੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵਿਚ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। 2020 ਤੇ 2023 ਦਾ ਉਹ ਲੌਗੀਅਸ ਵਰਲਡ ਸੱਹੋਰਟਸਮੈਨ ਆਫ ਦਾ ਯੀਅਰ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਦੂਜਾ ਛੁੱਟਬਾਲਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਖੇਡ ਆਮਦਨ ਇਕ ਅਰਥ ਭਾਲਰਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੋਈ ਹੈ।

ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਸੀਨ ਕਰੇ ਜਾਂਦੇ ਮੈਸੀ ਨੇ 39 ਵਾਰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਲਾ ਲੀਗਾ ਖੇਡਦਿਆਂ 474 ਗੱਲ ਕੀਤੇ, 36 ਹੈਟ ਟਿਕ ਮਾਰੇ ਤੇ 18 ਗੱਲ ਕਰਨ 'ਚ ਸਹਾਇਕ ਬਣਿਆ। 109 ਗੱਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ। ਉਚੱਚ ਪੱਧਰ ਦੇ 800 ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਅਜੇ ਵੀ ਉਹਦੇ ਨਾਂ ਹੈ। ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਖੱਬੇ ਪੈਰ ਦਾ ਡਿੱਬਲਰ ਹੈ। ਭੀਗੋ ਮਾਰਡੋਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਾਰਸ ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਕਪਤਾਨੀ 'ਚ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਨੇ 2022 ਦਾ ਫੀਫਾ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਜਿੱਤਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ 7 ਗੱਲ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਵਰਲਡ ਕੱਪਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 26 ਮੈਚ ਖੇਡੇ ਜੋ ਅਜੇ ਤਕ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। 2023 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਠਵੱਡ ਬੈਲਨ ਭੀ ਉਹ ਅਵਾਰਡ ਮਿਲਿਆ।

ਮੈਸੀ ਨੂੰ ਛੁੱਟਬਾਲ ਦੀ 'ਡ੍ਰਿਬਲਿੰਗ ਦਾ ਜਾਦੂਗਰ ਜਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਯਿਆਨ ਚੰਦ ਨੂੰ ਹਾਕੀ ਦਾ ਜਾਦੂਗਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਧਿਆਨ ਚੰਦ ਵਾਂਗ ਮੈਸੀ ਵੀ ਸਮੱਧਰ ਹੈ। ਛੋਟੇ ਕੱਦ ਦੀ ਸੈਂਟਰ ਆਫ ਗੈਵਟੀ ਜਸ਼ਿਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਲੰਮੇਰੇ ਕੱਦ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਕੁਆਚਡੀਨੇਸ਼ਨ ਸੱਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੈਸੀ ਪੰਜ ਛੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਡ੍ਰਿਬਲਿੰਗ ਦੀ ਚੁਸਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਮਾਤ ਪਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਗੱਲ ਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਵਧੇਰੇ ਗੱਲ ਖੱਬੇ ਪੈਰ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਨਰ ਦੀਆਂ ਕਿੱਕਾਂ, ਸਿੱਧੀਆਂ ਕਿੱਕਾਂ ਤੇ ਪੈਨਲਟੀ ਕਿੱਕਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਗੱਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਾਸ ਦੇ ਕੇ ਵੀ ਉਹ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਗੱਲ ਕਰਵਾਉਣ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ 24 ਜੂਨ 1987 ਨੂੰ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਵਿਖੇਰੋਸਾਰੀਓਂਦੇ ਛੁੱਟਬਾਲ ਪ੍ਰੋਸੀ ਜੌਜ਼ ਮੈਸੀ ਦੇ ਘਰ ਸੇਲੀਆ ਮਾਰੀਆ ਕੁਟੀਨੀ ਦੀ ਕੁੱਖਾਂ ਹੋਇਆ। ਜੌਜ਼ ਮੈਸੀ ਉਦੋਂ ਸਟੀਲ ਫੈਕਟਰੀ ਦਾ ਮੈਨੇਜਰ ਸੀ ਤੇ ਉਹਦੀ ਪਤਨੀ ਸੀਲੀਆ ਮਾਰੀਆ ਮੈਗਨਟ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਫੈਕਟਰੀ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲਿਓ ਤੀਜਾ ਬੱਚਾ ਸੀ। ਉਹ ਤਿੰਨ ਭਰਾ ਹਨ ਤੇ ਇਕ ਭੈਣ। ਜੌਜ਼ ਮੈਸੀ ਦਾ ਪਿੱਛੋਕੜ ਸਪੇਨੀ ਮੂਲ ਦੇ ਇਤਾਵੀ ਖਿੱਤੇ ਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਹੈ। ਉਹਇਟਲੀ ਤੋਂ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਦਾ ਪਰਵਾਸੀ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਇਟਲੀ ਮੂਲ ਦੀ ਸੀ।

ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਵਸਦਿਆਂ ਉਹ ਛੁੱਟਬਾਲ ਦੀ ਖੇਡ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀ ਬਣ ਗਏ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਛੁੱਟਬਾਲ ਖੇਡਣ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਮੈਸੀ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਸਾਰ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾਵਾਂ ਵਾਂਗਛੁੱਟਬਾਲ ਵੱਲ ਪਿੱਚਿਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਨਿੱਕੇ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਸਤਾਂ ਰੋੜ੍ਹਨ ਲੱਗਾ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ 'ਚ ਲੋਕਲ ਕਲੱਬ ਗਰੈਨਡੋਲੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਹਦੀ ਨਾਨੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਲੱਬ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਲਾਗੇ ਬੰਨੇ ਦੇ ਛੁੱਟਬਾਲ ਮੈਚਾਂ 'ਚ ਖਿਡਾ ਲਿਆਉਂਦੀ। ਉਸ ਦਾ ਬਾਪ ਜੌਜ਼ ਗਾਹੇ ਬਗਾਹੇ ਕੋਚਿੰਗ ਦਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਨਾਨੀ ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਸੀਜ਼ਾਂਦੋਂ ਗੱਲ

ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਉਂਗਲ ਉਠਾ ਕੇ ਗੱਲ ਆਪਣੀ ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕੋਚ ਐਡਰੀਆਂ ਕੋਰੀਆ ਉਹਦੇ ਬਚਪਨ ਬਾਚੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਸੀ ਛੇ ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਰੋਸਾਰੀਓ ਕਲੱਬ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਿਆ। 6 ਤੋਂ 12 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚਕਾਰ ਉਸ ਨੇ ਕਲੱਬ ਵੱਲ 500 ਗੱਲ ਕੀਤੇ ਤੇ ਆਸੀਂ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਉਸ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਵਸ 'ਤੇ '87 ਦੀ ਮਸ਼ੀਨ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਉਹ ਨਿੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ 'ਬਾਲ ਟਿਕ ਵਿਖਾ ਕੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਦੰਗ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਕੁਦਰਤ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਮਾਰ ਪਈ ਕਿ ਉਹਦਾ ਛੁੱਟਬਾਲ ਕੈਰੀਅਰ ਖ਼ਰਤੇ 'ਚ ਪੈ ਗਿਆ। 10 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਉਹ 'ਗ੍ਰੋਬ ਹਾਰਮੋਨ ਡੈਫੀਸੀਸੀ ਦਾ ਚੋਰੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਲਾਜ ਲਈ ਮਹਿੰਨੇ ਦੀ ਬੈਰਾਪੀ ਦਾ ਖਰਚਾ 1000 ਡਾਲਰ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦੋਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਨਿਊਵੈਲ ਕਲੱਬ ਨੇ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਪਰ ਕਲੱਬ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮਦਦਗਾਰ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ।

ਮੈਸੀ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ ਖਿਡਾਰੀ ਬਿਊਨਿਸ ਏਅਰਜ਼ ਦੇ 'ਰਿਵਰ ਪਲੇਟ ਕਲੱਬ ਦਾ ਪਾਬਲੋ ਐਮਾਰ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਚਨ ਰਿਵਰ ਪਲੇਟ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਾ ਬਣ ਸਕਿਆ। ਪਾਬਲੋ ਐਮਾਰ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੇ ਰੋਨਾਲਡੋ ਦਾ ਫੈਨ ਬਣ ਗਿਆ। 13 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਹ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਦੀ ਯੂਚ ਅਕਾਡਮੀ 'ਲਾ ਮਾਸੀਆ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਹੋਰ ਨਿਖਾਰ ਆਉਣ ਲੱਗਾ। ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਉਹ ਗ੍ਰੋਬ ਹਾਰਮੋਨ ਡੈਫੀਸੀਸੀ ਤੋਂ ਵੀ ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਕ ਸਾਲ 'ਲਾ ਮਾਸੀਆ ਅਕੈਡਮੀ 'ਚ ਟ੍ਰੈਨਿੰਗ ਲੈ ਕੇ ਫਰਵਰੀ 2002 'ਚ ਉਹ ਰਾਇਲ ਸਪੈਨਿਸ ਛੁੱਟਬਾਲ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਬਿੱਚਰ ਬਣ ਕੇ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਬੀ ਟੀਮ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਤਕੜੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਮਿਲੀ। 14 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਹ 'ਬੇਬੀ ਡੀਮ ਟੀਮ ਦਾ ਅੰਗ ਬਣ ਗਿਆ ਜੋ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਦੇ ਨਵਜ਼ੁਵਕਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਤਕਤੀ ਟੀਮ ਸੀ। 2002-3 ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ 30 ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ 36 ਗੱਲ ਕੀਤੇ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਨ। ਇਕ ਮੈਚ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਜਬੂੜੇ ਦੀ ਹੱਡੀ ਕਰੈਕ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਉਹ ਫਿਰ

ਵੀ ਖੇਡਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ 10 ਮਿੰਟਾਂ 'ਚ ਦੋ ਗੱਲ ਹੋਰ ਕੀਤੇ। ਉਸ ਦੀ ਹੋਣਹਾਰੀ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਲੱਬਾਂ ਨੇ ਉਸ ਉਤੇ ਡੋਰੇ ਪਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਕਲੱਬ ਨੂੰ ਹੀ ਰੰਗਭਾਗ ਲਾਈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ 'ਤੇ ਝਾਤ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਹੈਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ 5 ਛੁੱਟ 7 ਇੰਚ ਦਾ ਮਨੁੱਖੀ ਜੁੱਸਾ ਕੀ ਦਾ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ!

ਮੈਸੀ 17 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਛੁੱਟਬਾਲ ਕਲੱਬ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਵੱਲੋਂ ਖੇਡਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਕਲੱਬ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੇ 2004 ਤੋਂ 2021 ਤਕ 778 ਮੈਚ ਖੇਡੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ 672 ਗੱਲ ਕੀਤੇ। 268 ਗੱਲ ਕਰਨ 'ਚ ਉਹ ਸਹਾਇਕ ਬਣਿਆ। ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਵਜੋਂ ਉਸ ਨੂੰ 35 ਕਿਤਾਬ ਮਿਲੇ। 10 ਵਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਲਾ ਲੀਗਾ ਟਾਈਟਲ ਜਿੱਤੇ, 7 ਵਾਰ ਕੋਪਾ ਦੈਲ ਰੇ, 4 ਵਾਰ ਯੂਈਐਫਾ ਦੇ ਚੈਪੀਅਨਜ਼ ਲੀਗ, 8 ਸਪੈਨਿਸ ਸੁਧਰ ਕੱਪ, 3 ਯੂਈਐਫਾ ਸੁਪਰ ਕੱਪ ਤੇ 3 ਫੀਫਾ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਜਿੱਤੇ। 2021 ਤੋਂ 2023 ਤਕ ਮੈਸੀ ਪੈਰਿਸ ਸੇਂਟ-ਜ਼ਰਮਨ ਵੱਲੋਂ ਖੇਡਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੈਸੀ ਨੇ 75 ਮੈਚ ਖੇਡੇ, 32 ਗੱਲ ਕੀਤੇ ਤੇ 35 ਗੱਲ ਕਰਨ 'ਚ ਸਹਾਇਕ ਬਣਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਲੀਗ ਅੱਵਲ ਦੇ 2 ਟਾਈਟਲ ਜਿੱਤੇ। 1 ਟਰਾਫੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਚੈਪੀਅਨਜ਼ ਦੀ ਜਿੱਤੀ। 2023 ਤੋਂ ਉਹ ਇੰਟਰ ਮਿਆਮੀ ਵੱਲੋਂ ਖੇਡ ਰਿਹੈ ਜਿਸ ਵੱਲੋਂ ਉਹਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਕਲੱਬਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਵੱਲੋਂ ਵੀ 2006 ਤੋਂ ਖੇਡਦਾ ਆ ਰਿਹੈ। ਹੁਣ ਤਕ 178 ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਤਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੈਚ ਖੇਡਿਆਂ 106 ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੱਲ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਤੇ 53 ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦਗਾਰ ਬਣ ਚੁੱਕੇ। ਉਹ ਛੁੱਟਬਾਲ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੋਪਾ ਦੇ ਚੈਫਲੋਂ ਵੀ ਸੁਧਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਤੇ 53 ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦਗਾਰ ਬਣ ਚੁੱਕੇ। ਉਹ ਛੁੱਟਬਾਲ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੋਪਾ ਦੇ ਚੈਫਲੋਂ ਵੀ ਸੁਧਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਤੇ 5 ਵਾਰ ਖੇਡਣਾ ਤੇ ਛੇਵੰਂ ਵਾਰ ਖੇਡਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣੀ ਸਿਰੇ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ 5 ਵਾਰ ਫੀਫਾ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਬੇਡਿਆ ਬਣਕਿ 2006, 2010, 2014, 2018 ਤੋਂ 2022 ਪੰਜ ਵਾਰ ਖੇਡ ਕੀਤੇ ਜਿੱਤੇ। ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦੇ ਫੀਫਾ ਵਰਲਡ ਕੱਪ 5 ਵਾਰ ਖੇਡਣਾ ਤੇ ਛੇਵੰਂ ਵਾਰ ਖੇਡਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣੀ ਸਿਰੇ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ 5 ਵਾਰ ਫੀਫਾ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਬੇਡਿਆ ਬਣਕਿ 2022 ਦਾ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਜਿੱਤਿਆ ਵੀ ਹੈ। 2014 ਦੇ ਵਰਲਡ ਕੱਪ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਉਪ ਜੇਤੂ ਸੀ। 2021 ਦਾ ਕੋਪਾ ਅਮਰੀਕਾ ਕੱਪ ਵੀ ਜਿੱਤਿਆ ਅਤੇ 2007, 2015 ਤੋਂ 2016 ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਕੱਪਾਂ ਦਾ ਉਪ ਜੇਤੂ ਰਿਹਾ। 2008 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਛੁੱਟਬਾਲ ਦਾ ਗੱਲਡ ਮੈਡਲ ਵੀ ਮੈਸੀ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਨੇ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ।

ਮੈਸੀ ਨੂੰ ਸਿਲੇ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਤੇ ਖਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ। ਛੁੱਟਬਾਲ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ

56 ਸਫੇ ਦਾ ਬਾਕੀ ਹਿਸਾ

2009 ਵਿਚ ਉਹ ਫੀਫਾ ਵਰਲਡ ਪਲੇਅਰ ਆਫ਼ ਦਾ ਈਅਰ ਅਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਫੀਫਾ ਵਰਲਡ ਪਲੇਅਰ ਆਫ਼ ਦਾ ਈਅਰ, ਇਕ ਵਾਰ ਗੋਲਡਨ ਫੁੱਟਬਾਲ ਅਵਾਰਡ, 6 ਵਾਰ ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਗੋਲਡਨ ਮੂੰ ਅਵਾਰਡ, 3 ਵਾਰ ਯੂਈਐਫ਼ਏ ਬੈਸਟ ਪਲੇਅਰ ਇਨ ਯੂਰਪ ਅਵਾਰਡ ਅਤੇ 2014 ਤੋਂ 2022 ਵਿਚ ਫੀਫਾ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਗੋਲਡਨ ਬਾਲ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਮਿਲੇ। 8 ਵਾਰ ਲਾਲੀਗਾ ਟਾਪ ਸਕੋਰਰ ਦੀ ਟਰਾਈ ਜਿੱਤੀ ਜੋ ਹੁਣ ਤਕ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। 6 ਵਾਰ ਉਹ ਯੂਈਐਫ਼ਏ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਲੀਗ ਦਾ ਟਾਪ ਸਕੋਰ ਬਣਿਆ। 2021 'ਚ ਕੋਪਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਬੈਸਟ ਪਲੇਅਰ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਇਕੋ ਕਲੱਬ ਵੱਲੋਂ 672 ਗੋਲ ਕਰਨ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਉਹਦੇ ਨਾਂ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਕਲੱਬ ਲਈ ਕੀਤੇ।

ਮੈਂਸੀ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸੀ ਕਿ ਕਦੇ

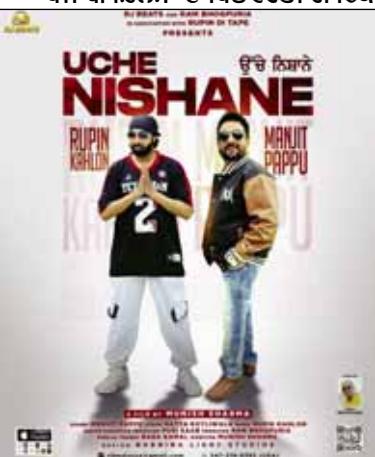
ਅਂਗੀਏ ਅੰਜਲੀ ਕਰੇ ਮਾਡਲਿੰਗ ਰਹੇ ਦੁਬਈ

ਉੱਚੀ ਤੇ ਲੰਮੀ ਦੇਖਦੇ ਕਹੋਗੇ ਕਿ ਮਾਸ਼ਾ ਅੱਲਾਹ ਕਯਾ ਮੁਟਿਆਰ ਬਣਾਈ ਹੈ ਨੀਲੀ ਛਤੀ ਵਾਲੇ ਨੇ ਤੇ ਇਹ ਹੈ ਅੰਗੀਏ ਅੰਜਲੀ ਜਿਸ ਦਾ ਰੱਜਵਾਂ ਸੋਹਣਾ ਭੂਪ ਤੇ ਸ਼ਰੀਰਕ ਬਣਤਰ ਵੀ ਗੜ੍ਹ ਹੈ। ਅੰਜਲੀ ਯੂ ਏ ਈ ਦੇ ਸੋਹਣੇ ਦੁਬਈ ਰਹਿੰਦੀ ਇਥੇ ਮਾਡਲਿੰਗ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਰਮਜ਼ਾਨ ਅਲੀ ਦੇ ਗੀਤ “ਰੇਲ ਦਿੱਤਾ” : ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਐਡ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੰਜਲੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਫਿਲਮੀ ਟਿਪਸ ਹਨ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਅੰਜਲੀ ਕਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਕਰੇਗੀ। ਨੈਲਾ ਨੇ ਅੰਜਲੀ ਦੀ ਪਿਆਰੀ ਰੂਪ ਸੱਜਾ ਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਬਾਲੀਫੁੱਡ ਨਾਇਕਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮਾਡਲਿੰਗ ਦੀ ਠੰਡੀ ਫੁਹਰ ਹੈ ਅੰਜਲੀ।

ਰੂਪਿਨ ਕਾਹਲੌਂ ਤੇ ਮਨਜ਼ੀਤ ਪੁੱਪ੍ਰੇ ਦੇ “ਉੱਚੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ”

ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਪਿੱਠਵਰਤੀ ਗਾਇਕ

ਤੇ ਸਟਾਰ ਗਾਇਕ ਰੂਪਿਨ ਕਾਹਲੌਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਵਾਹ ਕਯਾ ਬਾਤ ਹੈ ਤੇ ਮਨਜ਼ੀਤ

ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਨੂੰ ਫੀਫਾ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਦਾ ਜੇਤੂ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਮਾਣ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਸੁਫਨਾ ਸਾਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਆਖਰ 2022 ਵਿਚ ਕਤਰ 'ਚ ਹੋਏ ਫੀਫਾ ਵਰਲਡ ਕੱਪ 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਚਿਰੋਕਣੀ ਰੀਝ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ। ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੈਚਾਂ 'ਚ ਜਿਤਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ 7 ਗੋਲ ਕੀਤੇ ਤੇ 3 ਗੋਲ ਕਰਨ 'ਚ ਬਾਲ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੱਤੀ। ਆਖਰ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦਾ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਜਿੱਤ ਗਿਆ। ਲਿਓਨਲ ਮੈਂਸੀ ਨੂੰ ਕਤਰ ਕੱਪ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਖਿਡਾਰੀ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੋਲਡਨ ਬਾਲ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ।

2021 ਵਿਚ ਕੋਪਾ ਅਮਰੀਕਾ ਕੱਪ ਜਿੱਤ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦਾ ਟਾਪ ਸਕੋਰਰ ਤੇ ਸਰਬੋਤਮ ਖਿਡਾਰੀ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ। ਅੱਜਕੱਲੁ ਉਹ ਇੰਟਰ ਮਿਆਮੀ ਵੱਲੋਂ ਖੇਡ ਰਿਹੈ। ਕਲੱਬ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਿਆਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਲੀਗਜ਼ ਕੱਪ ਜਿਤਾਇਆ। ਉਹ ਪਕੇਰੀ

ਉਹੋ ਇਕੋ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ 'ਚ 10 ਗੋਲ ਕਰ ਕੇ ਐਮਵੀਪੀ ਯਾਨੀ ਸਭ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਖਿਡਾਰੀ ਬਣਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਰੱਖੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ 'ਤੇ ਝਾਤ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ 8 ਵਾਰ ਬੈਲਨ ਭੀ ਓਰ ਅਵਾਰਡ, ਇਕੋ ਸਾਲ 2012 ਵਿਚ 91 ਗੋਲ, ਲਾਲੀਗਾ ਵਿਚ 474 ਗੋਲ। ਯੂਰਪ ਦੇ ਇਕੋ ਸੀਜ਼ਨ 2011-12 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 91 ਗੋਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਜੇ ਵੀ ਉਹਦੇ ਨਾਂ ਹਨ।

ਮੈਰੀਡੋਨਾ ਨੇ ਫਰਵਰੀ 2006 ਵਿਚ 18 ਸਾਲ ਦੇ ਮੈਂਸੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਾਰਸ ਐਲਾਨਿਆ ਸੀ। ਫੀਫਾ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ 2018 ਸਮੇਂ ਰੁਸ ਵਿਚ ਮਾਰਾਡੋਨਾ ਤੇ ਮੈਂਸੀ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇ ਝੰਡੇ ਲਹਿਰਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ 2019 ਤਕ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਵਜੋਂ ਮੈਂਸੀ, ਮਾਰਾਡੋਨਾ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਮੁੰਹਮਦ ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਜੋਅ ਫਰੋਜ਼ੀਅਰ, ਫੈਡਰਰ ਤੇ ਨਡਾਲ ਅਤੇ ਬੋਰਗ ਤੇ ਮਕੈਨਰੋ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਚਲਦੇ ਸਨ, ਉਵੇਂ ਰੋਨਾਲਡੋ ਬਨਾਮ ਮੈਂਸੀ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮੈਂਸੀ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ 2024

ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਲੀਗਜ਼ ਦਾ ਟਾਲਰ ਅੰਕੀ ਗਈ ਹੈ। ਰੁਪਏ ਆਪੇ ਬਣਾ ਲਓ ਕਿਨੇ ਬਣਦੇ ਹਨ? ਨਾਵਾਂ ਤੇ ਨਾਮਣਾ ਕਮਾਉਣ ਚ ਮੈਂਸੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਲੇ-ਬੱਲੇ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸਟਿਆਨੇ ਰੋਨਾਲਡੋ ਨੇ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ 260 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਹੈ। ਉਹ ਹੈ ਵੀ ਬਣਦਾ ਤਣਦਾ ਤੇ ਕੱਦ ਕਾਠ ਵੀ ਛੇ ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਦੋ ਇੰਚ ਉੱਚਾ ਹੈ। ਉਸ ਟੁੰਮਸ਼ੁਰੀਆਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਂਸੀ ਪੁੰਜਾਨ ਦਾਨ ਕਰਨ 'ਚ ਦਰਿਆ ਦਿਲ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਮਾਰਸ 2010 ਤੋਂ ਪੂਨੀਸੈਂਡ ਗੁਡਵਿੱਲ ਅੰਬੈਸਡਰ ਬਣ ਕੇ ਪੂਨੀਸੈਂਡ ਨੂੰ ਮਿਲੀਅਨਜ਼ ਡਾਲਰਾਂ ਦੇ ਫੰਡ, ਆਪਣੀ ਲਿਓ ਮੈਂਸੀ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਫੰਡ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ, ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖੇਡਾਂ ਵਾਸਤੇ ਫੰਡ ਦੇਣੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਰੋਨਾਲਡੋ ਵੀ ਬਚੇਰਾ ਪੁੰਜਾਨ ਦਾਨ ਕਰ ਰਿਹੈ। ਉਹ ਮੈਂਸੀ ਨਾਲੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਸਰਗਰਾਮ ਖਿਡਾਰੀ ਹਨ। ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਕਦੋਂ ਤਕ ਖੇਡਦੇ ਤੇ ਕਦੋਂ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਰਿਟਾਈਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?

principalsarwasingh@gmail.com

“ਰੰਗਲਾ ਪੰਜਾਬ” ਵਧੀਆ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਗੱਡੀ ਦਾ ਨੰਬਰ ਵੀ ਵੀ ਆਈ ਪੀ ਨੰਬਰ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਗੱਡੀ ਦਾ ਨੰਬਰ ਵੀ 2222 ਹੈ। ਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਵਾਂ ਘਰ ਵੀ ਜਲਧਰ ਨਜ਼ਦੀਕ ਲਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਚੌਟੀ ਦੀ ਮਾਡਲ ਵੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਨਾਇਕਾ ਨੂੰ ਅੱਜ ਕਲ ਸਟੈਂਡਰਡ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਅਮਰਪਾਲ ਮਾਡਲ ਅਭਿਨੇਤਰੀਆਂ ਦਾ ਚਹੇਤਾ ਨਿਰਦੇਸਕ

ਅਮਰਪਾਲ ਲਈ ਇਹ ਕਿੰਨੀ ਅੱਡੀ

ਨਾਸਿਰ ਅਦੀਬ ਦੇ ਸੰਵਾਦ, ਨੂੰਗੀ ਨੱਤ

ਤੇ ਮੌਲਾ ਜੱਟ ਦੀ ਦਹਸ਼ਤ ਤੇ ਸੁਲਤਾਨ ਰਾਹੀਂ ਤੇ ਮੁਸਤਫਾ ਕੁਰੈਸੀ ਵਾਲੀ “ਮੌਲਾ ਜੱਟ” ਨੂੰ ਬਿੱਲਾਲ ਨੇ “ਲੀਜੈਂਡ ਆਫ ਮੌਲਾ ਜੱਟ” ਨਾਲ ਰਲੀਜ਼ ਕਰ ਬਹੁਤ ਪੈਸੇ ਕਮਾਏ ਨੇ। ਹੁਣ ਫਿਰ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੀ ਖਬਰ ਹੈ। ਫਵਾਦ ਖਾਨ, ਮਾਹਿਰਾ ਅੰਬਾਸੀ ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਲਾਕਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਪੂਰਾ ਮਾਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਧਰ ਚਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੈ ਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧੂਮ ਧਾਮ ਨਾਲ ਇਹ ਫਿਲਮ ਆਏ। ਚਲੋ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ 2 ਤਰੀਕ ਦੇਖਦੇ ਜਦ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਹਾਈ ਫਾਈ ਹੋਈ, ਲਈ ਨਵੀਂ ਗੱਡੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ੇਰਟ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਸਟਾਰ ਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਕੌਰ ਕਾਫ਼ੀ ਸਟੈਂਡਰਡ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੁਲਵਿੱਦਰ ਬਿੱਲਾਲ ਨਾਲ ਫਿਲਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਾਇਕਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਏਗਾ। ਯਾਦ ਰਹੇ “ਗਾਜਰ ਵਰਗੀ” ਗੀਤ ਸੀਮਾ ਅਨਜਾਣ ਦੀ ਪਹਿਲਾਣ ਹੈ ਤੇ ਸੀਮਾ ਅਨਜਾਣ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੈਰੀਅਰ ਵਿੱਚ ਨੀਰਜ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। “ਦਾ ਲੀਜੈਂਡ ਆਫ ਮੌਲਾ ਜੱਟ” ਫਿਰ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਨਵਾਂ ਵਿਟਾਗਿਨ ਹਨ। ਜਲਦੀ ਅਮਰਪਾਲ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਫਿਲਮਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

-ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਵਾਰ

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਤਰੱਕੀਆਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦੇ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ

ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ

ਮੋਬ: 946553962

ਨਵੀਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਚਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਮਾਰਟ ਸਕੂਲ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੀ ਬਣਵਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸੀ। ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਠੋਸ ਨੀਤੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਉਪਰਲੀ ਪੋਚਾ ਪੋਚੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ। ਕਈ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤਰਸਯੋਗ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿਉਂ ਕਿ ਬਦਲੀਆਂ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਲੈਕਚਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸਕੂਲ ਲੈਕਚਰਾਂ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮਾਸਟਰ ਕਾਡਰ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਆਪਕ ਹੀ ਸਕੂਲ ਇੰਚਾੜ੍ਹ ਦਾ ਕੰਮ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹਨ। ਕਈ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਸੀਨੀਅਰ ਲੈਕਚਰਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬੜੀ ਬਦਤਰ ਬਣ ਗਈ ਜਿਥੇ ਬੱਚੇ ਦਾਖਲੇ ਲੈ ਕੇ ਪਛਤਾਵਾ ਜ਼ਰੂਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਗੇ। ਹਾਈ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਹੀ ਪੰਜ ਕਲਾਸਾਂ ਪੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀ ਖਬਰਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ

ਕਾਡਰ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵੀ ਅਜੇ ਹੋਣੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਖਾਲੀ ਪੋਸਟਾਂ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਅਭਾਗੇ ਸਕੂਲ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸਾਨ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਖਾਲੀ ਪੋਸਟਾਂ ਲਈ ਨਵੇਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜੋ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਉਹ ਅਦਾਲਤੀ ਚੱਕਰਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਪੂਰ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਰਹੀ। ਭਰਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਘੋਥਿਆ ਜਾਂਦਾ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸ਼ਰੂਲਾਂ 'ਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਸਾਮੀਆਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਮਾਸਟਰ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੀ.ਏ. ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਬੀ.ਐਡ. ਵਿੱਚ ਟੀਚਿੰਗ ਆਫ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਨਾਲ ਸੋਸ਼ਲ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਅਧਿਆਕ ਜਦੋਂ ਸ.ਸ. ਮਾਸਟਰ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਸਵੀਂ ਤੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣੀ ਪੈਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਲਈ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਅੰਖਾ ਵੀ ਲਗਦਾ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਜੇਕਰ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ
ਤਜਰਬੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ
ਇਹ ਬੱਚਿਆਂ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਲਈ ਲਾਹੌਰੰਦ
ਹੋਵੇਗਾ, ਕੁਝ ਕੁ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਨੇੜੇ
ਆਈ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਨਾ ਹੋਣ ਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰੀ
ਤਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ
ਅਧਿਆਪਕ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਪੋਸਟ
ਗਰੇਜ਼ੂਕੇਸ਼ਨ ਹੀ ਕਰਨਗੇ, ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ
ਕੀਤੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਮਾੜੀ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਵਧੀਆ ਗੱਲ
ਹੈ, ਉੱਝ ਗਿਆਨ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕੇਰੋਗੀ।
ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ ਅੰਤਰ ਰਾਸਤਰੀ
ਪੱਧਰ ਉੱਪਰ ਜਾ ਕੇ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।
ਹੁਣ ਜਿਵੇਂ ਪੜਾਧੜ ਬੱਚੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਾ
ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨ ਹੋਣੇ
ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹੀ ਆਈਲੈਟਸ ਪਾਸ ਕਰ
ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਸਰਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ
 ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਡੀਮਡ,
 ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਕਾਲਜ ਆਦਿ
 ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਪੜ੍ਹਾਈ
 ਕਰਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਪੜ੍ਹਾਈ
 ਘਰ ਬੈਠ ਕੇ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਸੈਂਟਰਾਂ
 ਵਲੋਂ ਤਾਂ ਪੇਪਰ ਵੀ ਕਾਗਜ਼ੀ ਖਾਨਾਪੂਰਤੀ ਲਈ
 ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਭਾਵੇਂ ਕਈ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ
ਚਰਚਿਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ
ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਪਰ
ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ
ਫੈਸ਼ਲੇ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੀ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰ
ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਹੁਣੇ ਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਮਾਸਟਰ
ਕਾਡਰ ਦੀਆਂ ਬਤੌਰ ਲੈਕਚਰਾਰ ਤਰੱਕੀਆਂ
ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਅਖਬਾਰਾਂ 'ਚ ਚਰਚਾ ਦਾ
ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 25
ਅਧਿਆਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਰੱਕੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ
ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ
ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਪੋਲ੍ਹੇ ਖੇਲਦਾ
ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ 301
ਲੈਕਚਰਾਂ ਵਿੱਚ 298 ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ
ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 127
ਸਾਈਟ, 102 ਸੋਸ਼ਲ ਸਟੈਂਡੀਜ਼, 41 ਮੈਂਬ, 7
ਪੰਜਾਬੀ, 4 ਖੇਤੀਬਾੜੀ, 3 ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ 1
ਸਰੀਰਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਹਨ। ਕੀ
ਇਹ ਅਧਿਆਪਕ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਨਿਆਂ
ਕਰ ਸਕਣਗੇ ? ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ

ਮਾਮਲਾ ਸਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਤਰੱਕੀ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਇਹੋ ਹਾਲ ਹੈ। ਸੰਖਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਗੰਭੀਰ ਹੈ ਇਕੱਲੇ ਲੈਕਚਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਖਾਲੀ ਪੋਸਟਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਸਟ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਕੁਝ ਪੋਸਟਾਂ ਅਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣ। ਇਹ ਤਾਂ ਇਕੱਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਹਾਲ ਹੈ ਬਾਕੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਹਾਲ ਵੀ ਇਹੋ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿ ਨਾਲ ਹੇਠਲੇ ਮਾਸਟਰ ਕਾਡਰ ਦੀਆਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪੋਸਟਾਂ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਨਵੀਂ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਕਰਕੇ ਸ਼ਿਲੈਕਸ਼ਨ ਲਿਸਟ ਬਣਾਉਂਦੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮਾ ਨੂੰ ਵਿਲੱਖਣਤਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰੰਗਾਂ 'ਚ ਰੰਗੇਰੀ
ਫਵਾਦ ਖਾਨ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਦ ਲੀਜੈਂਡ ਆਫ ਮੌਲਾ ਜੱਟ'

The image is a promotional poster for the Punjabi movie 'Babbar'. It features a group of characters, likely the Babbar Singh family, dressed in traditional Indian clothing such as turbans and saris. Some characters are holding swords, suggesting a historical or warrior theme. The background is dark and textured, possibly representing a fort or a rugged landscape.

ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਫਿਲਮ ਦਸੰਬਰ 2022 ਵਿੱਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਫਿਲਮ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਐਂਟਰੀ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਨਵੀਨਤਮ ਚਰਚਾ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਡੀਕ ਜਲਦੀ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਯੂ.ਕ੍ਰ. ਸਮੇਤ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਦ ਲੀਜੈਂਡ ਆਫ਼ ਮੌਲਾ ਜੱਟ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸਫਲਤਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਇਹ ਰਿਲੀਜ਼ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਰਹੰਦ-ਪਾਰ ਸਿਨੇਮਾਟਿਕ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗੀ।

ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 9463828000

ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੂਪਾਲ

ਪਿਰਾਮਿਡ ਇਕ ਤਿੰਨ
ਆਯਾਮ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿਆਮਿਤੀ
ਰਚਨਾ ਹੈ , ਜਿਸ ਦਾ ਆਧਾਰ
ਬਹੁਭੁਜੀ ਆਕਾਰ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਤਿਕੋਣੀ ਪੱਖ
(ਸਾਈਡਾਂ) ਇੱਕ ਸਿਰੇ (ਅਪੈਕਸ) ਉੱਤੇ
ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਪਿਰਾਮਿਡ ਦੇ ਆਧਾਰ ਦਾ
ਆਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਹੁਭੁਜ-ਵਰਗਾਕਾਰ,
ਆਈਤ, ਤਿਕੋਣ ਆਕਾਰ ਦਾ ਹੈ ਸਕਦਾ ਹੈ,
ਪਰ ਜਿਆਦਾਤਰ ਪਿਰਾਮਿਡ ਦਾ ਆਧਾਰ
ਚੌਰਸ ਜਾਂ ਤਿਕੋਣ ਵਾਲਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪਿਰਾਮਿਡ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਮਿਸਰ ਦੇ
ਮਹਾਨ ਪਿਰਾਮਿਡ, ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਰੁਚੀ
ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ
ਇਮਾਰਤਾਂ ਨਾ ਕੇਵਲ ਮਨੁੱਖੀ ਕਲਾ ਦਾ ਉੱਤਮ
ਨਮੂਨਾ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਈ
ਰਹੱਸ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਅੱਜ ਵੀ
ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੰਢਾਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ
ਖੁੱਲਣ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੀਆਂ। ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ
ਅੱਠ ਅਜੂਬਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਮਿਸਰ ਦੇ ਗੀਜ਼ਾ
ਦੇ ਪਿਰਾਮਿਡ ਨੂੰ ਅਰਕੀਟੈਕਚਰ, ਵਿਗਿਆਨ
ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ
ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ
ਪਿਰਾਮਿਡ ਪੁਰਾਤਨ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ
ਸਰੀਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪਿਰਾਮਿਤਾਂ: ਪਿਰਾਮਿਤਾਂ
 ਦੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ ਜਾਨਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ
 ਮਸ਼ਹੂਰ ਪਿਰਾਮਿਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਜਾਣਾ ਵਧੇਰੇ
 ਠੀਕ ਰਹੇਗਾ।

1. ਗੀਜਾ ਦਾ ਮਹਾਨ ਪਿਰਾਮਿਡ, ਮਿਸਰ
 :- ਇਹ ਮਿਸਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪਿਰਾਮਿਡ
 ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਜੂਬਿਆਂ ਵਿਚੋਂ
 ਇੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਪਿਰਾਮਿਡ 4500 ਸਾਲ
 ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ
 ਫਰਾਈ ਖੂਫ਼ ਦਾ ਮਜ਼ਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
 ਇਹ 146.6 ਮੀਟਰ ਲੰਬਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਝ
 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਸਦੀ ਉਚਾਈ ਕੁਝ ਘਟ ਗਈ
 ਹੈ।

2. ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਪਿਰਾਮਿਡ,
ਮੈਕਸੀਕੋ:- ਇਹ ਮੈਕਸੀਕੋ ਵਿਚ ਮਾਇਆ
ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਮਹਾਨ ਪਿਰਾਮਿਡ ਹੈ। ਇਹ
ਯੁਕਾਤਾਨ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ
ਕੂਕੁਲਕਾਨ ਦੇ ਮੰਦੀਰ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ। ਇਸ
ਪਿਰਾਮਿਡ ਵਿਚ 365 ਪੌੜੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸਾਲ
ਦੇ 365 ਦਿਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ।

3. ਤਿਉਤਿਹੁਆਕਾਨ ਦਾ ਪਿਰਾਮਿਡ,
ਮੈਕਸੀਕੋ :- ਮੈਕਸੀਕੋ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਇਹ
ਪਿਰਾਮਿਡ ਤਿਉਤਿਹੁਆਕਾਨ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੈ
ਅਤੇ ਇਹ ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ
ਵੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ
ਹੈ। ਇਹ ਪਿਰਾਮਿਡ ਲੱਗਭੱਗ 65 ਮੀਟਰ
ਉੱਚਾ ਹੈ।

4. ਬੈਟ ਪਿਰਾਮਿਡ ਦਾਹਸੂਰ, ਮਿਸਰ :-
 ਇਹ ਪਿਰਾਮਿਡ ਮਿਸਰ ਦੇ ਦਾਹਸੂਰ ਖੇਤਰ
 ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ
 ਕਿ ਇਸਦੀ ਬਣਾਵਟ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ
 ਇਸਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਅੱਧੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਤਿਰਛੀਆਂ ਹੋ
 ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਫਰਾਓ ਸਨੌਰਵੁੱਲੇ
 ਬਣਵਾਇਆ ਸੀ।

5. ਪਿਰਾਮਿਡ ਆਫ ਖਾਫਰਾ, ਮਿਸਰ :-

ਪਿਰਾਮਿਡ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਰਹੱਸ

ਵੀ ਮਜ਼ਾਂ ਵਜ਼ਾਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ
ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਬਣਾਵਟ ਮਿਸਰੀ ਪਿਰਾਮਿਡਾਂ ਨਾਲੋਂ
ਛੋਟੀ ਅਤੇ ਤਿੱਬੀ ਹੈ।

7. ਮੌਡੀਅਮ ਪਿਰਾਮਿਡ, ਮਿਸਰ :-ਇਹ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਦਾਹਸ਼ੂਰ ਤੋਂ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਪਿਰਾਮਿਡ ਆਰੰਭਕ ਮਿਸਰੀ ਪਿਰਾਮਿਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਬਣਾਵਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਪਿਰਾਮਿਡ ਦੌਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਪਿਰਾਮਿਡ ਦੀ ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ ਤੇ
ਖਾਸੀਅਤਾਂ :- ਪਿਰਾਮਿਡਾਂ ਦੀ ਬਨਾਵਟੀ ਦੇ
ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਅਕਾਸ਼ੀ ਸੰਗਠਨਾਂ
(alignment) ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੈ।
ਇਹ ਇਮਾਰਤਾਂ ਐਸੀ ਸੁਧਾਰੀ ਨਾਲ
ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ
ਚੋਟੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਖਾਸ ਤਾਰਿਆਂ ਨਾਲ
ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ
ਵੱਡਾ ਪਿਰਾਮਿਡ, ਗੀਜ਼ਾ ਦਾ ਮਹਾਨ ਪਿਰਾਮਿਡ,
ਤਾਕਤ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਮਿਸਰ ਦੇ ਰਾਜੇ-
ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ
ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਇਆ
ਗਿਆ, ਕਿਹੜੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਵਰਤੀਆਂ
ਗਈਆਂ, ਇਹ ਸਭ ਅੱਜ ਵੀ ਇੱਕ ਰਹੱਸ
ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਐਟੋਇਨ ਬੋਵਿਸ ਅਤੇ ਪਿਰਾਮਿਡਾਂ ਦੀ ਉਰਜਾ : -ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਪੁਰਾਤਤਵਕਾਰ ਐਟੋਇਨ ਬੋਵਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1930 ਵਿਚ ਪਿਰਾਮਿਡਾਂ ਦੇ ਉਰਜਾ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਖੋਜ ਗੀਜਾ ਦੇ ਪਿਰਾਮਿਡ ਤੋਂ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰੈਖਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਪਿਰਾਮਿਡ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਬਲਕਿ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸਥਿਰ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਖੋਜ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਰਾਮਿਡ ਦਾ ਆਕਾਰ ਕੁਦਰਤੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਅੰਦਰ ਮੌਜੂਦ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਗੁਣਾਤਮਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ।

ਐਂਟੋਇਨ ਬੋਵਿਸ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਮੱਖ ਨਕਤੇ

1. ਜੈਵਿਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਸੰਰਖਣ :-
(Preservation of Organic Matter):-ਬੋਡਿਸ ਨੇ ਪਿਰਾਮਿਡਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਾਇਆ ਕਿ ਛੋਟੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ

ਬੋਵਿਸ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਪਿਰਮਿਡ ਦੇ
ਅੰਦਰ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਰਜਾ ਖੇਤਰ ਬਣਦਾ ਹੈ
ਜੋ ਵਿਕਾਸ ਰਹਿਤ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਡੀ ਕੰਪੋਜ਼ਿਟ
ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ।

2. ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ
:- ਉਸ ਨੇ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਦਾਰਥਾਂ ਤੇ ਵੀ
ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤਥਦੀਲੀਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ
ਬੋਵਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਿਰਾਮਿਡ ਦੇ ਅੰਦਰ
ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਪਾਣੀ ਵਧੀਕ ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ
ਮੈਡੀਟੋਟਿਵ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ
ਪਿਰਾਮਿਡ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਪਾਣੀ ਦੇ
ਮਾਲੀਕਿਊਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿਸ
ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸਵਾਦ ਅਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ
ਬਿਹਤਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

3. ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਓਰਟ ਦਾ
 ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ:-ਬੋਵਿਸ ਨੇ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਕਿ
 ਪਿਰਾਮਿਡ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੁਹਤ
 ਹੀ ਗਹਿਰਾ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ
 ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਅਧਿਆਤਮਕ
 ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪਿਰਾਮਿਡ
 ਵਿਚ ਬੈਠਣਾ ਧਿਆਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਵਧਾ
 ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਅਨੋਖੀ ਉਰਜਾ
 ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

4. ਪਿਰਾਮਿਡ ਦੀ ਜ਼ਿਆਮੀਅਤ ਅਤੇ
 ਤਾਕਤ : -ਬੋਵਿਸ ਦੀ ਖੋਜ ਇਹ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿਰਾਮਿਡਾਂ ਦਾ ਖਾਸ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਨਾਲ ਮਹਿਸੂਸ
 ਗਿਆ ਜ਼ਿਆਮੀਅਤ (geometry) ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
 ਖਾਸ ਗੁਣਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਚਾਰ
 ਚੌਟੀਆਂ ਅਤੇ ਮੱਧ ਬਿੰਦੂ ਨਾਲ ਇਕ ਖਾਸ ਉਪਰਾਲਾ
 ਤਬਦੀਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ
 ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

1. ਆਕਰਸ਼ਕ ਉਪਜਾ ਖੇਤਰ :- ਬੋਵਿਸ
ਦੀਆਂ ਖੇਜਾਂ ਨੇ ਕਈ ਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ
ਗੱਲ ਤੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਕਿ
ਪਿਰਾਮਿਡਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਕਾਰ ਇਕ ਬਿਜਲ-
ਚੁੰਬਕੀ ਖੇਤਰ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਦੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਖਾਸ ਗੁਣਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋ
ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਪਜਾ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ,
ਸਰੀਰਕ ਸੰਰਥਣ ਅਤੇ ਆਤਮਕ ਤਾਕਤ ਵਿਚ
ਬਿਹੁਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

2. ਵਿਗਿਆਨਕ ਟੈਸਟਿੰਗ :- ਕਈ ਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਨੇ ਬੋਡਿਸ ਦੀਆਂ ਥੋਤਾਂ ਨੂੰ ਛੁਟੇ ਟੈਸਟ ਕੀਤਾ। ਪਿਰਾਮਿਡ ਦੇ ਆਕਾਰ ਨੂੰ ਛੁਟੇ ਪੈਮਾਨੇ ਤੇ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਕੁਝ ਟੈਸਟਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਸੈਂਟੀਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ

ਸੰਰਖਣ। ਪਰ ਕੁਝ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ
ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਥੋੜਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ
ਅਧਿਆਤਮਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੀ ਕਿਹਾ
ਹੈ।

ਪਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਤੀਕ ਅਤੇ ਸੂਬਮ
ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ:- ਪਿਰਾਮਿਡਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ
ਇਕ ਇਮਾਰਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ
ਪਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ ਵੀ ਵੇਖਿਆ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ
ਕਿ ਪਿਰਾਮਿਡ, ਮਿਸਰ ਦੇ ਰਾਜਿਆਂ
ਦੇ ਸਰੀਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਆਤਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ
ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ
ਮੇਡਾਂ ਦੀ ਅਦੁੱਤੀ ਆਕਰਸ਼ਕ ਆਕ੍ਰਿਤੀ,
ਜੀਵੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖਣ ਲਈ
ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪਿਰਾਮਿਡਾਂ ਅਤੇ
ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ :- ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿਚ
ਪਿਰਾਮਿਡਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।
ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਪਿਰਾਮਿਡਾਂ
ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਦਾ
ਵੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ
ਹੈ -

1. ਰੂਹਾਨੀ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਸਥਾਨ : -ਕਈ ਆਧੁਨਿਕ ਪਿਰਾਮਿਡਾਂ ਨੂੰ ਰੂਹਾਨੀ ਨ ਅਤੇ ਉਪਚਾਰ ਲਈ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਰਾਮਿਡਾਂ ਦਾ ਆਕਾਰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਗਹਿਰਾਈ ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਰਦਾ ਹੈ।

2. ਚਿਕਿਤਸਾ ਅਤੇ ਥੀਰੈਪੀ ਸੈਂਟਰ :-
 ਥੀਰੈਪੀ ਸੈਂਟਰ ਪਿਰਾਮਿਡ ਦੇ ਆਕਾਰ
 ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਥੋਂ ਲੋਕ
 ਅਤਮਕ ਥੀਰੈਪੀ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ
 ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਧਿਆਨ,
 ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਪਚਾਰਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ
 ਅਤੇ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

3. ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ ਅਤੇ ਆਪੁਨਿਕ
ਤਾਂ : ਕਈ ਆਪੁਨਿਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਅਤੇ
ਕੌਂਠੂ ਪਿਰਾਮਿਡ ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਿਚ ਬਣਾਈਆ
ਗਏ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਸ ਵੇਗਾਸ ਵਿਚ ਲੁਕਸ਼ਾ
ਜੋ ਪਿਰਾਮਿਡ ਦੇ ਆਕਾਰ ਚ' ਹੈ। ਇਹ
ਤਾਂ ਆਪੁਨਿਕ ਇੰਡੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੀਆਂ
ਤਕਨਾਲੋਜੀਆਂ ਨਾਲ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾ
ਹਨ।

ਪਿਰਾਮਿਡਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਅਤੇ ਅਜੋਕੀਆਂ
:- ਪਿਰਾਮਿਡਾਂ ਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਵਿਗਿਆਨਕ
ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਥੋੜਾਕਾਰ ਇਸ
ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ
ਨ ਇਮਾਰਤਾਂ ਸਿਰਫ ਮਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ
ਕਿਸੇ ਵਿਤਿਆਨਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਭੰਡਾਰ
ਕਈ ਥੋੜਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਰਾਮਿਡਾਂ
ਲਾਵਟ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਇਕ
ਕਿਸਮ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ
ਗਾ ਹਨ, ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦਾ
ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਸੂਝ ਅਜੇ ਵੀ ਅਧੂਰੀ ਹੈ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿਰਾਮਿਡਾਂ ਦੇ ਰਹੱਸ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਅਜੇ
ਜਾਂ ਲਈ ਬੁੱਲਾ ਹੈ।

ਬਹੁ ਪੱਖੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਮਾਲਕ ਰਿਆਨੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ

ਬਰਸੀ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਰਮੇਸ਼ ਬੱਗਾ ਚੋਹਲਾ

ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਨੂੰ ਦੁਰਲੱਭ ਕਰਿ ਕੇ
ਵਡਿਆਇਆ ਅਤੇ ਸਲਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।
ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਦੀ ਜਨਮ
ਦੀ ਦੁਰਲੱਭਤਾ ਕਾਰਨ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ
ਲਈ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤੇ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ੀ-ਮੁਨੀ ਵੀ
ਤਰਸਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖ
ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਇਸ ਜਨਮ ਦੀ ਕਦਰ ਨਾ
ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਲਾਹਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ।
ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਝੇਲਿਆਂ
ਵਿੱਚ ਉਲੜ ਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ
ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਅਜਾਂਥੀ ਹੀ ਗੁਆ ਦਿੰਦੇ
ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਆਏ ਹੋਏ ਪਲ ਬਦਕਿਸਮਤੀ
ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ
ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੋਸਦਾ ਹੋਇਆ ਇਸ
ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਰੁਖਸਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਜਨਮ
ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਭਗਤ
ਕਬੀਰ ਜੀ ਜੀਵ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ
ਲਿਖੇ ਹਨ:-

ਕਬੀਰ ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਦੁਲੰਭ ਹੈ

ਹੋਇ ਨਾ ਬਾਰੈ ਬਾਰ ॥

ਜਿਉ ਬਨ ਫਲ ਪਾਕੇ ਭੁਇ

ਗਿਰਹਿ ਬਹੁਰਿ ਨ ਲਾਗਹਿ ਡਾਰ ॥

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ
ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਨਸਾਨੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ
ਮਨੋਰਥ ਕੇਵਲ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਅਤੇ ਐਸ਼ ਕਰਨ
ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਸਗੋਂ ਇਸ
ਦਾ ਇੱਕ ਉੱਚਾ ਅਤੇ ਸੁੱਚਾ ਮਨੋਰਥ ਖ਼ਲਕਤ
ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਨੋਰਥ ਨੂੰ
ਤਸਦੀਕ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੀ
ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ:-

આપુ રાહાએ સેવા કરે

ਤਾ ਕਿਛੁ ਪਾਏ ਮਾਨ ॥

ਨਾਨਕ ਜਿਸ ਨੋ ਲਗਾ ਤਿਸੁ ਮਿਲੈ,
ਲਗਾ ਸੋ ਪਰਵਾਨ ॥

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਆਪਣਾ ਆਪ ਗੁਆ
 (ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ) ਕੇ ਲੋਕਾਈ ਦਾ
 ਪਿਆਰ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ
 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਪੰਥ ਢਾਡੀ ਅਤੇ ਉੱਚੋਟੀ
 ਦੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਗਿਆਨੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ
 ਦਾ ਨਾਮ। ਇਹ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਿਸੇ
 ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਵੱਡਮੁੱਲਾ
 ਸਰਮਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ
 ਲਈ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਘਾਲਣਾ
 ਘਾਲਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ
 ਸੀਤਲ ਨੂੰ ਵੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ
 ਸਫਰ ਤਹਿਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਲੰਮੀ ਅਤੇ
 ਅਣਬੱਕ ਘਾਲਣਾ ਘਾਲਣੀ ਪਈ ਹੈ।

ਬਹੁਪਰਤੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ (ਵਾਡੀ, ਕਵੀ,
ਪ੍ਰਚਾਰਕ, ਕਹਾਣੀਕਾਰ, ਗੀਤਕਾਰ, ਨਾਵਲ-
ਕਾਰ, ਨਾਟਕਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਖੋਜੀ
ਇਤਹਾਸਕਾਰ) ਦੇ ਮਾਲਕ ਗਿਆਨੀ ਸੋਹਣ
ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਦਾ ਜਨਮ 7 ਅਗਸਤ 1909
ਈ. ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਕਾਦੀਵਿੰਡ ਤਹਿਸੀਲ ਕਸੂਰ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲਾਹੌਰ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਵਿੱਚ
ਸ. ਖਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦਿਆਲ

ਕੌਰ ਦੇ ਗ੍ਰਾਹਿ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਭਾਵੇਂ
ਰਸਮੀ ਤਲੀਮ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ
ਸੀਤਲ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੀਬਰ
ਤਾਂਧ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੰਸਥਾਗਤ
ਵਿਦਿਆ (ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ)

ਦੀ ਕਾਫੀ ਘਾਟ ਸੀ। ਇਸ ਘਾਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਤਾਂਘ ਨੂੰ ਮੱਠੀ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਦਿੱਤਾ। ਕੁੱਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਸੀਤਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਧੂ/ਗ੍ਰੰਥੀ ਹਰੀ ਦਾਸ ਪਾਸੋਂ ਗੁਰਮੁਖੀ ਵਰਣਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨੀ ਸਿੱਖ ਲਈ। ਇਸ ਪਹਿਚਾਣ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਵਧਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਕੁੱਝ ਵਡੇਰੀ (14 ਸਾਲ ਦੀ) ਉਮਰ ਦਾ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਗੁਆਂਢੀ ਪਿੰਡ 'ਵਰਨ' ਦੀ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਿਆ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਲਗਨ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਜਮਾਤਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਛਿਮਾਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਸਤਾਦ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹਿਯੋਗ ਸਦਕਾ ਸੀਤਲ ਨੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪੱਧਰ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅੱਡਲ ਦਰਜੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਪਾਸ ਕਰ ਲਈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਜਾ ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੇ-ਟਾਵੇਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਹੀ ਨਾਸ਼ੀਬ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਦੌਰ (ਅੱਠਵੀਜ਼ੀ
ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ) ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਗਿਆਨੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ
ਸੀਤਲ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ
ਸਮਾਜਿਕ/ਪਰਿਵਾਰਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਪੰਡਤ
ਚੁਕਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ
ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਭੜਾਣਾ ਦੀ ਵਸਨੀਕ ਬੀਬੀ
ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਨਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ
ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ (ਰਘਵੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਰਜੀਤ
ਸਿੰਘ) ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰੀ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਹੁਣ
ਪੜਾਈ-ਲਿਖਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੀਤਲ ਨੂੰ
ਆਪਣੇ ਘਰ-ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ
ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਇਸ ਧਿਆਨ ਦੇ ਵੱਧ ਜਾਣ ਕਾਰਨ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੜਾਈ ਵਿਚਲਾ ਧਿਆਨ ਕੁਝ ਪਿੱਛੇ
ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਇਸ ਪਿੱਛੇਤਰ ਕਾਰਨ ਉਹ
ਉਚੇਰੀ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਗਿਆਨੀ
ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਹੀ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਿਆ।

ਗਿਆਨੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਕੁੱਝ ਸਮਾਂ
ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ-ਪੁਰਖੀ ਕਿੱਤੇ ਬੇਠੀ ਬਾੜੀ ਨਾਲ
ਵੀ ਜੁੜਿਆ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਕਿੱਤੇ ਨੂੰ ਕਰਦਿਆਂ
ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੁੱਝ ਵੱਖਰਾ ਕਰਕੇ
ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਵੀ ਜਵਾਨ ਹੁੰਦੀ ਰਾਈ

ਜੋਬਨ ਉੱਤੇ ਆਈ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਇੱਛਾ ਨੇ
ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਢਾਡੀ ਕਲਾ ਵੱਲ ਨੂੰ ਮੌਜੂ
ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮੌਜੂ ਵੱਲ ਮੁੜਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ
ਆਪਣਿਆਂ ਸਾਥੀਆਂ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ,
ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਾਲ
ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ ਲਲਿਆਣੀ ਦੇ ਭਰਾਈ ਬਾਬਾ
ਚਿਰਾਗਦੀਨ ਕੋਲੋਂ ਸਾਰੰਗੀ ਅਤੇ ਢੱਡ
ਵਜਾਉਣੀ ਸਿੱਖਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਉਸਤਾਦ ਜੀ
ਕੋਲੋਂ ਢਾਡੀ-ਕਲਾ ਦੀਆਂ ਬਰੀਕੀਆਂ ਤੋਂ ਚੰਗੀ
ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਿਆਤ ਹੋ ਕੇ ਗਿਆਨੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ
ਸੀਤਲ ਦਾ ਢਾਡੀ ਜਥਾ ਦੂਰ-ਦੂਰਭੇ ਦੀਵਾਨਾਂ
ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਉਸ ਵਕਤ ਢਾਡੀ ਕਲਾ ਦੇ ਖੇਤਰ
ਵਿੱਚ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਘੁੱਕੇਵਾਲੀਆ,
ਬਾਬਾ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ
ਭੀਲਾ ਅਤੇ ਨਿਰਵੈਰ ਸਿੰਘ
ਦੁਆਬੀਆ ਆਦਿ ਦੇ ਜਥੇ ਪ੍ਰਾਹੁੰਖ
ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਿੱਖ
ਸੰਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥਿਆਂ ਦੀ
ਤਲ ਸੀ। ਸ੍ਰੋਤਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਆਪਣੇ
ਗਾਉਣਾ ਕੋਈ ਖਾਲਾ ਜੀ ਦਾ ਵਾਜ਼ਾ
। ਪਰ ਇਹ ਚਮਤਕਾਰ ਗਿਆਨੀ ਜੀ
ਨੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕਰ
ਆ। ਇਸ ਚਮਤਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ
ਤਲ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਤਲੀਮ-ਯਾਹਤਾ ਹੋਣਾ
ਆਖਿਆ ਦੇ ਨਵੇਕਲੇ ਅਤੇ ਨਿਰਾਲੇ
ਪਣਾਉਣਾ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ
ਡੀ ਜਥੇ ਦੀ ਇੰਨੀ ਵਡਿਆਈ ਹੋਈ
ਕਾਂ ਦੀ ਨਫਰਤ ਵੀ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ
ਗਈ। ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਨੇ ਆਪਣੇ
ਥੇ ਨਾਲ ਲੱਗਭਗ ਛੇ ਦਰਕਿਆਂ ਤੱਕ
ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰੱਜਵੰਡੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ
ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ਼
ਆ।

ਫਿਲਮ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਕਿਸੋਰ ਅਵਸਥਾ ਤੁਢਾਨੀ ਅਵਸਥਾ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਨੀ ਅੱਖਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਹੀ ਵਾਰ ਲੀਹੋਂ ਵੀ ਲਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਨੇ ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਲਿਆ। ਇਸ ਕਲਮ ਨੇ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਆਵਿਤਾ। ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਵਿਤਾ 1924 ਅਕਾਲੀ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਛਪ ਗਈ। ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀਤਲ ਦੇ ਸਫਰ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਫਰ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਕਾਵਿ ‘ਸੱਜਰੇ ਹੰਡੂ’ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਨੇ ਕੁੱਝ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ‘ਕਦਰਾਂ ਬਦਲ’, ‘ਅਜੇ ਦੀਵਾ ਬਲ ਰਿਹਾ ਸੀ’ ਅਤੇ ‘ਟੀ ਗਈ’ ਕਾਫੀ ਚਰਚਿਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਸਿਰਜਣਾ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਦੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਪੜ੍ਹਾ ਦੀ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਪਕੇਰੇ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਤਸਦੀਕ ਨੀ।

ਕ ਨਾਵਲਕਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ
ਸੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ
ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਮਹਨ ਦੇਣ
। ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਨਾਵਲਾਂ ਦੀ
ਦੋ ਦਰਜਨਾਂ ਦੇ ਕਰੀਬ ਬਣਦੀ ਹੈ।
ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਠਕਮ ਦੇ ਤੌਰ
ਉਹਨਾਂ ਗਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਵਲ
ਵਾਲਾ ਖੁਰਾਕ ਆਪਣੀ ਮਿਸਾਲ ਆਪ ਹੈ
ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਕਰਣਾ ਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ
ਕਰਦਾ ਹੈ। 'ਜੁੱਗ ਬਦਲ ਗਿਆ'
ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਚਰਿਚਤ ਨਾਵਲ ਹੈ
1974 ਈ। ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਸਹਿਤ

ਅਕਾਦਮੀ ਵੱਲੋਂ ਪੁਰਸਕਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ
 ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਨਾਵਲਾਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟ 'ਮੁੱਲ ਦਾ
 ਮਾਸ', 'ਜੰਗ ਜਾਂ ਅਮਨ', 'ਈਚੋਗਿਲ ਦੀ
 ਨਹਿਰ ਤੱਕ', 'ਵਿਯੋਗਣ', ਅਤੇ 'ਅੰਨੀ
 ਸੁੰਦਰਤਾ'ਆਦਿ ਸੀਤਲ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ
 ਨਾਵਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ
 ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ ਹੈ। ਸੀਤਲ ਦੇ
 ਨਾਵਲਾਂ ਦੀ ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਰਹੀ ਹੈ
 ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਾਵਲਾਂ ਦੇ ਪਾਤਰ ਕਿਸੇ ਕਲਪਨਾ
 ਦੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੋ ਕਿ ਹਕੀਕੀ
 ਹਲਾਤਾਂ 'ਚੇ ਉਪਜਦੇ ਹਨ।

ਇੱਕ ਖੋਜੀ (ਸਿੱਖ) ਇਤਹਾਸਕਾਰ ਦੇ
ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਦਾ ਇੱਕ
ਅਹਿਮਤਰੀਨ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ
ਆਪ ਨਿੱਠ ਕੇ ਸਿੱਖ ਇਤਹਾਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ
ਕੀਤਾ ਬਾਬਦ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਵੀਆਂ ਛੋਹਾਂ ਦੇ ਕੇ
ਕਿਤਾਬੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ
ਕਰਵਾਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਉਪਰਾਲੇ ਨੇ ਜਿਥੇ
ਸਿੱਖ ਇਤਹਾਸ ਬਾਰੇ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਕੁਝ ਭਰਮ
ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਉਥੇ ਸਿੱਖ ਇਤਹਾਸ
ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿੱਖ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਸੀਤਲ
ਦੀਆਂ ਇਤਹਾਸਕ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ 'ਸਿੱਖ ਰਾਜ
ਕਿਵੇਂ ਗਿਆ' ਇੱਕ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਰਚਨਾ ਮੰਨੀ

ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ‘ਦੁਖੀਏ ਮਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ’ ‘ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ’, ‘ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਘਰਾਣੇ’, ‘ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਤੇ ਪੰਜਾਬ’ ਅਤੇ ‘ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦ ਅਤੇ ਯੋਧੇ’ ਉਸ ਸੀਆਂ ਵਰਨਣਯੋਗ ਇਤਹਾਸਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹਨ। ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਤਪੱਸਵੀ ਅਤੇ ਖੋਜ ਭਰਪੂਰ ਕੰਮ ‘ਸਿੱਖ ਇਤਹਾਸ ਦੇ ਸੋਮੇ’, ਪੰਜ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਸੀਤਲ ਦੀ ਇਸ ਤਪੱਸਿਆ ਨੇ ਸਿੱਖ ਇਤਹਾਸ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਰਲਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਪਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ
ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਾਂ
ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਵਰਗੇ
ਬਹੁਪੱਖੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਅਤੇ ਨੇਕ ਦਿਲ
ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਥ
ਦਾ ਆਮੋਲਕ ਢਾਡੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ
ਅਮਿੱਟ ਹਸਤਾਖਰ ਗਿਆਨੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ
ਸੀਤਲ ਆਪਣਾ ਨੌ ਦਹਕਿਆਂ ਦਾ ਜੀਵਨ
ਪੰਧ ਮੁਕਾ ਕੇ ਅਖੀਰ 23 ਸਤੰਬਰ 1998
ਈ.ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਇਸ ਛਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ
ਅਲਵਿਦਾ ਆਖ ਗਿਆ। ਸੀਤਲ ਦੇ ਆਪਣੇ
ਬੋਲ ਸਨ: ‘ਸੀਤਲ ਸਦਾ ਜਹਾਨ ਜੀਵਦਾ ਏ,
ਜੀਹਦਾ ਮਰ ਗਿਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਜੱਸ ਹੋਵੇ’।

MR:9463132719

ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੂਚਨਾ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਸਿਰਤ ਸਬੰਧੀ ਛਪਣ
ਵਾਲੇ ਲੇਖਾਂ, ਸੁਝਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ਼ਾਡਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ
ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਬਾਰੇ, ਸਬੰਧਿਤ ਲੇਖਕ
ਅਤੇ ਇਸ਼ਾਡਿਹਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਹੀ
ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਲਾਹ ਦੇ
ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਸ਼ਲਾਹ
ਵੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਪਾਦਕ ਅਤੇ
ਆਦਾਰਾ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਵੱਲੋਂ - ਸੰਪਾਦਕ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਡਰਬੀ

ਮੁਨੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਛੋਟਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ, ਕਾਹਨੂਵਾਨ

ਘੱਲੂਘਾਰੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਰਮੇਸ਼ ਬੱਗਾ ਚੋਹਲਾ

ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਨਿਅਰੀ ਅਤੇ ਮਿਆਰੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿਪਾਹੀ ਬਣਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਦੇ ਆਵ ਕੀ ਅਉਧ ਨਿਦਾਨ ਬਣੀ ਹੈ ਤਦ ਹੀ ਖਾਲਸਾਈ ਫੌਜ ਨੇ ਰਣ ਵਿਚ ਜੂਝ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰਨ ਕਥੂਲਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਬਾਨੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

ਜਉ ਤਉ ਪ੍ਰੇਮ ਖੇਲਣ ਕਾ ਚਾਉ ॥

ਸਿਰੁ ਧਰਿ ਤਲੀ ਗਲੀ ਮੇਰੀ ਆਉ ॥

ਇਤੁ ਮਾਰਿਗ ਪੈਰੁ ਧਰੀਜੈ ॥ ਸਿਰ ਦੀਜੈ ਕਾਣ ਨ ਕੀਜੈ ॥

ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਪਹਿਗਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਿਰਲੱਖ ਸੂਰਿਮਿਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਇਬਾਰਤ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਮੁਨੀ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਹਦਤਾਂ ਦੇ ਜ਼ਾਮ ਵੀ ਪੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਇਬਾਰਤ ਦਾ ਹੀ ਅਹਿਮ ਅੰਗ ਹੈ ਸੰਨ 1746 ਵਿਚ ਵਾਪਰਿਆ ਛੋਟਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ, ਜਿਹੜਾ 'ਜੁ ਲਰੈ ਦੀਨ ਹੇਤ' ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਦੋ ਘੱਲੂਘਾਰਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਦਾ ਸ਼ਬਦੀ ਅਰਥ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਕਤਲਾਇਆ ਜਾਂ ਸਰਬਨਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਨਾਨਾ-ਪੱਖੀ ਅਤੇ ਤੌਰ ਮਨੁੱਖੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਰਿਆਂ ਅਤੇ ਸਰਬਤ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗਣ ਵਾਲੀਆਂ (ਖਾਲਸਾਈ) ਧਰਿਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਵਧਪੇ ਹਨ।

ਵਕਤ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਦੇ ਦੋਖੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀਕਲਾ ਕਦੇ ਰਾਸ ਨਹੀਂ ਆਈ ਅਤੇ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਗਾਉਣ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਲਬਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ਲਾਹੌਰ ਦਰਬਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਦੀਵਾਨ (ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ) ਲਖਪਤ ਰਾਏ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਕਾ ਭਰਾ ਜਸਪਤ ਰਾਏ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਕਸਬਾ ਕਲਾਨੌਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੱਤਰੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਈਰਖਾਲੂ ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਮਾਨਾ ਸੁਭਾਅ ਕਾਰਨ ਕਾਹਨੂੰਵਾਨ ਦੀ ਛੰਭ ਵਿਚ ਇੱਕ ਮੁਨੀ ਦੁਖਾਂਤ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਸੁਖੇਦਾਰ ਯਹੀਆ ਖਾਨ (ਪੁੱਤਰ ਜ਼ਕਰੀਆਂ ਖਾਨ) ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਵੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਰੱਖੇ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਉਹ ਅਕਸਰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਤਹਿਤ ਹੀ ਜਸਪਤ ਰਾਏ ਨੇ ਜਨ-ਸਧਾਰਣ ਕੋਲੋਂ ਜਜ਼ੀਆ ਵਸੁਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਸਪਤ ਰਾਏ ਦੀ ਇਸ ਵਾਹਿਕੀ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਆਉਣ ਲੱਗੇ।

ਸੰਮਤ 1803 ਵਿਚ ਐਮਨਾਬਾਦ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰੋੜੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ

ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ ਸਿੱਖ-ਸੰਗਤ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਇਕੱਠ ਹੋਇਆ ਜਿਹੜਾ ਜਸਪਤ ਰਾਏ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਫਾਕੇ ਹਨ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ-ਪਾਣੀ ਬਣਾ/ਛੱਕ ਕੇ ਸਵੇਰੇ ਇਥੋਂ ਕੁੱਚ ਕਰ ਜਾਣਗੇ। ਪਰ ਜਸਪਤ ਰਾਏ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਧੜ ਇਕੱਠੀ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਾ ਚਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਲੜਾਈ ਲੜਨੀ ਪਈ। ਹਾਥੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਜਸਪਤ ਰਾਏ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਵਧੇ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਭਾਈ ਨਿਬਾਹੂ ਸਿੰਘ (ਰੰਗਰੇਟਾ) ਪੂਛ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਕੇ ਹਾਥੀ ਉਪਰ ਜਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਨਾਲ ਜਸਪਤ ਰਾਏ ਦਾ ਸਿਰ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ। ਜਸਪਤ ਰਾਏ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਮੁਗਲ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭਗਦੰਸ ਮੱਚ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹ ਮੈਦਾਨ ਛੱਡ ਗਈ। ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਖਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਦੀਵਾਨ ਲਖਪਤ ਰਾਏ ਦਾ ਦਿਮਾਗੀ ਤਵਾਜ਼ਨ ਵਿਗੜ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਠਾਣ ਲਈ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਜਦ ਤੱਕ ਮੈਂ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਤਦ ਤੱਕ ਸਿਰ 'ਤੇ ਪੱਗ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਖੱਤਰੀ ਅਖਵਾਵਾਂਗਾ।

ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਯਹੀਆ ਖਾਨ ਤੋਂ ਸ਼ਾਹੀ ਫੌਜ ਲੈ ਕੇ ਲਖਪਤ ਰਾਏ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜ਼ਲਮ ਦੀ ਇਥਿਤਿਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਉਹ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਆਮ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਦੀਵਾਨ ਕੌੜਾ ਮੱਲ ਦੀ ਅਗਰਵਾਈ ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਪਤਵੰਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਲਖਪਤ ਰਾਏ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿਰ (ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ) ਕਾਮਾਉਣ ਤੋਂ ਵਰਜਿਆ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਸਿਰਤ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਜਗਤ ਭਗਤ ਗੁਸਾਈਂ ਦੀ ਸਲਾਹ (ਸੋਮਵਾਰੀ ਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਕਤਲ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ) ਵੀ ਅਣਸੁਣੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਲਖਪਤ ਰਾਏ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 'ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨੇੜਲਾ ਨਾ ਰੱਖੋ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੋ।' ਉਸ ਨੇ

ਗੁਰ ਦੀ ਥਾਂ 'ਰੋੜੀ' ਅਤੇ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਥਾਂ 'ਪੋਥੀ' ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ ਉਸ ਨੇ ਪਾਵਨ ਬੀੜਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਵੀ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ।

ਲਖਪਤ ਰਾਏ ਦੀਆਂ ਆਪ ਹੁਦਰੀਆਂ ਦੀ ਖਬਰ ਜਦੋਂ ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰਕੱਢ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸੁਨੋਹੇ ਭੇਜ ਕੇ ਕਾਹਨੀਵਾਨ ਦੀ ਛੰਭ (ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ) ਵਿਖੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਨਵਾਬ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਇਸ ਛੰਭ ਵਿਚ ਵਾਪਰਗ 20000 ਸਿੱਖ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ.ਜ.ਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲਵਾਲੀਆ, ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ ਮਾੜੀ ਕੰਬੋਕੀ, ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਡੱਲੇਵਾਲੀਆ, ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਭੰਗੀ ਅਤੇ ਸ.ਨੋਧ ਸਿੰਘ ਸ਼ੁਕਰਚੋਕੀਆ ਆਦਿ ਦੇ ਜਥੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਇਸ ਇਕੱਠ ਦਾ ਪਤਾ ਜਦੋਂ ਦੀਵਾਨ ਲਖਪਤ ਰਾਏ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਭਾਰੀ ਫੌਜ ਲੈ ਕੇ (ਯਹੀਆ ਖਾਨ ਸਮੇਤ) ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਛੰਭ ਕੋਲ ਪੁੰਚ ਗਿਆ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਹੀ ਫੌਜ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਉਪਰ ਤੋਪਾਂ ਦੇ ਗੋਲਿਆਂ ਦਾ ਮੰਹ ਵਰਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਯਹੀਆ ਖਾਨ ਅਤੇ ਲਖਪਤ ਰਾਏ ਦੀ ਫੌਜ ਦਾ ਡੱਟ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ। ਲੜਾਈ ਦਾ ਇਹ ਸਿਲਸਲਾ ਕਈ ਰੋਜ਼ ਤੱਕ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਲੰਗਰ ਮਸਤਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਿੰਘ ਭੁੱਖਣ-ਭਾਣੇ ਲੜਦੇ ਰਹੇ।

ਮੁਲਤਾਨ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰ ਕੌੜਾ ਮੱਲ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਜੰਮੁ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਰਾਸ਼ਨ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਉਸ ਰਸਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਰਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਲੈਣ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ (ਗੁਪਤਚਰ ਰਾਹੀਂ) ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਕੌੜਾ ਮੱਲ ਦੀ ਇਸ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਖਾਲਸਾ ਫੌਜ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਰਾਹਤ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਹ ਦੀਵਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਪਰਉਪਕਾਰ ਬਦਲੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਵਾਨ ਕੌੜਾ ਮੱਲ ਨੂੰ ਮਿਠਾ ਮੱਲ ਕਹਿ ਕੇ ਸਤਿਕਾਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਲੜਾਈ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਨ (ਕੌੜਾ ਮੱਲ ਵਾਲਾ) ਅਤੇ ਗੋਲੀ-ਸਿੱਕਾ ਖਤਮ

ਹੋਣ ਲੱਗਾ।

ਇਸ ਘਮਸਾਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਲਖਪਤ ਰਾਏ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹਰਚੜ ਰਾਏ, ਯਹੀਆ ਖਾਨ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਨਾਹਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰ ਕਰਮ ਬਖਸ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਹੋਂਦੇ ਮਹੀਨੇ ਗਈਆਂ। ਭਰਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਮੌਤ ਉਸ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਅਸਰਿ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਛੰਭ ਦਾ ਘੇਰਾ ਹੋਰ ਸਖਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਲਗਾਤਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਗੋਲੀ ਸਿੱਕਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਪੱਲੜਾ ਭਾਰੀ ਹੋਣ ਲੱਗਾ।

ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਪਾਗਲ ਹੋਇਆ ਲਖਪਤ ਰਾਏ ਹੋਣੇ ਹੋਂਦੇ ਹੋਂਦੇ ਵਰਤਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਜੰਗਲ ਦੇ ਦਰਖਤ ਕਟਵਾ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਚੱਚੇ ਪਾਸੇ ਅੱਗ ਲਗਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਕਰਤੂਤ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਕ ਜੇਠ-ਹਾਡ ਦੀ ਤਪਸ਼, ਦੂਜਾ ਜੰਗਲ ਦੀ ਅੱਗ, ਤੀਜੇ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਹਾੜੀਆਂ ਰਾਜੇ ਅਤੇ ਚੋਥੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਸ਼ੁਕਦਾ ਦਰਿਆ ਬਿਆਸ। ਅਜਿਹੀ ਸੂਰਤ-ਏ-ਹਾਲ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਜਰਨੈਲਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮਤੇ ਰਾਹੀਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਦੋ ਹੋਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਮਹਿਸੂਸ ਨੇ ਦੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਚੜ੍ਹਦੀਕਲਾ ਦੇ ਜੈਕਰੇ ਛੰਡੇ ਅਤੇ ਵੈਰੀਆਂ ਪਿਲਾਫ ਜੂਝ ਪਣੇ। ਇਸ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਵਿਚ ਕਈ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕਈ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਹਾੜਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ ਕੈਦੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹੀਰ ਦੇ ਨਾਖਾਸ ਚੰਕ ਵਿਚ ਬੜੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਮਸੀਤ ਦੀਆਂ ਦੀਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ। ਅਤੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਮਸੀਤ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਧੋ ਦਿੱਤੇ।

ਇਸ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਵਿਚ 7000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਅਤੇ 3000 ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੈਦੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਕੁੱਝ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਤਦਾਦ 11000 ਅਤੇ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਦੀਆਂ ਦੀ 2000 ਹੈ।

ਇਸ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਪਰ ਦੀਵਾਨ ਲਖਪਤ ਰਾਏ ਦਾ ਸੁਪਨਾ (ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ) ਅਧੂਰਾ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਛਿਮਾਹੀ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿੱਖ ਦੁਖਾਰਾ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣੇ ਸ਼ੁਚੂ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 30 ਮਾਰਚ 1747 ਈ. ਨੂੰ ਸਰਬਤ ਖਾਲਸਾ ਬੁਲਾ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਪੱਕੀ ਠਾਂਹਿਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਗੁਰਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਗੁਰਮਤੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੀ ਰਾਮ ਰੈਣੀ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਉਸ

ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਅਬਿਆਣਾ ਕਲਾ

98 78111445

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿਣ ਦਾ ਨਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸਲੀਕਾ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਨਿਆਮਤ ਹੈ ਜੋ ਯੜਕਸੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਉਪਰ ਹਾਵੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮਕਸਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਕਸਦ ਵਿਹੂਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬੋਝਲ ਅਤੇ ਬੌਦਲੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਦੀ ਵਹਿੰਦੀ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਜੁਝਦਾ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਅਤੀਤ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਕੇ ਬੁਸ਼ਹਾਲ ਬਣਉਣ ਲਈ ਲੋਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ, ਚਲਾਕੀਆਂ, ਹੋਰਾਫੇਰੀਆਂ ਅਤੇ ਝੁਠ-ਸੱਚ ਦਾ ਸਹਚਾ ਲੋਦਾ ਹੈ। ਲੇਡ, ਮੇਹ, ਹਉਮੈਂ, ਹੰਕਾਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰਕਾ ਅੱਜ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇ ਭਾਰੂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। “ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਾ ਰਹੀ”। ਬੰਦਾ ਇਹ ਸੋਚਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਜੰਮਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਾਂ ਦਾ ਦੁੱਧ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਫਿਕਰ ਕੁਦਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਚਰਿਤਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਕਮੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਪਾੜੇ ਦੀ ਜੜ ਬਣ ਕੇ ਮਾਨਸਿਕ ਗੁਲਾਮੀ ਅਤੇ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਨਤੀਜਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਾਟੇ ਮਾਰ ਕੇ ਅਤੇ ਕਾਟੇ ਕਲੇਸ਼ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਾਇਨਾਤ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਪੱਖਦੀ ਹੈ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਰੰਗ ਮੰਚ ਹੈ

ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਥੋੜਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਬਹੀਕੀਆਂ ਪੱਖੀਆਂ। ਸਭ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਉਣ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਕਿਆਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਕੇ ਸੀਮਤ ਨਾ ਕਰੋ। ਹਾਂ ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਉਣਾ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਹੀ ਕਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਲਾ ਪ੍ਰਤੀ ਇੰਨੇ ਤਤਤਰੇਕਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਕਲਾ ਦੇ ਅਨੰਦ ਲਈ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸੇਧਿਤ ਅਤੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰੀਏ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਵਾਂਗ ਸਮਝਣ ਨਾਲ ਕਾਢੀ ਕੁੱਝ ਸੌਖਾ ਬੁਸ਼ਗਵਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਕ ਪਾਸਾ ਤੱਕਣ ਨਾਲ ਮੁਸੀਬਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ “ਸੁਖ ਦੁਖ ਦੁਇ ਦਰਿ ਕਪੜੇ ਪਹਿਰਹਿ ਜਾਇ ਮਨੁੱਖ, ਜਿਥੇ ਬੋਲਣਿ ਹਾਰੀਐ ਤਿਥੈ ਚੰਗੀ ਚੁੱਪ” ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅੰਤਰੀਵ ਭਾਵ ਹੈ।

ਇਟਲੀ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਲਈ ਹੋਵੇ 5 ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ

0 30 ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਹੋ ਰਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਏਸ਼ੁਮਾਰੀ 0 5 ਲੱਖ ਲੋਕ ਬਦਲ ਸਕੇ 25 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ

ਕੋਮ ਇਟਲੀ (ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਸੋਨੀ)- ਇਟਲੀ ਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਇਟਲੀ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਰੱਖੇ 10 ਸਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਘਟਾਕੇ 5 ਸਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮਰ ਕੱਸੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਬਤ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਵਮੈਂਟਾਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਇਟਲੀ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਇੱਕ ਵਿਸੇ ਰਿੱਟ ਨੈਚੁਰਲਾਈਜ਼ੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਐਕਟ ਰਾਹੀਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਟਲੀ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ 10 ਸਾਲ ਤੋਂ 5 ਸਾਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਬੁੱਲ ਕੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਹਨ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੇ 6 ਸਤੰਬਰ 2024 ਨੂੰ ਇਟਲੀ ਦੀ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨੈਚੁਰਲਾਈਜ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਸੇ ਦਰਖਾਸਤ ਦਾਖਲ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਏਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿ 5 ਲੱਖ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਏਸ਼ੁਮਾਰੀ 30 ਸਤੰਬਰ 2024 ਤੱਕ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ 5 ਲੱਖ ਬੰਦਾ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਮਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਭੋਵਿਖ ਵਿੱਚ ਇਟਲੀ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਲਈ 5 ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਰਜੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ। ਇਸ ਸਲਾਹਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਇਟਲੀ ਦੇ ਤਮਾਜ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਇਟਾਲੀਅਨ ਹੁੰਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਲੜਦੇ ਹਨ ਹੁਣ ਇਟਲੀ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਸਮਾਂ 10 ਤੋਂ 5 ਸਾਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਬੁੱਲ ਕੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਹਨ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੇ 6 ਸਤੰਬਰ 2024 ਨੂੰ ਇਟਲੀ ਦੀ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨੈਚੁਰਲਾਈਜ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਸੇ ਦਰਖਾਸਤ ਦਾਖਲ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਏਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿ 5 ਲੱਖ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਏਸ਼ੁਮਾਰੀ 30 ਸਤੰਬਰ 2024 ਤੱਕ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ 5 ਲੱਖ ਬੰਦਾ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਮਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਭੋਵਿਖ ਵਿੱਚ ਇਟਲੀ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਲਈ 5 ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਰਜੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ। ਇਸ ਸਲਾਹਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਇਟਲੀ ਦੇ ਤਮਾਜ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਇਟਲੀ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਲਈ ਹੋਵੇ 5 ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਕਰੀਏ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਵਾਂਗ ਸਮਝਣ ਨਾਲ ਕਾਢੀ ਕੁੱਝ ਸੌਖਾ ਬੁਸ਼ਗਵਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਕ ਪਾਸਾ ਤੱਕਣ ਨਾਲ ਮੁਸੀਬਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ “ਸੁਖ ਦੁਖ ਦੁਇ ਦਰਿ ਕਪੜੇ ਪਹਿਰਹਿ ਜਾਇ ਮਨੁੱਖ, ਜਿਥੇ ਬੋਲਣਿ ਹਾਰੀਐ ਤਿਥੈ ਚੰਗੀ ਚੁੱਪ” ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅੰਤਰੀਵ ਭਾਵ ਹੈ। ਜੀਵ ਤੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਬਣਾਉਣਾ। ਉਤਪਤੀ ਤੋਂ ਜੀਵ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਚੱਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਉਦਾਹਰਨ ਲੈ ਕੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਈਰਖਾਲੂ ਸਭਾਅ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀ ਜਾਗ੍ਰਤੀ ਸਾਡਾ ਦੂਜੇ ਲਈ ਜੀਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਅਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਬੁਖਸ਼ੁਰਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਕੇ ਦੂਜੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮਕਸਦ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਸੋਚ ਅਤੇ ਪਾੜਾ ਇੰਨਾ ਗੁਰੂਬਾਲਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਣਾ ਮੁਸਕਲ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਰਸਤੀ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤਮਣੀ ਬਣਨ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੈਰਾਗਮਣੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੱਭਿਆਤਾ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿਰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਵਾਦ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਸਕਿਅਂ, ਮਿੰਟਾਂ, ਘੰਟਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਫਰ ਸਾਲਾਂਬੱਧੀ ਚੱਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਨਵੀਂ ਮੁਸੀਬਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹੱਲ ਵੀ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਨਿਕਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਆਪਣੇ ਲਈ ਜੀਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਮਰਿਆ ਬਰਬਾਦ ਜੋ ਦੂਜੇ ਲਈ ਜੀਉਂਦਾ ਹੈ।

ਵੱਖ ਵੱਖ ਖਿਤਿਆਂ, ਧਰਮਾਂ ਅਤੇ ਕਬੀਲੇ ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਜੀਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਉਦਾਹਰਨ ਲੈ ਕੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਈਰਖਾਲੂ ਸਭਾਅ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀ ਜਾਗ੍ਰਤੀ ਸਾਡਾ ਦੂਜੇ ਲਈ ਜੀਉਂਦੇ ਹਾਂ।

ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬੁਖਸ਼ੁਰਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਕੇ ਦੂਜੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮਕਸਦ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਸੋਚ ਅਤੇ ਪਾੜਾ ਇੰਨਾ ਗੁਰੂਬਾਲਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਣਾ ਮੁਸਕਲ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਰਸਤੀ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤਮਣੀ ਬਣਨ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੈਰਾਗਮਣੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੱਭਿਆਤਾ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿਰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਵਾਦ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਉਂਝ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬੁਖਸ਼ੁਰਤ ਬਣਾਉਣ ਨਹੀਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰਤਾ ਬਣਾਉਣ ਨਾਲ ਰਸਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦਾ ਹਾਣੀ ਬਣਨ ਲਈ ਹੁਣ ਬੈਧਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤਰੱਕੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕਰਕੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਇਸੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਜੀਵ ਤੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਬਣਾਉਣਾ। ਉਤਪਤੀ ਤੋਂ ਜੀਵ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਚੱਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਖੁਆਬਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੱਕ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਾਝਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਫਰਜ਼ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਫਰ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਮਿਹਨਤ, ਸਥਰ ਅਤੇ ਸੰਤੋਖ ਨਾਲ ਚੱਲੇ, ਆਪਣੇ ਨੂੰ ਸੀਮਤਾਈਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਮਾਜਿਕ ਉੱਨਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗਾਈ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਉਣ ਲਈ ਹੈ ਕੱਠਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਚੰਗੀ ਚੰਗੀ ਚੁੱਪ” ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਅੰਤਰੀਵ ਭਾਵ ਹੈ।

ਜੀਵ ਤੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਬਣਾਉਣਾ। ਗੁਰਲਦਸਤਾ ਹੁੱਲਾਂ ਦੀ ਭਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਭਰੀ ਚੰਗੀ ਹੈ। ਗੁਰਲਦਸਤਾ ਹੁੱਲਾਂ ਦੀ ਭਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਭਰੀ ਚੰਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਚਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ ਲਿੱਕ ਤੇ ਜਾਕੇ ਵੋਟ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਾਇਨਾਤ ਅਤੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ, ਗਿਣਤੀਆਂ ਮਿਣਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਤੋਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਲਦਸਤਾ ਹੁੱਲਾਂ ਦੀ ਭਰੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਲਦਸਤਾ ਹੁੱਲਾਂ ਦੀ ਭਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਭਰੀ ਚੰਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਚਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ ਲਿੱਕ ਤੇ ਜਾਕੇ ਵੋਟ

ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰ “ਆਜ਼ਾਦ” ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਭਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਲਈ ਸਨਮਾਨ

ਫਗਵਾੜਾ-99ਵਿਆਂ ਨੂੰ ਛੁਕੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੰਤਰ ਅਤੇ ਅਣਖੱਕ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਲਈ ਜੀਵਨ ਭਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਅੱਜ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰਾਹਿ ਕਪੂਰਥਲਾ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸਾ ਟਰਸਟ (ਰਜਿ:) ਫਗਵਾੜਾ ਜਿਸਦੀ ਅਗਵਾਈ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਪ੍ਰੋ: ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗੰਡਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਟਰਸਟ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰੀ: ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਲਾਹੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਨਮਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੰਸਟੋ, ਲੋਈ, ਸਨਮਾਨ ਪੱਤਰ ਅਤੇ 5000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਨਕਦ ਰਾਸ਼ਟੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸਨਮਾਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ “ਆਜ਼ਾਦ” ਜੀ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸ਼ਾਇਰ ਅਤੇ ‘ਫਾਈਟਰ ਰਾਈਟਰ’ ਕਹਿਕੇ ਸਲਾਹਿਆ ਗਿਆ।

ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ “ਸੁਰਸਿਆਂ ਦੀ ਗਾਥਾ” ਦੂਜਾ ਐਡੀਸ਼ਨ ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋ ਕੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਹੋਇਆ ਹੈ। 104 ਸਫ਼ਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿੱਚ 39 ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸਾ ਟਰਸਟ (ਰਜਿ:) ਵਲੋਂ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਲੋਕ ਸ਼ਾਇਰ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਪ੍ਰੋ: ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗੰਡਮ, ਪ੍ਰੀ: ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਲਾਹੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਰਵਿੰਦਰ ਚੌਟ, ਪਰਵਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤ ਕਾਮਰੇਡ ਜੈਪਾਲ ਸਿੰਘ।

ਵਿਰਸਾ ਟਰਸਟ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੰਮੀ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਲਿਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ‘ਉਹੀ ਲੇਖਣੀ ਸਦੀਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਲਿਖੀ ਜਾਵੇ ਨਾ ਕਿ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਲਈ।’ ਉਹਨਾਂ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵੇਂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਯਤਨ ਕਰਨਾ, ਲੇਖਣੀ ਦਾ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਕਾਵਿ-ਸਤਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

:- “ਖੰਡੇ ਵਰਗੀ ਕਲਮ ਨੂੰ ਕਵੀਓਂ ਅਪਨਾਓ”; -“ਬਿਖੜਾ ਪੈਂਡਾ ਸਾਥੀਓਂ, ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਪਿੰਗਲ”; -“ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਰੂਪ ਮਤਲਾ, ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਰੰਗ ਮਕਤਾ”; -“ਰੰਸ਼ਨੀ ਦਾ ਨੇਵਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਗਲਣਾ, ਪਹਿਚਾਣ ਹੈ”; -“ਸਾਡਾ ਸੱਚ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਣ ਦਾ, ਇਹਦੀ ਪੁਰੇ ਪਤਾਲੀ ਜੜ੍ਹ।” “-ਉਖਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰੌਣ ਧਰ ਸਾਡੇ ਮੋਹਲਿਆਂ ਦੇਣੇ ਛੜ।”

ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ “ਵੀਅਤਨਾਮ ਦੀ ਵਾਰ” ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਾਰੀ ਅਤੇ

ਆਲੋਚਕ ਪ੍ਰੀ: ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਵਲੋਂ ਬਹੁਤ ਸਲਾਹੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਆਪਕ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਧਿਆਪਕ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਜੁੜੇ ਰਹੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵੀ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਜਾਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲਿਖਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੀਮਤ ਸਾਧਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਸਧਾਰਨ ਅਤੇ ਲਿਤਾੜੀ ਜਾਂਦੀ ਲੋਕਾਈ ਕੋਲ ਪ੍ਰਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੇਸਟਰਾਂ ਉਪਰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਡੱਪਵਾਕੇ ਸੈਂਕੜੇ ਪੇਸਟਰ ਜਨਤਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਚ ਆਪ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਢਤ ਵੰਡੇ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰਸੰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸਾ ਟਰਸਟ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋ: ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗੰਡਮ, ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਪ੍ਰੀ: ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਲਾਹੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਰਵਿੰਦਰ ਚੌਟ, ਪਰਵਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਾਮਰੇਡ ਜੈਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਰਾਜਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨੂੰਹ ਚਿਮਲਜੀਤ ਕੌਰ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਰਹਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ, ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜਿਲਾ ਜੱਜ ਦੀ ਉਸ ਦੇ ਚੈਂਬਰ ਵਿਚ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ, ਸ਼ੈਰਿਫ ਗ੍ਰਾਊਂਡ

ਰਵਨੀਤ ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਰਾਹੂਲ ਗਾਂਧੀ ਉਪਰ ਕਿੰਤੂ ਕਰ ਆਪਣੀ ਬੌਧਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਆਪ ਹੀ ਜਨਾਜ਼ਾ ਕੱਢਿਆ - ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ

ਬੈਠਾ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਲੀਡਰ ਸਮਾਜ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੋਨਾਂ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦਾਰਿਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਬਿੱਟੂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਰਾਣਾ ਨੇ ਤਿੱਖੀ ਨਿੰਦਿਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਬੌਧਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਜਨਾਜ਼ਾ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੇ ਇੰਡੀਅਨ ਉਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਯੂਰਪ ਦੇ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਹੂਲ ਗਾਂਧੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਲੀਡਰ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਪਿਆਰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੈਕਰਾਮੈਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ)-ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕੈਂਟ੍ਰੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸ਼ੈਰਿਫ ਵੱਲੋਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਜ਼ੱਜ ਦੀ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦੇਣ ਦੀ ਖਬਰ ਹੈ ਜਿਸ ਉਪਰਾਂ ਸ਼ੈਰਿਫ ਵਿਰੁੱਧ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਊਂਡ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੈਂਟ੍ਰੀ ਸਟੇਟ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਮੈਟ ਗੋਅਹਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਇਟਬਰਗਾ, ਕੈਂਟ੍ਰੀ ਵਿਚ ਲੈਚਰ ਕਾਊਂਟੀ ਕੋਰਟਾਉਂਸ ਵਿੱਚ 54 ਸਾਲਾ ਜ਼ੱਜ ਕੈਵਿਨ ਮੂਲਿਨਸ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਚੈਂਬਰ ਵਿਚ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ, ਸ਼ੈਰਿਫ ਗ੍ਰਾਊਂਡ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਉਪਰ ਹੀ ਗ੍ਰਾਊਂਡ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲਾ ਦਰਜਾ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਯਟਨਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕੈਂਟ੍ਰੀ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਐਂਡੀ ਬੋਸ਼ਾਰ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉਪਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜ਼ੱਜ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਲੈਚਰ ਕਾਊਂਟੀ ਵਿਚ ਇਕ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜ਼ੱਜ ਦੀ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ” ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਹਿੰਸਾ ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਈ ਹੈ ਮੈਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਚੰਗੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਨਿਕਲੇ ।”

ANIL DHEER

Columnist. Alternative Therapist, Social Activist. Health Educator Award winner; Certified in: GNT Diseases 2023 (W.H.O) Air Pollution n Health 2023 (W.H.O) Monkey-pox Virus: Health Emergencies programme (W.H.O) PHR-UNICEF Covid Variants- Vaccine-specific resources & IPC (W.H.O)

"ਪੇਟ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਫਿੱਟ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਹਾਈਡਰੇਸ਼ਨ ਲਈ 1-2 ਲੀਟਰ ਵਾਲੀ ਬੋਤਲ 'ਚ ਪਾਣੀ ਪਾ ਕੇ ਤਾਜ਼ਾ ਪਪੀਤਾ ਛਿੱਲ ਕੇ ਬੀਜ ਸਮੇਤ ਫੱਲ ਦੇ 100 ਗ੍ਰਾਮ ਟੁਕੜੇ ਮਿਲਾ ਦਿਓ, ਦਿਨ ਭਰ ਪੌਂਦੇ ਰਹੋ"-

ਹੈਲਥ ਮੀਡੀਆ ਕੈਨੇਡਾ : ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਅੱਜ ਫੱਲ ਪਪੀਤੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਫੂਡ ਅਤੇ ਮੇਡੀਸਨ ਇੰਡਸਟਰੀ ਡਿਮਾਂਡ ਵੱਧੀ ਹੈ। ਲਾਲ-ਸੰਤਰੀ ਛਿੱਲ, ਘੱਟ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਪਾਊਣ ਨਾਲ ਵੱਖਣ ਵਾਲਾ 'ਤੇ ਵਜਨ 'ਚ ਹਲਕਾ ਪਪੀਤਾ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਚਨ-ਤੰਤਰ ਲਈ ਅਮ੍ਰਿਤ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਲੋਕ ਛਿੱਲਕਾ ਉਤਾਰ ਕੇ, ਬੀਜ ਕੱਢ ਕੇ ਅਤੇ ਕਈ ਭਜਿ ਕੱਢ ਕੇ ਚੱਮਚ ਨਾਲ ਖਾਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸੁਆਦ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਿੱਠਾ, ਫਿੱਕਾ 'ਤੇ ਕੌੜਾ ਭੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਪੀਤੇ ਦੇ ਬੀਜ ਖਾਣਯੋਗ ਲੋਕਿਨ ਕੁੜੱਤਨ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਘਰੇਲੂ ਕਿਚਨ 'ਚ ਕਈ ਪਕਵਾਨ, ਸਮੂਦੀ, ਸ਼ੇਕ, ਸਲਾਦ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੇਸੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਐਕਸਟੈਕਟ, ਪਾਊਡਰ ਦੀ ਸ਼ਕਲ

ਮਨੁੱਖ ਮੁੱਢ ਕਦੀਮ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਨਿਰਵਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹਰ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੇ ਜੀਵਨ -ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ਜੂਰੀ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਮਨੁੱਖ ਝੂਠੇ ਦਿਖਾਵੇ, ਝੂਠੀ ਬਨਾਵਟ ਅਤੇ ਫੋਕੀ ਸੋਹਰਤ ਦੇ ਵੱਸ ਪੈ ਕੇ ਸਾਦਗੀ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਝੁਭਿਤ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਦਗੀ ਇੱਕ ਗੁਣ, ਗਹਿਣਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੱਭਿਅਕ ਸਲੀਕਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਵੱਲੋਂ ਸਾਦਗੀ ਪਾਸੋਂ ਵਿਸ਼ੁੱਖਤਾ ਹੋਣ ਸਦਕਾ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਾਦਾ ਜੀਵਨ ਜ਼ਿਉਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਂਤ ਚਿੱਤ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿਣ ਤੇ ਜ਼ਿਉਣ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਖੜੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੋਰ ਵਿੱਚ ਹਰ ਕੋਈ ਦੇਖਾ - ਦੇਖੀ ਵਾਧੂ ਅਤੇ ਬੇਲੋਤੇ ਖਰਚਿਆਂ, ਦਿਖਾਵਿਆਂ ਤੇ ਝੂਠੀ ਸੋਹਰਤ ਵਿੱਚ ਪੈ ਕੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸਹੇਤ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਤੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਬੇਮੁੱਖਤਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਸਾਦਗੀ ਤੋਂ ਵਧੀ ਹੋਈ ਦੂਰੀ ਕਦੇ ਨਾ ਕਦੇ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਦੁੱਖਾਂ, ਸਾਡੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ, ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਘਰੇਲੂ ਤਣਾਅ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਨੀਰਸਤਾ ਭਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਜੀ ਨੇ ਅਲੋਕਿਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ, " ਫਰੀਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖਾਧੀਆਂ ਚੋਪੜੀਆਂ ਘਣੇ ਸਹਿਣਗੇ ਦੁੱਖ "।

ਪਾਚਨ-ਤੰਤਰ ਲਈ ਅਮ੍ਰਿਤ ਫੱਲ ਹੈ-ਪਪੀਤਾ

ਵਿਚ ਵਰਤ ਹੋਣ ਨਾਲ ਮੰਗ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ।

ਤੰਦਰੁਸਤ 'ਤੇ ਰੋਗੀ ਪਪੀਤਾ ਕਿਵੇਂ ਖਾਣ ?

ਪੇਟ ਦੇ ਰੋਗੀ ਸਵੇਰੇ ਜਾਗਦੇ ਹੀ ਬਿਨਾ ਕੁੱਲਾ ਕੀਤੇ 100-150 ਗ੍ਰਾਮ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਪਪੀਤੇ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿੰਬੂ ਰੱਸ, ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਪਾਊਡਰ ਛਿੱਕ ਕੱਟ ਕੇ ਡੇਲੀ ਖਾਓ।

ਤੰਦਰੁਸਤ ਲੋਕ ਹਾਜ਼ਮਾ ਠੀਕ ਰੱਖਣ ਲਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾਂ ਦੁਪਹਿਰ 'ਤੇ ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਤੋਂ 20 ਮਿਨਟ ਪਹਿਲਾਂ 1-ਕਟੋਰੀ ਪੱਕੇ ਹੋਏ

ਪਪੀਤੇ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਲਾ ਨਮਕ, ਨਿੰਬੂ ਨਿਚੌੜ ਕੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ।

ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਹਾਜ਼ਮਾ ਠੀਕ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪੱਕਿਆ ਪਪੀਤਾ ਮੈਸ਼ ਕਰਕੇ ਖਿਲਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਆਪਣੀ 'ਤੇ ਅੰਦਰ ਪੱਲ ਰਹੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਾਜ਼ਾ ਪੱਕਿਆ ਰੋਇਆ ਪਪੀਤੇ 'ਤੇ ਛੋਟਾ 1 ਚਮਚ ਸ਼ਹਿਦ ਅਤੇ ਲਈਮ ਰੱਸ ਮਿਲਾ ਲਗਾਤਾਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਭੋਜਨ ਦੇ ਨਾਲ ਤਾਜ਼ਾ ਪਪੀਤਾ, ਅੰਬ, ਅਨਾਨਾਸ ਬਰਾਬਰ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਿੱਠੀ ਇਸਲੀ ਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਪਤਲੀ ਚਟਨੀ ਮਿਕਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਸੁਆਦ ਵੱਧਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਅਪਦ ਦੀ ਜ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਤਾਜ਼ੇ ਦਾ ਵੱਚ ਪੱਕਿਆ ਮੈਸ਼ ਕੀਤਾ ਪਪੀਤਾ ਕਾਲਾ ਨਮਕ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਵੇਰੇ ਨਾਸ਼ਤੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1 ਕਟੋਰੀ ਲੈਣ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਪੇਟ ਅੰਦਰ ਕੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਲੋਕ ਡੇਲੀ ਸਵੇਰੇ ਜਾਗਦੇ ਹੀ ਖਾਲੀ ਪੇਟ 2-ਗ੍ਰਾਮ ਪਪੀਤੇ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਦਾ ਚੂਰਨ, ਉਬਾਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਠੰਡੇ ਕੀਤੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ 10 ਦਿਨ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰੋ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੱਚੇ ਪਪੀਤੇ ਅੰਦਰ ਮੌਜੂਦ ਲੈਟੇਕਸ ਵਿਚ ਪਪੈਨ ਨਾਂ ਦਾ ਐੰਜਾਈਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਲੈਣ ਨਾਲ ਅੰਤੜੀ ਕਸ਼ੋਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲੈਟੇਕਸਤਾਂ ਅਲਗਜੀ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੈਮਿਲੀ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਹੀ ਪਪੀਤਾ ਫੱਲ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪੇਟ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ 1 ਲੀਟਰ ਵਾਲੀ 'ਚ ਪਾਣੀ ਪਾ ਕੇ ਤਾਜ਼ਾ ਪਪੀਤਾ ਛਿੱਲ ਕੇ ਬੀਜ ਸਮੇਤ ਫੱਲ ਦੇ 100 ਗ੍ਰਾਮ ਟੁਕੜੇ ਮਿਲਾ ਕੇ ਦਿਨ ਭਰ ਪੌਂਦੇ ਰਹੋ।

* * * * *

- ਪੀਣ ਸਾਡੇ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸਾਦਗੀ ਦਾ ਗਹਿਣਾ ਪਾਊਣ ਤੇ ਅਪਣਾਊਣ ਦੇ ਲਈ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖੁਦ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਦੇਖਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ "ਦੁਨੀਆ ਕੀ ਕਹੇਗੀ ? " ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸਾਦਗੀ ਸਬੰਧੀ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ, "ਦੁਜਿਆਂ ਦੇ ਮਹਿਲ ਮੁਨਾਰੇ ਦੇਖ ਕੇ ਆਪਣੀ ਝੁੱਗੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ " ਅਤੇ "ਚਾਦਰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੀ ਪੈਰ ਪਸਾਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ "। ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਾਦਗੀ ਸੱਚ ਦਾ ਉਹ ਬੂਹਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਦੁੱਖਾਂ - ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਸਾਨੂੰ ਪਾਪ - ਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਾ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਨਸਾਨ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੇ ਲਈ ਸਾਦਗੀ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਤਦ ਹੀ ਅਸੀਂ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਥਨ " ਸਾਦਾ ਜੀਵਨ - ਉੱਚ ਵਿਚਾਰ " ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਹਨ। ਅੱਜ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵੱਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਦਗੀ ਤੋਂ ਵਿਮੁੱਖ ਹੋ ਕੇ ਖੁਦ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਸਾਦੇ ਵਿਆਹ, ਸਾਦੇ ਭੋਗ, ਸਾਦੇ ਦਿਨ - ਤਿਉਹਾਰ, ਸਾਦੇ ਰਸਮਾਂ - ਰਿਵਾਜ, ਸਾਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਆਦਿ ਬੜੀ ਸਾਦਗੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮਨਾਉਣੇ ਅਤੇ ਨਿਭਾਉਣੇ ਕਦੇ ਨਾ ਕਦੇ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਸਾਡੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋਈ ਹੋਈ ਗਿਰਾਵਟ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ, ਪੰਛੀ - ਪ੍ਰਾਣੀ ਤੇ ਕਾਇਨਾਤ ਦੇ ਜੀਵ - ਜੰਤੂ ਖੁਸ਼ਨੁਮਾ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰ ਸਕਦੇ

ਸਟੇਟ ਐਵਾਰਡੀ ਮਾਸਟਰ ਸੰਜੀਵ ਪਰਮਾਣੀ
 ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ
 (ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਲਈ ਲੇਖਕ ਦਾ ਨਾਂ ਇੰਡੀਆ ਬੁੱਕ
 ਆੱਫ ਰਿਕਾਰਡਜ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ)
 9478561356